బదినూర్ల పడగల ♦ పాపరాజురమందు, మేల్మి జందెంబుగా ♦ మెఱయువానిఁ
గడు ముదిసినయట్టి ♦ జవదారిగమికి రా, ణించుతత్త్వంబెఱిఁ ♦ గించువాని

గీ. నలరు నెలకూన జడలలో ♦ వెలయువాని, నెల్లజగముల దొరతనం ♦ బెసఁగువాని
నెట్టి వికృతులు లేనట్టి ♦ గట్టివాని, మూఁడుకన్నుల సామిని ♦ మురిపమునను.

ఉ. కాంచి నమస్కరించి యొడి ♦ కమ్మగు భక్తి నుతించిరిట్టు ల
భ్యాంచితతేజ! సర్వభువ ♦ నావనదక్ష! విపక్షభీమ! భ
వ్యాంచదనుగ్రహాస్పద! మ ♦ హాకరుణాకర! శర్వ! శంకరా!
కొంచక వేల్పులన్ మనుపు ♦ కుత్సితభీషణ! భోగిభూషణా! 40

ఉ. నీవె కదా జగంబులకు ♦ నిర్జరసంతతి కాటపట్టు నీ
చేవయొగాదె యాపదలఁ ♦ జెట్టడనీయక మమ్ము నిచ్చలుం
బ్రోవఁగఁ జాలియున్న యది ♦ రూఢిగ వేఁడుచునున్నవార మో
దేవర! యీతఱిన్ మరలఁ ♦ దేకువఁ జేకొని సాఁకు మమ్ముఁ గన్. 41

క. కులపతివనియును శ్రుతిసా, కులపతివనియును నితాంత ♦ కోవిద! సుశ్లో
కులపతివనియును గరుణాం, కులపతివనియును మది నెఱుఁ ♦ గుదుము గుదురుగాన్.

క. అని యిటులు దీనులై కడు, వనరుచునున్నట్టి దేవ ♦ వల్లభుల మొఱల్
విని వారలఁ గనుఁగొని యి, ట్లనియెను దేవాది దేవుఁ ♦ డాదరబుద్ధిన్. 43

ఉ. ఏల సుపర్వవర్యు లిటు ♦ లెంతయుఁ జింత యొసంగఁగా విచా
రాలసులై కనన్బడుదు ♦ రర్థి మెయిన్ ననుఁ జేరరాఁ గతం
బోలి వచింపుఁడన్నఁ బురు ♦ షోత్తముఁ డాదటఁ బొంగి పల్కె న
బ్జాలశశాంకమాళికి వి ♦ భాసితవిష్టపపాళి కిట్టులన్. 44

—* విష్ణ్వాదులు శివునిఁ బార్వతిని బెండ్లాడుమనుట *—

ఉ. దేవ! మహానుభావ! గణు ♦ తింపఁగ శక్యముగానియట్టు లీ
దేవత లేను బద్మజుఁడు ♦ దీంద్రముగా నల తారకాఖ్యుఁడౌ
దేవపు రక్కసుండు ఘటి ♦ యించు దురంత నిరంతరార్తియం
దీవిధి గ్రుగ్గుచుంటి మిఁక ♦ నేలుము జాలిఁదలంచి యాత్మలో. 45

వ. మఱియును.

చ. మగనిగ నిన్నుఁ గోరి యల ♦ మానిని శైలకుమారి యొర్వఁగాఁ
దగని తపంబుసేయఁగ ని ♦ తాంతతపోజనితాగ్ని లేచి యీ

జగములఁ గాల్పఁగాఁదొడఁగె శంకర! యింక దయామతిన్ వధూ
టిగ నగరాజకన్యను వడిన్ వరియించి జగంబు లేలుమా! 46

శా. నీ తేజమ్మున బుట్టునట్టి సుతుఁ డెంతే శక్తిసంపన్నుఁడై
దైతేయాగ్రగుఁ దారకుం జదిపి మా తాపంబులన్ బాపు దే
వా! తథ్యంబిఁక శైలరాజతనయన్ హర్షించి పెండ్లాడు మా
శీతాద్రీశ్వరుఁ డాత్మపుత్రి నిడి వాసిన్ బెండ్లిసేయున్ విభూ! 47

ఉ. దీనినె తెల్పఁగాఁగడఁగి దేవర పాలికి వచ్చినార మీ
దీనుల నీదు సేవకులఁ దేటికనుంగొని యార్తిఁ బాపఁగా
మానసమందుఁ బూను మిఁక మంచియొనర్పుము మాకుఁ జెచ్చెరన్
మానితదివ్యవైభవ సమంచిత! సర్వజగన్నియామకా! 48

—* శివుఁడు విష్ణ్వాదులకుఁ గామనిరసనంబుఁ జెప్పుట *—

క. అనిన విని లోకనాథుం, డనియెను సురవరులతోడ నారయుఁడీరల్
మనముల నిఁక నేఁ బెండ్లా, డిన బంధమునందుఁ జిక్కి యెటకదా మరలన్. 49

ఉ. ఏనిఁక లోకసుందరి గిరీంద్రకుమారినిఁ బెండ్లియాడినన్
దా నల పార్వతీరమణి దాహమునొందిన మారుఁ గ్రమ్మఱన్
బ్రాణము లొందఁజేయును ధ్రువంబుగఁ బంచశరుండు మించి యా
ధ్యానము యోగముల్ జెఱచుఁ దాపసవృత్తి నడంచు రూఢిగన్. 50

మ. మునులున్ దాపసులున్ యతీశ్వరులు సమ్మోదంబుతో ముక్తికాం
తను డాయన్ జని మేటిభోగముల నానందింపఁగా నక్కనే
తను భస్మీకృతుఁ జేసితిన్ మరలఁ గందర్పుండు పుట్టొందఁగాఁ
జనునే యాతఁడు మున్నొనర్చిన పనుల్ సైరింపఁగాఁ బోలునే. 51

సీ. కూఁతును గాంచి తగుల్కొనఁగా మేలి, వలపు గల్గింపఁడే వనజజునకు
తోఁబుట్టువును దమితోఁగూడి క్రీడింప, నాత్మసల్పఁడె మరీచ్యాదులకును
అన్నభార్యనుబట్టి కన్నుఁగానక రతు, ద్దేలంగఁజేయఁడే దేవగురుని
కాముఁ డీలాటి యకార్యంబు లొనరింపఁ, జెలఁగి చంపితి సురక్షేమమునకుఁ

గీ. గాన మీరెల్ల రిప్పుడకార్యము ముడిగి, ధ్యాననిశ్చలచిత్తులై తపము సేయుఁ
డక్షరంబైన పరమాత్మయందు సతము, క్రీడ సేయుఁడు బంధమ్ము లూడిపోవ,

క. కామమునఁ బొడముఁ గ్రోధం, బీమహి నద్దాన మోహ♦మెసఁగును దానన్
దీమసమఱి తపము సెడున్, గామము నక్కతనఁ బాయఁ♦గాఁదగు మీరల్.

ఆ. నన్నుఁబోలి మీరు ♦ పన్నుగా నిట్లు త,పంబుసేయుఁ డింకఁ ♦ బాశములను
బాయఁదలఁపుఁడీ సు,పర్వశిరోమణు,లార! వికృతిఁబాసి ♦ భూరిమతిని. 54

గీ. అనిన విని తా జనార్దనుం ♦ డాత్మమందు
వనరి యిట్లనిపల్కె నో ♦ వరద! యిపుడు
కడిఁది యుమ్మలికమ్మునఁ ♦ గ్రాఁగుచున్న
మాకు దప సెట్టు లలవడు ♦ జోకమెఱయ. 55

ఉ. ఒకయెడనుండి పార్వతి మ♦హోగ్రతపం బొనరించుచున్ జగ
న్నికరముఁ గాల్చుచుండెను వి♦నిద్రతరాగ్రహుఁ డల్ల తారకుం
డొకకడనుండి నిర్జరుల ♦ నూర్జితసత్త్వుల నార్తివెట్టుచున్
దికమక సేయుచుండె గను♦తింపుము తెంపుము మాదు ఖేదమున్. 56

ఉ. ఇప్పటికేని నీమదికి ♦ నింతఱి కొందలపాటు పాటిగా
నొప్పిగఁదోఁచ కిప్పగిది ♦ నూల్కొనియుండినఁ జత్తు మిప్పు డే
తిప్పలులేక నిక్కముక ♦ దీనశరణ్యా! యగణ్యా! పుణ్యా! యీ
ముప్పడగించి లోకములఁ ♦ బ్రోవఁగఁబూను మనూనమా కృపన్. 57

చ. అలయుట మాని మేటితప♦మంది నిరామయమైన యాత్మమున్
దెలిసి సుఖింపుచుంటి విటుఁ ♦ దేవకు దేవ! జగద్వితానమున్
బలుమఱు పుట్టఁజేయుఁ ♦ డని పాలనసేయుఁడటంచు లోఁగడన్
సలిపితి వాజ్ఞ రెండెటులఁ ♦ జక్కఁబఱున్ మదిలోఁ దలంపుమా! 58

ఆ. ఇపుడు పొంగి పొరలు♦నీమహావిపదబ్ధి, నింకఁజేసితేని ♦ యొలమి కలిమి
నీనిరోగ మెందుఁ♦బూనిక చూపిన. నందె సంచరింతు ♦ మనఘ! మేము 59

చ. తప మొనరించుచున్న యల♦తన్విని శైలకుమారి నింపుమై
నిపుడు వివాహమాడ మది♦నెంచి హిమాద్రికి నేగి భక్తిలో
లుపమతి నవ్వరం బుమకు ♦ లోకశరణ్యా! యొసంగుమయ్య నీ
దు పనియె కాదె సర్వజన ♦ దుఃఖముఁ బాఁపుట లోకశంకరా! 60

చ. అని యిటు వేల్పులెల్లరు మ♦హావ్యసనంబున నొక్కపెట్టుగా
వనరుచునున్నవారిఁ గని ♦ వైశమె శంకరుఁ డాదరంబునన్

గని యిటు వల్కె మానుఁడు వాగన్ బొగలన్ వెరవానొకో యిటుల్
వనరకుఁడింక ధైర్యమున వశ్యము చెందుఁడు దేవనాయకుల్! 61

వ. పుండరీకాక్షు నుపలక్షించి

చ. తిరుగ వివాహమాడు మని తేపకుఁ జెప్పుచునుంటి వీవు తా
మరసదళాక్ష! యద్దికను మా వ్యసనంబుల కాస్పదంబు బం
ధురభవకారణం బింక సతుల్ గడుమాయపునూతులందుఁ జే
రరు ఘనయోగిపుంగవులు రమ్యతపోధనులైన సన్మునుల్. 62

—* శివుఁడు స్త్రీసంగము బ్రహ్మజ్ఞాన బాధక మనుట *—

సీ. అపవిత్రములలోన నగ్రిమంబగుచోటు, బొంకులకెల్లను బుట్టినిల్లు
కపటవర్తనములఁ గనఁజేయు నెఱజాణ, చెడుగోతఁ బడఁద్రోయు చెడ్డఘోటి
అనువుగా భ్రమసేయు నైంద్రజాలికవిద్య, నమ్మి యేలినచోటి నాగుపాము
సాహసంబులకెల్ల జంకనట్టి వలంతి, పాయంగ నీయని పరమధనము

గీ. ఒనరఁగాఁ గట్టుత్రాడులం దుక్కుగొలుసు
క్షణికసంతోష మొసఁగు క్రోక్కారుతీఁగ
స్త్రీయనఁగ దానితోఁ బొత్తుఁ జెందవలదు
బ్రహ్మనిష్ఠుల కెందేనిఁ బద్మనయన! 63

గీ. సంగములయందుఁ గామినీసంగ మెక్కు,డెందునరయంగ శ్రీపతి! యితరసంగ
ములను విడవచ్చు స్త్రీసంగమును విడంగఁ, జాల రెవ్వార లీ జగజ్జాలమందు.

క. కావున నిత్యసుఖం బది, గావలసినవార లీ జగంబందు నెటన్
బూవుంబోఁడుల జాడకుఁ, బోవవలదు దానఁ జెట్ట పొడమూ రమేశా! 65

గీ. అనిన వనజాక్షుఁ డెంతయు నాత్మయందుఁ
దలఁచి ముసిముసి నవ్వుల తళుకులెసఁగ
నఖిలలోకేశ్వరున కిట్టులనియె మృదుల
మధురవాక్చాతురీగతుల్ మలసికొనఁగ. 66

సీ. అఖిలతాపంబుల హరియించు నౌషధం, బార్తికంధిని దాఁటునట్టి నౌక
చిత్తంబు రంజిల్లఁ జేయఁజాలిన విద్య, సకల సౌఖ్యములకు జన్మభూమి

ప్రతిదినంబును గ్రొత్తఁబరగుచక్కనివిందు, కొమరారుకాలమున కమరతరువు
అన్నపానంబులొసంగఁ జేసెడుదైవ, మతిథిజనంబుల నరయుతల్లి

గీ. దేవయజ్ఞంబునందు నెంతేసితోడు, కష్టసుఖములయందుఁ బాలుగాంచుజోడు
ఆత్మసతియగుఁ గావున నందఱకును, బెండ్లియాడంగఁ దగుఁగాదె పేర్మియలర.

ఉ. ఏదెటులైన మాయఁ దరియించిన నీకిఁకఁ గొంకదేల మా
కై దయతోడఁ జేకొనుము కాళిని లోకశరణ్య! వేఁకమై
మేదురవిక్రముం సుతు నమేయబలాఢ్యుఁ బుట్టఁజేసి నా
నాదివిజార్తికారకు వినాశముసేయుము తారకాసురున్. 68

ఉ. లోఁగడ నెన్నిమారు లిటు లోకసుఖంబునకై కడంగి నీ
వాగము మాన్పి భూరిదయ నందఱినిన్ బ్రతికించితయ్య తం
డ్రీ! గరళంబు పెల్లడరి డీకొని లోకములన్ దహింపఁగా
వేగముతోడఁ జేయొడిసి విశ్వపతీ! కబళించి కావవే. 69

ఉ. ఎక్కడనేని భక్తులకు నెప్పుడుగాని విపత్తి దోఁచినన్
నక్కటికంబు దలంచి యప్పుడెప్పుడొ యుట్టిది నన్ను కావవా
చక్కవు దాత్మఁ గొని విచారణసేయుము మాదు బాములన్
మిక్కిలి గండుమీఱి మము మ్రింగెడు రక్కసు నుక్కడంపుమా! 70

—* శివుఁడు పార్వతినిఁ బెండ్లాడుట కొడఁబడుట *—

గీ. అనిన విని దా మహేశ్వరుం డాత్మయందు
జాలిఁగొని యిట్టులనెఁ జాలు శాంతిఁగొనుఁడు
దేవతాకార్యమునకయి తిరుగ దారఁ
జేకొనెదఁ గాంచెదఁ గుమారు లోకవీరు. 71

చ. చనుఁడిఁక మీగృహంబులకుఁ జక్కఁగ నేనిఁక శైలరాజ నం
దన యొనరించునట్టి నియతంపుఁ దపంబువిధం బెఱింగిచే
కొనఁగఁ గడంగెదన్ గుసుమకోమల యక్కట మిక్కుటంపు వే
దనబడుచుండె నాకొఱకుఁ దద్దయుభక్తిపరీతచిత్తయై. 72

—* శివుఁడు సప్తమహర్షులను దలఁచిన నవ్వారు వచ్చుట *—

గీ. అని సెలవొసంగ దేవతలంత మ్రొక్కి, సంతసంబొంది తమతమసదనములకుఁ
జనిరి శంకరుఁడంతఁ దా సప్తఋషులఁ, దలఁపవిచ్చేసి మ్రొక్కి వార్పలికిరిట్లు

ఉ. పున్నెములన్నిపండె మముఁ•బూన్కిమదిన్ దలఁపంగ నిట్టులా
సన్నులమైతి మానతి నొ•సంగు మెఱేనిఁ గృపాంతరంగ! నీ
సన్ననొనర్తు మేపనియుఁ • జక్కఁగ నీయెడ నీదు దాస్యమున్
గొన్న సిరిన్ నుతించుటకుఁ • గోటిభవంబులకైన శక్యమే. 74

ఆ. అనిన లోకనాథుఁ•డాదరంబున వారిఁ, గాంచి యిట్టులనె వి•కాసమొప్ప
సప్తఋషులు మీరు • సర్వవిజ్ఞానాఢ్యు, లాత్మహితులు సతత•మరయనాకు.

—* శివుఁడు సప్తర్షులను పార్వతీ తపఃపరీక్షకై యనుపుట *—

శా. నీహారాచలపుత్రి నన్ను బతిఁగా • నిండారుప్రేమంబుతో
నూహన్ జేసి మహోగ్రమైన తప మెం•తో నిష్ఠతోఁ జేయఁగా
దాహంబొందఁ దొడంగె లోకములు త•త్తాపానిలజ్వాలలన్
త్రాహి త్రాహి యటంచుఁ జేరిరి సురల్ • రక్షార్థులై నన్నిఁకన్ 76

వ. కావున

శా. గౌరీ శృంగమునన్ దపించు నగరా•ట్కన్యన్ దగన్ జేరి మీ
రా రాజాననతోడ నన్ గుఱిచి మి•థ్యానిందలన్ సల్పి చే
తోరీతి స్ఫుటతన్ గనుంగొనుఁడు చా•తుర్యంబు రాణింపఁగా
నేరంబంచుఁ దలంపఁబోకుఁ డెద సం•దేహింపకుం డింతయున్ 77

క. నావను పిది సేయుండన, నాపద్మజనిభులు వల్లె•యని సంతోష
శ్రీపరవశులై హిమగిరి, కా పార్వతియొద్దకేగి • రతివేగమునన్ 78

—* సప్తర్షులు పార్వతి యొద్దకేగి శివుని నిరసించుట *—

మ. చని యందుగ్రతపంబు చేయు నగరా • జన్యాత్మజన్మన్ లస
ద్ఘనతేజోమయవిగ్రహన్ సకలలో•కక్షేమసంధాయినిన్
గని దూరంబుననుండియే మది నమ•స్కారంబు లర్పించి వే
గని చేరన్ జనిపల్కి రివ్విధ మలీ•కచ్ఛన్నసూక్తంబులన్ 79

మ. సుకుమారీ! తపమేటికమ్మ! నిను ని•చ్చోనిట్లు నేమించిరే
వికటాత్ముల్ పగఁబూని జాదిలతికన్ • వేండ్రంపుగ్రీష్మాతపా
గ్నికిఁ ద్రోయించిన యట్లుగా, నకట • కుత్కీలాధిరాట్పుత్రి! యే
మిటో అంతన్ గొనిపూనితీవు సెపుమా • మేమున్ విననన్ గూడినన్ 80

క. అని పలికిన మునులకు రయ,మున వంపన మిడుచుఁ గాళి ♦ మోదంబున ని
ట్లనియెను మునికులతిలకులు! వినుఁడీ! నుడివెదను నాదు ♦ వేదుఖవిధమున్.

గీ. అపహసింపకుఁ డిందు న♦న్ననఘులార !, నీటిలో మేటిగోడను ♦ నిలుపనెంచి
నట్లు దుర్లభమగు కార్య ♦ మర్థిఁ గోరి,యుంటి నారదమాని వ♦రోక్తినొంది.

క. శివుఁ బరమేశ్వరు లోకో,ద్భవకారణు సర్వదుఃఖ♦భంజనుఁ బతిగాఁ
గ వరించి వేడ్కమైఁ దప,మవుఁ గాదన కిట్లు పూనిక♦నందితి ననఘుల్! 83

గీ. అరయ నాధారశూన్యమౌ ♦ నాకసంబు,నందు తెక్కలులేని నా♦డెందమనెడు
పు ల్లెగురుచుండె నద్దాని♦భూరిదయను, నరసి బ్రోచునుగాతఁ జం♦ద్రార్ధమాళి.

క. అన మును లన్యోన్యంబా,ననములు గనుఁగొనుచు బిట్టు ♦ నగి కాళికతో
ననిరి వనజాతలోచన !, చనునే నారదుని నుడిని ♦ సంభావింపన్. 85

గీ. నారదుఁడు కూటవాది య♦న్యాయపరుఁడు
ఘాతుకాత్మకుఁ డత్యంత ♦ కపటమూర్తి
కను పయోముఖవిషకుంభ ♦ మనఘచరిత !
కడఁగి విను మేము సెప్పుదు మ♦క్కటివిధము. 86

ఉ. ధాతకుమారుఁడైన యల ♦ దక్షసుతుల్ పదివేలమంది వి
ఖ్యాత చరిత్రు లాత్మజన ♦ కాజ్ఞఁ దపంబొనరింపు చుండఁగా
నీతఁడు వారిఁజేరి నెన ♦ రించుక లేక విరాగి భావమున్
జేతమునందుఁ జేర్చిచనెఁ ♦ జెచ్చెరఁ బాసిరి వారు దక్షునిన్ 87

చ. తనయులు రాకమానుటను ♦ దక్షుఁడెఱింగి ఘనంబుగా మదిన్
వనరి యనంతరంబ పది ♦ వందల పుత్రులఁ గాంచి వారలన్
ఘనమగు తాపసవ్రతముఁ ♦ గాంచఁగఁ బంపఁగఁ నప్డువారికిన్
మునుపటి యట్లు నారదుఁడు ♦ ముక్తిపథం బుపదేశ మీయుడున్ 88

గీ. వార లంతట మోక్షంబుఁ ♦ బడసి తండ్రిఁ, జేరకుండిన దక్షుఁడా♦తీరుఁ దెలిసి
కరము దుఃఖించి నారదు♦కపట మెఱిఁగి, చెచ్చెరశపించె నాతని♦చేవయడఁగ

వ. ఇంకను

ఉ. పూనికతో హిరణ్యకశి♦పుం డను దైత్యుని పూవుఁబోఁడికిన్
మానుగ దానవాంతకుని ♦ మంత్రముఁ జెప్పి కుమారు వైష్ణవున్

గా నొనరించి తండ్రికిని • గాదిలిపట్టికి మేటివైరమున్
బూనిచి చంపఁజేసె దితిపుత్రుని శత్రునిచేత సిద్ధరన్. 90

గీ. ఎట్టివారల కేనియుఁ • బట్టుఁబట్టి, యుఱక పోరాట మొదవించి • యురులఁబెట్టు
వలఁతియాతండరయుమట్టి • వానిజాడఁ, దలఁపఁగూడదు శ్రేయంబుఁ • దలఁచువారు

గీ. ఇదియె నారదచరిత మో • యిగురుఁబోఁడి!
లాఁతిబిడ్డల నూరక • నూతఁద్రోయ
ఘనుఁ డతఁడు గాన నిన్నిట్లు • కానఁజేర్చి
యిడుములన్ గుడ్పుచుండె సహింపలేక. 92

క. తలిదండ్రు లెట్లు పన్నీ, కలహాశను నుడినిఁబట్టి • కానకుఁ బంపన్
గలిగిరి తల్లీ! వారి మృదులు వజ్రము లనఁగ మాకుఁ • దోఁచు నరయఁగాన్.

ఉ. ఇంతకు నీవు గూర్మి వరియించిన కంతువిరోధి వర్తనం
బంత నెఱింగియుంటిమి హిమాద్రిజ! చెప్పెద మించు మించు నా
క్కొంత మనంబునందుఁ గినుకెంచక యాలకింపు మ
త్యంత మతం డయోమయుఁడు • ధాఁటినవాఁడు భవప్రపంచముకా. 94

గీ. కను మహాకాలమూర్తి గంగాధరుండు, పశుపతి దిగంబరుండు కపాలి శూలి
అక్కటా! భిక్షుకుఁడు విరూ • పాక్షుఁడుగ్రుఁ డరయ వేయువిధంబు లకల్యాణమూర్తి

క. సర్వజ్ఞుండని యరుదుగ, శర్వాని నీవెంతు వేమొ • స్వాంతమునను
బర్వతరాజకుమారీ!, యుర్వీస్యందనుఁడు స్థాణుఁ • డొప్పఁగ వినుమా!

ఉ. మున్నల దక్షుకన్యక స • మున్నతవాంఛఁ బినాకహస్తునిన్
బన్నుగఁ బెండ్లియాడి కడు • బాములఁ జెంది మహాధ్వరంబునన్
బన్నమునొంది యోగమునఁ • బ్రాణముఁ బాసెఁ గుమారి! యెట్టి సం
పన్నతఁ గాంచి యిట్లురక • పాల్పడితీవు శివున్ వరింపఁగన్. 97

గీ. ఉండుటకు నిల్లులేదు పరుండ మంచ, మేనిలేదు పసాపడ • నేమిలేదు
కట్టుటకులేదు కాటనే • కాపురంబు, బిచ్చమే జీవనంబు చాం • పేయగాత్రి!

గీ. కాన నీవింకఁ దపమును • మానుతల్లి!, తల్లిదండ్రులకడ కేగు • తప్పకుండ
మంచిసంబంధమారసి • మగనిఁగూర్తు, మమ్మ నీమదియుమ్మలి • కమ్మువాయ. 99

ఉ. ఇప్పుడె సెప్పువారము ర • మేశ్వరుఁడౌ పురుషోత్తముండు నీ
కొప్పిదమైనభర్త యసి • తోత్పలమూర్తి మనోజవిద్యలన్

గొప్పసమర్థుఁ డెందు ననుకూలుఁడు గావున నట్టివాని నీ
వొప్పుగఁ బెండ్లియాడు సుఖ♦మొందెదు పొందెదు వైభవమ్ములన్. 100

సీ. కల్యాణగుణనిధి ♦ కమలదళాక్షుండు, నిర్గుణుం డారయ ♦ నీలగళుఁడు
కాముకక్రీడలఁ ♦ గౌశలుండా హరి, కామనిర్వాపణ♦కరుఁడు హరుఁడు
అసమానవైభవా♦యతనం బుపేంద్రుండు, భైక్షాశనుఁడు కృత్తి♦వసనుఁ డితఁడు
కౌస్తుభగ్రైవేయ♦కలితవక్షుఁడు చక్రి, యురగేంద్రహార కం♦ధరుఁడు శూలి

గీ. ఇట్లు విపరీతరీతుల♦నెక్కుడైన, తారతమ్యము పొడుతఁ ♦ దనరుచున్న
హరిహరులఁ దేఱుఁ దెలిసినీ♦వాత్మయందు, నెమ్మి నాలోచనము సేయు♦మమ్మ! సుంత.

క. కావున హరబున్ విడి నీ, వేవిధమున గొప్పనెడల ♦ నిపుడే మేమా
శ్రీవిష్ణువు నిటఁ దెచ్చెద, మావైభవమొప్పఁ బెండ్లి ♦ నమరింతుము మా!

—* పార్వతి సప్తర్షులకు శివ మహిమంబుఁ జెప్పుట *—

వ. అనుడు.

ఉ. పక్కున నవ్వి యవ్వికచ♦పంకజలోచన మౌనివర్యులన్
జక్కఁగఁ జూచుచున్ మిగుల ♦ జాదుర జాదుర మొప్ప నిట్లనెన్
నిక్కము లే తపస్వికుల♦నీరధిచంద్రములార! మీ నుడుల్
మిక్కిలి సారవంతములె ♦ మొప్పఁ ఘటిల్లఁగఁ జేయుఁ గోరికిన్. 103

తే. చాలఁ గఠినుఁడైన ♦ శైలరాజేంద్రుని, కాన్పనగుటఁ జాలఁ ♦ గఠినతమము
నామనంబు దిరుగు♦నా యెన్నిఁ జెప్పిన, మానులార! గుణని♦ధానులార! 105

చ. వదలను నే హరం బమర♦వంద్యుఁడు నారదమౌని సెప్పిన
ట్టిది యెవిధంబుగాఁ దపము ♦ నెంతయు నిష్ఠ నొనర్చెదన్ గుణా
స్పదుఁడని కామలోలుఁడని ♦ పన్నగఁ గేశవుఁగూర్చి చెప్పినా
రది మది కందెప్పుడును ♦ నా హరుఁబాసి వరింప నన్యులన్. 105

క. శివుఁగుఱిచి నిర్గుణుండని, యవినయుఁడని పేద యని మ♦హాత్ములు మీఱల్
గవిసి వచించితి రిట్టుల, శివతత్త్వముఁ దెలియఁగా వి♦శేషము జగతిన్. 106

క. మఱచితిరో తొలిచదువుల, వెఱచితిరో నెవరికేని ♦ వెకలుల కిలలోఁ
గఱచితిరో పెఱత్రోవల, నఱచితిరో నాదు మనము ♦ నారయఁగ నిటుల్.

క. ఈశ్వరుఁడని సకలామ్నా,యేశ్వరుఁడని హరివిరించి నేంద్రాది నిలిం
పేశ్వరుఁడని కల్పాంతా, నశ్వరుఁడని శివుని శ్రుతులు లోనన్ వినరొకో!

మ. త్రిగుణాతీతుఁడు నిర్వికారుఁడు జగద్ధేతుండు భక్తావనా
ర్థగృహీతాకృతి వేదవేద్యుఁ డమరధ్యానార్హచారిత్రుఁ డ
జ్జగత్ప్రోద్ధతభావదుర్లభుఁడు విజ్ఞానాస్పదుం డీశ్వరుం
డగు మీ చెప్పినయట్లుకాదు వినుఁడీ! యాక్షేపముల్ మానుఁడీ! 109

గీ. సకల జగదీశ్వరుండయ్యు జగతిఁ దనదు
పెంపుఁ జూపింపఁ దలఁపఁడు వెగ్గలంపు
భవ్య వైరాగ్యభావంబుఁ బాడుకొలుపుఁ
బరమశివు నారయుం డింక బ్రహ్మఋషులు! 110

సీ. విమలాత్మవిజ్ఞానవిహృతి నొందెడు ఘనుం, డరయునే యన్య విహారములను
నిర్వికారానందనిరతుఁడౌ ధన్యుండు, విషయవికారంపు వెట్టఁగొనునె
ముక్తికాంతాభోగభోగమొందెడు పుణ్యుఁ, డన్యకాంతాభోగ మాసపడునె
స్వప్రకాశైక దర్శనచణుండగు యోగి, యితరాతిశయముల కింపు గొనునె

గీ. భక్తరక్షణమున కెట్టిపాట్లుగాని, పడఁగ రూపంబుఁదొరకొన్న పరమపురుషుఁ
డన్యుఁడట్టులఁ దుచ్ఛసౌఖ్యంబులొందఁ, దలఁచునే యారయుండీరు తద్జ్ఞులార!

ఉ. ఏనును భోగమాత్రమునకే యిటు లిచ్ఛయొనర్చి యూర్జిత
శ్రీనిధియైన యీశ్వరునిఁ జేకొనఁగోరను సర్వదైవతే
శానున కమ్మహేశునకు జాయఁగనౌటకె వాంఛసేతు న
ద్దాననె సర్వమున్ దొరయుఁ దాపసవంశపయోధిచంద్రముల్! 112

గీ. యోగివరుఁడీశ్వరుం డేను యోగినిని ద, పస్వినాథుఁడు శివుఁడు తాపసిని నేను
అల్లహరుఁడు మహాకాలుఁడనఘులార!, కాళినగు నేను జోడుగాఁగలను దనకు

వ. ఇంకను వినుండు.

సీ. శీతాంశుధరు నెంచు చిత్తంబు చిత్తంబు, భవు సమర్చనసేయు పాణిపాణి
ప్రమథనాథునిఁ జేరు పదములు పదములు, శివుని సన్నుతిసేయు జిహ్వజిహ్వ
విశ్వేశుకథ విను వీనులు వీనులు, కాలకాలునిఁ జూచు కనులు కనులు
పరమేశుఁ గొల్చెడు భాగ్యంబు భాగ్యంబు, దర్పకారికినొంచు తనువు తనువు

గీ. పురహరునిఁ గొల్వఁబూనిన * బుద్ధిబుద్ధి, శ్రీశనాయకునకు మ్రొక్కు * శిరముశిరము
శంకరునిభక్తిఁ బడసిన * చదువు చదువు, నాగభూషణు సేవించు * నరుఁడు నరుఁడు.

ఉ. ఉల్లము శంకరాంఘ్రినళి * యుగ్మసమాశ్రియయుక్తియం దొడల్
హల్లకబంధుభూషణు స * మర్చనమందు నుడిన్ మహేశ్వర
ప్రోల్లలితాహ్వయమ్ముల జ * పోద్యమమందుఁ దిరంబుచేసి రం
జిల్లుదు రెవ్వరట్టి సుర * సేవ్యులు భవ్యులు శ్రావ్యు లిభ్భువిన్. 115

సీ. పరమశివార్చనా * పదవి నొందఁగలేని, యిక్కగా దది పాప * డొక్కగాని
ఖండేందుధరభక్తిఁ * గనకయున్నట్టి య, న్నరుఁడు గాఁ డాతండు * వఱఁడుగాని
శ్రీకంఠమూర్తికిఁ * జెలఁగి మ్రొక్కఁగలేని, శిరముగా దది పాప * భరముగాని
భోగిభూషణుపూజఁ * బూని సేయఁగలేని, కేలుగా దది చెడ్డ * తేలుగాని

గీ. శంకరుని మదిఁ జెందఁగాఁ * జాలనట్టి, తెలివిగా దది కడు చెడ్డ * తెవులుగాని
అమ్మహేశ్వరు కొలువుకై * యమరనట్టి, కలిమిగా దది పేరమ్ము * బలిమిగాని.

వ. పక్షాంతరమం దైన.

సీ. రత్నాకరునిఁ దక్క * రహిఁ నొక్కనదమును, జేరునే జాహ్నవి * సిద్ధమునులు
యజ్ఞకిటినిఁ దక్క * యడవి సూకరమును, వసుమతి చెందునె * సంధ్యమూర్తు
లా భాస్కరునిఁ దక్క * యల్ల ఖద్యోతంబుఁ గని వికసించునే * కమలవల్లి
అల ఘనాఘనుఁ దక్క * నలఁతి యావిరితెప్ప, కేసి సౌదామని * యేఁగునే ము

గీ. నీంద్రు లీశ్వరుఁ దక్క నే * నింక నొకనిఁ, జెట్టఁబట్టఁ దలంతునే * చెనఁటి నగుచు
నరసితిరె నాదు హృదయంపు * టానునిప్పు, డేని వినుఁ డింకఁ జెపుదు న * ట్టింత లేక.

—* పార్వతి సప్తర్షులకుఁ దన నిర్ణయంబునుఁ జెప్పుట *—

చ. అరుణగభస్తిబింబ ముప * రాచలమం దుదయించినన్ గడున్
దిరమగు మేరుభూధరము * తేలికయై చలనంబు నొందినన్
స్ఫురదనలంబు శైత్యమును * జోద్యముగా వహియించినన్ శిలన్
సరసిజ ముద్భవిల్లినను * శర్వునిఁ దక్క వరింప లాఁతులన్. 118

ఉ. శర్వుఁడు నా తపంబునకు * సంతసమొందక యుండెనేని నే
నుర్విని లాఁతిపూరుషుల * నొప్పి వరింతునె యమ్మహేశ్వరున్

సర్వజగత్పతిన్ మరల జన్మము నొందియు నేనిఁ జెందఁగా
నోర్వఁగరాని యగ్గిఁబడి యొడ్డుగ నీయును రూఢఁ జేసెదన్. 119

గీ. అనిన మునులు జయధ్వనుల్ హర్షభరమె, సంగ నొనరించి పార్వతీచరణనళిన
ములకు మదిలోన జోతలొసలిపి శివునిఁ, జేరఁజని యవ్విధంబెల్లఁ జెప్పి చనిరి.

—— శివుఁడు పార్వతిని బరీక్షింపుటకై యతియై చేరుట ——

చ. మునికులచంద్రు లిట్లు హిమభూధరరాజసుతామనఃపరీ
క్షను బొనరించి తెల్పిన ప్రకారమెఱింగి మహేశుఁ డప్పు డిం
కను బరిశోధనేచ్ఛఁగొని కృచ్ఛ్రజ వృద్ధతపస్విరూపమున్
గొని యొక యూఁతకఱ్ఱ గొడుగున్ ధరియించి చనెన్ హిమాద్రికిన్. 121

గీ. పర్వతేంద్రకుమారి తపంబుసేయు, తావునకుఁజని చెలులతోఁ దనరుదాని
వేదియం దనవద్యయై వెలయుదాని, ధర్మలతఁబోలి యలరు నపర్ణఁగాంచి.

గీ. తారసించిన నమ వృద్ధతాపసాకృ, తిన్ దనరువిప్రుఁ గాంచి తదీయదివ్య
తేజమున కాత్మలో మెచ్చి దివ్యసలిల, పుష్పఫలముల నర్పించి పూజచేసి. 123

వ. స్వాగతంబాడి వినయవినమితయై యిట్లనియె.

ఉ. ఎవ్వరు మీర లిచ్చటికి నెందుల కేగుడు నేగుదెంచినా
రివ్వనమెల్లఁ దేజముల నెంతయు వెల్గఁగఁ జేయుచుంటి రా
ముప్పురువేల్పులం దొకరొ మోదముతో నెఱిఁగించి మాకికన్
నివ్వటిలంగఁ జేయుఁడు వినిశ్చితవైభవ మీశ్వరోపమా! 124

చ. అనిన నగేంద్రనందనకు నాతఁడనెన్ రుచిరాంగి! స్వేచ్ఛ నెం
దును దిరుగాడుచుండెదను దోయజగర్భుని వంశ్యుఁడన్ దపం
బనవరతంబుసేతు ననయంబు జగంబున కెంతయున్ హితం
బును బొనరింతు నిక్కమిది పొందుగ విన్ముసరోరుహాననా! 125

ఉ. ఎవ్వతెవీవు? రోహిణివొ? యిందిరవో? పరమేష్ఠిరాణివో?
యవ్వనజాప్తుపత్నివొ? సురాధిపునాతివొ? వేదమాతవో?
యివ్వనభూమియం దిటుల నేటికి తీవ్రతపోవ్రతంబు నీ
వివ్విధి సల్పుచుంటి వసితేక్షణ! నా కెఱిఁగింపు మింపుగన్. 126

ఉ. ఎవ్వనికూఁతు? వెద్దికుల? ♦ యెయ్యది యాహ్వయ? మబ్జగంధి! నీ
వెవ్వని పువ్వుఁబోఁడి? యిటు♦లెంచఁగరాని తపం బిదేల? లే
జవ్వనమం దిలన్ మగని ♦ జాడఁదొలంగి యొనర్చె దిట్లు ని
న్నవ్విభుఁ డెట్లు బాసెను? ద♦యా గుణహీనుఁడు హీనుఁ డన్నిటన్. 127

చ. సకలముఁ దెల్పు సత్యముగ ♦ సాధ్వి! యనన్ నగరాజరాజక
న్యక చిఱునవ్వు నెమ్మొగము♦నన్ దళుకొత్తఁగ నిట్లుపల్కె మా
నికులవతంస! విన్మిఁకను ♦ నీవు వచించినవారిలోన నే
నొక తెనుగాను బర్వతవ♦రోత్తమపుత్త్రిని కాళి యందురన్. 128

మ. తొలిజన్మంబున దక్షపుత్త్రినయి రు♦ద్రున్ బేర్మిఁ బెండ్లాడి పే
రలుకన్ దక్షుఁడు నామనోవిభుని న♦త్యంతంబు దూషింప ని
ట్టలమౌనీసున నాశరీరమును గా♦ఢంబైన యోగాగ్నిచేఁ
బొలియన్ జేసి నిలింపరక్షకొఱకీ♦పుట్టుక దగన్ గాంచితిన్. 129

చ. శివుఁడు హిమాద్రిపైఁ దపము ♦ సేయుచునుండఁగఁ దారసించి నే
నవిరళభక్తిఁ గొల్వ హరుఁ ♦ డంత సుమాస్త్రుని రూపుమాపినన్
జివుకఁగఁ జేసి రౌప్యగిరిఁ ♦ జేరఁగఁ బోయెఁ దపంబుచేసి య
భ్భవుని వివాహమాడుటకుఁ ♦ బాల్పడి యిట్లు దపించెదన్ విభూ! 130

గీ. నాతపం బమ్మహేశ్వరు♦చేతమునకు, నేఁటివఱకెక్కకుండె న♦గ్నిప్రవేశ
మేనుసేయంగఁబూని మి♦మ్మిపుడు కాంచి, యర్చనము సేయ నాఁగితి♦ననఘచరిత!

క. ఏజన్మంబున నన్నిఁక, నా జగదీశ్వరుఁడు గొనునొ♦యక్కతమున నే
నీజన్మంబును బాసెదఁ, బోఁజనుమీరిందునుండి ♦ పురుషశ్రేష్ఠా! 132

గీ. అనిపలికి తాపసుఁడు వల♦దనుచు వార
ణంబు సేయుచునున్న న♦న్నలినవదన
వేగమున నగ్ని దూఁకఁగ ♦ వీతిహోత్రుఁ
డపుడు చందనశీతలుం♦డయ్యెఁ దలఁకి. 133

ఉ. కాళిక యప్డు చేయునది ♦ గానక యూరకవచ్చుచుండఁగా
వైళ మలీకమౌని గరు♦వంబున నిట్లనిపల్కె నగ్ని నిన్
గాళి! దహింపఁ దయ్యె నెటు ♦ గాంక్షితమున్ సమకూరదయ్యె వా
క్కేళిఁ దొలంగి తెల్పుము స♦ఖీ! యిఁక నీదు మనోరథంబులన్. 134

వ. వెండియును.

చ. కలికి! తపంబుచేసి యిటఁ ♦ గాంచెడు వైభవ మెద్ది? నీకిలన్
వెలితి గనంగరాదు కడు ♦ వేఁడిమిఁ జెంది మృణాళకోమలో
జ్జ్వలమగు నీ శరీరమును ♦ జండతపోర్చిఁ గృశింపఁజేసి యి
ట్లలఁచుట చిల్లపెంకుఁగొని ♦ యక్కట! బంగరుఁ బాఱవైచుటే! 135

—* జయ యతికిఁ బార్వతీ తపఃకారణముఁ జెప్పుట *—

చ. అనిన గిరీంద్రకన్యక సఖీ♦జాళులకుం గనుసన్నఁజేయఁ జ
య్యన జయ దారసించి విన♦యంబున నిట్లనిపల్కె విన్ము స
న్మునికులచంద్ర! యీ రమణి ♦ భూధరరాజకుమారి కాళి శ
ర్వునిఁ బతిగా వరించి కడుఁ ♦ బూన్కిఁ దపించుచున్నదిట్టులన్. 136

క. నారదముని పనుపున నీ, సారసదళమృదులగాత్రి ♦ చటుల తపం బి
ట్లారంభించి యొనర్చెడు, సారెకుఁ దాపసవతంస ♦ సంఘములలరన్. 137

గీ. కరము చిరకాలమయ్యె నీ♦కలికి తపము
సేయ మొదలిడి నేఁటికి ♦ శివుఁడు మెచ్చఁ
డాయె నిత్తన్వి యితరాది♦తేయవరుల
లోన నొక్కనిఁ బెండ్లాడఁ ♦ బూనదాయె. 138

ఉ. మీరు మహాతపోనిధు ల♦మేయదయాకరు లిద్ధమూర్తు లీ
చారుశిరీషగాత్రి నల ♦ శంకరుఁ డెద్దియు శంకలేక వి
స్తారతరానురాగమునఁ ♦ దప్పక చేకొని పెండ్లియాడునే?
కూరిమిమీఱఁ జెప్పుఁ డెదఁ ♦ గుందకుఁ గంగఁ దగంగ వేడుకల్. 139

సీ. హంసతూలపు తల్ప♦మందు నిద్రించు నా,ర్య పరుండు గఱుకైన ♦ రాలరేల
అమలకాంచన దుకూ♦లములఁ గట్టెడు బాల, నారచీరెల జిగి♦మీఱఁ గట్టు
మృగనాభిపంక స♦మ్మిశ్రిత చందనగంధ, మలఁదు లలిత వ్రాయు ♦ సమరబూది
కల్పవృక్షఫలాళిఁ ♦ గాంక్షించి తిను శివ, గాడ్పును మెసవు నా♦కటికి నోర్చి

గీ. ఏమి నుడువుదు తుహిన గి♦రీంద్రపుత్రి, బాలచంద్రధరున్ గోరి ♦ ప్రబలతాప
భరముఁ జెందుచు నిట్లుండెఁ♦ బరమపురుష!, శివునిచిత్తంబి దేటికో♦ చెమ్మగిలదు.

క. ఈ రమణి తపము సేయుట, కారంభము సేయువేళ ♦ నా యా మొక్కల్
కూరిమి వేసె నిపుడు వి,స్తారఫలప్రసవరమలఁ ♦ దనరెడు నవియున్. 141

గీ. ఇంక నేమివినన్గోరు•దెఱుకసేయు, మనినఁ గృతకయతీశ్వరుం•డల్లనవ్వి
పార్వతినిఁజూచియిట్లని•పల్కె-నీదు, చెలియపల్కులునిజములే•చెలువ! చెపుమ

మ. అనసప్పార్వతి యిట్లుపల్కె మునివ•ర్యా! నాసఖీభాషితం
బు నిజంబెక్కుడు ప్రేమబంధమున నే•పర్ణ వాఙ్మనఃకాయవ
ర్తన మాశంకరు గొల్వ్వనందె సమకూ•రన్ జేసి యిట్టి తపో
ధనసంపత్తిఁ గొనన్ దలంచితి శివున్ • దప్పొనో యెప్పొనో. 143

క. అనిన విని వెక్కసంపడి, ముని యిట్లనిపల్కెఁ దెలిసె•మొదల నిదేమో
ఘనకాంక్షిత మని యడిగితిఁ,జనఁదగు నేనిందునుండఁ•జన దికమీఁదన్. 144

ఆ. ఇట్లుపలికి చనఁగ•నెంచిన మునినాథుఁ, గాంచి యపుడు కాళి • కరముభక్తి
తోడ నిట్టులనియెఁ•దొందర యేటికి, నిలిచి చెపుము దేవ!•నీవుహితవు. 145

—* యతి పార్వతికి శివుని నిరసనం బుపన్యసించుట *—

వ. అనిన జటిలుం డిట్లనియె.

ఉ. నన్నిటనిల్పి నీవు శ్రవ•ణం బొనరింపఁ దలంపు చేసినన్
బన్నుగఁ దెల్పువాఁడ నీకుఁ • బథ్యము తథ్యమునైనమార్గ మా
పన్నగభూషణున్ గుఱిఁచి • బాగుగ నంత నెఱింగియుంటె నీ
వెన్నికమీఱ నజ్జటిలు • నెట్లు వరించితివో ప్రియంబుగన్. 146

సీ. గజమేని యొక ఘోట•కమ్మని యున్నదే, గిటకపాఱిన మది • గిత్తగాక
శిష్యులేనియును భు•జిష్యులేన్ గలరె ద,య్యాలకూటువల నె•య్యములుగాక
కౌశేయమేని రా•ఙ్కవమేని యున్నదే, యేన్గు రక్కసిచర్మ • మేవగాక
ఘనసారమేనిఁ • జందనసారమేని యు,న్నదియె బూది విలేప•నంబుగాక

గీ. ఓగిరంబేనిఁ గలదె నీ • వ్రూహసేయు, చటుల కాకోదరోరు వి•షంబుగాక
ఏమి భోగంబులున్నవో • యెఱుఁగ లేవె, రుద్రునందుఁ ద్రిలోకైక•రుచిరగాత్రి!

ఉ. పూర్వమునందు దక్షుని సు•పుత్త్రియు నీవలె మోసపోయి తా
శర్వుని చెట్టఁబట్టె పతి • చందము గిట్టని తండ్రిచేత బి
ట్టోర్వఁగరాని చిన్నతన•మొంది మహాధ్వర భూరివేదికన్
బర్వఁగబాసెఁ బ్రాణములఁ • బార్వతి! వింటివిగాదె యిక్కతన్. 148

క. స్త్రీరత్న మీవు సుగుణో,దారుఁడు మీతండ్రి పర్వ♦తప్రభుఁ డిలలో
భూరితరైశ్వర్యఘనుం ♦ డో రమణీమణిరో! తగునె? ♦ యుగ్రు వరింపన్.

సీ. వజ్రంబు నటు పాఱ ♦ వైచి పాషాణశ,కలముఁ జేకొని మూటఁ ♦ గట్టినట్లు
చందనాంబువుఁ బాఱఁ♦జల్లి పెల్లడుసును, బొలుపుగా నొడలెల్లఁ♦బూయుపోల్కి
బంగారుజలతరీ ♦ పట్టుపుట్టముఁ గెంటి, తోలు గట్టుటకయి ♦ తొడరుమాడ్కి
కమలమిత్రుని నెట్టి ♦ ఖద్యోతకాంతులఁ, గాంచి యానందింప♦నెంచు కరణి
గీ. మణినిధానం బెడసి లోహా♦మయ రజంబుఁ
జెంది యానందమొందెడు ♦ చందమునను
లోకపాలకులగు నల్ల ♦ పాకశాస
నాదులను బాసి కామసం♦హరు వలచుట. 150

సీ. కస్తూరికా రజః ♦ కలితచందనగంధ, మేడ? చితాభస్మ ♦ మేడ? బాల!
రమణీయవల్లకీ ♦ విమలరాగగ్రామ, మేడ? శంఖధ్వాన ♦ మేడ? రామ!
లలితకాంచనమృదు♦లదుకూలసంచయం, బేడ? గజాజినం ♦ బేడ? కాంత!
రంగన్మనోజ్ఞ మృ♦దంగసంగతనాద, మేడ? డమరుఘోష ♦ మేడ? రమణి!
గీ. వజ్ర వైడూర్య భూషణా♦వళుల వేడ?, ఘనకరాళ భుజంగసం♦ఘంబు లేడ?
తామరసనేత్ర! నీవేడ? ♦ దహననేత్రుఁ, డేడ? యోజింపుమంతరం♦బింగితమున.

క. ఏడ సుపర్వసహాయం, బేడ పిశాచానుసరణ ♦ మిందునిభాస్యా!
ఏడ జయభేరినిస్వన? మేడ గళధ్వని? యథార్థ ♦ మెఱుఁగుము తెఱవా!
చ. తరుణిరో! యొక్కమాట విను ♦ దాఁచక చెప్పెదనిప్డు కామసం
హరునికడన్ ధనంబుగల ♦ దన్న యెడన్ బదిమందిలో దిగం
బరుఁడయి యుండు టెట్టులొక♦వాసగృహం బది యుండెనేనియున్
దిరముగ గాటిసే తనకు ♦ దీమము సేయుట యెట్లు కోమలీ! 153
గీ. మఱియు విను మొక్కమాట రా♦మాలలామ!, వరగుణగణంబులం దెల్ల♦ వామదేవు
నందు నొకటేని యున్నదా♦ యది యెఱింగి, కడఁగు మీశివుఁ బెండ్లాడఁ♦గడిఁది వేడ్క
గీ. లేదు వంగసపుంబస ♦ లేదు విద్దె, లేదు సిరియును సౌరేమి♦ లేదు చూడు
లేదు తెలివియుఁ దేటయు♦ లేదు నెందు, లేదు నిలువాకిలియును ఖూ♦లికి♦ నొకింత.
ఉ. ఇంకను నీయెడన్ శివున ♦ కిచ్చయె లేక కదా రతీశు మే
నింకఁగఁ జేసి నిన్నడసి ♦ యేగెను వేఱొకచోటి కిప్పు డా

పెంకెతనంపు వేలుపును ♦ బెండిలియాడినఁ గూడ మేటియా
తంకమెగాక సౌఖ్య మెటు ♦ దారసిలున్ హిమశైలకన్యకా! 156

ఉ. కావున మంచిమాట విను ♦ కాళిక! రుద్రుని మాని యన్యునిన్
శ్రీవిలసిల్లఁగా మగనిఁ ♦ జేసికొనన్ దలఁపున్ బొనర్పుమీ
నా వచనం బమోఘమని ♦ నచ్చికసేయుము లేకయున్నచో
నీవెటు లిచ్చగించె దటు♦లే పశుభర్తను గట్టుకొమ్మికన్. 157

గీ. అనిన గిరికన్యక మనంబు♦నందుఁ గినుక
నొంది శివదూషణము సేయు♦చున్న విప్రుఁ
జురజురగఁ జూచి పల్కె మ♦చ్చరముతోడ
వచ్చె నితఁ డెవ్వఁడో యిందు ♦ వంచకుండు. 158

—* పార్వతి శివాక్షేపములకు సమాధానంబులు సెప్పుట *—

ఉ. మోసముతోడ నాదు తప♦ముల్ జెఱుపన్ జనుదెంచినట్టి నీ
వేసము దెల్లమాయె నిఁక ♦ వెంగలిపల్కులు పల్కఁబోకు నీ
వాసకలేశ్వరున్ దెలియు♦నంతటివాడవె? విన్ము చెప్పెదన్
వాసిగ శైవతత్త్వము సె♦బాసని విజ్ఞులు మెచ్చునట్లుగన్. 159

గీ. నిర్గుణంబగు బ్రహ్మంబు ♦ నియత మిట్లు. కారణాంతరమున గుణ♦కలన మొందె
నట్టి పరమాత్మ కెట్టుల ♦ నుట్టిపడును, జాతి గరిమం బిఁకను సువి♦చారదూర!

సీ. నిశ్వాసమున మొదల్ ♦నిగమముల్ పుట్టించి,హరినిఁబుట్టించియ♦య్యవిరొసంగె
సృష్టి శక్తినొసంగి♦ సృజనాధికారంబుఁ, గమలజన్మునకిచ్చెఁ ♦ గరుణమెసఁగ
స్వర్గరాజ్యముతోడ ♦ సర్వలోకాధిపత్యము నిచ్చె నాపురం♦దరున కెలమి
నవనిధానములు కి♦న్నరనాథున కొసంగి, భక్తజనాగ్రేయ ♦ పట్ట మిచ్చె

గీ. ఇట్టిశివునకు విద్యయు ♦ హృద్యతరవి, వేకమును బ్రాభవంబును ♦ విభవబుద్ధి
లేదనుచుఁజెప్ప నీదగు ♦ వాదమునకు, మొఱకులారసి మెత్తురి♦ప్పుడమిలోన.

సీ. ఎవ్వనివాకిట ♦ నెలమిఁ గాపురముండు, సిద్ధ్యష్టకంబు వా♦సిన్ జెలంగి
ఎవని శిరోంఘ్రిల ♦ నీక్షింపలేరైరి, పద్మజన్ముండు న♦ప్పద్మనయనుఁ
డెవ్వనిపూజనం ♦ బింపుమై నొనరింప, సర్వార్థసిద్ధులు ♦ సంతరించు
నెవ్వని నొల్లని ♦ హీనుండు సప్తజ, న్మదరిద్రితన్ జెందు ♦ మదము డింద

గీ. నెవనిగాత్రంబునందు రహించుప్రేత, భూతిలేశంబు గీర్వాణముఖ్యులెపుడు
తలలఁదాల్పఁగ నాసింతురీదండినిష్ఠ, నట్టి పరమేశుఁదెలియ నీకలవియగునె

వ. ఇఁకను

గీ. నీ వనినయట్లొకప్పుడు నీలగళుఁడు, దాన మంగళచేష్టుఁడై తనరియున్న
దవిలి తననామధేయంబుఁదలఁచువారి, కెల్లసౌఖ్యంబులను నిచ్చలిచ్చుచుండు

గీ. ఐన నొకమాట వినుము శతాత్మ! శివుఁడు
లేమితో భోగముల నొందలేకయుండె
నా? యటులఁగాక వైరాగ్య మాత్మనొంది
భోగముల మానెనా? తలంపుము మనమున. 164

ఆ. ఇల్లు వెండికొండ విల్లు బంగరుకొండ, కలిమిఁతేఁడు పైకములకుతేఁడు
కొలుచుదాసులెవని కిలవానిసిరినీవె, ఱుంగఁదరమెహిమ్మదొంగతపసి! 165

సీ. గంగామహానదీకాండంబు మెచ్చునే, జలదారి యడుసొందు సైరిభంబు
అమలమాణిక్యచయముల హర్షించునే, నత్తగుల్లల నోట నములు కొంగ
కమలమరందసారమున కాసించునే, బురదనుగ్రోలు దర్దుర మదెందు
అచ్ఛముక్తాఫలాహారంబు వడయునే, జొన్నకంకుల కేగుచున్న కాకి

గీ. అఖలదేవాధినాథుఁడైనిఖలవేద, సన్నుతుండగు శివుని భాస్వరచరిత్ర
మరసిమెచ్చఁగఁజాలెదే యజ్ఞహృదయ, హిమ్మనీతోడనాకిఁకఁ బోరువలదు.

ఉ. భూతసహాయుఁ డంటివిఁకఁ బొల్పుగవిన్ము మహేంద్రిముఖ్యులా
భూతశరణ్యుఁగొల్వఁ జన భూతము లేపున వేల్పుపెద్దలన్
నీతమెఱుంగఁగాఁగుదెల నెత్తుల మొత్తుచునుండునప్డునీ
వాతగువారిదా గరువ మారసి యెట్లు గణించెదోకదే. 167

వ. ఇఁక వినుము.

క. శివనిందను బొనరించిన, యవివేకిన్ జంపవలయు నటుదప్పినఁ ద
క్కువలాడి తిట్టవలె రెం, డివిగానిమొదన్ దొలంగి యేగఁగవలయున్. 168

ఉ. కావున నీవు బాపఁడవు గాన నవధ్యుఁడ విందునుండి పొ
మ్మా వెటకేనిఁ గుత్సితమతీ! యన నాతఁడిఁకెద్దియో యనన్
బోవఁగ వేగ నంతఁగని పోవఁడితండు వితండి చూడు మ
ద్దేవుని దూఱఁబూనెడు నదేజయ! పోదము వేఱుచోటికిన్. 169

గీ. అని రయంబున లేచి హి•మాద్రిపుత్రి, చెలులతో వేఱుచోటికిఁ•జేరఁ దలఁచి
యొక్కయడుగిడఁగానస్మి•తోజ్జ్వలాస్యుఁ, డగుచు శంకరుఁ డంతఁ బ్రో•ల్లాదరమున.

—* శివుఁడు సాక్షాత్కరించి పార్వతినిఁ గైలాసంబునకు రమ్మనుట *—

శా. బాలేందుస్ఫురితోత్తమాంగరుచితో • భస్మాంగరాగంబుతో
నీలగ్రీవముతో దయామృతఝరీ•నిష్యందదృక్స్ఫూర్తితో
లీలాలంకృతకోటిపుష్పశరలా•లిత్యోల్లసన్మూర్తితోఁ
బ్రాలేయాచలకన్య కట్టెదుఱ శం•భ ద్రాగసంరంభుఁడై. 171

క. ప్రత్యక్షమొంది కాళిక, నత్యనురాగమున డాసి • యనియెఁ బ్రియా! నీ
సత్యప్రణయమునకు స, ప్రత్యయతపమునకు ముదము • వడితిన్ గడిఁదిన్. 172

ఉ. ఘోరతపోధనార్ఘమునఁ • గోమలి! నన్ గొని తీవు సేవకున్
గూరిమి పేరిమిన్ గొలుతుఁ • గోరినయట్టుల నేఁటినుండి నిన్
సారెకుఁ బెక్కుచిక్కుల • ఘనంబుగ నొక్కి పరీక్ష చేసితిన్
దీరని చెల్మికల్మి గణు•తింపక సైఁపుము వేగ నన్నికన్. 173

ఉ. ఇందుముఖీ! త్రపన్ గొనెద • వేటికి నేటికిఁ దీరె నీశ్రమం
బొందికతోడ నన్ననసి • యుండవె మున్ను నిరంతరం బిఁకా
చందము డెందమందుఁ గొని • సందియమున్ దిగనాడి పేర్మిమై
నిందుననుండి రౌప్యగిరి • కేగఁగ రమ్మిపుడే రయమ్మనన్. 174

క. ఏలే యలినీలాలక! ఏలే బాలేందునిటల • హృద్యతరకళా!
ఏలే యిటుపరుగెత్తుట, ఏలేమల కిట్టిప్రేమ • లెఱుఁగము జగతిన్. 175

క. రమ్మా! నావెంబడి భా, రమ్మా ననుఁబ్రోచు టతిభ•రమ్మా నా నే
రమ్మా తతకరుణాధా, రమ్మారయ నీదు మనము • రాజీవముఖీ! 176

క. సైరింపుము నానేరమి, వారింపుము ఘోరవిరహ•భారజ్వరమున్
గారింపుము బిడియమును వి, చారింపుము దేవి! పూర్వ•సౌహార్ద్రములన్.

వ. అనినంతఁ బర్వతరాజకుమారియు

సీ. తేఱిచూడఁగరాని • దివ్యతేజమువాని, వలపులనించు రూ•పంబువాని
ఘనఘనాఘనతుల్య • కంఠనాదమువాని, దలఁపఁజాలనిశక్తిఁ • దనరువానిఁ

గారుణ్యరసమునఁ ♦ గ్రాలుభావమువాని, నిమ్మళంకాత్ముఁడై ♦ నెగడువాని
తనతపంబున కను ♦ తాపమొందినవానిఁ, బ్రేమోక్తి సల్లాప మాన్పించువాని.

గీ. నఖిలజగదీశ్వరుని మనో ♦ హరునిఁజూచి, యతులమోహాన తనువునకాత్మమురిసి
తాపమెల్లనుద్రోచి జో ♦ తలనొనర్చి,కరములు మోడ్చి యిట్లనెఁ ♦ గరముభక్తి

—* పార్వతి శివునితోఁ దలిదండ్రుల నడిగి తన్ను బెండ్లాడు మనుట *—

చ. సకల మెఱింగియుంటి సుర ♦ సత్తమ! దక్షుని జన్మమం దటుల్
వికలతనొంది గాత్రమును ♦ వీడియు దేవత లొక్కతీరు తా
రకపరిభూతులై నను గ ♦ రంబుభజింప నిలింపరక్షకై
యకలుషుఁడైన శైలపతి ♦ యాత్మజనై జనియించితిన్ విభూ! 179

వ. కావున

ఉ. నాజనకున్ హిమాచలుని ♦ నాదగుతల్లిని మేనకాసతిన్
యోజనతోడఁ జేరి కడు ♦ యుక్తిగ భిక్షుగ నన్ను గోరి వి
భ్రాజితవైభవోత్సవవి ♦ భాసితలీల వివాహమాడి నన్
రాజతశైలభూస్థలికి ♦ రాజశిరోమణి! చేర్పు మోర్పునన్. 180

శా. కన్యాదానముచేసి తత్ఫల మిలన్ ♦ గాంచున్ గిరీంద్రుండు లో
కన్యాయంబిది గాన నాదు మనవిన్ ♦ గాఢానుకంపాత్మతో
నన్యంబెంచక యాదరింపుము మదీ ♦ యంబౌ తపంబి ప్డసా
మాన్యఖ్యాతి వహించిమించుఁ బుడమిన్ ♦ మారారావలేపావహా! 181

ఉ. మున్నల దక్షునింట నను ♦ మోదముతోడ వివాహమాడుచోఁ
బన్నుగ శాస్త్రపద్ధతికి ♦ బద్ధతనొందకపోయితీవు నన్
గన్నఘనుండు దక్షుఁడును ♦ గల్పవిధాన నవగ్రహార్చనం
బు న్నెఱవేర్పకుండె వగఁ ♦ బొందితిఁ జెందితి దేహనాశమున్. 182

క. కావున నిపుడు వివాహా, శ్రీవిధివిహితముగఁ బెండ్లి ♦ చేసికొనుము నన్
దేవతల కార్యసిద్ధిని, భావించి మనంబునందుఁ ♦ బావనచరితా! 183

చ. అనుడు మహేశుఁ డల్లనగి ♦ యార్యక నిట్లనియెన్ బ్రియంబునన్
వినుము వినీలవేణి! పృథి ♦ వీధరశేఖరుఁ జేరి నిన్ను భి
క్షను వరియించి యాచనను ♦ సల్పిన నాతఁ డనల్పకోపుఁడై
మనమున నీసుమాని యవ ♦ మానము సేయఁగఁ బూను మానినీ! 185

క. ఎంత ఘనుండైనను దా, నెంతటి నెఱవాదియైన • నెంతటి చతురుం
డెంతదొరయైన నింతిరో!, సుంత యొకని నడుగఁబోవఁ • జులకనఁజెందున్.

చ. ఇఁకను వివాహరీతి గణి•యించి పరిగ్రహ మొందుమంటి దా
సకలము నీమనోరథవు • చక్కఁగ నేయఁగుఁగాక ధాత్రిపై
యొకటియు నిత్యమై యెసఁగి•యుండు నె నశ్యము దృశ్యమెల్ల నూ
రక యనుమాన మొందుదురు • రాజముఖీ! జగమందకోవిదుల్. 187

వ. వెండియు నిఁక వినుము. నిర్గుణుండును, స్వతంత్రుండును, స్వప్రభాసితుం
డును, నద్వితీయుండును నగు పరబ్రహ్మంబు సర్వకర్త్రియగు ప్రకృతితోఁ
గూడి సగుణుండును, సస్వతంత్రుండును, నన్యతేజోభాసితుండును, ననేకరూ
పుండును నగుచు జగంబున నలరారు. అట్టి ప్రకృతివగు మహామాయవు నీవ!
మాయామయంబగు సర్వజగంబు నాత్మనగు నేను గృపామతిన్ ధరియింతు.
ఇఁక గృహంబులును, దారకాగణంబులు మున్నగునవి యెవ్వి? ప్రకృతిపురు
షులమగు మన యిర్వురచే లోకకల్యాణంబుకొఱకు గుణకార్యభేదంబున నివి
యన్ని యుత్పాదింపఁబడియె. భక్తరక్షణార్థంబుగదా మన మిరువుర మిట్లు
సగుణభావంబు నొందుట. నిర్గుణవయ్యును సర్వవ్యాపారపారీణత్వంబున సగుణ
వును సూక్ష్మంబైన మూలప్రకృతివయ్యును సత్వరజస్తమోమయవునైన
మాయవు నీవు! ఇఁక నిర్వికారుండను నిరీహుండనైనను భక్తేచ్ఛాసంపాదిత
విగ్రహుండనగు నన్ను సర్వభూతంబుల కాత్మగా నెఱుంగు మనినఁ బార్వతి
ప్రణమిల్లి శివున కిట్లనియె. 188

గీ. ప్రకృతి నే నాత్మ వీవు స•ర్వస్వతంత్రు
లమును నిర్గుణులమునునై • యమరు మనము
భక్తవశ్యుల మై గుణ•భావ మిట్లు
పడసితిమి సత్య మీయది • పరమపురుష! 189

చ. ప్రకృతికి భిన్నమై పరఁగు•వానినిఁగాఁ బరమాత్మగా జగ
న్నికరముఁ బుట్టఁజేయఁదగు • నిత్యపదార్థముగాఁగ నెందు నేన్
వికృతివిహీనుఁగాఁ ద్రిగుణ•వేష్టన మొందని వానిఁ గాఁగ లో
క కృతినిఁ గోరి యాకృతినిఁ • గాంచినవానిగ నిన్నెఱుంగుదున్. 190

ఉ. ఐనను దేవ! నా మనవి • నారసి తప్పుఘటింప కర్మిలిన్
బూని హిమాచలున్ సకల • భూధరరాజవరేణ్యుఁ జేరి యిం

పౌనటు లర్థిఁగోరు నను ♦ నద్భుతలీలనొనర్చు కీర్తి నెం
తేనిఁ దనర్పు భూప్రజలు ♦ హెచ్చుగఁబాడి తరింప నీశతన్. 191

గీ. జన్మజన్మమునందును ♦ సతిని నీకు, భక్తను మహాత్మ! వేగ ని♦బ్బరపుకృపను
నేను గోరినయట్టుల♦నే కడంగి, తీర్పు నా వాంఛితంబును ♦ నేర్పుమెఱయ.

—* శివుం డంగీకరించి కైలాసంబున కేగుట *—

గీ. ఇట్లు మఱిమఱి యడిగి గి♦రీంద్రతనయ, యూరకున్నంత శంకరుం♦డురుతరంపు
కరుణ నట్లే యొనర్చెదఁ♦గాళి! యని త,దీయ విరహార్తుఁడై చేరెఁ♦దిరుగ నెలవు

క. అచ్చటి ప్రమథులకెల్లను, హెచ్చుగ శివుఁ డిచ్చరిత్ర ♦ మెఱిఁగింపఁగ వా
రెచ్చుగ సంతసమొంది మ,హోచ్చతరోత్సవము లప్పు ♦ డొనరించి రటన్.

—* పార్వతి దీక్షాంతముచేసి తల్లిదండ్రులయొద్దకుఁ బోవుట *—

ఉ. అంత మహేశకాంత క్రమ♦మంతయుఁ బాసి హృదంతరంబునన్
సంతసమొంది యగ్నులకుఁ ♦ జక్కఁగఁ బూజలొనర్చి తాను ము
న్నెంతయు వేడ్కనాటిన మ♦హీరుహరాజినిఁ బ్రేమఁజూచి దీ
క్షాంతమొనర్చి యాళులు జ♦యావిజయల్ మురియంగఁ బొంగుచున్. 195

చ. నగరికిఁ జేరఁబోవ గిరి♦నాథుఁ డెఱింగి కరంబుపొంగి య
త్యగణిత వైభవంబున ని♦జాంగనతోఁ దనయాళితోఁ బ్రథన్
దగు నల పౌరబాంధవ వి♦తానముతో ద్విజరాజితోఁ బ్రియ
మ్మగ శుభవస్తువుల్ గొని ప్ర♦మోదముతో నెదురేగె నత్తఱిన్. 196

క. ఏనుఁగులును గుఱ్ఱంబులు, జానగు పల్లకులునున్ ర♦చనలన్ సొగసౌ
మేనాలును నానావిధ, గానంబులు సెలఁగ జనులు ♦ గదిలిరెదురుగాన్. 197

క. ఆలోపలఁ బట్టణమును, గాళి సమీపించి తనను ♦ గాంచ నెదురుగాఁ
జాలఁ బరుగిడుచుఁ జేరెడు, శైలేంద్రున కతనిసతికి ♦ సాఁగిలి మ్రొక్కెన్.

ఉ. వారలు దీవెనల్ సలిపి ♦ వక్షమునందుఁ గుమారిఁ జేర్చి వి
స్తారతరాశ్రుధారఁ గనుదమ్ములరాల్చి కుమారి! వచ్చితే?
శ్రీరహిమీఱు భాగ్యమును ♦ జెందితి మీదినమందు నేఁడె నిన్
గూరిమిఁ గన్నవారలము ♦ గోటి యుఁ కేటికి గోత్రవర్ధనీ! 199

చ. అని పలుమాఱు కూఁతు వద♦నాబ్జము నంటుచు మేరలేని యు
బ్బునఁగొని రన్నలున్ ముదముఁ♦బొందిరి వారి పురంధ్రులున్ గులాం
గనలును గౌఁగిటన్ బడసి ♦ గారవమున్ బొనరించి రెల్లవా
రును గొనియాడిపాడి రమ♦రుల్ గురిపించిరి పుష్పవర్షమున్. 200

ఉ. భర్మవినిర్మితంబయిన ♦ భాసురరత్నరథంబునందు స
త్కర్మపరైన బ్రాహ్మణులు ♦ కాళిక నెక్కఁగఁజేసి వాద్యముల్
బేర్మిఁ జెలంగఁగా నగర♦వీథులఁ బౌరవధూశిరోమణుల్
నిర్మలమౌక్తికాక్షత ల♦నేకముఁ జల్లఁగఁజేర్చి రిక్కకున్. 201

ఉ. వందులు పాటగాండ్రు గరు♦వంబెసఁగన్ దమ విద్యఁజూపి యా
నందముఁగూర్చి రగ్రకుల♦నాయకవర్యులు సామగీతులన్
బొందుగ స్వస్తివాదముల ♦ బోరున సల్పిరి వారికెల్లఁ దా
వందలు వేలొసంగె హిమ♦వంతుఁడు రత్నములన్ గ్రమంబుగాన్. 202

ఆ. ఎల్లవారి కప్పు ♦ డీరీతి గౌరవం, బెలమిఁజేసి గిరివ♦రేశ్వరుండు
సంతసమునునున్న ♦ జరిగెఁ గొన్నిదినంబు, లంత నొక్కనాఁ డ♦హంబునందు.

గీ. మేనకాకాంత సంతస♦మూని తనయ
తోడ నందఱు కోడండ్ర♦తోడఁ జెలుల
తోడ దాసీసమూహమ్ము♦తోడఁ గొలువుఁ
దీర్చి కూర్చున్న సమయంబు ♦ తీరు నెఱిఁగి. 204

—* శివుఁడు భిక్షుకవేషంబుతో మేనాసన్నిధిని నర్తనము సేయుట *—

చ. శివుఁడొక భిక్షుకాకృతినిఁ ♦ జేకొని వామకరంబునందు భై
రవరవసాధకంబగు ద♦రంబును నింబుగ సవ్యహస్తమం
దవితథనాదమౌ డమరు♦వంది ఘనంబుగ మ్రోగఁజేయుచున్
వివిధగతిప్రభేదముల ♦ వింతగ నర్తనమున్ బొనర్చుచున్. 205

ఉ. మేనకయున్న యున్నతపు♦మేడకుఁ జేరఁగఁబోయి శంఖని
స్వానమనూనపూ డమరు ♦ వాదనమున్ బొనరించె నాగర
స్త్రీనివహంబుఁ బూరుషులుఁ ♦ జిన్నలు పెద్దలు చేరినిండ వి
ద్యానిపుణత్వమేర్పడఁగఁ ♦ దాండవమున్ బొనరించె మించుగన్. 206

క. ఆ గరిమమీఱు నృత్తము, బాగుగఁ గని గిరివరేంద్ర ♦ భామినియును నా
నాగరజనంబులును గడు, నూఁగిరి తన్మయతఁ జెంది ♦ యుల్లాసమునన్. 207

ఉ. ఆ నటనంబుఁ జూచి తుహి♦నాచలపుత్రిక మూర్ఛనొంది యెం
తేని మనంబునన్ నటు మ♦హేశ్వరుగా గురుతింప నంత న
జ్ఞానన కాతఁ డిందుధరుఁ♦డై బహుమన్మథసుందరాంగుఁడై
మానితనాగరాజకుల♦మండనుఁడై గనుపట్టె నర్తకీన్. 208

చ, ఉమ యమితానురాగమున ♦ నోయుడురాజకిరీట! నన్ను వే
గముగ భవత్సధర్మిణిని♦గా సలుపన్ వరమిమ్మనాగ న
ర్సము దనరార శంకరుఁడు ♦ సత్వర మవ్వర మార్యకిచ్చి వి
భ్రమరమణీయతాండవ ము♦పార్జితలీల నొనర్చెఁ గ్రిమ్మఱన్. 209

ఉ. మేనక యంత నర్తకు న♦మేయపు నృత్యముఁజూచి మెచ్చి స
న్మానము సేయఁగాఁగడఁగి ♦ మానగుబంగరుపళ్ళెరంబులో
జానగుముత్యముల్ రవలు ♦ చాలఁగఁ గైకొని యాయఁబోవఁగాఁ
దా నవి యొల్లకే మరలఁ ♦ దాండవమాడుచు నుండె వేడుకన్. 210

వ. అంత మేనక యక్కృతక నటునకు మెప్పుసేయు వేడుక నీ వేమి వాంఛింతు
విచ్చెదననుటయు నతం డిట్లనియె. 211

—* మేనకతోఁ గృతకనటుఁడు దనకుఁ బార్వతి నిమ్మనుట *—

క. ఒల్లను ముత్యములను నే, నొల్లను గెంపులను రవల ♦ నొల్లను బంగా
రొల్లను గిరిరాజ్ఞీ! యీ, ఫుల్లసరోజాక్షి నీదు ♦ పుత్రిక నిమ్మా! 212

క. నావుడు నగమూర్ధన్యుని, దేవేరి ప్రభూతరోష♦దీప్తేక్షణయై
నీ! వెఱఁగ! భిక్షుకుఁడ! యో,రీ! వదరకు మిపుడు పెండ్లి♦యేయగు నిచటన్.

క. నీ వన్నెకు నీ వాసికి, నీ వాలకమునకు నేటి ♦ నీదు సిరికి నీ
పూవుంబోఁడియుఁ గావలె,నా? వింతగు నీదు తలఁపు ♦ నట! శఠహృదయా!

ఆ. తివిరి నక్కయేడ? ♦ దేవలోకంబేడ?, బడుగునటుఁడ వేడ? ♦ బాలయేడ?
ఎంత యంతరంబొ ♦ యెఱుఁగకపోతివి, కనులవెట్టి నీకుఁ ♦ గలుగుకతన.

ఉ. పొమ్మిటనుండి వేగముగఁ ♦ బోవకయున్నను నిన్ను బంట్లు బె
త్తమ్ములతోడ బాదుదురు ♦ తద్దయుఁ గీడొనరింతురన్న చే

శమ్ము వెలిఁ నటించుచును • జక్కఁగ నృత్తము సేయుచుండఁగా
నమ్మనుజూచి యార్య దను • నాతని కిమ్మని యెంచ ప్రియమ్మునన్. 216

వ. అంత మేనక యార్యవచనంబుల కలుకన్ జెంది మందలింప నాలోకసుందరి యుడుగక మాటికి నట్లే యర్థించుచుండ నమ్మంగళాంగిన్ బెదరించి గట్టు రాణి యిట్లనియె. 217

సీ. వలదు చాముండ! యూరక • వదరఁబోకు
కన్పడినయట్టి యీ యాట•గానిఁ దగిలి
పోవఁ జూచెదవా? మంచి • బుద్ధివాడవె
మంతరంబేమిచేసెనో • మాయకాఁడు. 218

వ. అనునంత

క. ఆలోపల హిమవంతుం, డాలోఁగిలి కరుగు దేర•నప్పాటమే
నాలలితాంగి నగేంద్రున, కాలాగంతయును జెప్ప • నాతం డలుకన్. 219

— * మేనకా హిమవంతులు నటుని శిక్షింపఁబూనుట *—

చ. భటులిఁక వీని నావలకుఁ • బంపుఁడనన్ గుమిఁగూడి వారలా
నటు నదలింప వారికిఁ గ•నద్ఘన తేజుఁ డతండు చిక్కకే
యటునిటుఁ ద్రిప్పుచున్ నిజమ•హాద్భుతలీలల విష్ణురూపుఁడై
కటకకిరీటకుండల ని•కామ చకాసదమేయమూర్తియై. 220

చ. కనఁబడ నా హిమాచలుఁడు • కౌతుకమొప్పఁగఁ గాంచుచుండ న
ర్చనమునఁ దాను శ్రీపతికి • రాణఁదలిర్ప సమర్పణంబు చే
సిన సుమరాజి యఘ్నుని • శీర్షమునం దగుపట్టఁ జూచి విం
తనుగొని భక్తిభావమును • దాల్చినయంతనె యంత నాతఁడున్. 221

ఉ. హంసము నెక్కి శోణితని•భాకృతితోఁ జతురాస్యుఁడై సుఖా
శంసదనేక వేద మను • సంతతిఁ బాడుచు సర్వదుఃఖవి
ధ్వంసము సేయునట్లు గన•వచ్చిన నచ్చెరువొంది పర్వతో
త్తంసుఁడు సూచుచుండెను • ముదమ్ము విధమ్ము మనమ్ముఁ గ్రమ్మఁగన్.

ఉ. అంతనె యాతఁ డా తనువు • నంతను మార్చి జవంబునన్ విప
స్వంతుని రూపమున్ గొని ది•శాతతి నల్లడవెల్గఁజేయు న

ప్రశాంతనితాంతకాంతుల నిరంతరతాపముఁ గ్రుమ్మరింప వి
భ్రాంతినిఁ జెందె సర్వకులు పర్వతరాజవరుం డపారిగాన్. 223

ఆ. అంతలోన మరల నా రూపమును బాసి, యత్యద్భుతరశ్మిరూప మంది కౌము
దీవితానములను దేవాధినాథుండు, గుప్ప సరుసమొందెఁ గుధరవరుఁడు.

మ. క్షణమాత్రం బటులుండి యంత నటరాజశ్రేష్ఠుఁ డర్ధేందుభూ
షణవిస్ఫూర్జితమౌ జటాపటలితో శైలేంద్రకన్యాసధ
ర్మిణితో భాస్వరదివ్యతేజములతో శ్రీమించు రుద్రాకృతిన్
బ్రణతాభీష్టదరీతి నొందఁ గనియెన్ బ్రాలేయశైలుం డటుల్. 225

గీ. అంత నిముసంబులోన నా హరుఁ డదృశ్యుఁ
డగుచు నిరుపాధికంబు నిరంజనంబు
నిస్పృహం బద్భుతంబయి నెగడుచున్న
దివ్యతేజంబు దనమోళిఁ దేజరిల్లె. 226

గీ. అట్టి తేజంబు గిరివరుం డరయుచుండ
నది యదృశ్యతఁ జెందె నటాధిరాజ
నేకరూపంబు లిటుఁజూపి వీఁకమగుడ
భిక్షుకుండయి గిరినాథుఁ బేర్మిఁజూచి. 227

క. కన్నియ నిమ్మని యడుగఁగ, నన్నగరాజావతంసుఁ డంగీకారం
బున్నడువకున్నఁ గన్గొని, యన్నర్తకుఁ డం దదృశ్యుఁ డయ్యెన్ వేగన్.

—* మేనా హిమవంతులు పశ్చాత్తప్తు లగుట *—

గీ. ఇట్లు మేనా గిరీంద్రు లా యీశు మాయ
లెఱుఁగఁజాలకపోయి రా యీశ్వరుండు
గదలి చనినంత జ్ఞానంబు గలుగ మనల
వంచనముచేసి చనె శివుం డంచు వగచి. 229

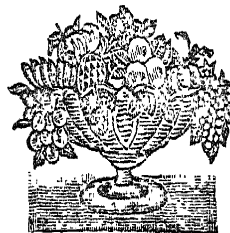
క. వారలు శంకరునెడ విస్తారతరావ్యాజభక్తి తత్పరు లగుచున్
గూరిమి భజించుచుండిరి, సారెకు మదిలోఁ దదీయ చరణద్వయమున్. 230

వ. అనిన విని సూతునకు నైమిశారణ్యవాసులగు వాచంయము లటమీఁది
వృత్తాంతం బెఱింగింపుమనుటయు. 231

ఉ. నాకధునీపవిత్రభువనప్రతిమానకబంధబంధుర
శ్రీకర.కుండికాహ్వాయసరిద్రసవర్ధితపుణ్యమూర్తి! మృ
ద్వీకరసప్రవాహనిభదివ్యవచోమకరందకందసు
శ్లోకజనాతిగీతసుయశోబహుమానిత! లక్ష్మమాంబికా! 232

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వర నామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి పార్వతీఖండంబునఁ
దృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

పార్వతీ ఖండము

చతుర్థాశ్వాసము

నారాయణపురజన
నా! నవనీతప్రతిమ మానసస్సారస! వి
ద్యానందపూర! సుయశో
భానిధి! ముదిగొండ వీరభద్రారాధ్యా!

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె.

—* శివుఁడు వైష్ణవవేషముతో మేనకా హిమవంతులకడకు వచ్చుట *—

చ. శివుఁడును రాజతాచలముఁ జేరి హిమాచలుఁ దత్సతిన్ భ్రమా
వివశులఁజేయు పొంటె నొక విప్రునివేసముఁ బూని విస్ఫుర
ద్ధవళతరాంశుకంబులును దండము గొడ్గును బావలొంది వై
ష్ణవతిలకంబు నెన్నొసటఁ జక్కఁగ దిద్ది స్మరింపుచున్ హరిన్. ౨

క. సాలగ్రామముఁ బటికపు, మాలికఁ జేకొని తగన్ హిమధరునికడకున్
మేలుగ వచ్చినఁ గన్గొని, ప్రాలేయాచలుఁడు గడుఁ బ్రపత్తిదలిర్పన్. ౩

గీ. వందనముచేసి పాదారవిందములను
గడిగి యన్నిటఁ దలఁదాల్చి కనకరత్న

పీఠము నొసంగి పూజఁ గావింప నగ్ర
జనుఁడు గొనె వారొనర్చిన ♦ సత్కృతులను. 4

క. కాలికి ద్విజునంజలకున్, ఫాలము సోఁకంగ మ్రొక్కి ♦ పరమేశ్వరుగాఁ
దా లోనెఱింగి మురిసెను, చాలఁగ దీవించె నగ్రజన్ముఁడు వారిన్. 5

వ. అంత శైలేంద్రుండుమ ధరామరేంద్రుని కుశలం బడిగి.

క. ఏదేశ మేనివాసము, భూదేవకులావతంస! ♦ పొందుగ నిట మా
కాదేశింపుము వినుఁ గన, శ్రీదయితుం గాంచినట్లు ♦ చిత్తంబలరెన్. 6

మ. అన నంతన్ హిమవంతుఁ గాంచి యతఁ డత్యంతంబు సంతుష్టుఁడై
యనియెన్ బర్వతరాజ! వైష్ణవుఁడ బ్రహ్మశ్రీకుఁడన్ యోగభా
జనుఁడన్ లోకహితం బొనర్చుటకునై ♦ సర్వప్రదేశంబులం
దును సంచార మొనర్చుచుండుఁ గనుఁగొందున్ భూతభవ్యంబులన్. 7

ఉ. కూరిమితోడుతన్ గమలకోమలగాత్రిని నీదుపుత్రి నా
నీరజవైరిజూటునకు ♦ నీవిడి పెండ్లి యొనర్తువంచు నే
నారసి నీదు యత్నము రయమ్మున మాన్పఁగడంగి వచ్చితిన్
మారవిరోధిదక్క యొక ♦ మంచివరుం డెవఁడేనిఁ జిక్కఁడే? 8

చ. నగలను జూచి మెచ్చితొ? కనందగు నందముఁ జూచి మెచ్చితో?
నిగరపుమేటి యన్వయపునీటును గన్గొని మెచ్చితో? ప్రియం
బగు నవయౌవనోజ్జ్వలత ♦ నారసి మెచ్చితివో? భువిన్ బ్రజల్
నగ నగరాజరాజ! ప్రియనందన నెట్లు త్రిశూలి కిచ్చెదో? 9

మ. కుల శీలంబులు లేనివాఁడు ధనమే ♦ కొంతేనియున్ లేనివాఁ
డిలునున్ వాకిలి లేనివాఁడు చదువొక్కింతేనియున్ రానివాఁ
డలసుం డందముమాలినట్టిఁడు భుజంగాకల్పుఁ డెంతేనిఁ గ
శ్మలకర్ముండు దిగంబరుండు తగునే ♦ శైలేంద్ర! యీబాలకున్. 10

మ. మతిమంతుండవు వైష్ణవాన్వయ శిరోమాణిక్యభూతుండ వీ
క్షితిభృత్సంతతి కెల్ల శాసకుఁడ వీ ♦ చిన్నారిపొన్నారి మే
నితనూజాతను నా కపాలికిడఁగా ♦ నీకెట్లు వేడ్కయ్యె నీ
మతి యికార్యమునం దవార్యముగఁ దార్మఱయ్యె భూభృద్వరా!

చ. నీ వరుసంబునొందినను ♦ నీదగు చుట్టము లెట్టులొప్పిరీ
నీ వధు వీ గుణాయతన ♦ నీతివిచక్షణ మేన యెట్లు దా
నీవిధ మొప్పి మోసపడె? ♦ నీవిఁక వీరికిఁ జెప్పకుండినన్
బావన! యిప్పుడేని నిజ ♦ బంధుల కాలికిఁ జెప్పిచూడుమా! 12

గీ. కాలికనుమాత్రమడుగకు ♦ కాళిచాల, రుద్రునందుఁ బ్రమోహంబు ♦ రూఢిఁజెంది
యున్నయది రోగికేవమా ♦ యుచితమాషధంబుదీయఁగనగు నప ♦ థ్యంబుభువిని.

క. అని నొడివి బాపఁ డట భో,జన మొనరిచి చనియె నాత్మ ♦ సద్మమునకు నం
తనె మేనక హిమవంతున, కనియెను వందురుచు ఘనత ♦ రాశ్రునయనయై.

—* వైష్ణవ బోధచే మేనక శివునకుఁ బార్వతి నీయననుట *—

మ. వినవయ్యా గద నాథ! నేఁడు ఘనుఁ డా ♦ విప్రేంద్రుచే రుద్రువ
ర్తనమంతన్ మనమంత పొక్కఁ విఁక నో ♦ ర్వన్ నా తనూజన్ త్రినే
త్రున కీయన్ జుమి! యట్లు నీవు వినవేన్ ♦ దుఃఖంబుతో నర్ణవం
బున దూఁకన్‌గలదానఁ గానఁబడియేఁ ♦ బోదున్ జుమీ యెందునేన్. 15

గీ. కూఁతు కుత్తుక కురిఁబోసి ♦ కూపమందుఁ
గూలుదాన దవాగ్నిలోఁ ♦ గాలుదాన
చచ్చుదాన నిజం బిందు ♦ సందియంబు
లేదు ముమ్మాటి కనృతంబు ♦ లేదు లేదు. 16

క. అని క్రమ్ముచున్నదుఃఖ,మ్మున మేనక యపుడు కోప ♦ మునుఁజెంది రయ
మ్మునఁ గోపాలయమునకున్, జని పుడమిఁ బరుండె కడిఁది ♦ సంతాపమునన్.

—* శివుఁడు సప్తర్షుల నరుంధతితో నోషధిప్రస్థమున కనుపుట *—

శా. ఈలో రాప్యగిరిన్ మహేశ్వరుఁడు దా ♦ రేచ్ఛాలసచ్చిత్తుఁడై
దా లో సప్తమహర్షులన్ దలఁప స ♦ ద్యస్కాల మవ్వా ర్మహా
కాలున్ జూడ నరుంధతీసహితులై ♦ కైలాసమున్ జేరి య
క్కాలారిన్ గని మ్రొక్కి యిట్లు నుతులన్ ♦ గావించిరంచన్మతిన్. 18

మ. శివ! సర్వామరమౌళి! తోషితసుర ♦ ర్షీ! యస్మదీయంపు భా
గ్యవిశేషంబునుగూర్చి చెప్పెదము ప్రా ♦ గ్జన్మంబునన్ సత్తపో

ద్రవిణం బార్జనచేసినారము త్రయిన్ • దక్షంబుగా నేర్చినా
ము విధిన్ దీర్ఘములాడినాము సవనం•బుల్ సల్పినా మన్నియున్. 19

గీ. వాఙ్మనఃకాయకృతపుణ్య•వైభవంబు, గల దది యశేషమునుగూడి•కాలదమన!
నీవు మమ్ముఁ దలంచుట • నివ్వటిల్లె, లేక కల్గునె యిట్లతి•లోకలక్ష్మి. 20

ఉ. ఏ నరుఁడేనిఁగాని నిను • హృన్నలినంబున భక్తివశ్యుఁడై
దాను స్మరించినన్ సకల • తాపము లింకఁగఁజేసి వాసిగా
నీ నిరవద్యమౌ కృపను • నెక్కొను నందు దయాసముద్ర! నీ
వే నెఱిఁదోడ మమ్ము స్మరి•యించుట యెంతటి భాగ్యమో కదే! 21

సీ. జనుసాంధుఁ డచ్ఛలో•చనము లొందినయట్లు, గీతి బధిరుఁ డాల•కించినట్లు
కుంటివాఁ డొక పెద్ద • కొండ నెక్కినయట్లు, కడుఁబేద పెన్నిధిఁ • గాంచినట్లు
మూఁగయొక్కఁడు కావ్య•మును రచించినయట్లు, ఘనరోగి సౌఖ్యంబు•గనినయట్లు
వామనుఁ డొక వృక్ష•ఫలముఁ గోసినయట్లు, గొడ్రాలు కానుపుఁ • గొనినయట్లు

గీ. ఇపుడు నీచేతఁ దలఁపొంది • యీశ! నీదు, దర్శనం బేము సెందుట•దలఁపరాని
కలిమిఁజెందితిమెంతో య•కలుషచరిత!, గారవంబొంది నా మెనఁ•గాంచనట్లు.

క. తలఁపున దరిసెనమున మా, తలఁపుల నీడేర్చి తిఁకను • దయతో నీ దా
సుల కొక పనిఁజెప్పి ముదం, బలరించెదె పెచ్చుగా సు•ధాంశుకిరీటా! 23

చ. అనవుడు వారిలన్ గని ప్రి•యంబున నిట్లనియెన్ మునుల్! జగం
బునఁ గడుఁబూజ్యు లందునను • బూజ్యతముల్ మఱి మీర లిప్డు డేన్
బనివడి మిమ్మెటుల్ దలఁచి•నాఁడ జగత్పరిరక్షణార్థమై
యనువుగ మీర లట్టిపని • నారసి కూర్తురుగాక ప్రీతిమై. 24

ఉ. తారకదైత్యుచేత విబు•ధప్రకరంబు జగత్త్రియంబు వి
స్తారతరార్తిఁజెందుడు సు•దర్శనభృన్ముఖలేఖు లేకమై
కూరిమితో హిమాచలుని•కూఁతును నాతిగఁ గొన్మటంచు నన్
గోరుట కట్లొడంబడితిఁ • గొంకక వారి తలంపుఁ దీర్పఁగాన్. 25

ఉ. భూజలపావకానిలన•భోరవిశీతమయూఖహోతృవి
భ్రాజితమూర్తులొందుటయుఁ • బాయక యే నుపకారబుద్ధితో
నే జితచిత్తులార! వల•పేమియు లేదటు లిప్డు భూమిభృ
ద్రాజకుమారిఁ గాళికను • దారనుగా వరియింపఁబూనితిన్.

వ. ఇఁకను

శా. ప్రాలేయాచలకన్య నాఁకొఱక దభ్రింబా తపంబొంద నే
నాలావణ్యనిధాన కిచ్చితి వరం బాత్మేప్సితాకారమా
శైలాధీశునిఁ దత్పురంధ్రినిఁ దనూజాదాన మిమ్మంటి నా
లీలన్ జక్కనెఱింగి యిచ్చుటకుఁ జెల్మిన్ గాంచి రవ్వారలున్. 27

ఉ. అంతనె నేను వారి హృదయంబులకున్ భ్రమఁగూర్చి పొంచె బ
ల్వింతగ నొక్క వైష్ణవుని వేసముతోడుత వారి డాసి రా
ద్ధాంతమెసంగ నన్గుఱిచి తద్దయు నిందనొనర్చ నప్డు వా
రెంతయుఁ జింతనొంది సుత నిచ్చుట కిచ్చఁ దొలంగి రంతటన్. 28

గీ. అక్కతన మీర లిపుడు హిమాలయమున
కరిగి నగరాజునకుఁ దదీయాంగనకును
నచ్చునట్లుగఁ జెప్పి కన్యక నొసంగ
నీయకొలిపి ఫలాదికం బిచ్చి రండు. 29

ఉ. మేనక కీ యరుంధతి సమేళపుత్రోవ మృదూక్తిచాతురిన్
మానసమున్ గఱంచి యనుమానముఁ బాయఁగఁజేయఁగావలెన్
ధీనిధు లీరు భూధరసుధీమణికిన్ దగునట్లు చెప్పి యె
ల్లేనియుఁ గార్యమున్ శ్రమ వహించి పొసంగఁగఁజేయఁగావలెన్. 30

క. మీ వచనంబు జగంబున, కా వేదవచస్సుపోలె నధికపు విధియా
నేవాఁడు దాఁటనేరఁడు, పావనతేజోవిభూతిభాస్వరులారా! 31

క. మీదే కార్యం బీయది, మీదే భారం బిదెల్ల మెప్పఁదలిర్పన్
మీదే ఘటనాచాతురి, మీదే జగమంతఁ గనుఁ డమేయచరిత్రుల్! 32

గీ. అనిన విని మునివరులు లోకాధినాథు,చేతఁ బడసిన గౌరవ శ్రీసమృద్ధి
కతులితానంద పారవశ్యమును జెంది, భక్తితోడుత నిట్లని పల్కి రపుడు.

శా. మేమేధన్యుల మీజగత్త్రయమునన్ మేమే మహాభాగ్యల
శ్రీమన్మాంగల్యవిరాజమానులము మేమే పద్మమిత్రేందుసు
త్రామాగ్నిప్రముఖార్హణార్హులము తథ్యం బీశ! మేమే తపః
ప్రాముఖ్యంబును గొన్నవారలము నీవాల్లభ్యభాగ్యంబునన్. 35

గీ. లోకసుఖజనకంబయి ♦ జోకమీఱు, నీమహాకార్యమునకయి ♦ మొలమికలిమిఁ
బంపుచుంటివిమమ్మిందుఁ ♦ బరమపురుష!, ఇంతకన్నను భాగ్య మిఁ ♦ కెద్దిగలదు. 36

క. జగములకుఁదండ్రి వీ వా, యగరాజకుమారి తల్లి ♦ యలనెలవలె వృ
ద్ధిఁగొని కడు నెగడు యుక్తం, బగు నీసంబంధ మవని ♦ నమృతాంశుధరా! 37

వ. అని ఋషు లీశ్వరునకు మ్రొక్కి యాకాశమార్గంబున వెడలి యతిత్వరితంబున హిమగిరిఁ జేరి యందలి పట్టణంబు భాగ్యంబులకు విస్మయంబొందుచుఁ బరస్పరం బిట్లు చెప్పికొనిరి, 38

—* ఓషధిప్రస్థపుర వర్ణనము *—

సీ. చంద్రకాంత స్తంభ ♦ సంభృతోద్దామచా, మీకరానేకహ ♦ ర్మ్యకులంబు
ఘనతరస్వచ్ఛము ♦ క్తాఫలగుచ్ఛతో, రణమహామణిమయాం ♦ గణగణంబు
బహుదివ్యపాదపా ♦ వాసభాసురవనీ, రమణీయరాజీవి ♦ రాజితంబు
వరచతుర్ద్వారసుం ♦ దరతరాంచద్ధ్వజ, విస్తరప్రాకార ♦ వేష్టితంబు

గీ. శుకపికక్రౌంచకలహంస ♦ నికరమధుర, గానబంధుర వికసిత ♦ కమలకైర
వోత్కరమరందగంధసా ♦ రోజ్జ్వలాంబు, పూరకాసార మద్రిరా ♦ ట్పురవరంబు.

క. అలకాపురంబు విభవం, బల కాలారిపురి శోభ ♦ నమరావతి సొం
పల కాద్రవేయపురమై, చెలువగు భోగవతి కలిమిఁ ♦ జెందు నిది సిరిన్.

ఉ. భూధరరాజపట్టణపు ♦ పోడిమిఁ గన్గొని మెచ్చివచ్చి వి
ద్యాధరరాజపుత్రులును ♦ దైవతరాజకుమారు లచ్చరల్
సాధుజనుల్ మునుల్ సకల ♦ చారణవైణికపండితేంద్రు లే
బాధలు లేకయుండిరి సె ♦ బా సనుచున్ రహి నెల్లకాలమున్. 41

క. హిమవన్నగరపు సొంపుల, యమరిక యెఱుఁగక యె మున్ను ♦ నమరావతిపై
భ్రమపడి పోదురు మనుజులు, కొమరగు నీనగరు గనినఁ ♦ గోరరు దానిన్.

గీ. అనుచు దివినుండి తనదెస ♦ కరుగుదెంచు, సప్తఋషుల నరుంధతీ ♦ సాధ్వి నద్రి
రాజుగన్గొని మిగుల హ ♦ ర్షంబునొంది, యర్ఘ్యవస్తువు లెల్ల నా ♦ యత్తపఱుప.

గీ. మునులు బహుమానపూర్వక ♦ ముగ నగేంద్రుఁ
డొసఁగినట్టి సపర్యల ♦ నొంది పీఠ
ముల నధిష్ఠించి శైలరా ♦ ట్పుంగవునకు
మంగళాశాసనములఁ జే ♦ సి మన్ బలికిరి. 44

మ. హిమశైలేశ్వరుఁ డాఋషీశ్వరులతో • నింపొప్ప నిట్లొప్పఁ బ
ల్కె మహామౌనివతంసులార! దమరీలీలన్ మదీయంపు గే
హము నామోదముతోడఁ జేర సఫలంబయ్యెన్ మదాత్మంబు భా
గ్యముఁ గంటిన్ జగమందుఁ బూజ్యపదవిన్ • గై సేసితిన్ వాసిగాన్. 45

గీ. పృథ్వి "నభ్యాగతస్స్వయం విష్ణు" రనెడు, నుడికి సార్థకముగ మిమ్ముఁ బడసినాఁడ
ఘనుల కేవని నాయందుఁ గలుగకున్న, నేదియేన్ జెప్పి యాదీను నేలికొనుఁడు

—* సప్తర్షులు పార్వతిని శివునకిమ్మని హిమవంతు నడుగుట *—

వ. అనిన మును లిట్లనిరి.

ఉ. సర్వజగన్నిదానుఁ డల • శంకరుఁ డాదిమపూరుషుం డిఁకా
సర్వజగచ్ఛయాంబిక తుషారగిరీంద్ర! భవత్కుమారి యీ
సర్వ మెఱింగి వేగముగ • శర్వున కీ యుమ నిచ్చి పెండిలిన్
నిర్వహణంబు సేయు మిఁక • నీదగు పుట్టుక సార్థకంబగున్. 47

క. లోకగురుండగు శివునకుఁ, బ్రాకటముగఁ గన్నె నిడినఁ • బ్రాలేయధరా!
నీకన్న నధికు లెవ్వరు, నీఁకన్ సర్వగురుపదవి • వెలయుదు విలలో. 48

చ. అనుడు గిరీంద్రుఁ డాఋషుల • కంజలిచేసి నమస్కరించి యి
ట్లనియె మహాత్ములార! వినుఁ • డాగ్రహమింతయు లేక మున్ను వీ
రనిన విధంబుగా శివున • కార్య నొసంగఁగఁ బూనియుంటి ని
న్న నొకఁడు వైష్ణవుం డల పినాకినిఁ గూర్చి వచించె నెగ్గులన్. 49

గీ. వెగటుగా నతఁ డని చన • నగడుఁ జెంది
వగ శివామాత తన కూఁతు • వామదేవు
నకు నొసంగననుచుఁ గోప • వికల యగుచు
హఠముతో నున్న దేవ రేమి • యనిన వినదు. 50

ఉ. నిక్కముఁ జెప్పువాఁడ నిఁక • నేనును జ్ఞానవిహీనశేముషిన్
జక్కులఱేనిసామియయి • సన్నుతిఁ గొన్నను భిక్షుకుండటం
చక్కరకంఠమూర్తికి మ • దాత్మజ నీయఁగ మానినాఁడఁ బె
క్కక్కఱ యేటికంచుఁ బర • మాత్మ విమోహితుఁ డాతఁ డాడఁగన్. 51

చ. మనముల నమ్మునుల్ శివుని • మాయకు మెచ్చి యరుంధతిన్ గిరీం
ద్రునిసతిఁ దేర్పఁబంపఁగ న • రుంధతియున్ జని శోకమూర్ఛితా

త్మను శయనస్థితన్ సుధర•తల్లజదారను జేరి వేగ ని
ట్లనె మధురోక్తిచాతురి ప్రి•యంబు హితంబును వెంబడింపఁగన్.

ఉ. మేనక ! సాధ్వి! లెమ్మిఁకను • మీదగు సమ్మునకే నరుంధతిన్
మౌనివరుల్ గృపాలు లస•మానులు వచ్చిరనా నరుంధతీ
మానినిసుస్వరోక్తిని స•మంచిత వైఖరి నాలకించి య
మ్మేనక దా నరుంధతికి • మేలుగ మ్రొక్కి యనెన్ బ్రియం బిటుల్.

ఉ. అక్కజ మెంతపుణ్యము మ•హాత్మ! వశిష్ఠపురంధ్రి! పేర్మి నీ
విక్కడి కేగుదెంచుట మ•హీన్ జరితార్థతఁగంటిఁ దల్లి! నే
నిక్క మపత్యయుక్తముగ • నీదగు దాసిని శ్రీసమాన! యిం
కెక్కుడు ప్రేమతో నుడువు • మేపనియేని మనఃప్రియంబుగన్.

క. అని యరుంధతిఁ దోడ్కొని • యా గిరీంద్రు
రాణివాసము ఋషు లాత్మ • రమణుఁ డున్న
యెడకుఁ జనుదెంచె న మ్మునుల్ • హితముతోడ
హిమగిరీంద్రున కిట్లని • రింపుమెఱయ.

ఉ. ఓ గిరిరాజవర్య! సుగు•ణోజ్జ్వల! మా పలు కాలకింపు నీ
బాగును గోరి చెప్పెదము • భర్గుఁడు యోగివరుండు దారసం
యోగముఁ గోరఁ డా హరి దు•రుద్ధరతారకపీడితామరో
ద్వేగముఁ బాపఁగోరి శివుఁ • బెండిలి యాడుమటంచు వేడుటన్.

గీ. లోకరక్షణఁ గోరియు • నీకుమారి, కతఁ డొసంగిన వరమును • గాంచియును
పుంకు పెండ్లాడఁగోరె వే•ఱొండుగాదు, భూధరేంద్ర! యసామాన్య•పుణ్యసాం

వ. కావున నిఁక జాగుమాని నీ తనూజాత నా జగదీశ్వరున కిచ్చి ధన్యుండ
గమ్మనిన నమ్మునీంద్రులకు హిమవంతుం డిట్లనియె.

—* వైష్ణవబోధచే హిమవంతుండు శివునకుఁ గన్య నీయననుట *—

మ. పరిభుసామగ్రి యొకింత లేదు పుడమిన్ • ప్రాముఖ్యమున్ గొన్న మేల్
విభవం బేదియు లేదు భోగమనినన్ • వేరం బె యాత్మీయబం
ధు భటశ్రేణి వివంగరాదు యతినా•థుం డెందు నిర్లిప్తుఁడా
యభవుం డాతని కెట్లు నాతనయ నీ•యన్ జెల్లు మౌనీశ్వరుల్!

చ. భయమునఁగాని యేఁ గృపణ♦భావము చేతనుగాని యాతత
స్మయమునఁగాని యంచిత వి♦చారణ మానియుఁగాని చిన్నిక
న్నియ కనురూపమూరయక ♦ నెట్టన నెవ్వని కే నొసంగినన్
రయమున నాతఁ డొందెడిని ♦ రౌరవమంచు వచించు శాస్త్రముల్. 60

వ. కావున

క. కందర్పారికిఁ గన్నియ, నుం దానము సేయఁబూన♦నుజాఁడీ! ఋషిసం
క్రందనులు! మీర లెఱుఁగని, చందము లే దరసి చెప్పుఁడు ♦ చదురెదియేనిన్.

— * వశిష్ఠుడు హిమవంతునకు హితము చెప్పుట * —

క. అనుడు వశిష్ఠుం డిట్లనె, విను శైలేశ్వర! మదుక్తి♦విధమును నీకెం
దును హితకరమును సత్యం, బును ధర్మాబాధకంబు ♦ మోదకరంబున్. 62

వ. శైలేంద్రా! వినుము. లౌకిక వైదిక కార్యంబులందు వచనంబు త్రివిధంబై పరంగునని శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయించిరి. అందసత్యంబును దాత్కాలిక సుందరంబును నుత్తరకాలాహితంబును నగు వాక్యంబును మిటారంబొప్ప నమిత్రుండు చెప్పునయ్యది ముప్పుఁ గూర్చు. తొలుతఁ జేదుగఁ గన్పడినను బదంపడి మేలందఁజేయు వచనంబు సాకతంబున హితబంధుజనుం డుపదేశించు. ఇఁకను వినుటతోడనె యమృతపేయంబుగ నుండునదియును సార్వకాలికసుఖసంపాదకంబును సత్యసారంబును నగు నుడి సర్వోత్తమంబై యెసంగుఁ గావున నద్దాని నారయుము. 63

చ. వెలుపలి సంపదల్ గనఁడు ♦ విశ్వగురుం డల వామదేవుఁ డు
జ్జ్వలతరతత్త్వయోగఘన♦సాగరభూరివిహార ధీరుఁడై
యలరుచునుండు నాతనికి ♦ నర్మిలిఁగూర్చునె బాహ్యవైభవం
బులు పదివేలకోట్లయిన ♦ భూధరరాజకులైకభూషణా! 64

చ. ఇఁక నొక తేనికేనియు ధ♦నేచ్ఛ్యనకేనియుఁ బ్రీతితోడఁ గ
న్యక నొసఁగన్ వరుం డొక ఘ♦నంబగుముప్పునఁ గూలునప్డు క
న్యకజనకుండు ఘాతుకుఁ డ♦నన్ దగియుండు శివుండు నిత్యసౌ
ఖ్యకలితుఁ డాఢ్యుఁ డాశ్రితసు♦భావహుఁ డారయు ధారుణీధరా! 65

మ. ధనదుండెవ్వని కింకరుం డల మరు♦త్వంతుం డనంతుండు కాం
చనగర్భుండును జక్రహస్తుఁడు ప్రశ♦స్తంబొప్ప నెవ్వాని చూ

పునె యాదర్శముచేసి లోకహిత మొప్పన్ జేయువా రమ్మహా
త్మని మృత్యుంజయు నెంచితీ వసదుగా • మూఢానుభావంబునన్. 66

[illegible]డు రాత్రిలేక పవ • లేదియులేక యసత్తు సత్తు దా
మెవ్వ[illegible] లేక చీఁకటి రక్షించుచునుండఁ జరించు నిత్యుఁడై
యెవ్వనిఁ గ[illegible] దానల త్రయీయాతనుఁ డెవ్వఁడొసంగు బోధనం
బవ్విభుఁగా నెఱుం[illegible]దు • నాదిమదేవు శివున్ ధరాధరా! 67

మ. ప్రతిజన్మంబున నీశుపత్ని [illegible] నీ • బాలావతంసంబు పా
ర్వతి యేతజ్జనియందు నల్లెయగు [illegible]టిన్ విచారించి నీ
దు తనూజన్ గిరిరాజ! శంకరుని కెం•త[illegible]ని మ్మిప్డు నీ
మతి యట్లొప్పకయున్న నీ శివ శివున్ • మన్నించి [illegible]రున్ జమీ! 68

క. కన్యాదాన ఫలం బేఁక, నన్యగతిన్ గోలుపోకు • మఖిలాచల[illegible]
ర్ధన్యా! మా పలుకుల సామాన్యములని యెంచి చేయు•మా! మా పమువున్.

వ. ఇఁకను.

క. అనరణ్యుం డను భూపతి, తనయన్ వరియించినట్టి • తాపసునకుఁ గ
న్య నొసఁగి రాజ్యం బన్వయ,మును దననున్ గాచికొనియె • మున్ను గిరీంద్రా!

వ. కావున నట్లె జగదీశ్వరునకు లాఁతిఁదలంపక కూఁతునిచ్చి వివాహంబుచేసి కులంబుఁ గాచికొని కృతార్థుఁడవు గమ్మనిన నమ్మునివరునకు గట్టులతేఁ డిట్లనియె. 71

క. అనరణ్యుం డన నెవఁడా, యనఘుఁడు దనకూఁతు నెవని • కర్థినొసఁగెనో
మునికులతిలకా! నాకది, విన వేడుక వొడమె వేగ • వినుపింపు మిఁకన్. 72

—* అనరణ్య చరిత్రము *—

వ. అనిన వశిష్ఠుం డిట్లనియె.

సీ. ఇంద్రసావర్ణియనఁ బ్రథ•నెసఁగు మనువు, వంశమందుజనించి పే•ర్వాసిఁగాంచి
నట్టిఁ డనరణ్యుఁడ నెడుమూ•ర్ధాభిషిక్తుఁ, డీశభక్తుండుగలఁడొ•కఁడిద్ధగుణుఁడు.

వ. ఇభ్యుఁడు సభ్యవర్తనుఁ డ•హీనయశఃపరిభాసమాన సా
రభ్యపరంపరాభర ని•రంతరదిఙ్నికరాంతరుండు సా

లభ్యముగా శతాధ్వరములన్ భృగువంశ్యుఁ బురోధఁ జేసి వా
ల్లభ్యమునన్ బొనర్చె నుతులన్ బొనరింపఁగఁ దోడిపార్థివుల్. 74

ఉ. ఆ నరపాలమౌళికి గుణాన్విత లేవురుభార్య లుండి ర
మ్యాననులందు నూర్గురు కొమారు లొకర్తుకకూఁతురున్ బ్రిఁ
బౌనటు లుద్భవించిరి ధరాధిపుఁ డందఱికన్నఁ గూఁతు
న్యానతరానురాగవిభవోన్నతిఁ జూచుచునుండు ... చెలున్. 75

వ. పద్మ యను పేరం బరంగు నబ్జాలారత్న... శైశవంబు దఱలి యౌవనం బంకురింప. 76

క. సర్వాంగసుందరియు నై, ... కలాసముదయ ప్రసాధిత యగుచున్
సర్వగుణాస్పద యగుచున్, సర్వజగన్మోహిని యన ♦ జగమున వెలసెన్.

సీ. అంత నవయౌవనంబున నలరు నలదుఁ, బోణిఁ దన తనయనుగని ♦ భూపచంద్రుఁ
డెల్లదిశలకుఁ బత్రిక ♦ లింపుమీఱఁ, బనిచె ననురూపవరునిఁ గూర్పన్ దలంచి.

—* పద్మను పిప్పలాదుం డను వృద్ధఋషి మోహించుట *—

మ. ఒకనాఁ డా లలితాంగి పద్మకమనీయోద్యన్మహాపద్మషం
డకలాపోజ్జ్వల పుష్పభద్రనదిలోనన్ స్నానమున్ జేయు వే
డుకతోడన్ బరిచారికాశతము దోడ్తోవచ్చి తా మజ్జనం
బకలంకాత్మ నొనర్చుచున్నఁ బరమేష్ఠ్యాత్మానుసారంబుగన్. 79

ఉ. అండజకేతనాహ్వయిక ♦ కన్నువఁగూర్చిన నా దధీచి పు
త్రుండు మహాతపోరుచిర ♦ దుర్ధరతీవ్రమరీచి పిప్పలా
దుం డను మౌనితల్లజుఁడు ♦ తోయజగర్భనిభుండు మేటివృ
ద్ధుం డవగాహనార్థ మటఁ ♦ దోఁచి కనుంగొనె రాచకన్నియన్. 80

ఉ. చందురురేకఁబోలి కడు ♦ జానగు లేనగుమోముతీరుఁ గు
ల్కం దగు నిక్కి చక్కనగు ♦ గుబ్బచనుంగవ మేల్మెఱుంగు చె
ల్వం దళుకొందు పెందొడల ♦ పొందిక యందము చంద మక్కజం
బుం దమకంబుఁగూర్ప విరిబోణినిఁ జూచి మునీంద్రుఁ డార్తుఁడై. 81

వ. దాసీప్రముఖులన్ గాంచి యిట్లనియె.

ఉ. ఈ రమణీమణిజనకుఁ ♦ డెవ్వఁడు వంగడ మెద్ది దీనికిన్
బేరగు నక్షరంబు లెవి ♦ పెండిలియయ్యెనొ లేదొ యాత్మ నె
వ్వారల నేన్ వరించినదొ ♦ వాస్తవ మొప్పఁగఁ జెప్పుఁడన్న న
వ్వారలు భీరులై నిజము ♦ పల్కిరి కల్కి తెఱంగు సర్వమున్. 82

* పిప్పలాదఋషి పద్మఁ దనకిచ్చి పెండ్లిసేయుమని యనరణ్యు నడుగుట *

క. కన్నియ యడుగుటకు నమ్ముని, మిన్నంది నృపాలుఁ జేరి ♦ మెప్పదలిర్పన్
గన్నియ నిమ్మనె నట్లీ, కున్నన్ మిమ్మెల్ల భస్మ ♦ మొనరింతు ననెన్. 83

ఉ. ఆనుడి విన్నతోడ నక ♦ టా యని మూర్ఛనుజెంది కుంది య
మ్మానవనాథుఁ డార్తిమెయి ♦ మ్రాన్పడియుండ జనంబులెల్లఁ గా
లానలతేజు నమ్మునికు ♦ లాగ్రణిఁ గన్గొని యుల్కుఁ జెంది దీ
నాననులై సభాంగణము ♦ నందు వసించిరి యెట్టకేలకున్. 84

చ. ముదిసినయట్టి యిట్టిముని ♦ ముఖ్యున కర్మిలి కూఁతు నీయఁగా
హృదయము దల్లడిల్లు నిఁక ♦ నీయకయుండిన వృద్ధు క్రుద్ధుఁడై
గొదగొని చంపు నిందఱను ♦ ఘోరకృతాంతునికైవడిన్ వడిన్
బొదవిన యిట్టిచిక్కుడిపి ♦ ప్రోచెడువా రెవరుందు రీయెడన్. 85

క. అని జనపతి పలవించుడు, జనములు విలపించి రతని ♦ సతులున్ విని
మూర్ఛనుగొని వగచిరి దుఃఖం, బున మిగులన్ బొగలి ♦ రతని పుత్రకు లెల్లన్.

ఉ. ఆసమయంబునం దొక మ ♦ హామహుఁడౌ ఋషివర్యుఁ డా నృపున్
డాసి యిటుల్ వచించెను దృ ♦ ఢంబుగఁ గన్య పరార్థ మేకదా
వాసిగ నేడొ తేపొ యొక ♦ వత్సరకాలమునాఁడొ యేని కేన్
నీ సుత నిచ్చివేయు టది ♦ నిక్కము కావున విన్మ నా నుడిన్. 87

చ. పురుషవరేణ్యుఁ డుత్తమత ♦ పోనిధి మానికులాగ్రగణ్యుఁ డీ
యురుతర తేజుఁ డీతనికి ♦ నుర్విపతీ! సుత నిచ్చి పెండ్లి వే
గిరముగఁ జేయు మట్లయినఁ ♦ గీర్తియుఁ దేజము శ్రీయు నాయువున్
దొరకొను మీకు నెల్లరకు ♦ దొడ్డతనం బిదియెంచు మాత్మలోన్. 88

— * అనరణ్యుఁడు పిప్పలాదమునికిఁ గూఁతు నిచ్చి పెండ్లి సేయుట * —

గీ. అనిన జననాథుఁ డాత్మజ ♦ నరసి యాపె
యిష్టమున్ గాంచి తగఁ బురో ♦ హితుల హితుల

బందుగులఁగూర్చి పెండ్లి సంభారమెల్ల
నాయితముచేసి యొకనాఁటి యహమునందు. 89

క. ఆదరము లేకయే క,న్యాదానము చేసి పెండ్లి యమరించి వడిన్
గాదిలిసుత నల్లునితో, ఖేదయుతుం డనిపె నపుడు మునిపల్లియకున్. 90

ఉ. తానును నగ్రపుత్రు వసుధాపతిఁజేసి కొమారు లందఱిన్
సేనల నేలువారలనుఁజేసి మహీశుఁడు దుఃఖితాత్ముఁడై
కానకునేగి యచ్చోట నె కాపురముండి తపంబు సేయుచున్
సూనశరాంతకున్ గడుఁ ద్రిశుద్ధిగఁ గొల్చుచునుండె నిచ్చలున్. 91

గీ. పద్మఁబద్మోపమను దనభార్యగాఁగఁ, బడసి తనయాశ్రమముఁ జేరిపరమమౌని
యనతిలంపటుఁడగుచునిత్యంబువిహిత,ధర్మమొనరింపుచుండెనుత్తమపుసరణి.

చ. జనకుఁ డరణ్యమేగుడు విశాంపతియై తగు కీర్తిమంతుఁడన్
ఘనభుజుఁ డప్డు తండ్రికయి గ్రాఁగి యలందురి యంత భూప్రజన్
దనయులయట్ల కాచుచు నితాంతము ధర్మవుఁ దప్పకుండ మే
దినిఁ బరిపాలనంబు సుమతిన్ బొనరించుచు నుండె నిండుగన్. 93

గీ. ఇదియె యనరణ్యచరితము హిమనగేంద్ర!, పట్టిఁబట్టి యతండు తాపసునకిచ్చి
కాచికొనె నన్వవాయము క్కరణినీవు, శివునకీ శివనొసఁగి రక్షింపుకొలము.

గీ. అనుడు చలిమలఱేఁడిట్టులనియె మౌని,వర్య! పద్మాశుభాంగి దాఁబలితశీర్షుఁ
బిప్పలాదునిఁబెండ్లాడి పేర్మి నెట్లు, కాపురముచేసెనో యెఱుఁగంగఁదెలుపు.

వ. అనిన వశిష్ఠుండు వినుమని యిట్లనియె.

క. అనరణ్యకన్యయును బతి, ననయంబుఁ ద్రిశుద్ధితోడ నజ్ఞాలయ వె
న్నునిఁబోలె చాల భక్తిన్, గొని సేవలఁ జేయుచుండెఁ గూరిమి పేర్మిన్.

—* ధర్ముఁడు పద్మాదేవినిఁ బరీక్షించుట *—

మ. అరవిందానన తీర్థమాడ నొకనాఁ డభ్రాపగన్ జేరఁబో
వ రహిన్ ధర్ముఁడు రాజరూపుఁడయి భాస్వన్మన్మథాకారుఁడై
పరమాలంకృతగాత్రుఁడై నవవయఃప్రాగల్భ్యశోభిష్ణుఁడై
వరరత్నోరుశతాంగయుక్తుఁడయి యాభామన్ బరీక్షింపఁగన్. 97

వ. తారసించి యిట్లనియె.

ఉ. సుందరి! యిందిరాసతినిఁ • జూడఁ బురందరుమందగామినిన్
విందగు లేఁతజవ్వనపు•వింతలఁ బంతము లాడుచున్న నీ
యందము చందముల్ గెలిచి • యారడిఁ గేరడమాడి మీఱుమిం
దిందిర వేణి! యేలుమిఁక • దీనుని నీ పరిచారకున్ దమిన్. 98

చ. కడుముదుకైన రుద్రుఁ బడలి • కాటికిఁ గాల్వను జాచియున్న న
వ్వెడఁగుమునిన్ దగన్ గొలువ • వేడుక లేమిటనబ్బు నీకు నేఁ
బుడమిని దారకన్ రతిపిర్రియుఁడ • భోగసమర్థుఁడ నర్థినైతి నీ
కెడపక నాకురాణివయి • యెల్లసుఖంబులఁ గొన్మ కోమలీ! 99

మ. తను పత్యంతము భంగురంబులఁ తి యా • తారుణ్య మద్దానిలో
ఘనపుణ్యోదయ మిట్టి చక్కఁదన మీ • కాంతారభాగంబులో
ననుఁ బ్రేమించి మనోజభోగముల నా•నందోన్నతుల్ మీఱఁగాఁ
దనివిన్ జెంది భవజ్జనిన్ గడిమిమై • ధన్యంబుగాఁ జేయుమా! 100

మ. సొగసుల్ గుల్కెడు కల్కులెక్కుడుగ నా • శుద్ధాంతమందుండి రా
మగువల్ నీ చరణంబు లొత్తుచు నినున్ • మన్నింతు రేప్రొద్దు లి
మ్ముగ నీ యిష్టమువచ్చిన ట్లనిశమున్ • భోగింపుమీ యింపుమైఁ
దగ దీ మౌనినిఁబాసి నన్నెనయుమీ! • తన్వీశిరోరత్నమా! 101

క. అని మీఱుచున్నతమకం,బున నరదము డిగ్గి వేగఁ • బూఁబోఁణినిఁ జేఁ
గొన డాయుచున్న దవ్వులఁ, జని యదలిచి యిట్టులనియె•సాధ్వి గినుకతోన్.

— * పద్మాదేవి కోపించి ధర్మునకు శాపం బిచ్చుట * —

శా. దూరంబేగుము దూరమేగుము శఠా! • దుష్టాత్మ! రాజాధమా!
చీఱన్ జేసెద నిన్ను ముక్కలుగ నా • శీలాసిచే నన్యకాం
తారక్తుండవు పాపసక్తుఁడవు నా • నాథున్ జగద్వంద్యు తే
జోరంభోళినిధాను నాడెదవె లో•చ్చుల్ పిప్పలాదున్ ఘనున్. 103

ఆ. ఎంత వేత్తలైన • నెంత యుత్తములైన, నెంత ధీరులైన • నెంత శూరు
లైన నెంత వలతు•లైనఁ బరస్త్రీలఁ, జెఱుపఁదలఁచువారు • చెడుదు రెందు.

సుగంధి. ఓరి! నాదు శాపహేతి • నుక్కడంగి యిప్డు నీ
వే రహిన్ దొలంగి వేతు•యింతు విద్ది నిక్కమా

సారసాప్తుఁ డెంతయేని • శైత్యభావ మొందినన్
వారిజారి వేడియైన • బాసదప్ప దిద్దిపో. 105

—* ధర్ముఁడు పద్మాదేవి యనుగ్రహంబుఁ గోరుట *—

క. అని శాపంబిడ ధర్ముఁడు, విని మనమునఁ గించనొంది • వేదనరూపున్
గొని నిలిచి సంయమీంద్రుని, వనజేక్షణ కిట్టులనియె • వణఁకుచు నంతన్.

ఉ. తల్లి! యనుగ్రహింపఁదగు • ధర్ముఁడ నేను నృపుండఁగాను నీ
యుల్లము నారయంగ నిటు • లుద్యమమూని యెఱింగి మెచ్చితిన్
దల్లులఁబోలె నెప్డు పర • దారలఁ గన్గొనువాఁడ నేఁడటుల్
జెల్లని చెయ్వుఁబూని యిటు • శిక్షనుజెందితి సర్వరీతిగాన్. 107

ఆ. చెడ్డ తెరువులోనఁ • జేరి నడచువారి, కెల్ల శాస్తినొసఁగు • నీశ్వరుండు
మంచిమార్గమందు • సంచరించుచునున్న, వారి కతఁడె యిడఁడె • వైభవముల.

సీ. కలిమి లేములను సౌ • ఖ్యముల దుఃఖంబుల, జనమున కెవ్వఁ డొ • సంగు నెందుఁ
జెలిమియుఁ బగయును • జేకూర్చి శత్రుమి, త్రులఁ జేయ నెవఁడు పే • శలుఁడుపుడమి
నీటఁ జల్లనను వ • హ్నిన్ వేడిమిన్ జాల, మాధుర్యమెవఁడు నే • మమునఁగూర్చు
మహదాదికపదార్థ • మండలి హేతువౌ, ప్రకృతి యెవ్వనికి లో • బడి తనర్చు

గీ. సర్గరక్షాలయంబుల • సలుపు నెవఁడు, ముగురుమూర్తుల కెవ్వఁడు • మూలమరయ
నట్టి పరమాత్మ శివునకు • నర్థితోడ, వందన మొనర్తు దురితంబు • డిందుపడఁగ.

గీ. అని మనంబందు ఘనతరం • బైన లజ్జ
యును భయంబును బెనఁగొన • నూరకున్న
ధర్మదేవునిఁ గాంచి యా • తాపసేందు
రాణి యిట్లనె మనమందు • ఱవ్వనొంది. 110

ఉ. నన్ను బరీక్షసేయఁగ మ • నంబున నెంచి మహాత్మ! నీ విటుల్
జిన్నతనంబు వైఖరినిఁ • జెందుటచేత నెఱుంగలేక నే
బన్నములాడి శాపమును • బల్కితి స్త్రీజనచాపలంబునన్
బున్నెపువేల్పు వీవ గదుఁ • బొందితిఁ జెందితి ధర్మలోపమున్. 111

క. నా శాపము వాలివో దా, వేశముతో నంటి నకట • వృషభస్వామీ!
నీశుద్ధతఁ దెలియుదు నా, దేశింతు వ్యవస్థ నిపుడు • దెలియుము దానిన్. 112

గీ. చందురుం డెట్లు క్షయరుజన్ జెంది పాయు
నట్లె నీ విత్తెవులు సెంది యవలఁ బాయు
మొదప కొకభంగి క్షయమొందె దేని నీదు
క్షయము సర్గంబునకు నగు క్షయము నిజము. 113

గీ. కృతయుగమునఁ జతుష్పాదాకృతినిఁ దనరి
త్రేతఁ జరణత్రయంబున ఖ్యాతి నొంది
ద్వాపరంబున రెండు పాథములఁ గలియు
గమున నొక పాదమున నుండఁ గలవు నీవు. 114

క. ఇది విధిచోదితమై యి, ట్లొదవెను బెనువంతఁ దీన నోరుపుఁ గొను పో
యెద నేఁ బతిసేవింపఁగ, సదయత సెలవి మ్మనాఁగ సాధ్వి కతఁ డనెన్. 115

—* ధర్ముఁడు పద్మాదేవికి వరంబు లిచ్చుట *—

ఉ. అమ్మ! శుభంబు లొందుము రయమ్మున నీదు విభుండు దివ్యరూ
పమ్మును నూత్నయౌవనము భాగ్యమునున్ రతిభోగశూరతన్
గమ్మనిపల్కుమాధురి నఖండతరాయువుఁ గాంచి మేటిసౌ
ఖ్యమ్ములఁ దన్పు నిన్నుఁ జిరకాలము లాలసమున్ బొనర్చుచున్. 116

సీ. అలమృకండుకుమారు వలెఁ జిరంజీవియై, ధనదునివలె మహాధనికుఁ డగుచు
అమరనాథునిపోల్కి నైశ్వర్యవంతుఁడై, గోవిందుఁడట్టుల శైవుఁ డగుచు
కపిలమహాముని కరణి సిద్ధుండయి, చంద్రునిచాడ్పు హర్షకరుఁ డగుచు
అంగీరసునిభంగి నతిమతిమంతుఁడై, పరమేష్ఠిపగిదిఁ దత్త్వజ్ఞుఁ డగుచు
గీ. నీదు ప్రాణేశ్వరుండిట్లు నెగడు సిరుల, నీవు నిచ్చలుయువతివై నిరుపమాన
భోగసామ్రాజ్యములనొంది పుత్రదశక, మెలమిఁ గనెదు పతివ్రతా తిలక! యిలను

చ. ఇటుల వరంబు లీయుడు మునీంద్రపురంధ్రి కరంబు ప్రీతయై
పటుతర భక్తిభావము విభాసిల ధర్మునికిన్ బ్రదక్షిణం
బట నొనరించి మ్రొక్కి తన యాశ్రమభూమికిఁ బోయె నంత వి
స్ఫుటముగ నాపెఁ గూర్చి బలుచోటుల నెన్నుచుఁ బోయె ధర్ముఁడున్. 118

గీ. ధర్ముఁ డొసగిన వరమునఁ దరుణుఁ డైన, విభునితో భోగసుఖముల వెగ్గలముగ
దనిసి పదుగురుతనయులఁ గనిముదమునఁ, దనరెఁ బద్మామహాదేవి ధాత్రియందు

ఉ. కావున శైలరాజ! యిఁకఁ • గాళిక నీశున కిమ్ము బంతమున్
బోవిడు మేడురోజులకుఁ • బూర్ణకలానిధి పుత్త్రియుక్తుఁడై
శ్రీవిలసిల్ల రోహిణినిఁ • జెంది వసింపఁగఁ బంచమంబునన్
జీవుఁడు గ్రాల లగ్నపతి • చెల్వుగ లగ్నమునన్ వసింపఁగన్. 120

గీ. విను శుభగ్రహదృష్టమై • వెలసి పాప,దృష్టిఁగన దీముహూర్తంబు • దీనమార్గ
మాసమున సోమవారంబు•మాపునన్ శి,వను శివునకిచ్చుసల్పువి• నాహమరసి.

— * హిమవంతుఁ డాలోచించి పార్వతిని శివున కిచ్చెదననుట * —

వ. అని వశిష్ఠుం డిట్లుపదేశించి మనంబునందు శివున్ దలంపుచు మిన్నకున్నంత మేనకాకాంతుం డమ్మహాత్ముని వచనంబుల కక్కజంబునొంది మైనాకముఖ్యులగు కుమారకులను సుమేరుప్రముఖులగు నిఖిలపర్వతరాజబంధువులనుఁగాంచి యిట్లనియె. 122

ఉ. వీఁక వశిష్ఠువాక్యముల • వింటిరి కాదె హితంబుగాఁగ మై
నాక! మహేంద్రభూధర! క•నద్ఘనవైభవమందరాద్రి! చా
మీకరగోత్ర! వింధ్యగిరి! మీ•రలు కార్యమెఱింగి పేర్మిమై
నాకు వచింపుఁ డిప్పుడు మ•నఃప్రియమొంది యొనర్తు నేనటుల్. 123

ఉ. అనవుడుఁ బర్వతేంద్రు లిటు • లాదటఁబల్కిరి దేవకార్య మిం
పొనరఁగఁ గూర్పనే యిటుల • నుద్భవమొందెను గాళి, యందు శ
ర్వునికయి తాఁ దపోవ్రత మ•పూర్వముగా నొనరించి యీశు భ
ర్తనుగ వరంబునొందె విహి•తంబగు నిద్ది విమర్శనార్హమే? 124

క. సందియమొందక యిఁక బా,లేందుధరున కిమ్ము వేడ్క • లిగురొత్తఁగ నీ
నందన నని గిరివరు లా,నందంబుగఁ జెప్పిరపుడు • నగరాజునకున్. 125

చ. విని హిమవంతుఁ డెంతయును • వేడుకఁ జెందె హిమాద్రిజాతయున్
ఘనముగ మానసంబున వి•కాసమునొందె మహర్షులాత్మలోఁ
గొనిరి ముదంబు మేనకయుఁ • గొందలమాఱఁగ నవ్వసిష్ఠగే
హిని ప్రియవాక్చమత్కృతుల • నెంతయుఁ బ్రీతముఁ జేసెఁ జేతమున్. 126

చ. మునుల కరుంధతీసతికిఁ • బొందుగ నాథునితోడ మృష్టభో
జనములఁ బెట్టి తాఁ గుడిచె • శైలకలత్రము శైలనాథుఁ డా

యనఘులకుఁ విడెంబులిడి యంజలి చేసి మహాత్ములార! నా
తనువు మనం బపత్యమును ధాత్రియు బుద్ధియుఁ జంద్రమౌళి కే. 127

క. అని తనతనయను నాదరమున సగల నలంకరించి భూధరుఁడు వశి
ష్ఠునికడనుంచి యునికె శ్రద్ధాని సౌఖ్యమది నిశ్చితంబు మునివరులారా!

—:: ఋషులు పార్వతిఁ బ్రధానంబుచేసి శివునికడ కేగుట ::—

వ. అనిన మును లిట్లనిరి.

గీ. శంకరుఁడు భిక్షుకుఁడు; దాత శైలరాజు;
భిక్ష పార్వతి; యింక నొండు పేర్మి గలదె!
ధన్యుఁడవు శైలరాజ మూర్ధన్య! నీదు
భాగధేయంబుఁ బేర్కొన వలనుగాదు. 129

చ. ఎలసము మీఱ నిట్లని మునీంద్రులు పార్వతిఁ జేతనంటి పెం
పలరఁగ దీవెనల్ సలిపి రమ్మరో! శంకరుఁ బెండ్లియాడు ని
చ్చలు సుఖదాత్రివై తనరు శర్వుని కెప్డు వలక్షపక్షముం
దలి నెలరేకవోలె నెసఁగ దభ్రభవద్గుణరాజి రాజిలున్. 130

క. ఆశాసించి యిటుల్ మఱి, నీశానులు పుష్పఫలము లిడి రార్యకు శై
లేశునకు వక్కలాకులు, బ్రాశస్త్యముగాఁగ నిడిరి పరవశ మెసఁగన్. 131

గీ. అగకులేంద్రుండు మంగళాయనము గదురఁ
బసపుఁ గుంకుములును గొని పరఁగఁ దనదు
మీసము లలంకరించెఁ బేర్మిన్ ఋషులు వి
వాహ శుభలగ్న మప్పుడేర్పఱచి రంత. 132

వ. పరస్పరంబు సంతుష్టులై శుభప్రసంగంబు లాచరించి యున్నంత సప్తర్షు లరుంధతీ సహితులై మేనకా నగరాజుల వీడ్కొని నిమేషమాత్రంబునఁ గైలాసద్వారంబుఁ జేరి నంది యనుమతినంది మహేశ్వరాస్థానంబుఁ జేరి సాష్టాంగం బొరగి మ్రొక్కి యిట్లు వక్కాణించిరి. 133

శా. దేవాధీశ! మహేశ! భవ్యకరుణాదీవ్యత్సముద్రా! భవ
త్సేవాసక్తులమైన మానసుల నెంతేఁ బ్రీతి నాలింపు మే
నావామాక్షికిఁ బర్వతేంద్రునకు నానాభంగులన్ బోధలన్
గావింపన్ దెలివొందె నీ కుమనిడంగాఁ జెప్పి రొప్పొందుచున్. 134

గీ. నాల్గురోజుల కికను ల•గ్నంబు దేవ!
సురలతో నీవు హిమగిరి • కరిగి యందుఁ
బార్వతినిఁ బెండ్లియాడు మ•భంగమోద
మెసఁగఁగఁ గుమారలబ్ధికై • యిచ్చమెఱయ 135

వ. అనిన విని మహేశ్వరుండు సంతుష్టాంతరంగుండై మునివర్యుల కిట్లనియె. 136

ఆ. పెండ్లియనఁగ నేమొ•పేరంటమన నేమొ, నాకుఁ బరిచయంబు • లేకపోయె
నిందుఁ గడఁగి చెప్పఁడే•యేమివలయునో, నిగమవాదులార•నేర్మిపేర్మి. 137

వ. అనుడు విని మునులు శివుని లౌకికవచనంబుల కలరి సవ్వచు నిట్లనిరి. 138

క. కమలామాధవులను వా, గ్రమణీధాతల శచీపు•రందరుల విభూ!
సుమనోగణముల సన్మని, సముదయముల నచ్చరలను • సరఁగబిలువుమీ.

క. వారెల్లవచ్చి సర్వము, నేరుపుతో సిద్ధపఱచి • నెయ్యామెసంగన్
గూరుతురు పెండ్లి లోకా, ధార! యికన్ బోయివచ్చె•దము సెలవిమ్మా!140

—* హిమవంతుఁడు శివునకుఁ గల్యాణపత్రికఁ బంపుట *—

వ. అని సెలవొంది ఋషు లారంజోతిత్తో నిజధామంబుల కరిగి రంత నట హిమవంతుండు పుత్త్రమిత్త్రబంధుపరివారసామంతయుతుండై గర్గుండను స్వపురోహితునితోడ లగ్నపత్త్రికను లిఖింపఁజేసి మహేశ్వరునకుఁ బుత్తెంచినఁ బరమేశ్వరుఁ డతిప్రీతుండై యద్దానిఁ బుచ్చికొని తెచ్చినవారలకు దుకూలాంబరమణిమయాభరణంబుల యథోచితంబుగ నిచ్చి యనిపిన నవ్వారు సంతుష్టులై మరల హిమవంతున్ జేరి మహేశార్పిత బహుమానంబులఁ గాన్పింపుడు హిమవంతుఁ డత్యంతసంతోషితస్వాంతుండై పరిజనంబులకు వివాహసామగ్రిన్ గూర్ప నాదేశించిన నవ్వారలు 141

—* హిమవత్పరిజనులు పెండ్లిసామగ్రినిఁ గూర్చుట *—

సీ. బియ్యంబు గోదుమల్•పెసలు కందులు మిన్మ,లలచందలును సెన•గలునుగొండ
లంతేసి కూరిచి • యందుఁ బెసల్ మొదల్గలవాని పప్పులు • గాఁగ విసిరి
యెల్ల ధాన్యపుపిండ్లు • నెసఁగించి నువ్వు లా,వాలు మెంతులు మిరి•యాలు జీల
కఱ్ఱ యిమ్ములు నుప్పు • కప్పురపుంగట్లు, చింతపండు గుడంబు • చెఱుపులగమి

గీ. తేనె చక్కెర హైయంగ•వీనములయు, నేఱులును నాల పాల్ పెర్గు•నేర్లనూనె
బావులును నేతినూతులు•పసపుగుట్ట, లటుకులింగువ సొంటియిం•డ్లమరఁగూర్చి.

సీ. మఱియు ఖర్జూరపండ్లు గొబ్బెరయుఁ దమల
పాకుఁదోటలు పోకలమావిడులును ల
వంగములు జాజికాయ లవ్వానిపత్తి
రియును నేలకికాయల్ వెలయు నిరవులు. 145

సీ. గసగసాల్ ధనియాల్ కలకండ ద్రాక్ష, పండ్లునున్ జీడిమామిడిపప్పుచార
పప్పు కుంకుమపూవు జవాదిపునుఁగు, కుంకుమును జందురముగల కొట్లబారు

సీ. అగరుబుక్కగులాలును నత్తరువును, గోరజము కస్తురియును బన్నీరుఁ బచ్చ
కప్పురంబు గచోరముల్ గమ్మధూప, ధుంబొడులు పున్గవత్తులు పొలుచుగదులు

ఉ. బంగరుపళ్లెరంబులును బంగరుబాదముటాకులున్ మఱిన్
బంగరరంటియాకులును బంగరుగిన్నెలు పైఁడిదొన్నెలున్
బంగరుపంచపాత్రములు బంగరుచెంబులు పైఁడిబిందెలున్
బంగరు వీటిపేటులును బంగరుటుద్ధరణుల్ సమృద్ధిగాన్. 146

సీ. పైఁడిపన్నీరుబుడ్లును పైఁడిచందనంబు గిండ్లును పైఁడికప్రంబు గిండ్లు
పైఁడియత్తరుబరణులు పైఁడియగరు,వత్తులమరించు పాత్రములవ్వారుసమీరాటి.

చ. వలిపపుఁబట్టుఁబుట్టములు వన్నెల వన్నెల|మించు పావడల్
జిలిబిలి జాళువా సరిగచీరలు బంగరు పట్టురైకలున్
జెలువపుఁ బట్టుదోవతులు చిత్రవిచిత్రపుఁ బైఁడికండువాల్
జలతరుపట్టుసేలువులు సారగురాజ్కవచేలము ల్గడున్. 148

మ. మణిహారంబులు వజ్రపుంగడియముల్ మాణిక్యతాటంకముల్
గణనీయామలతారహారములు ముక్తారత్న కేయూరముల్
క్వణదుద్యన్మణినూపురంబులును భాస్వద్రత్నకాంచుల్ శిరో
మణులున్ గాంచనయజ్ఞసూత్రములు శుంభత్పద్మరాగోర్మికల్. 149

క. నవధాన్యంబులు లాజలు, నవరత్నంబులును దర్భ నవతంతులునున్
నవపంచపల్లవంబులు, నవకల్పసుమములు దగు గొనబుఁ బుట్టికలున్.

చ. అరిసెలు చక్కిలంబులును నప్పడముల్ వడియంబు లింపుమీ
గ్గరిజెలు లడ్డువంబులును గమ్మనిరొట్టెల పూపముల్ జవుల్
పొరయు జిలేబులున్ మణుగుపూవులు ఫీవరు లాసవంబులున్
బరిపరియూరుఁగాయలును పానకముల్ పలుతీరు లొప్పుగాన్. 151

వ. మఱియు ననేకప్రకారంబులైన వస్తుప్రకరంబుల నాయితంబుచేసి యమరిక
మెఱయనుంచి రంత గోత్రపురంధ్రు లొక్కశుభముహూర్తంబున బౌరసు
వాసినీజనంబులన్ గూడికొని పార్వతికి మంగళాలంకారంబుఁ జేయందొడంగి
తా మమూల్య దివ్యాంబరహరిద్రాచందనకుసుమాభరణాలంకృతలై

—* సువాసినులు పార్వతిని బెండ్లికూఁతునుజేయుట *—

గీ. మంగళస్నాన మాజగన్మంగళాంగి, కనుపుగాఁగూర్చి తడియొత్తియందమైన
జలతరీజల్లుఁబట్టువల్వలను గట్టి, సుమటఁ గల్యాణతిలకంబు గుదురుపఱచి 153

సీ. పునుఁగు నెత్తావికలపంబుఁ బూసి యఱుతఁ
గైశ్యమున హరిచందన కల్పపుష్ప
దామములఁగూర్చి మణిమయోదారభూష
ణములఁ గైసేసి రుత్సవం బమరనపుడు.

—* హిమవంతుని చుట్టంబులు పెండ్లికి వచ్చుట *—

క. గిరిరాజేంద్రుఁడు కౌతుక,మరుదొప్పఁగ బంధుమిత్రు లందఱినిఁ దగన్
వరుసగఁ బిలువఁగ నంతనె, బిరబిర వార్వచ్చి రప్డు పెంపుదలిర్పన్. 155

క. ఘనవిభవమొప్పఁ గాంతా,జనములతోఁ బుత్రమిత్రజనములతో వా
హనములతోఁ బరిచారక,జనములతో వచ్చిరపుడు శైలసుజనుల్. 156

ఉ. శ్రీచెలువొందురత్నములు చెన్నెసలారెడు నాణిముత్యముల్
పూఁచిన పైఁడితామర లపూర్వమణుల్ పవడంబుతీవెలున్
రోచనమున్ మృగీమదము రుక్మముఁ గాన్కలఁదెచ్చి రప్డు క్రౌం
చాచలకాంచనాచలగజాచలవింధ్యమహాచలేశ్వరుల్. 157

మ. మఱియున్ మందరచందనాయతనరామత్మోధరంబుల్ రహిన్
గరవీరాద్రియు దర్దురాద్రియును శ్రీకాలంజరాహార్యముల్
బిరుదొప్పారెడు పారియాత్రగిరి యావృద్ధాచలంబున్ రమా
కరవహా వేంకటశైలరాజమును వేడ్కన్ వచ్చె నత్యున్నతిన్. 158

సీ. ఇఁకఁ ద్రికూటామ్రికూట మహేంద్రికూట
గంధమాదన మాల్యవద్ద్రావవరులు
బ్రహ్మపుత్రి సరస్వతీ బాహుదా శ
రావతీ సింధు శోణ భద్రా నదులును. 159

క. గంగయు యమునయు నర్మదయుం గోదావరియు భీమరియుం గృష్ణయునుఁ
బొంగెసఁగఁ దుంగభద్రయు నుం గావేరియును సరయువును బ్రియమొప్పన్

వ. ఇట్లనేకంబులగు గిరి నదీనదంబులు హిమవన్మహోత్సవముల యుద్వాహంబని
మహోత్సాహంబున ననేక రత్నోపాయనంబులఁ గొని నిజానుచర సముద
యంబులతోడ నోషధిప్రస్థంబునకు విచ్చేయ నప్పురవరంబు బహుజనాకీర్ణం
బును రమణీయకేతుధ్వజవిరాజితంబును జయతురంగబల విలసద్గజోపితా
నాచ్ఛాదితాంబరంబునై యుండఁగ నగ హిమవంతుం డరుదెంచినట్టి
బంధుమిత్రసామంతాభ్యాగతజనంబుల నెల్ల నెదురేగి యుచితరీతి సన్మానించి
కాంచనసౌధంబుల నివసింపఁజేసి వివిధోపచారంబులఁ బరితోషంబు సేయుచు
స్వపురోహితుండగు గర్గుని యనుమతిని కల్యాణమంటప నిర్మాణంబునకై
విశ్వకర్మను బిలిచి సెలవొసంగ నతండు 161

—* కల్యాణమంటప నిర్మాణము *—

క. పదివేలయోజనంబుల్ విదరము గల్గిన సమస్థలమునందుఁ బరం
దొడవంగ వివాహమందిర, మొదవించెను గనకమణిగణోల్లాసితమున్, 162

వ. అందు

శా. ప్రాకారంబులు ద్వారముల్ గుసుమితారామంబు లచ్ఛాంబునా
లీకోద్భాసితటాకరాజములు కేళీకుంజపుంజంబులున్
కేకిస్థానములున్ విచిత్రగృహముల్ క్రీడార్హసంభారముల్
పాకాగారము లారగింపు చవికెల్ భాండారగేహంబులున్ 163

శా. నానావర్ణకుశేశయప్రకరకాంతక్రౌంచనాదంబని
స్స్వానానూనసరోవరంబులును దీవ్యద్ధర్మహర్మ్యంబులున్
గానాగారములైందవాశ్మమయరంగచ్చంద్రశాలల్ గడున్
జానొప్పచ్చల తిన్నెలున్ ఘనమణిస్తంభాంగణంబుల్ రహిన్ 164

మ. జలయంత్రంబులు నీళ్ళనాడు గదులాస్థానంబు లంతఃపురం
బులు పూజాయతనంబులున్ మణిమయాభోగప్రపాశాలలు
జ్జ్వల రత్నాతత శాతకుంభమయమంచప్రాంచితాగారముల్
లలితారార్కాయిత రత్నదీపవితతుల్ రంగత్తటిజ్జ్యోతులున్, 165

క. బంగారు మేల్మి మేన్మాలుం గనకపుటందలంబులును బలుకీర్లా
రంగారు రవల తేరులు, పొంగగు ముత్యాలసరుల పుష్పకవితతుల్. 167

గీ. నానావిధాభాసమున స్థల భాగములును, సుస్థలాభాసనానావిధాస్త్రములును
పరతతిన్ బురుడించు నవరదంబు, నరములన్ గేలిచేసెడు వరవితతులు.

వ. మఱియును,

ఉ. కల్పితపర్వతంబులును గల్పితనిర్ఝరిణీవతంసముల్
కల్పితసింహముల్ మఱియుఁ గల్పితమత్తకరీంద్ర యూథముల్
కల్పితగోకులంబులును గల్పితసాదితురంగసంఘముల్
కల్పితహంసపంక్తులును గల్పితపరభటులు ద్దలిర్పఁగాన్. 168

శా. క్షీరోదంబున జాతమాత్ర యగు లక్ష్మీదేవి కైరావతం
బారాజీనసరంబు నిచ్చుపగిదిన్ హైరణ్యాలక్ష్మికి న్నహా
శ్రీరంజిల్లఁగ స్వర్ణపద్మసర హారిస్త్రిశ్రేష్ఠమున్ దద్గృహ
ద్వారంబందున నిల్పె శిల్పరచనా దాక్ష్యంబు పేరొందఁగాన్. 169

క. మఱియొక్క ద్వారసీమను, నరుదుగ రాజతపునంది నమరిచి నెఱిగా
నిఱుగెలఁకులసిత చామర,ధరముల రాజతగజములఁ దనరఁగ నిలిపెన్.

ఉ. ఇమ్ముగ లోకపాలకుల నెల్లర వాహనుల నెల్లరన్ స్వగే
హమ్ములతోడ నాత్మదయితాత్మజవాహన సైనికావ్రజంబ్రం
దమ్ములతోడ నొక్కయెడ దారుమయంబులఁ జేసి నిల్పె మో
హమ్మును జెంది ప్రేక్షకు లహో! యని మాటికి మెచ్చునట్లుగాన్. 171

చ. ఒకయెడ హేమపద్మమున నొప్పుగ ధాతను బల్కుకల్కి హం
సకులవతంసమున్ నిగమ సంచయమున్ సనకాది యోగిరా
ణ్ణికరము నారదాదిక మునిప్రకరంబును సిద్ధసంఘమున్
రకముగసల్పి నిల్పెను గరంబు ప్రమోదమునొంద నాగరుల్. 172

చ. చిలువలతేని సెజ్జపయి శ్రీసతి పాదము లొత్తుచుండఁగా
నలువయు నాభిపుష్కరముననన్ శ్రుతిగానము సేయుచుండఁగాఁ
బులుఁగులతేఁడు తెక్కగవఁ బొందుగ వీవన వేయుచుండఁగా
నల హరినిన్ రచించి కడు నందముగా నమరించె నొక్కెడన్. 173

ఉ. శ్రీపెలయుంగ వాసవుఁ డ♦శేషమును స్నవహంబుఁ గొల్వ నై
రావణ గంధసింధురము ♦ రాణకలిర్పఁగ నెక్కి యప్సర
స్త్రీనిత తేష్ట నృత్తములఁ ♦ జెల్వుగఁ గాంచెడునట్లు నొక్క శ్రీ
భావహమా స్థలంబున భ♦ళా! యనఁ గూర్చియుఁ జె నేర్పునన్. 174

ఆ. ఇట్లు దివ్యరాజ ♦ నెల్లను గడుఁ జిత్రముగ రచించి వేగముగ వివాహ
మునకువచ్చు వేలు♦పులను మునులకుఁ, దక్కువారలెల్లఁ ♦ దగినయట్లు.

గీ. వేఱువేఱుగ మంచిని ♦ వేశనములఁ
గూర్పఁ దలకొని హరికి వై ♦ కుంఠపురముఁ
గమలభవునకు సత్యలో ♦ కంబు హరిహ
యునకు నాకంబు నిర్మించి ♦ యుంచెనటు 176

ఉ. తక్కిన లోకపాలురకుఁ ♦ దానసపర్యలకెల్ల హా వా
యిక్కలవంటి సద్మముల ♦ హెచ్చుగ నేర్పడఁజేసి వానితో
నొక్కటి దక్కలేదనఁగ ♦ నుండెడునట్లు సమస్తవస్తువుల్
జక్కఁగఁ గూర్చి చేర్చె హిమ ♦ శైలనతంసుఁడు బాగుబాగనన్ 177

ఉ. పుష్పితవృక్షముల్ ఫలిత ♦ భూజములున్ నవరత్న వేదికల్
పౌష్పరసాభిషేకహిమ ♦ భానుశిలాంగణ మండలంబువా
స్తోష్పతివాటికావిభవ ♦ దూషకనిష్కుటకోటియున్ రహిన్
గీష్పతిముఖ్యకోవిదు లొ♦గిన్ బొగడంగఁ బొనర్చెమించుగన్ 178

ఆ. కడుబెడంగు గదుర♦గాంచన నవరత్న, రాజి యలరఁగాఁగ♦రగ్రహాణపు
వేదినీకనుజ్ఞ ♦ వేదినిఁ బొనరించె, బాలచంద్రధరుఁడు ♦ బాగనంగ 179

ఆ. దేవశిల్పి యిట్లు ♦ తీర్చినమంటపం బెలమిఁ గాంచి హిమన ♦ గేంద్రుఁడపుడు
చాలసంతసించి ♦ సరగున నగమ్ఁగై, సేయనాగరులకు ♦ సెలవొసంగె 180

వ. అంత వారును

—* పౌరులోషధి ప్రస్థంబును సింగారించుట *—

సీ. చెలువగురంగులఁ ♦ జిత్రించి రెల్లెడ, మేడలబారుపై ♦ మెచ్చుగులుక
ముత్యాలగవనుల♦మురువొప్పఁ గూర్చిరి, రాజమార్గములందు♦రాణదనర
చిత్రధ్వజపతాక♦శృంగారమాలికల్, గట్టిరి రకరకాల్♦గాంతియలర
వైద్యుతదీపముల్♦వరుసగామణిదీప, ములఁ బలుతీరుల♦నలరఁ దీర్చి

సీ. రగరుపన్నీటితో రథ్యాలలికి మేలి, కప్పురపు ముగ్గులిడిరి చొక్కముగ కప్పు
రపుటరటిమ్రాకులాను ప్రసూనములు గమస్ఫురా మనమ్ముగఁ గట్టిరయ్యన్ని దిశల.

—* శివుఁడు నారదమునిని దలఁచి [illegible] *—

సీ. అంతఁగలధౌతభూధరాభ్యంతరమున, శివుఁడు కల్యాణపత్రిక విజేతవాల్చి
చదివి శోభిల సంతసంబొందె నంత నారద, మునిని నాత్మమునందు దలఁచినంతఁ డు

చ. పరువున వచ్చి యత్తరిని భర్తుని పాదపయోజయుగ్మమున్
దెఱఁగి నుతింపుచున్న మునిపన్ నీశ్వరుఁ డాతనిఁగాంచి సన్మనీ
శ్వర! విను మద్రిరాజసుత చాల తపస్సొనరించి నన్నుఁ దాఁ
బరిణయమాడ నెంచఁ డిగ భక్తికి మెచ్చి వరంబొసంగితిన్ 183

గీ. సప్తఋషులు తుషారాద్రి చంద్రుకడకుఁ
బోయి సుముహూర్తనిశ్చయంబును బొనర్చి
రికను నాల్గవరోజున నసి వివాహ
లగ్నమందులకై నిన్దలంచుటయ్యె 184

క. అనిన విని నారదుం డత్యనురాగముతోడ నిట్టు లనె నఘ ప్రభుతో
ననఘ చరిత! భక్తులకెందును ననుకూలుండవగుట నున్ బ్రియమయ్యెన్

గీ. ఇఁకను దాసుఁడనైన నా కెద్దియేని
దగినపని చెప్పి చేయింపఁదగు మహేశ
యనినఁ బరమేశ్వరుం డిట్లు లనియె దివ్య
ముని! వినుము చెప్పెదను పని ఘనతమెఱయ. 186

—* శివుఁడు నారదునిచే దివ్యజనంబులనెల్లఁ బిలిపించుట *—

ఉ. దేవతలన్ మునీంద్రులను దివ్యులనెల్లఁ గళత్ర పుత్ర మి
త్రావళితోడఁ బెండ్లికి రయమ్మున రండని పిల్వఁగావలెన్
నావచనం బిదంచును జనంబులకెల్ల వచింపఁగావలెన్
నీవిటు పిల్చి వచ్చి కడు నేర్పునఁ గార్యముఁ గూర్పఁగావలెన్. 187

గీ. ఎవ్వరే నిప్డు నా పెండ్లి కేగుదెంచ
రేని నాత్మీయవర్గంబులోన వారి
నెఱిఁగి వెలిసేయుఁడనఁగ మునీంద్రుఁ డలరి
మ్రొక్కి సెలవొంది పోయె నభోముఖమున. 188

వ. నారదుం డతిత్వరితంబున వైకుంఠాది సకలలోకంబులకేగి దివ్యమునిజనంబుల
కెల్లరకు శివకల్యాణం బెఱింగించి పిలిచి వచ్చి యీశ్వరుఁ జేరికొనియె
నయ్యవసరంబున. 189

సీ. వైకుంఠముననుండి ♦ వనజనేత్రుఁడు సిరి,తో నలంకృతుఁడయి ♦ తోడరివచ్చె
సత్యలోకమునుండి ♦ చతురాననుఁడు పల్కుఁ,గల్కితోఁ గైసేసి ♦ కదలివచ్చె
అమరాలయమునుండి ♦ హరిహయుం డింద్రాణి,తో జయంతాదుల ♦ తోడవచ్చె
పావకాదికదిశా ♦ పాలకుల్ తత్తన్ని,వాసములందుండి ♦ వచ్చిరెలమి

గీ. వరుసగా భాస్కరాది న ♦ వగ్రహములు
సప్తమాతృక లలవశి ♦ ష్ఠప్రముఖఋ
షులు మునులు దివ్యసిద్ధసా ♦ ధ్యులును నచ్చ
రలునువచ్చిరి గడుసంబ ♦ రంబు మెఱయ

—* దేవపురంధ్రులు శివుని పెండ్లికొడుకుఁ జేయుట *—

వ. ఇఁక ననేకదివ్య యక్షగంధర్వ విద్యాధరోరగాదులు వచ్చి పరమేశ్వరునకు
మ్రొక్కి నిలిచిరంత మహేశ్వరుఁడును వచ్చినవారలనెల్ల యథాయోగ్యం
బుగ గారవించుడు వారెల్లఁ బొంగిపొరలి మహోత్సాహంబునఁ గార్య
భారంబు వహించిరపుడు కైలాసంబు మహాద్భుతోత్సవంబై యొసంగె నం
దొక్కసుముహూర్తంబందు సప్తమాతృకలీశ్వరునకు మంగళాభిషేకంబుఁ
గావించి హరిద్రచందనాక్షత పుష్పంబుల నలంకారంబుఁగావించిరి. 191

ఆ. విష్ణువీశ్వరునకు ♦ విన్నపంబొనరించె, దేవ! చిత్తగించి ♦ యీ వివాహ
మర్థి గృహ్యవిధిగ ♦ నాచరింపుము నిన్నె, యనుసరించియెల్ల ♦ రాచరింత్రు 192

ఆ. అనిన దేవదేవుఁ ♦ డంగీకరింపుడు, బ్రహ్మదేవుఁడపుడు ♦ ప్రౌఢిదనర
మంటపప్రతిష్ఠ ♦ మఱియు నాందీముఖం ♦ బులనుసల్పె దివ్య ♦ మునులఁగూడి.

ఉ. గౌతముఁడున్ వసిష్ఠుఁడునుఁ ♦ గశ్యపుఁ డత్రి శిలాద కర్దముల్
ప్రీతివిభుండునున్ భృగు మ ♦ రీచి దధీచులు పైలుఁ డుత్తమ
ఖ్యాతికరుం డగస్త్యుఁడును ♦ గణ్వుఁడు మున్నగు మౌనివల్లభుల్
ధాత సమీపమందు నవ ♦ ధానముతో వసియించి మించుగన్. 194

క. దక్షత మెఱయంగ శుభా, పేక్షన్ వేదోక్తనియమ ♦ విహితసరణితో
దీక్షాబంధము లోకా, ధ్యక్షునకున్ గట్టిరెలమి ♦ దైవాఱంగన్. 195

క. మిహిరపురోగామి నవగ్రహమండల పూజనమును ♦ గ్రచ్ఛలఱ విఘ్నా
పహముగ నొనర్చఁ జేసిరి, బహువిజ్ఞత కల్మి బల్మి ♦ పరువంబలరన్. 196

క. వేదత్రయసూక్తంబుల, నాదరమునఁ జదివి మంగ ♦ ళాశాసనమున్
బ్రోదిగ నొనర్చి పెండ్లికిఁ, బోదమిఁకని విన్నవింప ♦ భువనేశ్వరుఁడున్.

—* శివుఁడు ప్రమథ దేవబలంబులతో వివాహమున కరుగుట *—

శా. నానావాద్యములెల్ల మ్రోయఁగ మహా ♦ నందంబుతో నప్సర
స్త్రీనృత్తంబులు గానముల్ సెలఁగ స్వ ♦ స్తిధ్వానముల్ సన్మునీ
శానుల్ సల్పఁగ మంచిమారుతమునన్ ♦ జక్రాయుధాద్యుల్ జయ
ధ్వానంబుల్ పొనరింపఁగా గిరి బహి ♦ స్థానంబుఁ జేరెన్ సిరిన్. 198

వ. అంత నందికేశ్వరుండు శివానుమతిన్ జెంది కొందఱ గణపాలురఁ గైలాసంబు నందు యునిచి తక్కుంగల ప్రమథ భూతగణంబులనెల్లఁ బరమేశ్వరునితో హిమవన్నగంబున కుత్సవపురస్సరంబుగాఁ గదలుండని యానతి నొసంగిన నవ్వార లమితోత్సాహంబున నలంకృతులై తమ బలంబులనెల్ల మున్నిడుకొని వేఱువేఱుగ నిట్లు ప్రార్థనంబుఁ జేసిరి. 199

సీ. కోటిబలంబుఁ దో ♦ డ్కొని శంకుకర్ణుండు, నాలుగుకోట్ల సే ♦ నల విశాఖుఁ
డైదుకోటుల సైన్య ♦ మమరఁగ పాలాఖ్యుఁ డారుకోట్లొప్ప సం ♦ దారకుండు
ఎనిమిదికోట్ల వా ♦ హినితోడ దుందుభుఁ, డట్లె యావేశనుఁ ♦ డట్లె వికృతుఁ
డట్లె విష్టంభకుం ♦ డట్టులే చంద్రతా, పనుఁడింక మేటియా ♦ పారిజాతుఁ

గీ. డెలమిఁ దొమ్మిదికోట్ల వా ♦ హినులతోడఁ
గేకరాఖ్యుండు పదికోట్ల ♦ మూఁకతోడఁ
గుండపర్వతకులు పది ♦ రెండుకోట్ల
బలఁగములతోడ నడిచిరి ♦ చలువమలకు 200

సీ. అగ్నిముఖుఁడొక్క కోటితో ♦ నర్కమూర్థుఁ
డొక్కకోటిఘనావహుం ♦ డొక్కకోటి
నాచతుర్వక్త్రుఁ డేడుకో ♦ ట్లల మహాబ
లుండు దొమ్మిదికోటుల ♦ దండులుండ 201

క. కరణుం డిరువదికోటులు, నఱువదికోట్లొప్పఁగాక ♦ యాదోదరుఁడు
హారువగు సైన్యంబలరఁగ, నరుదుగ నడిచిరి హిమాల ♦ యంబునకు వడిన్ 202

వ. మఱియు సర్వాంతకుండును సంతానకుండును ననుగణవర్యు లిరువదియొక్క రొక్క రఱువదేసికోట్ల బలంబులతోడను గాష్ఠాంగుష్ఠుండును విరూపాక్షుండును సుకేశుండును, వృషభుండును, దాళకేతుండును, షడాస్యుండును, జంచ్వాస్యుండును, సంవర్తకుండును, చైత్రుండును, లకులీశుండును, లోకాంతకుండును, దైత్యాంతకుండును, భృంగిరిటుండును, నశనియు, భానుకుండును నొక్కొరొక్క రఱువది నాలుగుకోట్ల బలఁగంబులతోడను మధుపింగుండును, గోకిలుండును, నీలుండును, బూర్ణభద్రుండును నను వీరపురుషులు ప్రత్యేకంబు తొంబదికోట్ల దండుతోడను సన్నాహుండును, కుముదుండును, నమోఘుండును, గోకిలస్వనుండును, గందుకుండును, గుండలుండును, సుమంత్రుండును, మహాకేశుండును గాలుండును, గాలకుండును, మహాకాలుండును, నగ్నికుండును, ననుగణనాథులు వేఱువేఱుగా నూఱుకోట్ల యనీకినులతోడ నుత్సవంబొప్ప మహేశ్వర వివాహార్థంబై కదలినడిచిరి. ఇంక భూతకోటి శతంబులతోడను బ్రమథకోటి సహస్రంబులతోడను జతుష్షష్టికోటి రోమజాతకదంబములతోడను శ్రీ వీరభద్రుండును, క్షేత్రపాలుండును, భైరవుండును, మహేశ్వరప్రతినిధి యగు నందికేశ్వరుండును నిఖిలసేనానియగు చండీశ్వరుండును బ్రమోదంబుతో వారువంబులెక్కి దత్తావధానులై ముందఱ నడిచిరందు

ఉ. అందఱు చంద్రఖండధరు ♦ లందఱు నీలగళంబుగల్గువా
రందఱు భూతిపుండ్రధరు ♦ లందఱు నందిపతాకలొప్పువా
రందఱు నక్షహారధరు ♦ లందఱు రత్నవిభూషలొప్పువా
లందఱునున్ త్రిశూలధరు ♦ లద్భుతరూపులు శర్వసన్నిభుల్. 204

క. కొందఱు పృథివీచారులు, గొందఱు పాతాళచరులు ♦ గొందఱు ఖచరుల్
గొందఱు నాకచరులు మఱి, కొందఱు వివిధప్రదేశ♦కుశలులు సిద్ధుల్. 205

వ. ఇట్లసంఖ్యాతరుద్రచయంబు జయసంవాదంబులతో ననేకడమరుకశంఖఘంటాభేరీ దుందుభి పటహనిస్సాణ వేణువీణా మృదంగాది వాద్యశ్రేణులతోఁ బరమేశ్వర కల్యాణంబునకై ప్రయాణంబు సేయుడు వారలతోడ. 206

సీ. తప్తకాంచననిర్మి♦తంబైన పూర్ణకుం,భంబొప్పు నుత్తమాం♦గంబుతోడ
పరజనంబులకెల్ల ♦ భయము బిట్టొసఁగు ఘ నంబైన ప్రేతాస♦నంబుతోడ
సర్వాంగములయందుఁ ♦ జాలఁగ వెలివించు, సర్వాభరణముల ♦ సొరుతోడ
వికటనృత్తములతో ♦ వింత వేడుక సేయు, తతపరిచారికా♦తతులతోడ

గీ. మురియుచుండిన వికృతంపు • మొకముతోడఁ
దామరసములఁబోలు నే•త్రములతోడ
శాకినీఢాకినీభూత • సమితి గొలువ
భవుని చెలియలై • చండిక బయలుదేఱె. 207

క. సుమనస్సముదయ మఖిల, ప్రమథగణం బగ్రమందు • రవళి దనర్పన్
దమ తమ వాహనములతో, సుమాళమమరంగ వెడలె • సొంపెసలారన్.

వ. అందు,

మ. దివిషత్సంఘము గొల్వఁ దార్క్ష్యునిపయిన్ • దేజంబుమీఱఁగ రమా
ధవుఁ డారోహణచేసి చామరము లు•ద్యచ్ఛత్రమున్ శార్ఙ్గద
ప్రవరుల్ వేడుకతోడ నేయఁ బరివా•రంబెల్ల నల్దిక్కు లు
త్సవ మొప్పన్ దనుడాసి రాఁదరలెఁ జే•తం బెంతొ ప్రీతిన్గొనన్. 209

చ. నలువయు నంచవాహనము•నన్ మురువొప్పఁగ నెక్కి దివ్యమా
నులు సనకాదినందనులు•నున్ దనువుల్ ధరియించినట్టి ప్రాఁ
బలుకులు శాస్త్రముల్ చెలఁగి•బాగుగఁదన్ గొలువన్ గరంబు పెం
పలరఁ మహేశసేవనభ•రాలసుఁడై గదలెన్ రయంబునన్ 210

క. వాసవుఁడై రావతమున్, వాసి యలర నెక్కి యాత్మ•వర్గముతోడన్
భాసురగతి వెడలెను దన, తోసకలామరులు చెలువు•తో రాణింపన్ 211

వ. అనంతరము సర్వఋషులును నాదిత్యాదినవగ్రహంబులును దేవమునియగు నారదుండును, వైణికశిరోమణియగు తుంబురుండును, గాయకులగు హాహాహూహూలును, నాశ్వనేయద్వయంబును, విశ్వావస్వాది గంధర్వ వర్యులును, గిన్నరులును, గింపురుషులును, జారణులును, విద్యాధరులును యక్షులును, వాసుకిప్రముఖులగు భోగిరాజ వతంసులును, భూతభేతాళనాథులును, బ్రాహ్మ్యాదిసప్త మాతృకలును, అదితి దేవహూతి మొదలగు దేవమాతృకలును, దితి మొదలగు రక్షోమాతలును, సురసాదికలగు నాగమాతలును, శతరూపయు, గాయత్రియు, సావిత్రియు, సరస్వతియు నిందిరయుఁ జందురు మందయాన లిరువదేడుగురును బౌలోమి మున్నగు దేవపత్నులును నారంజోతి మున్నగు మునిపత్నులును, రుద్రపత్నులును, దేవకన్యకలు, నాగకన్యకలు,

మునికన్యకలు, రుద్రకన్యకలు, ఘృతాచి మున్నగు నచ్చరమచ్చెకంటులెల్ల రును దివ్యాంబరగంధమాల్యాభరణంబులఁ దొడికట్టిపూసి కైసేసి సిగలం జుట్టిన హరిచందనకుసుమదామసౌరభంబులయుఁ గస్తూరీసమ్మిళితమలయజ గంధసారచర్చాపరిమళంబులయు ఘనసారపీటీచర్వణామోదంబులయుఁ బరం పర లనేకయోజనప్రదేశంబులాక్రమింపఁ బుష్పకంబులెక్కి గదలిరంత. 213

గీ. వేదములచేత బహుముని • వితతిచేత, ధర్మదేవత యని యెద్ది • తనరు నద్ది
అతులశుద్ధస్ఫటికనిభం • బై నితాంత, సుందరంబగు గోరాజ • చూడమపుడు.

గీ. చేరి సలిచిన ద్విజరాజ • శేఖరుండు, భూరి మోదముతో నెక్కి • పుణ్యసతుల
హారతులనొంది దివ్యగ • ణాళిగొలువఁ, బెండ్లికై మంచుఁగొండకుఁ • బేర్మిఁదరలె.

— * శివుఁడు నారదుని హిమగిరి కనుపుట * —

క. చని హిమవద్గిరి డగ్గఱి, వనజాక్షుం డంత శివుని • పనుపున సుమనో
జనముల నారసి నారద, మునివరు నంపెను దుషార • భూధరుకడకున్. 215

క. ఆతఁడు చలిమలకేంతయుఁ, బ్రీతిన్ జని దేవశిల్పి • విరచితమును వి
ద్యోతితబహుతరచిత్ర, వ్రాతముఁ గల్యాణమంట • పముఁ గాంచి యటన్.

గీ. మంటపంబెల్లఁగని యంద • మర్చినట్టి, కృత్రిమ నిలింపమూర్తులఁ • గృత్రిమర్షి
వరులఁగృత్రిమమూర్తియై • వఱలుతన్నుఁ, బోల్చిపరికించిబమ్మెర • పోయియపుడు.

— * నారదుఁడు వివాహమంటపమును జూచి భ్రమించుట * —

వ. మఱియు నవరత్నఖచితానేక శాతకుంభకుంభసంభృతంబును, గమనీయానేక మౌక్తికస్తబకజాంబూనదాంచలాంచితవిచిత్రపట్టజాలికార్ధతిరస్కరిణీపురస్కృ తబహుద్వారపరిశోభితంబును, గాలాగరుగంధసారఘనసారకస్తూరికాసమధిక ధూపనిరవధికపరిమళపరంపరాసురభిళప్రదేశంబును, స్వస్తికరాస్తోకసమస్త ప్రశస్తవస్తువిస్తారపరిపూర్ణకోష్ఠాగారసంవేష్టితంబును, భోగవతీపురంబువోలె బహుఫణిహారమణిదీపమాలికావిభ్రాజితంబును, నాదిత్యమండలంబువోలెధగ ద్ధగితాంచచ్ఛాయావిరాజమానత్రయీమూర్తిసాన్నిధ్యసంశోభితంబును, వైకుంఠ నిలయంబువోలెపురుషోత్తమలక్ష్మీసమధిష్ఠితంబైనను విషధరేశ్వరానధిష్ఠితం బును, సత్యలోకంబువోలెఁ జతురాస్యవాణీసరిష్కృతాస్థానీసంశోభితంబైనను, ననధిగతదివ్యక్షేత్రాశ్రయంబును, త్రిదివంబువోలె ఘనధిషణసాచివ్యాంచద్దండ ధరపాశభృన్మహాబలబృహద్భానుపుణ్యజనేశ్వరపరివృతసహస్రాక్షపరిపాలితం

బైనను, దూరికృతగోత్రభేదనావాసంబును, రాజరాజాగారంబువోలె బహుమణిగణద్రవిణరమణీయదివ్యనిక్షేనిధానభాండాగారమండితంబైనను, నపాకృతకిన్నరకింపురుషభృంగరంబును బహుయోజనాయామవిశాలంబును నద్భుతంబును నపూర్వంబును నగు పాణిగ్రహణమంటపంబును దదీయాంతరాళద్యోతమానం బగు నగ్నిప్రతిష్ఠావేదికను గనుంగొని యమ్మణిమంటపశిల్పకలాకౌశలంబున కెక్కుడక్కజంబొంది యెక్కింతసేపు వితాకుపడి వచ్చినకార్యంబు మఱచి విన్నఁదనంబునఁ దెన్నుఁదప్పి చెదరి బెదరి యదరి పదరి తిరిగితిరిగి యరిగిసురిఁగి యొఱఁగి వలంకులఁదొలఁగి మలఁగి కలంగి యలంగి వేసరియోసరిలి యెట్టకేలకు గట్టిమదిన్‌జేసి తెప్పరిల్లి యప్పుడప్పర్వతరాజవర్యున్ జేరఁబోయి బెదరుచు నాతని కిట్లనియె. 218

ఉ. పర్వతరాజవర్య! విను • భర్గుఁడు పార్వతిఁ బెండ్లియాడఁగా
సర్వసుపర్వపర్యులను • సన్మునులన్ గణసిద్ధసాధ్యగం
ధర్వుల నెల్లఁ దోడ్కొని ము•దంబున నీకుధరంబుఁ డగ్గఱెన్
హర్వుగ నీవిధానము ర•యంబునఁ దెల్పు మకృత్రిమంబుగన్. 219

వ. అనిన హిమవంతుం డిట్లనియె.

ఉ. నారద! శిల్పికల్పితక•నన్మణిమంటపదర్శనంబునన్
ధీరతయెల్లఁ గోలుపడి • తీవర మొందెద వేల యిందు ర
మ్మా! రుచిరాన్నపానముల • మేలుగనొంది యనుగ్రహించి నా
కూరిమిపుత్రులన్ గొనియు • గోపతివాహనుఁ జేరి చెచ్చెరన్. 220

క. కొని తెమ్మా నాదు పురమున, కని హిమవంతుండు మాని • కభ్యర్చితభోజనమిడి మైనాకాదులఁ, దనతనయులఁ బంపె మౌని•తల్లజువెంటన్. 221

— * నారదుఁడు హిమవత్పుత్రులతో శివునియొద్దకు వచ్చుట —

గీ. అంత నట మాధవుఁడు మొద•లైన సురలు
దేవమునిరాక దడయుటఁ • దెలిసి చిత్త
మందుఁ దత్తరమొందుచు•న్నంత నతఁడు
శైలపుత్రులతో వచ్చి • సంభ్రమమున. 222

క. శివునకు జోహారుచేసి ని, లువఁగ నేశవముఖనిలింపు•లు ముని తెఱఁగు శైలవరు కుమారులనున్ గని, లవముదలఁకి యనిరి మునిల•లాముని తోడన్.

ఉ. ఏమి మునీంద్ర! నీవిటుల ♦ నెంతయు విభ్రమ మొందినట్లుగా
మామదులందుఁదోఁచె గిరి♦మండనుఁ డెవ్విధినుండెఁ దత్సుత
గ్రామణు లేలవచ్చి రిటుఁ ♦ గాళిక నీశునకీయఁబూనెనో
నేమముమాని వేఱు మఱి♦నిన్ గొనియుండెనొ తెల్పు మన్నియున్. 224

సీ. అనిన విని మాని త్వష్టృమా♦యావిమోహి
తాత్ముఁడై విధి విష్ణుల ♦ నమరవిభుని
నేకతమ్మునఁ జేర్చి తా ♦ నిట్టులనియె
బెదరుఁజెందిన వడువున ♦ బిరుదు దక్కి. 225

చ. వినుఁడు విధాత! మాధవ! త్రి♦విష్టపనాయక! త్వష్ట మేటికు
ట్రిను దలపెట్టి శీతకుధ♦రమ్మునఁ గట్టె వివాహమందిరం
బును నదియెల్లవారలకు ♦ మోహముపుట్టఁగఁ జేయు నట్టిదా
నిని మునుముందు నేను గని ♦ నివ్వెఱఁజెందితి నేమి సెప్పుదున్. 226

వ. మహేంద్రుని బరికించి మఱియు నిట్లనియె.

క. నగభేది! నీవు త్వష్టకు, వగనిడితివి తొల్లి యతఁడు♦వదలక యిపుడా
పగఁదీర్పఁదొడఁగి యివ్విధ, ముగ నొనరిఁచినట్టు లెంచఁ♦బోలుదృఢముగాన్.

వ. మఱియు నమ్మంటపంబందు

క. కృత్రిమహిరణ్యగర్భునిఁ, గృత్రిమనాళీకనయను ♦ గృత్రిమశక్రున్
గృత్రిమనిర్జరవర్యులఁ, గృత్రిమనారదుని నిలిపె ♦ గీర్వాణపతీ! 228

వ. వానిఁ గనుఁగొని నే మిగుల బమ్మెరవోయి నివ్వెఱఁ జెందితి ననుడు మహేం
ద్రుఁ డదరిపడి చక్రిధరున కిట్లనియె. 229

ఉ. నిక్కము త్వష్ట నన్ గడపు ♦ నీరజలోచన! యీవివాహమం
డెక్కరణిన్ మనంగఁదర ♦ మెందుల కేగుదు నేమిసేతు నిం
కెక్కడిపాత్రిణముల్ హిమగి♦రీంద్రుఁడుగూడ నరాతివర్గమం
దొక్కఁడు తెక్కలన్ మును ర♦యోద్ధతిఁద్రుంపనె యెల్లగట్లకున్. 230

క. అని కలహాశనుకతమున, వనరుచుఁ గడునడలుచున్న♦వాసవుఁగని య
వ్వనరుహనేత్రుం డెలనగ, వొనరఁగ నిట్లనియె జడుపు♦నుడుపుచు వేగన్. 231

చ. వెఱవకు దేవరాజ! ధృతి ♦ వీసరపోవఁగ నెవ్వఁడేని నిన్
బొరిగొనునంచు నెంచకు ప్ర♦భుం డఖిలేశ్వరుఁ డింద నేరికే

కొఱఁత పొసంగనీయఁ డిఁకఁ • గుందక ముందటి కార్యమెంచు మీ
చిఱుతతలం పెపండయినఁ • జెందినవాఁ డదిగాంచు రూఢిగన్. 232

క. అని నారదమౌనియునున్, జనార్దనుఁడు దివిజరాజు • చాలవఱకు ని
ట్లనుమానముతో గుజగుజ,లను సల్పుడు నరసి శశిల•లాముం డనియెన్. 233

ఉ. చాలఁగ యోజనన్గొని వి•చారము సల్పుచునుంటిరేమి దం
భోళిధరా! హరీ! యిఁకను • బొల్పుగఁ దెల్పుఁడు నారదర్షి! నీ
కేల విలంబమయ్యెఁ గుధ•రేశ్వరుఁ డింతకు నాకు రూఢిగా
బాలికనీయ నొప్పికొనెనా? యది గాదని త్రోసిపుచ్చెనా? 234

క. కొంకక నుడువుము లవమా,తంకముఁగొన కచటి కార్య•దశ యెట్టిదియో?
పొంకముగ నీవు గనిన క,ళంకేమియొ తెలుపు మునిల•లామా! వేగన్.

క. అనవుడు నారదుఁ డిట్లని,యెను వినయము మెఱయ జగద•ధీశ్వర! యేత
ప్పును లేదు గట్లదొరయెడ, ననురాగముతోడ నీకు • నర్పించు సుతన్.

గీ. విఘ్నభయమేమిలేదు మీ • పెండ్లి కిపుడు
మిమ్ముఁ దోడ్కొనిపోవఁ బే•ర్మించి మంచు
కొండదొర పంపెఁ దనమేల్మి•కొడుకులను మ
హేశ! వీరలిదే వచ్చి • రెలమిఁగనుమ. 237

క. ఇఁక సురలకు భ్రమసేయఁగ, నొకమాయఁగడంగి మేల•మొప్పఁగ శమనాం
తక! యొకమంటప మమరిచె, రకమగు నద్దానిఁగాంచి భ్రమసి తపసితిన్. 238

చ. అసిన మహేశుఁ డుల్లమున • హర్షమునొంది యుపేంద్రముఖ్యులన్
గని యిటుపల్కె భూధరుఁడు • కన్యక నీయుట కిష్టమొందఁ ద
క్కినయవిగూర్చి నేను బరి•కింపను మాయలతోడుతన్ బ్రయో
జనమది లేదు నాకిఁకను • సత్వరమేగుదమా హిమాద్రికిన్. 239

క. అనుకూలంబుగఁగార్యం, బనువుపడఁగ వేఱుఁదలఁపు • టదినీతియె చె
ప్పని యనిమేషులతోఁ దా, న నె మారవిరోధి మన్మ•థాధీనుండై. 240

గీ. అనుఁడు విష్ణ్వాదిదేవత•లభవు సెలవుఁ, గొనిముదంబంది వేగిరం•బునఁ బ్రయాణ
మొనరఁగాఁ జేసిహిమవన్న•గోపకంఠ, తలముఁ జేరిరి దివ్యవా•ద్యములు మ్రోయ,

—* హిమవంతుఁడు శివు నెదుర్కొనుట *—

మ. పరమేశానుఁడు సర్వదేవగణముల్ ♦ భాసిల్ల నాత్మోపకం
ఠరమున్ జేరుట నాలకించి హిమవ♦ద్రాజన్యుఁ డప్పాట సో
దరులన్ బుత్రిల బ్రాహ్మణోత్తములఁ దో♦ ల్తన్ వారిడాయంగఁ బం
పి రహిన్ దానును జేరఁబోయి కవియెన్ ♦ బెంపొప్ప విశ్వేశ్వరున్. 242

సీ. దేవమునిగణబృందమున్ ♦ దేఱిచూచి
యాత్మమున ధన్యతనుగంటి ♦ ననుచు నలరె
దైవతాగ్రణులును ధరా♦ధరబలంబుఁ
జూచి మది నుల్లసిల్లిరి ♦ చోద్యమలర. 243

క. దంబొప్పఁగఁ బూర్వపరాంశాంబుధులేకమగు లీల ♦ నమరగణబలం
బుం బర్వతబలమును రెండుం బిరుదమరన్ గలిసెఁ గ♦డున్ సొంపలరన్.

ఆ. ఒకరినొకరు గాంచి ♦ యురుతరానందంబు, పొంగిపొరలఁ దనివిఁ♦బొందిరపుడు
శైలరాజవరుఁడు ♦ శర్వునిఁ జేరి న,మస్కరించె హితస♦మన్వితముగ. 245

సీ. దశదిక్కులకుఁ గాంతి ♦ దళుక్కొత్తఁగాఁ జేయు, దివ్యప్రతీకదీ♦ధితులతోడ
కలధౌతనగ మిందుఁ ♦ గదలివచ్చిన దనాన్, జను బలీవర్దయా♦నంబుతోడ
చూడ్కులు వెరగొంద ♦ సొగసైన సన్నని, సౌవర్ణ పట్టవ♦స్త్రములతోడ
నల్లజగంబుల ♦ కెనకమిప్పించు భా,స్వత్తరార్ధేందు భూ♦షణముతోడ

గీ. మేటి రతనాల సొమ్ముల ♦ మిసిమితోడ
నమరసుత లేయుసితచామ♦రములతోడ
ముఱువు చిఱునవ్వుఁ దొరయు నె♦మ్మొగముతోడ
నమరు సర్వేశ్వరునిఁ గని ♦ రందఱపుడు. 246

సీ. ప్రభునిడాపల వలపలఁ ♦ బ్రక్కలందు, నాత్మబలములతోడ నా♦రాయణుండు
పద్మసంభవుఁడును గను♦పట్టువారి, కంజలియొనర్చి మ్రొక్కె హి♦మాచలుండు

క. వెనుకన్ ముందఱ నల్లె, మొనకొనియున్నట్టి దేవ♦మునిగణవరులన్
గని యుబ్బి మ్రొక్కులిడి వం,దనపూర్వక మిటుల శివునిఁ ♦ దాఁ బ్రార్థించెన్.

—* హిమవంతుఁడు శివునిఁ బ్రార్థించుట *—

మ. సకలాజాండము లేలునట్టి దొర వీ ♦ సర్వామరశ్రేణితో
నొకఁడౌ కొండలకాఁపువీటి కిటులన్ ♦ గొప్పొప్ప విచ్చేసి వా

నిను మాఱిక దయఁ జెండ్లియాడఁ దలఁపన్ • విశ్వైకచిత్రంబు తా
వక కారుణ్యమయాత్మ మారయ వశం • బా సర్వలోకేశ్వరా! 249

క. నిండారుసట్టి దయతో, దండిగ మము నేలికొనఁగఁ • దలకొంటివి మా
కొండనఁగ నేల? యొకఁడు, దండంబిదె తప్పులెల్ల • దవ్వులఁద్రోయఁ 250

గీ. అని యిటుల భక్తితోడ దైన్యముగఁ బ్రార్థ
నము నొనర్చి శివాజ్ఞ సం • దనులనంద
యునిచి హిమవన్నగాధిపుఁ • డొక్కరుండు
నగరికే తెంచి ముందఱ • నయముమీఱ. 251

—* శివునిఁ జూడఁగోరి మేనక నారదునిఁ బిలుపించికొనుట *—

గీ. స్నానదానంబులను సల్పి • సత్వరముగ,
శివు నెదురొక్కని వరబూజ • సేయుపొంతె
మేనకకుఁ దెల్పనన్నాతి • మిన్నయపుడు
నారదునిఁ బిల్వనంపె ఘ • నత దలిర్ప. 252

వ. అంత నారదుండు శివానుమతిన్ జెంది మేనకాంతఃపురంబునకున్ జనుదు
నమ్మేనక యమ్మునివరునకు మ్రొక్కి యిట్లనియె. 253

గీ. ఈశ్వరుని దివ్యరూపంబు • నీక్షసేయ, గడఁగియున్నట్టిదానను • ఘనమునీంద్ర!
ఎంతయుజ్జ్వలరూనమో • యిగురుఁబోఁడి, కాళితప మొంది యద్దాని • గారవించె

క. అని యజ్ఞానంబున శివుఁ, గనఁగోరి గిరీంద్రదేవి • గ్రక్కున మునితో
డను జంద్రశాలపైకిన్, జని యటఁ గూర్చుండెఁగడిఁది • సంబరమొప్పన్ 255

—* శివుఁడు బలంబుల వేఱువేఱుగా నగరుకుఁ బంపుట *—

వ. శివుఁడును మేనకాభిప్రాయం బెఱింగి యమ్మదవతి యహంకారంబునకు గినిసి
యాపె కజ్ఞానం బినుమడింపఁజేసి హరి విరించుల కిట్లనియె. 256

క. మీ మీ సేనలు గొలువఁగ, నేమముతో నొక్కరొకరు • నేర్పున గిరిసు
తాప్రియునిపురమున కరుగుం, డామీఁదను నేను వత్తు • నభిమత మొప్పన్. 257

ఆ. అనిన హరివిరించు • లభవు నభిప్రాయ, మెఱిఁగి సైన్యమెల్ల • నొఱపుమీఱ
వేఱువేఱదీర్చి • వేగంబె సురలతో, సాగుఁడంచు నంత • సన్నసేయ. 258

—* చంద్రశాలయందు మేనకకు నారదుఁడు దివ్యులనెల్ల నెఱింగించుట *—

క. ముందుగ గంధర్వులు సాగ, సుందర మలరార విలువ♦సొమ్ములు దుస్తుల్
పొందుగఁదాల్చి వెడలిరి ప, సందుగ నచ్చరలు దమదు♦జతతో నడువన్.

క. వారువము లెక్కి పరిపరి, తీరులవాద్యముల మ్రోఁత ♦ దిశ లలముకొనం
గా రహిఁగూర్చుచు జెండాల్, చేరంజిలవచ్చిరెంతొ ♦ సింగారముగాన్. 260

గీ. వారికందఱకొడయఁడై ♦ వైభవముగ, వచ్చువిశ్వావసునిఁగాంచి♦పర్వతేంద్రు
రాణి సంబరమునముని♦రాజుఁజూచి. యితఁడెకదశంకరుఁడువచి♦యింపుమనుడు

క. శంకరునిఁగూర్చి పాడెడు, కింకరు లిఁక వీరు వినుము ♦ గిరిరాజసతీ!
శంకరుఁడేతన్మాత్రుఁడె, సంకటహరుఁ డెందు సర్వ♦శాసకుఁ డబలా! 262

క. అనిన విని మేన గ్రమ్మఱఁ, గనుచుండఁగ యక్షు లేపు♦గడలుకొనఁగఁ ద
జ్జనపతియైన మణిశ్రీ, వునిఁ గని హిమవత్పురంధ్రి ♦ పొంగి యిటులనెన్.

క. ఇతఁడే నాశివుఁడనఁ గాఁ,డితఁడని నారదుఁడు నుడువ ♦ నింతట ననలుం
డతులితవాహినితోరాఁ, గుతుకముతో నడిగె నితఁడొ♦కొ! శివుఁడనుచున్.

క. కాఁడని మునియన నాలో, వేడుకతో ధర్మరాజు ♦ విచ్చేయుడు నా
జాడఁగని మేనయనె ముని. చూడు మితండేమొ శివుఁడు ♦ శూలధరుఁడిటన్.

క. నావుడు కాఁడన నైరృతుఁ, డావెంట బలంబుతోడ ♦ నరుదేరఁగ నా
పూవుంబోఁడి యడిగె నితఁ,డా? వచియింపుమని యాతఁ♦డనె కాఁడనుచున్.

మత్తకోకిల. అంతలో వరుణుండు రత్నమ♦యంపుభూషలు గ్రాలఁగా
సంతసం బిగురొత్తరాఁ గని ♦ శైలపత్నియు మెచ్చుతో
మంతనంబున నీతఁడైనఁ గు♦మారి ధన్యయె యంచుఁ బ
ల్వింతదోఁపఁగ మానితో ననె ♦ విశ్వభర్త యితండెకా! 267

తరల. అనఁడు కాఁడన నంతలోన మ♦హాబలుండు బలంబులన్
గొని హుటాహుటి రాఁ గనుంగొని ♦ కూర్మితో గిరికాంత దాఁ
గనుము మౌని యితండొ శివుఁడనఁ ♦ గాఁడనంగ లతాంగియున్
ఘనుఁడిఁకెట్టిఁడొ నాదు పుత్రికిఁ ♦ గాంతుఁడంచెద నెంచుచున్. 268

క. జక్కులదొర కొమరునితో, నక్కజమగు సేనతోడ ♦ నరుదేరఁగఁ బె
న్మక్కువ నలకూబరునిన్, గ్రక్కునఁగని మురిసి యితఁడొ♦గద శివుఁడనినన్.

ఉ. కాఁడని మానిచెప్ప సుర♦కాండముతోడ మహేంద్రుఁ డత్తఱిన్
జోఁడిమిదోఁపఁగా నడువ ♦ భూధరరాట్సతి గాంచి పొంగుచున్
వీఁడెగదా శివుండనుచు ♦ వృత్రహరుం డితఁడంచు నారదుం
డాడ నిఁకెవ్వఁడో శివుఁ♦డటంచు మదిన్ దలపోసె మేనయున్. 270

పంచచామరము: ఇటుల్ తలంచుచుండ నోష ♦ ధీశుఁడెంతో నీటుగా
దటాలునన్ బలంబుతోడఁ ♦ దారసింపగట్టురా
మిటారి సంబరం బెసంగ ♦ మిన్నుముట్టి యిట్టులన్
జటాలుఁగాంచి యీవలంతి ♦ శర్వుఁడేమొ కన్మనెన్ 2 1

ఆ. చందురుండితండు ♦ శర్వుండుగాఁడని, పల్కెఁ దపసియంత♦భాస్కరుండు
కనులఁగప్పివేయు♦ఖరమరీచిసహస్ర, మడరివెలుఁగ రా భ♦యంబునొంది. 272

ఆ. ఇతఁడె యితఁడెచూడు♦మీశ్వరుండన మేన, మాని శివుఁడుగాఁడు♦భానుఁడనుడు
బ్రహ్మఋషులు మునులు♦పరిభవంబుగఁగొల్వ, నాహిరణ్యగర్భుఁడరుగుదెంచె

వ. కనుంగొని మేనకయును దాపసనాయకునితో,

వనమయూరవృత్తము: దేవముని చూడుమిఁకఁ ♦ దేజియిటునింపౌ
పావనకలామయుని ♦ బ్రహ్మమునిగేయున్
బూవిలుతుఁగెల్చిన వి♦భుండొకొయనన్ రా
జీవభవుఁ డీతఁడని ♦ చెప్పె మునియంతన్ 274

సీ. కోటికందర్పుల♦కొమరారు సౌరుఁద్రో, యఁగఁజాలు మేల్మిసో♦యగముతోడ
శంఖచక్రగదాది ♦ సాధనంబులనొంది, తనరారు నాల్గు హ♦స్తములతోడ
కట్టిన మేల్మి బం♦గారుపుట్టంబుల, దట్టంబులౌ తళ♦త్తళలతోడ
నురమందు రవికాంతి ♦ నొప్పారుచున్న ది,వ్యంబైన యల కౌస్తు♦భంబుతోడ

గీ. డంబుమీఱిన మణిమకు♦టంబుతోడఁ, గడుమనోహరమైన ము♦ఖంబుతోడ
దయను వెదజల్లు వనజనే♦త్రములతోడ, విష్ణుదేవుఁడు విచ్చేసె♦వేల్పులలర.

క. కనుఁగొని మేనక వెనుముద, మున నఱలే దితఁడెశివుఁడు♦మునినాయక! క
న్మనుఁడు నతఁడితఁడు కేశవుఁ, డనఘుఁడు శివుఁ డింతకన్న♦నధికుండు చెలీ!

ఉ. ఆతనికన్న మిన్ననొకఁ ♦ డైనను లేఁడిఁక నాతఁడే జగ
ద్వ్రాతము లేలువాఁ డఖిల ♦ పాలకపాలకుఁడిద్ధవైభవుం

డాతత దేవతాసముద • యార్తిహరుండు హరుండు ధాత్రిలో
నాతనిఁజెప్ప గిప్పఁదర • మానొకొ! నల్వకు నైన మానినీ! 277

గీ. అనిన వలిమలదొరసాని • యాత్మమందుఁ
దనదుసుతఁగూర్చి యేకొఱం • తయును లేని
మంచి శ్రీమంతురాలని • యెంచి తనకు
సవతు లేదని తలఁచె ముఁ • జ్జగములందు. 278

వ. వెండియు నంతరంగంబున.

ఉ. ధన్యుఁడఁకన్ గిరీశ్వరుఁడు • ధన్యను నేను నిజాన్వయంబునున్
ధన్యతరంబువై భవము • ధన్యతమంబిఁక నిట్లనన్యసా
మాన్యవిభూతలన్ దగు న • మర్త్యులు భృత్యతఁగొల్వ రాజమూ
ర్ధన్యుఁడు నాదు పుత్రికను • దారనుగాఁగొనుటన్ జగంబునన్. 2:9

గీ. వేడ్కతో మేన యిట్లు భా • వింపుచుండ, సర్వజగదేకనాథుండు • సత్వరముగ
నగసతీగర్వనిర్వాపణాప్రమేయుఁ, డగుచు వెలువడె నిజగణం • బలరికొలువ.

—* నారదుఁడు మేనకకు శివునిఁ జూపుట *—

క. పొడగాంచి మౌనియనె న,ల్లడుగో! గోరాజకేతుఁ • డబ్జకిరీటుం
డడఁకువతోఁ బలుసిలుగుల,వడె నెవ్వనిఁ గోరి కాళి • పర్వతదేవీ! 281

వ. అనునంతలో నమ్మహాదేవగణంబులనేకవిధాకారములఁ [illegible]డ వెలువడిరందుఁ గొందఱురూపధరంబులగు వాత్యసమూహంబులనొప్పి రిఁకను గొందఱుపతాకామర్మరధ్వానులును మరికొందరువక్రతుండులును గొందరునక్రతుండులును గొందరుచక్రతుండులును గొందరుశక్రతుండులును గొందరుకురూపులును గొందరుసురూపులును గొందరుకరాళులును గొందఱురాళులును గొందరురోమశులును గొందరుహరికేశులును గొందరుముద్గరహస్తులును గొందరుధనుశ్శరహస్తులును గొందరుపరశుహస్తులును గొందఱసిహస్తులును గొందరుశక్తిహస్తులును గొందరుగదాహస్తులును గొందరుముసలహస్తులును గొందరుహాలహస్తులును గొందరుశూలహస్తులును గొందరుభిండివాలహస్తులును గొందరుచక్రహస్తులును గొందరుక్రకచహస్తులును గొందరువేత్రహస్తులును గొందరులవిత్రహస్తులును గొందరువిరుద్ధవాహనులు గొందఱవిరుద్ధవాహనులునుఁ గొందరుశంఖవాదులును గొందరుగోముఖవాదులును గొందరుఘంటావాదులును గొందరుడమరువాదు

లును గొందరు వీణావాదులును గొందరు వేణువాదులును గొందరు భేరీవాదులును గొందఱు ఝల్లరీవాదులును గొందరు మృదంగవాదులును గొందఱు ఘటవాదులును గొందఱు కాహళవాదులును గొందరు ముఖవాదులును గొందఱు ఛత్త్రధరులును గొందరు చామరధరులును గొందరు యాష్టికులును గొందరు నైష్టికులును గొందరు సుముఖులును గొందరు విముఖులును గొందరు చతుర్ముఖులును గొందరు బహుముఖులును గొందఱు ఏకకరులును గొందరు సుకరులును గొందరు చతుష్కరులును గొందరు బహుకరులును గొందరు త్రినేత్రులును గొందరు బహునేత్రులును గొందఱు ఏకకర్ణులును గొందరు బహుకర్ణులును గొందరు లంబకర్ణులును గొందరు గజకర్ణులును గొందరు గజముఖులును గొందఱు అజముఖులును గొందరు ఋక్షముఖులును గొందరు మార్జాలముఖులును గొందరు సృగాలముఖులును గొందరు శార్దూలముఖులును గొందరు శరభముఖులును గొందరు వృషభముఖులును గొందరు తురంగముఖులును గొందరు కురంగముఖులును గొందరు శుకముఖులును గొందరు పికముఖులును గొందరు బకముఖులును, గొందరు వృకముఖులును, గొందఱు ఏకపాదులును, గొందరు ద్విపాదులును, గొందరు బహుపాదులును, గొందరు వ్యాఘ్రపాదులును, గొందఱు అంజనవర్ణులును, గొందరు కాంచనవర్ణులును, గొందరు ధూమ్రవర్ణులును గొందరు శ్వేతవర్ణులును, గొందరు లోహితవర్ణులును, గొందరు నీలలోహితవర్ణులును, గొందరు నానావర్ణధరులును, గొందరు నానావేషధారులునునయి యసంఖ్యాతమహావీరు లద్భుతభయావహంబుగఁ గదలిరా నారదమునీంద్రుం డంగులితో నవ్వారి వేఱువేఱుగఁ జూపుచు మేనక కిట్లనియె.

గీ. చూడు ప్రమథగణంబులఁ • జూడు భూత, సైన్యములఁ జూడుమీఁక వీర • సైన్యములను
జూడుమర్ధేందుభూషిత • చూడుఁ బేర్మి, సర్వపర్వతమూర్ధన్య • సాధ్వి! యిపుడు.

—* మేనక శివునిఁ జూచి భయపడి యాక్రోశించుట *—

శా. చూచెన్ మేనకయంత భీకరగణ • స్తోమంబుతో భూతపై
శాచవ్యూహముతోడ వచ్చునభవున్ • శార్దూలచర్మాంబరున్
శోచిష్కేశఖరాఖరాంశునయనున్ • శూలాయుధున్ గోరథున్
రోచిర్లిప్తుఁ గపాలహస్తు సుకపర్దున్ భస్మదిగ్ధాంగకున్ 234

ఉ. చూచినయంత నే వణఁకు • చొప్పడ గాడ్పునఁ గూలినట్టి యిం
పౌ చిపురాకు తీవవలె • నద్రివరాంగన నేల మూర్ఛిలన్

జూచి చెలుల్ గమన్దగిన ♦ చొవ్వున సేవల నొప్పసల్పుడున్
లేచి గిరీంద్రపత్ని యిటు♦ లే విలపింపఁదొడంగె రోజుచున్. 285

ఉ. ఎక్కడిరుద్రుఁ డీతఁ డిటు♦లెంతయుఁ జూడ్కికి వ్రేఁగొనర్చె నిం
కెక్కడి దిక్కు నాతనయ ♦ కెక్కడ దాపరమయ్యె నీతఁ డిం
కెక్కడి యాస పుత్రిక యిఁ♦కెక్కడ యెక్కడిపెండ్లి యంచుఁ దా
వెక్కసమైన దుఃఖమున ♦ వేఁగుచు వీఱిఁడియై యలందిరెన్. 286

క. కోపంబునుఁ దాపం బా,టోపంబును గదురఁగాఁ గ♦డున్ గటువొప్ప
బాపంబని వెనుదీయక, తాపసవరుఁ దిట్టఁదొడఁగెఁ ♦ దగవుఁ దొలఁగుచున్.

—* మేనక నారదుని నిందించుట *—

క. ఓరీ! యుక్కివపుంజడ,దారీ! నీవెంత కేని దగుదువు బళిరే!
వేరంబునూనుకొని నా, గారాబుకుమారిఁ జంపఁ ♦ గడఁగితివిటులన్. 288

ఆ. చిన్ననాఁడె నీవు ♦ శివున కీ శివ నీయుఁ,డంచుఁ జెప్పి తప్పు♦డప్పగింతఁ
బెట్టివచ్చెఁ గూఁతు ♦ గట్టులదొర తోడ, నే జనించె బెడఁద ♦ యెంతయేని.

క. మరల సుత కీవు రుద్రుని, మరలుకొనన్ జేయఁజాలు ♦ మంతరమిడి దు
శ్చరతపముసేయఁ బంపితి,వరె! యీవిధమైన ఫలము ♦ నమరించుటకై,

గీ. దాఁగి రిపుడెందుఁ దెల్లగ♦డ్డాల మేలి, యయ్యవారలు పెఱుకుదు♦నార్తిదఱుఁగ
వారి గడ్డంబులను; నెట ♦ జాఱిపోయె, మాయలాడి ముసలిసాని ♦ మాటలాడి.

వ. అని కుమారిన్ జేరఁబిలిచి కటకటంబడి విలపించి యిట్లనియె. 292

—* మేనక పార్వతిని నిందించుట *—

చ. అకట కుమారి! నాకడుపు ♦ నాఁడడిపెట్టితి వద్రివంశముక్
వికలతనొందఁజేసితివి ♦ విశ్వవిమోహకమైన నీదు పు
ట్టుకయును నందచందము లెటో ♦ వనధిన్ బడద్రోసి త్రోసి తా
వక మవివేక మెంతటి య♦వస్థను దాకొనఁ జేసె మాకిటుల్. 293

సీ. రాజహంసమును బా♦ఱఁగఁదోలి వాయసం,బును గేలదాల్పఁగాఁ ♦ బూనుమాడ్కి
దంతావళముఁ బాఱఁ♦దఱిమి వైచి నికృష్ట, జంబుకంబును జేరఁ♦జనెడుచాడ్పు
తండులాన్నముఁ బాసి♦తవిటిరొట్టెను గాల్చి, మెండుగా వేడ్కతో♦మెసవుపోల్కి
హైయంగవీనంబు♦నవలబోఁజల్లి క్షా, నుగునూనెఁ ద్రావన్ గ♦డఁగువిధమున

గీ. బ్రహ్మవిద్యనువిడనాడి • పామరోక్త, కుత్సితపుగాథలను వినఁ • గోరుమాది
దేవవరులనుదిగనాడి • తేఁకువెడలి, రుద్రుఁ బెండ్లాడఁబూనట • రుచిరగాత్రి!

ఉ. నిందితమయ్యె నీమనము • నిందితమయ్యెను నీచరిత్రమున్
నిందితుఁడయ్యె నారదుఁడు • నిందితలైరి భవత్సఖీమణుల్
నిందితనైతి నే నకట • నిందితుఁడయ్యె గిరీశ్వరుండునున్
నిందితమయ్యె సర్వమును • నీరజలోచన! నీకతంబునన్, 295

వ. ఇట్లు పరిపరివిధంబుల మిడుకుచుఁ బుడమిన్‌బడి మూర్ఛిలుచు లేచుచుఁ బ్రబల
వ్యాకులయై యమ్మేనక హాహాకారంబులెసంగ నేడ్చుచున్నంత విహాహార్థంబై
యిరుగెలంకులవచ్చిన నిఖిలశైలసురమునిగణంబులును జేరవచ్చి యోదార్చు
చుండ నారదుండు సాంత్వనంబున నిట్లనియె. 296

చ. అలజడిమాను శర్వాని యథార్థపురూపముఁ జూడవైతి వు
జ్జ్వలతరమద్ది మాయల నెసంగ ధరించిన రూపమిద్ది యిం
దులకయి యల్కఁబూని పరితోషమునన్ శశికూళికీ శివన్
దలఁపులెసంగఁగా నిడి ద్రుతమ్ముగఁ బెండ్లియొనర్పు మమ్మరో! 297

—* బ్రహ్మేంద్రాదిదేవతలు మేనకకు సమాధానముఁ జెప్పుట *—

క. అనిన విని మేన మునిఁగ,న్గొని దవ్వులకేగు మిఁకను • గుటిల! యనుడుఁ జ
య్యన సంక్రందనముఖు లిట్లనిరద్రీశ్వరుని సతికి • నతివినయమునన్. 298

గీ. మేన! వినుమ మాదుమాటని నెమ్మిన్ శివుండు, పరమసుఖదాతనీకూఁతు • భవ్యతపసు
మెచ్చి దరిసెనమిచ్చి యిట్లిచ్చెవరము, లేకపడయఁగవచ్చునే • లోకనాథు.

గీ. అనుడువిని మేనచాలఁగ • నక్కటికము, దోపమిడుకుచు ననియెనే • దొడ్డమైన
యుగ్రతముఁడగు రుద్రున • కొసఁగనాత్మ,జాతను జనుండుమీ కేమి • సమ్మెయి పట

క. అనసప్తర్షులు డగ్గఱి • యనిరిట్లు గిరీంద్రపత్ని! యతువుగఁగార్యం
బనుకూల పఱుపవచ్చితి, మనఁదగునే యిట్టులరయ • కనుచితవాక్కుల్.

గీ. అర్థియై జగదీశ్వరుం • డరుగుదెంచె, నీదుగేహంబునకు మేన! • యాదరమున
నాత్మజనొసంగి పాణిగ్రహణముఁజరిపి, పంపుమొండన కిపుడువై • భవముదనర

క. అనినన్ మేనకయనెమీ, మనసొప్పఁగ టారిచేఁగు • మారిఁదునుముదా
ననుగాని శివునకీయను, చనుఁడిఁక దవ్వులకు నాదు • సముఖము విడుఁడీ! 303

—* హిమవంతుఁడు మేనకకు సమాధానము సెప్పుట *—

మ. అనినంతన్ గిరినాథుఁ డాత్మసతిఁ డాయన్‌వచ్చి యోదార్చి యి
ట్లనియెన్ బేలవిదేల యెట్టిఘను లాత్మాగారమున్ జేరిరో
కన కన్యారల నెగ్గులాడఁ దగునే కల్యాణి! సర్వేశ్వరుం
డనఘుం డాతనిరూప మారయఁగ శక్యంబౌనె నీకెంతయున్ 305
క. నానావిధ రూపంబులఁ,బూని జనులమోసగించు ముగ్ధేందుధరుం
డానీతి నీవెఱుంగక, మానిని! యిటువంతనొంది మఱుఁగుటమేలే?
ఉ. మాను హఠంబు శోకమును మానుము లెమ్మ రయమ్మనన్ బ్రియం
బూని వివాహమున్ సలుపు మున్నతియొప్పఁగ మున్ను నీవునున్
నేనును గూఁతు నీశునకు నిక్కముగా నొసఁగంగఁ జెప్పమే
ప్రాణసతీ! మదిన్ దలఁపు పన్నగ నావచనంబు నీయెడన్. 306
వ. అనిన విని మేనక కినుకమానక హిమాచలున కిట్లనియె.
ఉ. నావచనంబు విన్నిఁకను నాథ! గళంబునఁ ద్రాడుఁగట్టి యే
బావినినైన వేయుమిఁకఁ బార్వతి నంతియెగాని శూలికిన్
గావలెనంచు నీయఁజుమి! గంగనుగాని సముద్రమందుఁగా
నీ విడు మట్లొనర్చి మన మిందు సుఖమ్మగనుంద మిమ్మనన్. 307
ఆ. అల్లుగాఁకఁ దక్క యనుఁగుకూఁతును నీవు, రుద్రునకు నొసంగ రూఢిగాను
కాయ మేను పాయఁగాఁగలదానను, దెలియుమాత్మయందుఁ దెల్లముగను.
వ. అని పలికి దురపిల్లుచున్న తల్లిన్‌గాంచి యల్లనఁ బార్వతి యిట్లనియె. 309

—* పార్వతి మేనకకు సమాధానంబుఁ జెప్పుట *—

ఉ. తల్లి! యిదేల నీదుమది తద్దయు మాఱెను దల్లడిందుగా
నెల్లెడ ధర్మమర్మము లనేక మెఱింగినదాన వీవిటుల్
పొల్లగ ధర్మమున్ విడువఁబోలునె? శంకరుఁ డప్రమేయుఁ డీ
యెల్లసురాళి నేలెడు మహేశ్వరుఁ డల్పుఁడటంచు నెంచితే? 310
వ. ఇఁక నందగాఁడు గాడందువేని వినుము.
సీ. లీలచేఁ బలుతెఱఁగుల బాలచంద్రధరుఁడు గనుపట్టు నీవిటు తత్తరంబుఁ
జెందవలదిఁక వేగనన్ శివునకిచ్చి, పెండ్లిచేసి యిలన్ బేరు పెంపుఁ గొనుము.

క. అటుసేయకతక్కిన నే, నిటలాక్షునిఁదక్క నన్యు♦నిన్ జేపట్టన్
స్ఫుటమిది త్రికరణపూర్వం, బిటుచెప్పితి లాఁతియొక్కఁ♦డెంచకుతల్లీ! 312

వ. ఇట్టుగాక యెట్టకేలకీవు దిట్టతనంబున రట్టడికోర్చి బెట్టిదంపుపట్టుతో నన్నుఁ
బెరవానికిఁ గట్టఁబూనిన నది యెట్టుకడముట్టు నారయుము. 313

క. పంచాననధనమగు నన్, గొంచక యొండెవఁడు పెండ్లిఁ♦గొనఁగలఁడంబా!
పంచాననధనము నిలన్, వంచకమతి యొక్కనక్క♦వడయునె యెందున్ .314

వ. అవిసవిని మేనక మిగుల విచారంబునొంది.

గీ. కన్నకడుపౌట నెక్కుడు♦కక్కురితిని, గాసిపడియిట్టు లలమటఁ♦గాంచుటయ్యెఁ
గాకయొక్కరి కాన్పైన♦లోకులట్టు, లేనునుగ మిన్నకుండ నే♦యెల్లఁగనుచు

ఉ. వేఁదుఱుగొన్నబాలయిది ♦ వేడ్కవరించెఁ గపాలి నెట్టులో
కాదను ధీరు లెవ్వరును ♦ గన్వడ రెందును నేమిసేతునం
దేదయినన్ గుణంబొకటి ♦ యేనియు లేదిఁక సాటివారిలో
నాదువిభుండు నేనుఁగడు ♦ నవ్వులపాలగువార మక్కటా! 316

ఆ. మిగుల బుగులుసేయఁ♦దగునొడలిబ్బంగిఁ, గరముచూడ్కికధిక♦భరముఁగూర్ప
వెలయునీ త్రిశూలి♦కిల నేబెడఁగుఁజూచి, యిగురుఁబోణిఁబట్టి♦యీయవలయు

ఆ. మేన యిట్లు మేర♦మీఱి దుఃఖంబుతో, నగడుఁజెంది పొగుల♦నబ్జభవుఁడు
చేరవచ్చియిట్లు ♦ చెప్పె మేనా! విను. మేను శంభుతత్త్వ ♦ మెఱుకపఱతు

ఉ. సర్వజగన్నిధానుఁడయి ♦ సర్వజగత్పరిపోషకుండునై
సర్వజగన్నిహంతయయి ♦ సర్వజగత్పరిపాలకుండునై
సర్వజగన్మయుండునయి ♦ సర్వనియామకుఁడై తనర్చు నా
శర్వునిరూప మారయఁగఁ♦జాలెదవా? యిటు జాలినొందఁగన్. 319

క. మది నిట్లుదెలిసి శివునకు, ముదమున శివ నిమ్ము రోస♦మున్ విడుమిఁకఁ బెం
పొదవఁగ ననియన విని వగఁ, బొగలుచు నగరాజవరుని♦బోటి యిటులనెన్.

ఉ. ఏటికి ధాత! యిట్లు తగ♦వెంచక చెప్పెదు దీనిరూప మా
యేటికి ధారవోయుటకు ♦ నెంచితి వట్టులగాక దీనినే
యేటికిఁ ద్రోయరాదె? విను ♦ మీయను రుద్రున కేను బుత్రికన్
గోటు లిటుల్వచించినను ♦ గోవిదు లెంతకునైన దంటలే. 321

—* సనకాదులు మేనకకు సమాధానంబు సెప్పుట *—

గీ. అనుడు సనకాదిసిద్ధు లి ట్లనిరి మేన!
పట్టుదల విడు శంభుండు పరమకృపను
నీదు కూఁతును మెచ్చి మన్నించి యిట్లు
పెండ్లియాడంగ వచ్చె భా వింపు మదిని. 322

గీ. అనినవిని మేన వనరుచు ననియె నిట్లు
నుగ్రునకు నాదు కూఁతు నే నొసఁగ నెపుడు
మా గొడవ యేటి కిఁక మీకు మానిపొండు
సిద్ధులార! త్రిలోకపరిసిద్ధులార! 323

వ. అనినయంతఁ బద్మజాదినిలింపులు, మునులు చకితులగుచు మూర్ఖురాలి యుల్లమెట్లు చక్క నొందింపనగునని, కలఁకఁజెంది వెఱఁగుఁ గాంచిరంత.

—* విష్ణుమూర్తి మేనకను మరల శివునిఁ జూడుమనుట *—

ఉ. మాటలపొం దెఱింగిన రమాపతి యంత నెఱింగి వచ్చి య
ప్పాటలగంధి కిట్లుపఁరు వంబుగఁ జెప్పెఁ బురంధ్రిరత్నమా!
బూటకమాడ నే నిఁకను బొల్పుగ విన్మ మదుక్తిఁ గన్మ నీ
పాటికులాంగనల్ గలరె ప్రాభవ మందును భాగ్యమందునన్ 325

చ. ఒకనుడి యాలకింపుము గుణోజ్జ్వల! వానులుగాని పద్మజా
దికసురవర్గమేనియు మదిన్ బగఁదాల్చి యిటుల్ వచించిరో
యకుటిలమైన ప్రేమమున నారసిచెప్పిరొ యొప్పఁగాంచుమీ
సకలమెఱింగినట్టి గుణ శాలిని నీ వగరాజగేహినీ! 327

ఉ. ఐనను నింతవిన్మ శివుఁ డద్భుతలీల ననేకరూపముల్
బూనిచరించుచుండునొక పోవడిఁ బోయెదువాఁడు గాఁడిఁకన్
మానిని! యెట్లుసూచి యనుమానము నొందితివో మహేశ్వరున్
మానుగఁజూడుమీ మరల మానసమందుఁ బ్రమోదమేర్పడున్ 328

ఉ. ఇత్తఱి నీదుచిత్తమున కెంతయు నచ్చిన నిమ్ము పుత్రికన్
హత్తకయుండెనేనియును సడ్డమెనీకిఁక మానివేయుమీ
యుత్తమమైన మార్గమిది యూరక యేటికి వాదులాడ భా
స్వత్తరదివ్యదీధితివిభాసితమూర్తి శివుండు చూడుమా! 329

గీ. వామదేవుఁడు గాఁడమ్మ ♦ వామదేవుఁ
డతఁడు రుద్రుఁడు గాఁడమ్మ ♦ యతఁడు రుద్రుఁ
డాతఁ డభవుఁడుగాఁడిఁక ♦ నతఁ డభవుఁడు
దెగడకారయు నగరాజ♦దేవి! మదిని. 329

వ. మఱియు నొక్కమాట వినుము.

గీ. నిర్గుణుండయిభాసిల్లు♦నిత్యపురుషుఁ, డిట్లు లోకహితమునకై ♦యెలమినవత
రించె నీతఁడె కాఁడె పుట్టించెజగము, లెల్ల వేదంబులను నెల్ల♦నెఱుఁగు మబల!

ఉ. ఈతనిచేతనే పొడమె ♦ నీశ్వరశక్తి కృపాళుఁపీ జగ
న్నాత యజుండు నేనిఁక న♦మర్త్యులు మర్త్యులు సర్వభూతముల్
ఖ్యాతిగ నీతఁడే భువన ♦ కాండములన్నియు నేలుఁడేఁడు నీ
వాతురతన్ దొలంగి నిజ♦మారసి భద్రములొందు మమ్మరో! 331

— * మేనక మరల శివునిఁజూచుట కొప్పుకొనుట * —

ఆ. పద్మనయనుఁ డిట్లు♦పలుకఁగ విని మేన, మదియొకింతబెదరు ♦ మాని కుదురు
కొనఁగ నిట్టులనియె ♦ గోవింద! యిపుడేను, మరలఁజూచుదాన♦మారహరుని.

క. ఈమూర్తైనను శివుఁ డభి, రామాకృతిఁ దనరెనేని ♦ రామనొసఁగివే
ప్రేమమున బెండ్లిచేసెద, నేమాత్రము బొంకులే ద♦హీనచరిత్రా! 333

ఆ. అట్లుగాకయున్న♦నచ్యుత! మీరెల్ల, కోటియత్నములను♦గూర్చినను మ
దీయతనయనీయ♦దిటమిది నామాట, వినుఁడు దీనికన్న ♦ వేఱులేదు. 334

క. అనుడు వనజాక్షముఖులగు, ననిమిషవరు లనుమతించి♦యభవుని చేరన్
జని రన సూతుని గని ముని, లని రవ్వలికథను జెప్పు♦మనుచున్ బ్రీతిన్.

శా. నానాశైవపురాణవృత్తనిచితా♦నందోల్లసన్మానసా!
సూనాస్త్రాంతకలింగపూజనలస♦చ్ఛుభ్రాత్మనాగాంబికా
ధీనాంతఃకరణా! దిగంతవిలస♦ద్దివ్యద్యశోమండనా!
దానాగ్రేసరదన్నదానకుశలా! ♦ ధైర్యాతిహేమాచలా! 336

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వరనామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి పార్వతీఖండంబునఁ
జతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

పార్వతీ ఖండము

పంచమాశ్వాసము

మత్త్రిపురాంతకభూ
సామీప్యవిరాజమాన ♦ శైవపుర భవా!
క్ష్మామరశశికోటీశసు
తా! మామకజనని! లక్ష్మ ♦ మాంబా! సుమతీ!

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె.

ఉ. శ్రీవిభుఁ డంత శంకరునిఁ ♦ జేరి ప్రణామము చేసి మేనకా
దేవివిధంబుఁ జెప్పి యిఁక ♦ దేవహితంబునకై మహాత్మ! నీ
పావనజాక్షి మెచ్చునటు ♦ లారసి చక్కఁదనంపు రూపమున్
శ్రీవెలయన్ ధరించి యుమఁ ♦ జేకొని పెండిలియాడు మర్మిలిన్. 2

—* విష్ణు ప్రార్థనచే శివుఁడు దివ్యసుందరరూపంబు నొందుట *—

గీ. అనుచు హరి యిట్లు లర్థింప ♦ నబ్జచూడుఁ, డమరకార్యచికీర్షతో ♦ నతిమనోజ్ఞ
మైన యుజ్జ్వలరూపంబు ♦ నంది చూడ్కి, కెలమికలిమిపొసంగఁగ ♦ నెసకమెసఁగ.

వ. అంత నమ్మహాదేవునిదివ్యరూపంబుఁ జూచి పుండరీకాక్షుండు పరవశుండై శిరఃకంపంబు చేసి మెచ్చి యమితానందంబున నారదున్ జూచి మేనక నిటకు దోడ్తెమ్మనుడు నతండు మేనకఁ జేరఁబోయి యిట్లనియె.

గీ. రమ్మ మేన ! విశాలాక్షి ! రాజ ముఖుఁ
జూడు కరుణామయాత్ముఁడై సుమచిరంపు
రూపుఁ గైకొనియున్నవాఁ డేపుమీఱ
నీయవిద్యాతమం బడి పాయు నిపుడు. 5

— * మేనక శివునిఁ జూచి యానందించుట * —

వ. అనిన విని మేనక యత్యంత కుతూహలస్వాంతయై సంతసంబునఁ బరిచారికా శతంబుతోడ వచ్చి దవుదవ్వులనుండియే మహేశ్వరునిఁ జూడఁదొడంగుడు.

సీ. కోటిమన్మథలీలఁ గొనఁజాలు చక్కందనంబు మేలొందు రూపంబువాఁడు
కోటిసూర్యులకాంతిఁ గొఱఁతఁబెట్టించు దట్టంబైన కాంతిమండలమువాఁడు
కోటిచంద్రమసుల కోమలకళల రమ్యంబైన నగుమొగంబువాఁడు
కోటీంద్రవిభవంబుఁ గుదువపెట్టుకొను దివ్యంబైన మణిమండనంబువాఁడు

గీ. చారుకస్తూరికాగరు చందనాను
లేపనసుగంధబంధురాటోప మెసఁగు
వాఁడు రుచిరతరామూల్యవస్త్ర యుగ్మ
కలితుఁడగువాఁడు శంభుండు గాంచఁబడియె. 7

ఉ. పూఁచినచంపకప్రసవమున్ నిరసించెడి మేనిచాయవాఁ
డేచిన తేఁటలనిగ్గుల జయించు కచప్రచయంబువాఁడు కాం
తాచతురేక్షణంబులకుఁ దావలమై యలరారువాఁ డపూ
ర్ణాచిరసంభృతోత్తమధనంబగువాఁ డగుపట్టె మేనకున్. 8

సీ. గంగాయమున లింపుగదసి యిర్వంకలఁ, జామరంబులసేవ సల్పుచుండ
సూర్యచంద్రులు గడుసుందరంబగుసిత, చ్ఛత్రంబు వేడ్కతో సంతరింప
సిద్ధ్యష్టకంబు వాసిన్ బొంగి ముందఱఁ, జెలువుగ నృత్తంబుఁ జేయుచుండ
శక్రాజకేశవుల్ సంతసం బిగురొత్త, జయనినాదంబుల సందడింప

గీ. పరఁగ విశ్వావసుండు సచ్చరలు మ్రోల
బాగుగా మృదుగీతులఁ బాడుచుండ
మునులు వెనుకొని యామ్నాయములను జదువ
నలరు శంకరుఁ గాంచె శీతాద్రిపత్ని. 9

క. నందియుఁ బుత్తడిబెత్తము, నంది పసందొప్ప ముందుల ♦ నలరుచు నిలువన్
గందువఁ బ్రమథు లమర బా, లేందుధరునిఁ జూచె మేన ♦ యింపలరఁ గొనన్. 10

గీ. కాంచి మేనక దా విస్మ ♦ యించి కడు బ్రభ, మించి హర్షించి మదినిభా ♦ వించె నిట్లు
ధన్య నా పుత్రి నేను ను ♦ ధన్య నిఁక నను, ధన్యుఁడు గిరీంద్రుఁ డెంతయుఁ ♦ దథ్యముగను.

—* మేనక తన యపచారంబును సైఁపుమని శివునిఁ బ్రార్థించుట *—

క. అని మును శివదూషణ చే, సినదానికి నొచ్చుకొనుచు ♦ శివునకుఁ దా జో
తఁ జేసి వినయమునఁ దన, యనుచితమును సైఁపుమంచు ♦ నంజలి చేసెన్.

గీ. శివు నెదుర్కొని వరపూజ ♦ సేయు పొంటె, తనదు విభునాజ్ఞ నాత్మీయ ♦ ధామమునకు
మేన చనుడు శివుం డుగు ♦ స్వాన వాద్య, ములు సెలఁగ నగ రాఢ్గేహ ♦ మునకుఁ దరలె.

—* నాగరస్త్రీలు శివునిఁ జూచుట *—

క. మేళంబుల మ్రోఁతలు విని, కాళికకగు మగనిఁ జూడఁ ♦ గా నాగరలా
నాళీకనేత్ర లెంతయు, వైళంబుగఁ బనులు వదలి ♦ వచ్చిరి తోడ్తోన్. 14

చ. చెలువ యొకర్తు మజ్జనము ♦ సేయుచుఁ గుంతలబృందమందుఁ దా
వుల విలసిల్లు చూర్ణమును ♦ బొందుగఁ జేర్చిన వేళ మేళముల్
సెలఁగుచు మ్రోయ శంకరుఁడు ♦ చేరఁగ వచ్చెనటంచు మేల్ కుతూ
హలమునఁ జాలమార్గమున ♦ నబ్జకిరీటునిఁ గాంచె వేడుకన్. 15

ఉ. రామ యొకర్తు పాపని ను ♦ రమ్మునఁ జేరిచి స్తన్యమిచ్చుచున్
సోమకళావతంసునిఁ గ ♦ నుంగొనఁ గుఱ్ఱని డించి చంద్రశా
లామహిఁ జేరి విభ్రమవి ♦ లాసవిశేషము లొప్పఁ గన్గొనెన్
గోమలకాంతిమండనుని ♦ గోపతిశేఖరకేతనున్ దమిన్. 16

పఁడఁతి యొకతె గేస్తు ♦ పజ్జఁ జామరమును, జేతఁ దాల్చి తనదు ♦ చెలియతోడ
వీచుచుండి శివుఁడు ♦ విచ్చేసె ననఁగనే, యట్టె వచ్చి చూచె ♦ నధిపుఁ బాసి.

పులినశ్రోణి యొకర్తు జిల్గువలువన్ ♦ బొంకమ్ముగాఁ గట్టుచున్
గులశైలేంద్రసుతామనోవిభునిఁ గ ♦ న్గొనెంచి యాత్రంబునన్
వలచే నీవిని వామపాణి రశనన్ ♦ వాటంబుగాఁ బట్టి య
ళికన్ జాలమునుండి కన్గొనియె న ♦ క్కందర్పదర్పాపహున్.

ఉ. కామినియోర్తు సావడఁగఁ • గాంతుఁడు లోఁగిటఁ గూరుచుండఁగాఁ
గామవిభంజనప్రమథ • కాహళతూర్యము లాలకించి స్వ
స్వామికిమ్రొక్కి సెల్వుఁగొని • చావడి బల్వడిఁ జేరిచూచెఁ గాం
తామధురాంగసుందరు సు • ధాధరశేఖరుఁ గోర్కులూరఁగన్. 19

చ. కలికియొకర్తు కన్నులకుఁ • గాటుక దిద్దికొనంగఁబూని యి
మ్మల నొకకంటఁ గజ్జలముఁ • బొందికఁగూర్చి శివుండు వచ్చెనం
చలుకుడు నాలకించి యొక • హస్తమునందు శలాకఁదాల్చి వె
గ్గలపుఁ దమిన్ గవాక్షమునఁ • గామమదాపహుఁ గాంచెఁ జెచ్చెరన్. 20

క. పెదవికి లాక్షను గూరుచు, నదనున నొక యందకత్తె • యగు జవరాల
య్యాదె శివుఁడువచ్చెనని విని, ముదమున మొగసాలఁజేరి • మురిసెఁగనిహరున్

ఉ. సుందరియోర్తి పాదముల • సొంపెసలార నలక్తకంబు చే
తం దళుకొందురంజనముఁ • దా రచియించుచు వాద్యనిస్వనం
బుం దమకంబుతోఁ విని ప్ర • మోదముతోఁ గిటికీనిఁ జేరి చూ
చెం దరుణేందుశేఖరునిఁ • జెన్నుగఁ జన్నులు పుల్కరింపఁగన్. 22

గీ. ఒక్కకప్పురపుఁగంధి • యొడయఁడించు
విల్తుకేళికిఁ బైకొను • వేళ శివుని
మేళములమ్రోఁత నీతెంచ • మెలఁత మగనిఁ
ద్రోసికొనివచ్చి వేగ నిం • దుధరుఁ గనియె. 23

సీ. స్తనమండలమునఁ జం • దనములందుచునీశుఁ, జేరికన్గొనె నొక్క • చిగురుఁబోఁడి
వేనలిఁ గేదంగి • విరులఁగూర్చుచుశివు, డాసి కన్గొనెనొక్క • భాసురాంగి
మొగమునఁగస్తూరి • బొట్టుఁదీర్చుచు శర్వుఁ, గదిసికనియె నొక్క • కలువకంటి
పుక్కిటఁగప్పురం • పున్ విడెంబేయుచు, హరుఁజేరికనె నొక్క • యన్నుమిన్న

గీ. కొప్పుదీర్చుకొనుచు నొక్క • గుబ్బలాఁడి, తివిరిబాలేందుశేఖరుఁ • దేఱిచూచె
పుష్పరజమును మేనిండఁ • బూసికొనుచు, వచ్చిశంకరుఁగనెనొక్క • వాలుఁగంటి

సీ. వీణెమీటుచునొక్క • వెలఁదివాతాయనం, బుననుండికాంచె శం • భుని ముదమున
చిత్రంబువ్రాయుచు • సింగారియొకతె ముం, గిలిఁజేరిచూచెఁగో • ర్కులమునుంగ
బంతులాడుచుమేడ • పయినుండికాంచెగు, బ్బెతయోర్తి శివుఁదళ్కు • బెళ్కులెసఁ
గ వనమల్లుచుఁజేత • గంటంబుఁదాల్చియు, వ్వరమెక్కిశివుఁజూచెఁ • భామయొకతె

గీ. ఇట్లు పనులెల్ల మాని తా ♦ మిగురుఁబోణులె ల్ల ఘంటాపథంబందు ♦ హిమగిరీంద్ర
పుత్రికాహృదయేశ్వరుఁ ♦ బొంగిపొరలి, కాంచిరెంతయు విస్మయా ♦ క్రాంతలగుచు

వ. మఱియొక ముందఱివీథిలో

సీ. తననవ్వుఁబోలు నం ♦ దపుమేల్మిపగరాల, శివునిపైఁ గురిసెను ♦ జెలువయొకతె
తనమోవిఁబోలు నె ♦ త్తునమించు కెంపుల, హరుపదంబులఁ గుప్పె ♦ నతివయొకతె
తన మేనిచాయఁబో ♦ లిన కుందనపుఁబూల, భవుమీన రాల్చెను ♦ భామయొకతె
తనకురులనుదీటు ♦ కొను నీలముల నలి గళమునఁ జేర్చె సిం ♦ గారియోర్తు

గీ. తనదుచూపులఁబోలు ని ♦ ద్దంపుటాణి, ముత్యముల నొక్క మదిరాక్షి ♦ ముగ్ధచంద్ర
ధరుకిరీటంబుపైఁ జల్లెఁ ♦ దలిరుఁబోఁడు, లెల్ల మేడల నిట్లు రం ♦ జిల్లిరపుడు. 25

వ. వేఱొక్క పేటయందు

క. శివమూర్తిని హృదయంబుల, నవధానముతోడఁ దాల్చి ♦ యబ్జాతముఖుల్
వివిధవచోరచనల నిటు, భవుఁగూర్చి ప్రశంసనములఁ ♦ బరపిరి వేడ్కన్.

—* నాగరస్త్రీలు శివునిఁ బ్రశంసించుట *—

సీ. ఈ ధన్యుఁడేకదా ♦ యీ జగంబులకెల్ల, నాదికారణమైన ♦ యనఘమూర్తి
ఈ మాన్యుఁడేకదా ♦ యీ హరిబ్రహ్మాది, నైలింప చక్రంబు ♦ నేలు తేఁడు
ఈ చతురుఁడేకదా ♦ యీ ప్రపంచములకుఁ, బంచకృత్యముల యో ♦ జించు దంట
ఈ కుశలుఁడేకదా ♦ యిమ్ముగా షడ్గుణై, శ్వర్య సమృద్ధితోఁ ♦ బరఁగు మేటి

గీ. ఈ సరసుఁడేకదా మన ♦ హిమనగేంద్ర, బాలికాచేతమును బరి ♦ పరివిధములఁ
జాలఁగాఁ బరిశీలించి ♦ మేలివరము, నొసఁగి పెండ్లాడవచ్చిన ♦ యూర్జితుండు.

వ. వెండియుం గొందఱు మెఱుంగుబోణులు మిద్దియలం గాచికొని తమకురంగటఁ గదలిపోవుచున్న సారంగభృచ్చూడామణిం గనుంగొని పొంగుచు నిట్లనిరి.

సీ. హాలాహలముఁ ద్రావి ♦ యఖిలలోకంబులఁ, గాచిన ఘనదయా ♦ కరుఁడితండె
త్రిపురదైత్యులఁ గాల్చి ♦ త్రిభువనంబుల నెల్లఁ, బ్రోచిన మగసిరి ♦ ప్రోడయితఁడె
దక్షాధ్వరంబు వి ♦ ధ్వంసంబొనర్చి జే, జేల శిక్షించిన ♦ జెట్టి యితఁడె
కమలజ విష్ణుల ♦ కలనెడఁ జేసి లిం, గాకారుఁడైన మ ♦ హాత్ముఁడితఁడె

గీ. చెలిమియలరఁగ నమ్మఱ్ఱి ♦ చెట్టుక్రింద, సనకముఖసంయములకు న ♦ క్షరపదార్థ
బోధనం బొనరించిన ♦ బోద్ధ యితఁడె, విశ్వముల నెల్లఁ బోషించు ♦ విభుఁడితండె.

ఉ. ఎంతతపంబు జేసెనొ గిరీంద్రుఁడు మేనకయున్ గుమారికిన్
కంతునిగెల్చినట్టి పతి గాంచుట కెంతొ ముఖంబుగా నొసంగూడు కల్మికన్
ధృతిగ సువర్ణ మస మంటపమిది యేమొ యనిరి మనము! యు
భ్యుదయము గన్నులొందె సుఖ మిచ్చెను జన్మము ధన్యతాగతిన్.   31

క. వారే సిరిగలవారలు, వారే చెలువుగలవారు వారే వలఁతుల్
వారే చదువరులిట నే, వారలు శంకరునిఁ గనులఁ బడయఁగలిగిరో.   32

వ. ఇంకను గొందఱు మచ్చెకంటు లిచ్చమెఱయ నిచ్చోప్పున హెచ్చుగ నుచ్చ
రించిరి.

చ. కువలయనేత్ర కీ యుమకుఁ గోరినయట్టుల రాజశేఖరున్
సుహితభంగి వల్లభునిఁ జొప్పడఁ జేసిన దైవ మెంతయున్
స్తవమున కర్హమయ్యె నిఁకు దప్పి మఱొక్క తెఱంగు చేసినన్.
కవకవ దిట్టరొక్కొ ! కల కాలము భూప్రజలెల్ల గొల్లునన్.   34

క. ఇందిర హరిన్ బడసి వాణ్సుందరి పరమేష్ఠిఁబడసి సొంపొందిరెటుల్
కందర్పజయునిఁ జేకొని, యిందుముఖులె చిరసుఖంబు లుమ తమలోనన్.

గీ. అనుచు నాగరకామిను లతిముదమునఁ, జాల కైవారములుసల్పి శర్వుపైని
ముత్తియంబుల రవలఁ గెంపులను బుష్పములను సేసలనున్ జల్లి మురిసిరంత.

క. భూరితరమై భవంబున, నూరేగుచు జగదధీశుఁ డురువిభవాలం
కారంబగు గిరిరాజాగారద్వారంబుఁ దఱియఁగాఁ జనుదేఁటన్.   37

—— * హిమవంతుఁడు వర పూజచేసి పెండ్లివారిని విడిదిలోఁ బ్రవేశపెట్టుట * ——

మ. పరివారంబులతో సుమేరుముఖవిభ్రాజద్గిరీంద్రాళితో
పురవాసాగ్రజనుప్రశాంతతతితోఁ బుత్రప్రధానాళితో
సరవిన్ శర్వున కర్ఘ్యమీఁజు వరపూజన్ జేయఁగావచ్చెన
గ్గిరిరాజేంద్రుఁడు ద్వారభూమికి నడిన్ గీర్వాణు లుప్పొంగఁగాన్   38

క. మేనక సువాసినీ తతితో నిఖిలేశ్వరున కెలమితో గుమ్మమునన్
దానీరాజనమిడ సన్మోదముగ వచ్చి యుత్సాహమునన్   39

గీ. మరలఁజూచెను శివు నసమానతరుణ, దివ్యకోమలమోహన దేహుఁ దుహిన
భానుశకలావతంస విభ్రాజమానుఁ, గాంత సంతానసుమదామ కలితవక్షు 40

క. కనుఁగొని చూడ్కిమరల్పఁగఁ, దనవలనున్ గాకయున్న • దన్వంగుణి చి
త్రనిచితమూర్తి వలెన్ దగి, యొనరిచె నెట్టిలో నివాళి•యుత్సాహమతియై 41

క. మును గాళిక దనతోఁ జెప్పిన విధమునకన్న మిగుల • ప్రియమగు చక్కం
దనమునఁ దనరెసు శివుఁడు, మనమలరఁగ నిమ్ముఁజేరె•మానినియంతన్ 42

గీ. తోడవచ్చిన యువతులు•తుహినకిరణ,మౌళిఁగని సంతసించియు•మ్మాడ్కిఁజలికి
రహహా! గిరిపుత్రిభాగ్యమే•మనఁగవచ్చు, నెంతయుందంపుఁబలిలభి•యించెఁదనకు

క. ఎందైనను గంటిమె చ,క్కందనమును నీకుజోడు•గరగరికయు హె
చ్చందగు కల్మియుఁటులన్, బొందికగల వరు నటంచు•భోరఃశౌనిరొగిన్. 44

వ. అయ్యవసరంబున

తరల. గిరివరేంద్రుఁడు ద్వారభూమి నొ•గిన్ బురోహితయుక్తుఁడై
స్థిరమతిన్ వరపూజ సల్పెను • శీతరశ్మికిరీటి క
వ్వరుసవాద్యము లెల్ల మ్రోయఁగ • వారితోడ గిరీంద్ర మం
దిరముఁ జేరె మహేశుఁడ త్తఱి • దివ్యసంఘము గొల్వఁగాన్ 45

కవిరాజ విరాజితము. అందును నూత్నవినిర్మితమై తగి•నట్టి వివాహపుమందిర మం
దిందుధరుండు గణావళితోడ ము•నీంద్రతతితో నమరావళితోఁ
బొందుగ నర్హవిధిన్ దగుతావునఁ•బూజితుఁడై నివసించెలలిన్
విందులుసేయుచుఁ గొల్చెనికామప•విత్రచరిత్రుఁ డగేంద్రుఁడటన్

—* పార్వతి కులాంబాపూజార్థమై వెడలుట *—

ఉ. ఆసమయంబునందుఁ దుహి•నాచలకన్య నిజాన్వయాంబికా
వాసముఁ జేరి కొల్చుటకు • వాద్యము లొక్కట మ్రోఁగఁగాఁ జెలుల్
దాసజనంబులున్ దనదు • తల్లియు విప్రసువాసినీమణుల్
వాసిగఁ జేరి రాఁ బసిఁడి • పల్లకి నెక్కి చనెన్ ముదంబునన్. 48

గీ. అంబికాపూజనమునకై •యరుగుచెంచు,నట్టి జగదంబికనుగాంచి•యఖిలమునులు
ననిమిషులు విస్మితాస్యులై •హర్షభరము,నను విలోకనములఁద్రిప్ప•ననువుపడక

సీ. అల్లనేలెమపంక్తి•యుండ దమ్మ్రఁగఁజాలు. జిగిగ్రాలు మైనిగ•నిగలదాని
చిఱునవ్వుదొలకాడు•సిందూరతిలకర, మ్యంబైన ముద్దుమొ•గంబుదాని
మందారసుమము ల•మర్చి కూర్చిన లలి, తంబైన కబరీభ•రంబు దాని
నాణిముత్యంబుల•హారముల్ రత్నహా•రంబులు దనరు వ•క్షంబుదాని

గీ. చాయతిరరత్నకంకణ♦సంకలితక, రద్వయం బొప్పదాని వ♦జ్రములకమ్మ
లొప్పఁపేర దోయిఁదళ్కుల ♦ నొసఁగుదాని, శివునకగుసురతాణి జే♦జేలుగనిరి.

క. కనుఁగొని మదిలోఁ దత్పద, వనజములకు మ్రొక్కులొసఁగి ♦ వారనిభక్తిన్
గనుఁగొను ముదమునఁబొదలుచు, మనములఁదాపంబులెల్ల ♦ మానిరి కడఁకన్.

క. జగదీశ్వరుండు నత్తఱి, జగదంబను వికసితాక్షి♦సారసముల ని
మ్ముగఁ గని విరహజ్వరమున్, దిగనాడె మనంబులోని ♦ దిగులెల్లఁ జనన్.

గీ. అంత నాళి కులాంబాస♦మర్చనంబు, కరము పేరిమిసల్పి సిం♦గారమమర
వైభవం బెపుమీఱఁగ ♦ వచ్చె మరల, గిరివరేశ్వరు మంగళ ♦ గేహమునకు.

క. హిమవంతుని ప్రార్థనమునఁ, గమలాక్షముఖామరాగ్ర♦గణ్యులు వేగన్
గొమరగు వివాహమంటప, మమితోత్సాహమునఁజేరి ♦ యందు రయమునన్.

—* దేవతలు మహేశదత్తభూషణంబులఁ బార్వతి నలంకరించుట *—

గీ. వేదమార్గానుసరణిఁ బృ♦థ్వీధరాత్మ, జాతను మహేశదత్త వి♦స్తారభూష
ణావళిన్ గయిసేసిర♦బ్జాలయాది, కమలగంధులు నీరాజ♦నములనిడిరి. ౬౪

వ. ఆసమయంబున.

క. శైలేంద్రుఁడు బాఁపలకున్, జాలఁగ దానంబులిచ్చి ♦ సన్మానించెన్
మేలుగఁ బేదలకును ద్రవ్యాళిన్ గడుఁ బంచిపెట్టె ♦ నామోదమునన్. ౬౫

గీ. అంతలఁ బురోధసుఁడు జ్యోతి♦షాగమప్రవీణుఁడును నగు గర్గుండు♦వేగ శైల
పతినిఁగనిపల్కెనధిప! సాం♦ప్రతమువడిగ, శివునిఁదోడ్తెమ్ము పెండ్లికై ♦ సిద్ధముగను

వ. అనినవిని యంత హిమవంతుండు సుముహూర్తంబు ప్రత్యాసన్నంబగు టారసి సంతోషితస్వాంతుండై మేర్వాదిగిరివరులను గుమారుల నగ్రజన్ములతో శివునిఁదోడ్తేరఁ బనుపుడు వార లనేకవాద్యపురస్సరంబుగ శివసముఖమునకుఁ జేరఁబోవుడు నందలి ప్రమథ దేవముఖనిగణంబులానందంబుతో వారి నెదు ర్కొని గౌరవింపుడు నవ్వారలు శంకరునకు మ్రొక్కి కన్యాదానోచితసమయంబాసన్నంబయ్యె వేవేగ విచ్చేయుండని యర్థింపఁ బరమేశానుండును హృదయంబునఁబొంగి.

సీ. మంగళ ద్రవ్యములతోడ ♦ మజ్జనంబు
సలిపి శుద్ధదుకూలముల్ ♦ జక్కఁగట్టి

తిలకమును దిద్ది వృషమెక్కి • దేవమునిగ
ణములు గొలువఁగ దివ్యవా•ద్యములు సెలఁగ 58

—* శివుఁడు కళ్యాణమంటపమునకు వచ్చుట *—

క. శ్వేతచ్ఛత్రంబును వి,ద్యోతిత చామరయుగంబు • నొప్పెడుపావల్
ప్రీతి సురవరులు పూనఁగ, గీతుల గంధర్వు లలరి • కీర్తనసేయన్ 59

క. రంభాప్రముఖాప్సరసలు, శుంభద్గతి నృత్తగరిమఁ • జొక్కింపఁగనా
జంభారియుఁబరమేష్ఠియు, నంభోజాక్షుండు నగ్ర•మందు నిలువఁగాన్ 60

గీ. అదితి మొదలగు బృందార•కాంబ లెలమిఁ
బువ్వులన్ జల్లుచుండ శం•భుండు పరిణ
యంపుమంటపమున్ జేర • నరుగ నగవ
రులు వృషమునుండి దింపి శ•ర్వునిఁ బ్రియమున. 61

క. కొనిచని మణిమయపీఠం,బును నెక్కఁగఁజేసి మ్రొక్కి • పొంగుచు నీరా
జనమొసఁగి తోడవచ్చిన, ఘను లందఱి కందుఁ బసిఁడి•గద్దె లిడి రొగిన్. 62

క. హిమవంతుఁడు మేనకతో, నమితామోదమున డాసి • యభవునకుఁ బ్రణా
మముచేసి దేవమునులకుఁ, గ్రమముగ వందనముచేసి • గౌరవమొసఁగన్.

గీ. కృత్యవిదుఁడౌ పురోధస•త్కృతి యొసంగ
నపుడు పుణ్యాహమునుబాడి • యగకులేంద్రు
తల్లజునితోడ గన్యకా • దానమునకుఁ
జెలఁగి సంకల్పమొనరింపఁ•జేయ నతఁడు. 64

వ. పురోహితోక్తప్రకారంబున.

క. రక్షాబంధనము జగ,ద్రక్షకునకుఁ గట్టి రెలమి • రాణింపంగాఁ
జక్షుశ్శ్రుత్యుపవీతికి, వక్షంబున యజ్ఞసరము•ంవైచి రయమునన్. 65

గీ. హేమకలశోదకంబును • బ్రేమమీఱ
మేనకాదేవి వంచ నీ•శానచరణ
కమలయుగమును గడిగి త•త్కాండధార
శిరసునన్ జల్లుకొని చాల • మురిసె భక్తి. 66

వ. అంత.

క. వాచస్పతిముఖ నాగ ర్గాచార్యులుసు ముహూర్త • మరయుచు ఘటికా
సూచక ముహూర్తము లగ్నము జూచుచు బ్రాహ్మణులు సువ్రతమునుముండిరొగిన్.

గీ. అఖిలలోకైకజననియైనా • నార్య నొక వ
సించి ప్రత్యేకమందుఁ గూర్చుండఁజేసి
యవనికాంతర్ధియందుఁ బ్రియంబుతోడఁ
దోడుకొనివచ్చి యుంచి సంతోస మెసఁగ. 68

వ. కన్యాదానంబుఁ జేయంబూని.

మ. గిరిరా జప్డు పురోహితానుమతిఁ బల్కెన్ శంకరున్ జేరి ని
ర్జరనాథాగ్రణి! తండ్రితాతలను గోత్రంబున్ దగన్ జె ప్పనాన్
దరహాసం బొనరించియున్న యభవున్ • దాఁగాంచి యంచన్మతిన్
వరమౌనీంద్రుఁడు నారదర్షి యిటులన్ • వాక్రుచ్చె మెచ్చొప్పఁగన్. 69

——* నారదుఁడు హిమవంతునకు శివుని యనాదిత్వంబుఁ జెప్పుట *——

ఉ. ఆదికి నాదియై యలరునట్టిఁ డెవండు ? గిరీంద్ర ! పంచభూ
తాది యెవండు ? మాయ కిల • నాశ్రయమెవ్వఁడు ? బ్రహ్మ విష్ణు సం
పాదకుఁడెవ్వఁ ? డట్టి శివు • భావమునందు నెఱుంగలేక గో
త్రాదులఁ దెల్పుమం చిటులనాడుట పాడియె ? చూడు మాత్మలోన్. 70

క. ఆకృతిని వికృతినేని గు,ణాక్రాంతిని నొంపనట్టి • యాదిమ దేవుం
డీకరణి ధర్మరక్షకు,డై కారుణ్యమున సగుణుఁడయ్యెను గనుమా ! 71

వ. ఇంకను.

ఉ. నీదుసుతాతపోనియత • నిష్ఠకు లోఁబడి మెచ్చి వచ్చె ని
ట్లీ దురితాపహుండు ధర • నెవ్వని కేనియు నిట్టి భాగ్యసం
పాదనమబ్బునే ? యిఁక నమర్త్యులలోన మునీంద్రులందు నేన్
బాదుగ నీశ్వరున్ దెలియు • పండితుఁ డెవ్వఁడొ యెంచిచూడుమా ! 72

వ. అనినంత,

సీ. నారదోక్తి నిజంబు • నమ్ము మనియె హరి, తగవిది యంచు విధాత చెప్పె
ఉచితంబటంచు నన్న • ముచిసూదనుఁడువల్కె, బాగిదియనియె సత్పురసనుండు

సందేహానేమని జనులు పల్కుచుండ, కర్జమిద్దియని రక్కసుండు పల్కె
హాయసందియమని పాశియు వాక్రుచ్చె, ధన్యంబిదని మహాబలుఁడనెడివె.

సీ. దైవమందిట్లు కౌబేరగామిఁ దలఁపఁ జెల్లు, నాకొ! యనె జక్ష శేలిక యుక్త మెఱయ
భాస్కరుండును గువలయపతియు బాగు, సేయనేటికి నిఁకనని చెప్పిరపుడు

వ. మఱియు వశిష్ఠాదిమును లిట్లనిరి.

ఉ. ఎవ్వనిచేత నీజగము లెల్ల విచిత్రముగాఁ దనర్చెఁ దా
నెవ్వఁడు బోధరూపుఁడయి యెప్పుడు నొప్పలరున్ స్వతంత్రుఁడై
యెవ్వఁడు సర్వవంద్యుఁడయి యేలుజగంబులనెల్ల లీలగా
నవ్విభునిన్ గుఱించియిటు లారయఁజెల్లునె శైలతల్లజా! 74

వ. అని చెప్పినంత హిమవంతుం డవ్వారలబోధనంబున నపగతసంశయుండ
య్యును జిత్తంబున నొక్కింత.

క. గోత్రపతియయ్యు నీతఁ డ, గోత్రుని కెట్లీయ గూఁతుఁ గూడునె? యని యే
మాత్రము నొకకొందలపాటులనెవ్వరేమి యనునను భయమెడఁ జెందెన్.

వ. అప్పుడు సుమేరుప్రముఖనిఖిలోర్వీధరరాజవర్యు లాతని తలంపెఱింగి యిట్లు
నొక్కి చెప్పిరి. 77

క. అనుమానమెల్లఁ బోవిడి, చనుమానము మెఱయ నుమను శర్వున కిడి శ్రీ
యును శ్రేయముఁ గీర్తియున్, ఘనముగఁ గొనుమా! తలంకఁగాఁ బూనకిఁకన్

గీ. ఇరుదెఱంగులవా రిట్లు హితవు మెఱయ
నొక్కి చెప్పినఁ దుహినవంతుండు కలఁక
నంతఁబోఁజిమ్మి పాణిగ్రహణముఁ గూర్పఁ
గాఁ బునోధస్సహాయుఁడై కడఁగి యపుడు. 79

—* శ్రీ పార్వతీ పరమేశ్వర కల్యాణము *—

క. ఈకన్నెను బరమేశ్వర!, నీకిచ్చెద భార్యగాఁగ నీవు గొనుము లో
కైకేశ! త్రివర్గమునం, దీకన్నె నతిక్రమింప కెపుడును దయతోన్. 80

గీ. అని శివాకరమును శివహస్తమునను, నద్రిపతియుంచి తీర్థకామాబ్ధియయ్యె
శంకరుండద్రిజాపాణిసారసంబు, స్వకరమునఁ దాగ్రహించెఁ బ్రసన్నుఁడగుచు

గీ. ఆర్యను గ్రహించి "దేవస్య" యనెడు మంత్ర
మును శివుఁడు లౌకికాచారముగను జదివి

వలెఁ "నాతిచరామి"యఁట • బలుకఁ బ్రకృతి
పురుషులగు తమ కొంతుతీరొప్పెసగు టెట్లు. 82

క. జీరకగుడంబు లగక, న్యారాజకలాపు లిరువు • రన్యోన్యముఁగా
భూరిప్రీతిన్ శిరసులఁ, జేరిచి యానందభరముఁ • జెందిరి వేడ్కన్, 83

క. యవనికను దీసివేసిరి, శివుఁ డవలోకించె శివను • శివుని నటులనే
శివయును నవలోకించెను, నవిరళభావోపలబ్ధ•హర్షోన్నతులన్. 84

క. రంగారు మేల్మిబంగరు, మంగళసూత్రంబు రాజ•మండనుఁడు జగ
న్మంగళయగు శివగళమునఁ, బొంగుచుఁ గట్టెను సమస్త•భువనహితేచ్ఛన్.

ఉ. ఎల్లసురల్ మునుల్ ప్రముఖు•లెల్ల శిలోచ్చయనాథు లెల్లరున్
జల్లనికొండవీటిఁ గల • సర్వజనంబును నప్డు వేడ్క రా
జిల్లఁగఁ బెల్లు సంతసముఁ•జెంది జయధ్వనులన్ బొనర్చుచున్
ప్రోల్లసదిష్టవైభవస•ముల్లసితాత్మకులైరి భూరిగాన్. 86

శా. శైలాధీశవతంసుఁ డల్లునకు ని•చ్చల్ హెచ్చఁ బచ్చల్ రవల్
నీలాల్ కెంపులు పుష్యరాగములునున్ • నిద్దంపుముత్యంబులున్
మేలౌ నేవళముల్ గడింది నకిషీ•మీర్ జాళువాభాండముల్
చాలొప్పన్ హరణంబొసంగె సుమన•స్సంఘంబు లగ్గింపఁగాన్. 87

వ. మఱియును.

ఉ. లక్షగజంబులన్ మఱి ద్వి•లక్షమహాజవసైంధవంబు లేన్
లక్షలపాడియావులను • లక్షమదోద్ధతిమీఱు టెద్దులన్
లక్షబిటారిచేడెలను • లక్షపసిండిరథంబు లింపుగా
నాక్షణమం దొసంగె నచ•లాధిపతల్లజుఁ డబ్జమాళికిన్. 88

గీ. ఆణిముత్యాలరాసుల • నంది యొసఁగ
నవు డుమాశివు లంచితా•హ్లాదమెసఁగఁ
గాఁ దలంబ్రాల నొకరికొ•కరు శిరసులఁ
జల్లుకొని పొంగిరెంతయు • సంతసమున. 89

శా. భేరీనాదములున్ మృదంగపటహా•భీక్ష్ణధ్వనుల్ దివ్యవా
ద్యారావంబు లనేకముల్ సెలఁగె రం•భాద్యప్సరఃకామినీ

వారాంచత్తర నృత్తముల్ దనరె దీవ్యచ్చారుగంధర్వశృం
గారానుత్తమగానముల్ పొలిచె రం♦గద్భంగిగా నత్తఱిన్. 90

క. గిరిపత్నులు మునిపత్నులు, సురపత్నులు సర్వలోక ♦ సుందరుల కుమా
తరుణేందు ధరుల కొసఁగిరి, సుచిరనీరాజనములు♦శోభనమొనరన్. 91

— * శివుఁడు పార్వతితో స్థాలీపాక హోమంబు చేయుట * —

వ. అంత హిరణ్యగర్భుండును వసిష్ఠాదిమునీంద్రులును, పార్వతీపరమేశ్వరుల
యజ్ఞశాలయొద్దకుఁ దోడ్కొనిచని యొకపీఠిన్ గూర్చుండఁ జేసి వేదిన్ దర్భా
స్తరణంబొనర్చి దర్వ్యాజ్యస్థాలీ ప్రోక్షణ పూర్ణపాత్రేధ్మస్రువంబులఁ గూర్చి
యగ్నిప్రతిష్ఠన్ బొనరింపఁ జేసి యందాయాదిమదంపతులచేఁ బ్రధానహోమం
బును ప్రవేశహోమంబును స్థాలీపాకంబును మున్నగువాని ఋగ్యజుస్సామ
సూక్తంబుల విధిప్రకారంబున నొనరింపఁ జేసి లోకాచారప్రకారం బగ్ని
ప్రదక్షిణంబు సేయ నియోగించిన నార్యామహేశ్వరు లద్దాని నెఱవేర్చుచుండ
నత్తఱి శివమాయావిశేషంబున. 92

గీ. మెట్టదామరవిరిదండ ♦ మెఱయుచున్న, కెంజికోరక మట్టుల ♦ నందమైన
లోకసుందరిపదనఖాంశుజాలాత్ముఁడై విరించి విలోకించె నబ్రమొంది. 93

ఉ. చూచినయంతనే తనివి ♦ చొప్పడకున్న నదేవిధంబుగాఁ
జూచుచునున్న నాక్షణము ♦ శుక్రము మోక్షము చెంద నెద్దియున్
దోఁచక యార్తుఁడై కనెడు ♦ తోయజగర్భుని రుద్రుఁ డుగ్రుఁడై
చూచి కరస్థశూలమునఁ ♦ జూరొనరింపఁ దలంప నయ్యెడన్. 94

క. హాహాకారంబు ముని, వ్యూహము సర్వత్రిదశస♦మూహమును గిరి
వ్యూహం బొనర్చె వినతుం, డై హరి ప్రార్థించె నిట్టు ♦ లంతకదమనున్. 95

క. దేవాదిదేవ! శివ! పర, దేవా! పరమేశ! శర్వ! ♦ దీననిచయర
క్షావశహృదయ! జగన్మయ!, కావుము సర్వభువనేశ! ♦ కావుము నలువన్.

క. నీవే సర్వాత్మవు శివ, నీవే సర్వరచయితవు ♦ నిరుపమవిభవా
నీవే సర్వేశ్వరుఁడవు, నీవే యిటు దలఁపవలదు ♦ నిగ్రహమభవా! 97

క. లే వాద్యంతము లింకను, లే వంతర్బాహ్యములును ♦ లీలాకారా!
లే వే వికృతులు నీకిలఁ, గేవలచిద్బ్రహ్మమీవు ♦ గీర్వాణవిభూ! 98

ఆ. ముక్తికాము లైన • మునులు సంగముఁ బాసి, నీదుపదము లెంతొ • నిష్ఠమెఱసి
శరణమని యుపాస్తి • సల్పుచునుందురు, నిర్వికల్పభాగ్య • నిపుణమూర్తి! 99

గీ. వరద! కన్పడునదియుఁ • గన్పడకయున్న
యదియు నద్వయమయి యల • రారు నీవె
శుద్ధమైనట్టిదియును వ • స్తువుల నొప్పు
నదియు నగు పైఁడి యొక్కండె • యగునుగాదె. 100

గీ. భువనసృజనావనాలంబ • భూరికృతుల,యందు ముఖ్యనిదానవు • వగుచు నెప్పు
నాథ! తదపేక్షఁబొందలుచు • న్నావుగాని,యరయనన పేక్షుఁడవుపర • మాత్మ! నీవు.

గీ. ఆదివయ్యును నరయ న • నాదివే స
గుణుఁడవయ్యును గనఁగ ని • ర్గుణుఁడ వెందుఁ
బ్రకృతి కవ్వల వెలయు న • వ్వరమపురుషుఁ
డవు పరాత్పరుఁడవు జగ • ద్ధవుఁడ వనఘ! 102

క. నీదరిసెనమున గిరిక,న్యాధారా! ధన్యజనుల • మైతిమి కడిమిన్
నీదృఢ భక్తజనమునకు, మోదం బిడువాఁడ వజునిఁ • బ్రోవుము దీనున్.

వ. అనినంత వశిష్ఠాదిమును లిట్లని ప్రార్థించిరి.

ఉ. నీదు రజోగుణాంశమున • నీరజసంభవుఁ డుద్భవిల్లెఁ దా
నీదగు సాత్త్వికాంశమున • నీరజనేత్రుఁడు పుట్టె దిట్టయై
నీదు తమోగుణాంశను జ • నించెను గాలమహాగ్ని రుద్రుఁడున్
నీదు తురీయతత్త్వ మిఁక • నిర్మల మక్షర మద్వయం బొగిన్. 104

ఆ. వ్యక్తముగ మహత్తు • పంచభూతములు త
న్మాత్ర లింద్రియములు • మనమహంకృ
తియును బ్రకృతిగలసి • తీఁడించు నీయందు
విశ్వమూర్తి! వేద • వినుతకీర్తి! 105

ఉ. అంబుధు లేడు వల్వలు ద • శాశలు భూరిభుజంబు లంతరి
క్షంబగు పొక్కిలా మిహిర • చంద్ర హుతాశనులున్ గనుల్ సమీ
రంబగు నాస నాకము శి • రస్సు కృపీటధరంబులౌ కురుల్
భంబులు నున్ గ్రహంబులు కృ • పానిధి! నీకు సుమంబు లింబుగన్ 106

క. నీకెటుల నుతులమోదము, చేకూరఁగఁ జేయఁగలము • శివ! పరమేశా!
వాకులకేనియు మదికేన్, బ్రాకటముగ నందకెందు • భాసిలుదువజా! 107

గీ. అనఘ! కడుబాలిశుండైన • యజ్ఞగర్భుఁ, గనికరంబున మన్నించి • కావుమెడరుఁ
బాపు నీకెదు గే యెందుఁ, బరమపురుష! భక్తవాత్సల్యమాత్మని • ప్పాటవిడకు

వ. ఇంద్రాది లోకపాలురిట్లు వినుతించిరి.

గీ. కోటిసౌదామినీప్రభా • కుశల మష్ట, కోణము సుశోభనంబయి • రాణఁదనరు
రూపము ధరించి లోకమం • దేపుమీఱ, వెలయు నీకు నమస్కార • ములివె దేవ!

క. పంచాస్యున కభవునకును, బంచాశత్కోటిమూర్తి • భాస్వరునకు ది
వ్యాంచితవిద్యుజ్జ్వాలా, చంచద్రూపునకు నిత్య • సత్యునకు నుతుల్ 110

క. విద్యాతత్త్వమయునకు న,విద్యాభంజనున కఖిల • విభునకు భీష్మ
ప్రద్యోతితాగ్నివర్ణున, కాద్యునకును శంభునకు జో • హారు లివె శివా! 111

క. రుద్రునకు భక్తసముదయ, భద్రప్రదునకు నవాచ్య • వైభవునకు ని
ర్నిద్రప్రబోధునకుఁ దుహి, నాద్రిసుతాహృదయపుష్క • రార్కునకు నుతుల్.

వ. దేవా! అనుగ్రహింపు మనుగ్రహింపు మనుటయు,

శా. నాళీకాక్షుని దాటి నిర్జరులు నా • నాదివ్యమానీంద్రులున్
నాళీకోద్భవుఁ గావుమం చిటుల దీ • నత్వంబుతో వేఁడఁగాఁ
గాళీనాథుఁడు గిన్కఁబోవిడి కడున్ • గారుణ్యముం జెంద న
వ్వేళన్ గాంచి విరించి మ్రొక్కి నుతిఁ గా • వించెన్ విధేయాత్ముఁడై. 113

క. కరుణాసాగర! శంకర!, వరదాభయహస్త! దేవ • వంద్యపదాబ్జా!
కరుణించి ప్రోవుమీ నను, దురితము సైరించి వేగఁ • దుహినాంశుధరా!

క. నీలీలేచ్ఛఁ జరాచర, జాలం బీ భువన మలరు • శంకర! త్రాటన్
మేలుగఁ బసరంబులక్రియఁ, జాల నెఱింగితి మహాత్మ! • క్షమియింపుమిఁకన్.

గీ. అని కృతాంజలియై మ్రొక్కి • యజుఁడు నిలువ
శర్వుఁ డభయవరం బిచ్చె • సర్వమునులు
సురలు గిరివరు లందఱు • కరము సంబ
రమునఁ బొగడిరి తొడరి స • ర్వజ్ఞు నపుడు. 116

గీ. అంత ధాతృవిమర్దితం • బైన వీర్య, మపుడు కణికాసహస్రమై • యమరవాని
చేజనించిరి పెక్కండ్రు • చెలువుమీఱ, వాలఖిల్యమునుల్ పరు • వంపుఘృణుల

వ. అవ్వారిన్ గాంచి నారదుండు శివానుమతి నిట్లనియె

క. చనుఁడీరు గంధమాదన, మునకందుఁ దపంబు చేసి ♦ మునిముఖ్యులరై
యొనరుండిది విధి యనసం ♦ తనె చనిరచ్చటికి వారు ♦ త్వరితగతులతోఁ 118

మత్తకోకిల. తోయజోద్భవుఁడప్డు మానుల ♦ తోడ శర్వవివాహమ
త్యాయతంబగు భక్తిఁ బూర్తిఁ గ ♦ నాచరింపఁగఁ జేసి యా
శేయియంద ధ్రువేక్షణంబు నొ ♦ క్కిన్ బొనర్పఁగఁ జేసిబల్
ప్రేమఁ జేసెను స్వస్తిపాఠము ♦ మోదమిం పెసలారఁగాన్ 119

క. పొందుగ మునులముదలనా, నందముతో శంకరుండు ♦ నగజశిరమునన్
సిందూరమిడియె దానన్, జెందెను రాజు మిగుల ♦ శివ మురుపొప్పన్ 120

గీ. అంతనొక పీఠిఁ బేర్మిమై ♦ నధివసించి
యున్న శివులనుగని సుర ♦ లుబ్బిరెంతొ
పరిణయమహోత్సవంబిట్లు ♦ జరుగ నెలమి
బ్రహ్మకిడెఁ బూర్ణపాత్రంబు ♦ భర్గుఁడపుడు. 121

క. గోదానము యాజ్ఞికునకు, సాదరమతి శంభుఁడొసఁగి ♦ సకలాంచచ్ఛే
యోదాయకంబులైన మ, హాదానములొసఁగె నగ్ర ♦ జాగ్రణులకొగిన్ 122

క. వరుసగ వేర్వేఱుగ భా, స్వరరత్నంబులను రాంక ♦ వపుసాలువులన్
దరుణేందుమౌళి విప్రుల, కిరవుగ సంభావనలను ♦ నిచ్చె బిఱబిఱన్. 123

గీ. అపుడు వేలుపులును ముని ♦ లన్యులును మ
హాప్రమోదంబునొంది జ ♦ యధ్వనుల నొ
నర్చి రచ్చరగములు గం ♦ ధర్వజనము
లలితనర్తన గానముల్ ♦ సలిపి రెలమి. 124

వ. మఱియు భేరీమృదంగవేణువీణానిస్సాణకాహళఝల్లరీతూర్యవాద్యఘోషంబులు మ్రోసి మహోత్సవంబయ్యె నయ్యెడ హిమవంతుండు డాసి మహేశ్వరునకు మ్రొక్కి హరివిరించనాదులకు వినతుండై భోజనసమయంబెఱింగించి యందఱ నామంత్రణంబు చేసిన నవ్వారందఱుంగీకరించి సమధికాయామవైశాల్యంబును సుప్రభాసక్తముక్తాఫలానేకాచ్ఛగుచ్ఛాంతరాళసంయోజితానుపమసేఫాలికా కుందమందారవకుళచంపకాశోకసుమమంజరీపుంజరంజితవితానప్రతానవిభ్రాజితంబును క్షీరసాగరంబుబోలె నుత్పాదితమహాలక్ష్మీవైభవంబును మహేంద్ర

భవనంబువోలె సమ్మృతరసోపపాదితానేకవిధాహారసంపన్నంబును మేఘద్వా
రంబువోలె ప్రద్యోదితదుర్గుణివిద్యుజ్జ్యోతిర్విభాసితంబును గ్రహమండలపరివే
శంబునలె సమధిగతకావ్యవాచస్పతిరాజహంసపౌర్ణ్యకజమండమనుద్భాసితం
బును మహారమణీయంబునగు భోజనాలయంబునం బ్రవేశింపఁబడియెను. 125

—* షడ్వర్గ భోజనములు *—

క. కనదురురత్నాంచితకాంచనపీఠములందు వారిఁ ♦ జక్కఁగఁ గూర్చుం
డ నివేదించిన వారలు, ఘనముగ సంతోసమొప్పఁ ♦ గా నటఁ దగన్. 126

ఆ. ప్రమథవర్య లొక్క ♦ బంతి భూతపరంబు, లొక్కబంతి గణము ♦ లొక్కబంతి
వీరభద్రముఖ్య ♦ ధీరులు నొకబంతిఁ, గూరుచుండి రెలమిఁ ♦ గొనలుసాఁగ.

క. నారాయణుండు బ్రహ్మయు, నారదుఁడున్ గశ్యపుఁడు స ♦ నకముఖ్యులు బృం
దారకగురుఁడు వశిష్ఠము, ఖ్యోరుతపోనిధులు మాను ♦ లొకబంతియెడన్.

గీ. వరుస నింద్రప్రముఖలోక ♦ పాలురును న, వగ్రహంబులు నొకబంతి ♦ వాసుకిప్ర
ముఖనిఖిలపన్నగేశ్వర ♦ ముఖ్యు లొక్క, బంతి గంధర్వపరు లొక్క ♦ బంతిగాను.

వ. వెండియు వసువులు విశ్వేదేవత లాశ్వినేయులు మున్నగువా రొక్కబంతిగను
గిన్నరకింపురుషచారణవిద్యాధరోప్సరోయక్షరక్షోగరుడగంధర్వగణంబులు
వేఱువేఱుబంతులుగను గూర్చుండి రాసమయంబున. 130

క. బంగారుపళ్ళెరంబులు, బంగరుచెంబులును బంచ ♦ పాత్రలు మఱియున్
బంగరుటుద్ధరణులునున్, బంగరుగిండ్లమరిచి రటఁ ♦ బర్వతభృత్యుల్. 131

క. సురభిళధూపద్రవ్యము, లురువుగఁ దగు పాత్రిలందు ♦ నునిచి సుగంధ
స్ఫురణం బెసఁగించిరి నగ, పరిచారకవర్యు లచట ♦ భాసురగతులన్. 132

సీ. చామరంబులు సురటీలఁ ♦ జారుతరము, గాఁగవిద్యుద్వశములఁజ ♦ క్కఁగనమర్చి
యుంచి రీరీతిసిరులను ♦ దంచితమయి, లీలనొప్పారు భోజన ♦ శాలయందు. 133

క. పలురకముల పక్వాన్నము, లలరెడుబియ్యంపుటన్న ♦ మరుదగుశాకం
బులు సూపంబులు నప్పడ, ములు వడియంబులును నేయి ♦ పులుసులు చేరుల్.

క. జిడ్డుపెరు గూరుఁగాయలు, నడ్డంకి యొకింతలేక ♦ యరయుచు బంగా
రొడ్డాణంబులు మెఱయఁగ, వడ్డించిరి యువతు లపుడు ♦ వాసిగఁదోడ్తోన్.

క. మేనకయును సుతిఁ బరమే, శానుని లక్ష్మీప్రముఖసాధ్వీమణులా
ర్యానతినేమంతో క, న్యానిలయముఁ జేర్చి రప్పు డానందమునన్. 136

క. పరమానందమునం దేల్చుచు, ధరహాసాలాపచయచాతురి యుదనర్పన్
సిరిమొదలగు భామలు చే, సిరి సర్వజనంబు లప్డు శివునిఁ దలఁచుచున్.

గీ. పిదప నాచమనము చేసి పెండ్లికొడుకు, బిచ్చకప్రముఖ తావులఁ బెచ్చుమీఱు
తమ్ములము నిచ్చి ధర్మార్థము నందఁ జేసి, చవిరి నాకువాసము లిచ్చిన యెడను

వ. అంత

సీ. మణిదీపశిఖలు వెలుఁగుచున్నట్టి చోట, ముత్యాలమాలికల్ మొలుచుచోట
రత్నదర్పణపంక్తి రాజిల్లుచోట, ద్రాక్షలు గెలగెలల్ తనరుచోట
నానాసుగంధపుష్పాసనంబు గలచోట, బుష్పితాశోకముల్ పొదలుచోట
మరకతమణిపట్టికములు గలచోటఁ, బూవుసెజ్జలు రహిఁ బొసఁగుచోట

గీ. వివిధశృంగారరచనలు వెలయుచోట, పంచభక్ష్యాన్నపాత్రలేర్పడినచోట
రత్నపర్యంకమాత్మఁగరఁచుచోట, ననుపమైశ్వర్యధుర్యమై యలరుచోట.

క. తరుణేందుధరుఁడు భూభృ, ద్వరకన్యకతోడ నందు వైభవముగ భా
స్వరరత్నపీఠతలమున, హరువుగఁ గూర్చుండియుండ నాసమయమునన్.

చ. సురుచిరనూత్నయౌవనము శోభిలువాని మనోజ్ఞహాససుం
దరముగు మోమువానిఁ బ్రమదాజనమోహనుఁడైనవాని భా
స్వరలలితాంబరంబులను సొంపుగఁ గట్టినవాని దివ్యమే
దురమణిభూషలన్ బెడఁగు దోఁపఁగఁ దాల్చినవాని నీశ్వరున్. 141

ఆ. కాంచి శైలరాజకాంతలు గడుఁ బ్రశంసించి సంతసించి శివులకపుడు
గ్రంథిమోచనంబుఁ గావించి నవదంపతులను జూచుచుండి రెలమిఁ గలిమి.

వ. అయ్యవసరంబున.

ఉ. చేరఁగవచ్చి రచ్చోటికి శ్రీసతి వాక్సతి సూర్యపత్ని బృం
దారకరాజపత్నియును ధాత్రి యరుంధతి స్వాహ రోహిణీ
నీరజగంధియున్ దులసి నిర్జరమాత యహల్య జాహ్నవీ
వారిజనేత్ర మన్మథునివల్లభయున్ శతరూపయున్ రహిన్. 143

గీ. పరఁగ సావిత్రి కుంభసంభవునిరాణి, వాసము మతెందఱో దివ్యభామలును ఫ
ణీంద్రకన్యకలును సన్మునీంద్రకన్యకలును జేరిరి లెక్కింపఁగానియట్లు. 144

వ. పసిండిగద్దియలం దెల్లరుఁగూర్చుండినపిమ్మట వారలలో సరస్వతి పరమేశ్వరున్
విలోకించి పరిహాసంబుతో నిట్లనియె. 145

—* దివ్యస్త్రీల పరిహాసోక్తులు *—

చ. దొరకెను జీవితేశ్వరి విశేషప్రతిమంబగు నీ ప్రియాస్య మ
బ్బురముగఁ గాంచి సిగ్గువిడి • భూధరజాపరిరంభపూర్వకో
ద్ధురసుఖలీలఁ బ్రొద్దులను • బుచ్చుము సంతత మీమెతో నిఁకన్
విరహముఁగల్గ దెన్నఁడును • విశ్వజనీనముగా మహేశ్వరా! 146

వ. అంత నిందిర యిట్లనియె.

క. బిడెమున్ బోవిడి శివ! యీ, పడుచున్ గౌఁగిటను జెంది • పాలింపు మిఁకన్
బిడియంబేదది యేమెను. విడినన్ బ్రాణములు దవుల • వెడలునో వేగన్.

వ. సావిత్రి యిట్లనియె.

గీ. శ్రీనగజ మధురాన్నమును విస్తరించి యుంచె
నీవును భుజించి వేమంచి • నీట నాచ
మనము నొనరించి మృగమదంబొనరు విడెము
నొసఁగు మీశ్వర! యావరం • బెసఁగ నిపుడు. 148

వ. అదితి యిట్లనియె.

క. ఉమ యారగించినంత మెయి, గముఁ గడుఁకటకొఱకు వేగఁ • గాముకవర నీ
రము నిమ్ము దంపతుల ప్రే, మ మసాధారణము గనఁగ • మహిదుర్లభమా.

వ. ఆవెంట జాహ్నవి యిట్లనియె.

గీ. మేల్మిబంగారుతళుకుల • మించిమెఱయు, శైలజాకుంతలములఁ బ్రి • సాధనంబు
సేయుమీశ్వర! భర్తలు • సేయుసదుప, చారమొనరించుఁ గామినీ • జాతి కెలమి.

వ. చెలికారంబుతోడఁ బౌలోమి యిట్లనియె.

క. సతిగాత్రము మూఁపుననిడి, యతులితశోకమునఁ బుడమి • యంతఁ దిరుగుచున్
వెతపడిన నీకెటుల సి, బ్బితి గల్గును గల్కి నేలు • పేర్మి మహేశా! 151

వ. ఆపిమ్మట లోపాముద్ర యిట్లనియె.

గీ. అలరుఁబోండ్లకు శయ్యాగృ • హంబులందు
భోజనావాసములయందుఁ • బూజ్యపదము

గలదు గావునఁ జెప్పుడుమీా ♦ కల్కిపడుచు
నను విడంబింప రమించుమిత్ర ♦ నాగభూష! 152

వ. అరుంధతి యిట్లనియె.

క. నీ కొసఁగఁ దల్లియొప్పని, యీ కన్నెను నేనుగాదె ♦ యిప్పించితి నీ
వాశతనఁ దోషపున్నది, జేకూరఁగఁ జెప్పి ♦ రతులఁ జెందుము దేవా! 153

వ. అనంతరం బహల్య యిట్లనియె.

ఆ. విను పురాణపురుష! వృద్ధవేసము దాసి, సత్యాతరుణుఁడవయి ♦ నెగడుమిటు లె
కూఁతుకోఁటకుమిగుల ♦ గోణఁగుచుండెడు మేన, నిన్నుఁ గాంచి ముదిని ♦ నెమ్మిఁ గాంచు

వ. పిదపదులసి యిట్లనియె.

ఆ. మున్ను నుమను గొనక ♦ పుప్పొటమ్మెలబంటుఁ, గాల్చినట్టి నీవు ♦ గడఁగి యెటుల
నావశిష్ఠముఖుల ♦ సారుంధతీకులఁ, బంపితయ్య చెపుము ♦ భార్యకొఱకు, 155

వ. స్వాహాదేవి యిట్లనియె.

క. స్థిరమతి మాసల్లాపము, ల రహిన్ వినుమిపుడు కడువి ♦ లాసం బెసఁగన్
బరిణయముల నువిదలకున్, బరఁగెడుఁ గడుగరుపతనము ♦ బాలశశిధరా!

వ. మందహాసముతో రోహిణి యిట్లనియె.

గీ. కామశాస్త్రవిశారద! ♦ కాళికామ, మిఁకను దీర్పుము తడవింత ♦ యేనిలేక
కాముకుఁడవీవు కామినీ ♦ కామసాగ, రమును బారంబునొందింపు ♦ రహిఁ యెసంగ

వ. మురిపంబుమీఱ వసుంధర యిట్లనియె,

సుగంధివృత్తము. కామపీడితాంగనాని ♦ కామభావమెంతయున్
నేమమొప్పఁగా నెఱుంగు ♦ నేర్పుకాఁడ వీవిఁకన్
మేము చెప్పనేల చాల ♦ మేరమీాఱి యిట్టులన్
సామి! నీవు జాణవెందుఁ ♦ జక్కనన్ని జాడలన్. 158

వ, తర్వాత శతరూప యిట్లనియె.

క. స్త్రీ కేమిట సంతోసము, చేకూరునో యదియెఱింగి ♦ సేవింపు శివా!
ఆఁకట డస్సినవారికిఁ, జేకుఱ వన్నము వినాగ ♦ క్షితిఁ బెఱసుకముల్. 159

వ. చనవుమెఱయ సంజ్ఞ యిట్లనియె.

ఉత్సాహవృత్తము. జాలమేల యమ్మలార! ♦ షడ్రసాన్నవర్గతాం
బూలములను బూవుసెజ్జ ♦ బొందుపఱచినార మీ
బాలచంద్రమౌళి కిందు ♦ బాల నప్పగించి గే
హాలకున్ జనుండు పదర ♦ కాగడంబు మానుచున్. 160

వ. వాసియమర వరుణాని యిట్లనియె.

ఆ. వేగిరింపఁబోకు ♦ వేఁగించఁబోకుమా, ముద్దరాలి నెంతొ ♦ బుజ్జగించి
నేర్పుమీఱఁ దేర్చి ♦ నెయ్యంబు తియ్యంబు, సెందనొందుమిందు ♦ చేడెవిందు.

వ. అనినంతఁ బరమయోగీంద్రవందితుం డగు పరమేశ్వరుండు దివ్యనారీశిరోమ
ణుల వచనంబుల కిసుమంతయేనిఁ జలింపక నిర్వికారుండై యవ్వారలకిట్లనియె.

గీ. నాయెదుర నిట్టి నుడుల న♦నంగఁదగునె?
కౌమరునం దెట్లు చాపల్య ♦ గుణము దనరు
నిఖిలలోకైకకల్యాణ♦నిలయలార!
తల్లులార! పురంధ్రీమ♦తల్లులార! 163

క. అనుడు శివవచనముల విని, మనముల లజ్జించి దివ్య ♦ మహిళామణు లె
ద్దనిఁ బలుక కూరకుండిరి, యనువుగఁ జిత్రగతపుత్రి ♦ కాకృతు లమరన్.

వ. ఆసమయంబున.

గీ. మధురభక్ష్యాన్నములను సు♦మాసహాయుఁ
డై మహేశుండు భుజియించి ♦ యాచమనము
చేసి మణిపీఠమువ సుఖా♦సీనుఁ డగుచుఁ
గుతుకమున వీడియము వేసి♦కొనుచునుండ. 165

వ. తక్కిన దివ్యవనితలందఱారగించి వీడియంబులు వేయుచున్న సమయంబుఁగాంచి
యనుకూలసమయంబగుట నెఱింగి రతీకాంత శంకరుల దగ్గరి మ్రొక్కి యిట్లు
ప్రార్థించె. 166

—* రతీదేవి మగని బ్రతికింపుమని శంకరుని వేఁడికొనుట *—

చ. గిరిజను బెండ్లియాడి యిటుఁ ♦ గేళివిహారముతోడనుంటి వ
ప్పురుసున మిమ్ముఁ గూర్చుటకె ♦ పాల్పడి నాదయితుండు నిర్జరో
త్కరముల పంపునన్ దఱియఁ♦గా నటు మల్పితివేల? తండ్రి! వే
గిరముగ నా మనోహరు నొ♦గిన్ బ్రతికించి సుఖంబుఁ గూర్పుమా! 167

ఉ. నీదు వివాహమం దిచట • నెక్కొనినట్టి జనంబు సర్వమున్
మోదముతోడ నొప్పెడు న•మోఘవచోఘన! నే నొకర్తెనే
ఖేదముతోడ నుంటినిఁకఁ • గేరడమున్ విడి నాఁటి నీనుడిన్
బాదుగ నాత్మలోఁదలఁచి • భర్తృమతిన్ ననుజేయు మీశ్వరా! 168

క. నీవొకఁడు గాక జగముల, లోవేఱొక్కండు గలఁడె•లోకేశ్వర! యీ
నావెతఁ దీర్పసమర్థుఁడు, భావించి యనుగ్రహంబుఁ • బరపుము దేవా! 169

క. సకలజనోత్సవదము తా, వకముద్వాహంబు దీన•వత్సల! దీనన్
బ్రకటముగ నాకుఁగూడఁగ, వికరంబున సుకముఁగూర్పు•నిరుపమవిభవా! 170

క. పరమేశ్వరుఁడవు సదరా, చరభువనము లెల్లఁ బ్రోచు • సామివి ఘనదు
ష్కరకార్యకర్త విట నా, కిరవుగఁ బతిదాన మొసఁగు • మీశ!రయమునన్.

ఆ. అనుచు నాథ! నాథ!•యనిదురపిల్లుచుఁ, జెఱగుముడినివిప్పి • చెలువకామ
భస్మ మీశ్వరునకుఁ•బదిలంబుగానిచ్చి, వెక్కి వెక్కి యేడ్చె•విభునిఁగోరి. 172

క. ఇందిరమున్నగు దేవీ, బృందం బపు డెంతయేని•బెట్టిదమగునా
ర్తిం దవిలియేడ్చి శివునకు, వందనమిడి యిట్టులనిరి • వారనికరుణన్. 173

క. బ్రతికింపు మరుని శంకర!, వితతదయానిధి! ప్రసన్న•బృందావన! నీ
వతికారుణ్యమయుండవు, రతిసతిఘోరార్తిఁ బాపు•రాజకలాపా! 174

—* శివుఁడు మన్మథుని బ్రతికించుట *—

క. ఏకగ్రీవముగా నిటు, శ్రీకాంతాదిమలు యాచ్ఞ • సేయుడు రతిబల్
వ్యాకులముఁ దీర్ప శంకరుఁ, డాకాంక్షించెన్ మరున్ సు•ధాయతదృష్టిన్. 175

గీ. పూర్వమునకన్న నెక్కుడ•పూర్వమైన
రూపలావణ్యములతోడ • నేపుదనరి
పొడమి కాముఁడు శివునకు • మ్రొక్కి "మాంతు
మస్వశంకర! ఘనదయా•మండన!" యనె. 176

మ. శరచాపంబులఁ దాల్చి దివ్యతనురా•జత్కాంతు లింపొందఁగా
స్మరుఁ డారీతిని చేరఁగాఁ గని రతీ•సాధ్వీశిరోరత్న మీ
శ్వరపాదంబుల వ్రాలి మేలినుతులన్ • సల్పెన్ గడున్ బేర్మి నా
దరమొప్పన్ రతిన్ మరున్ గని జగ•త్కారుం డుదారాత్ముఁడై. 177

ఉ. రాతురులందు నెప్డు రతి♦రాజ! భవస్సతి కిద్ధమూర్తి వై
ప్రీతియొనర్చుచుండు మఱి♦రీరుడవై పతులన్ బణంతులన్
జాతురితోఁ బరస్పరము ♦ సంగతమొందఁగఁజేయుచుండుమీ
రాతిరియందు నందఱకు ♦ రాణ దలిర్పఁగఁ గానుపట్టుమా. 178

వ. ఇఁకను

క. మీానుతుల కెంతొ సంతస, మూని ప్రసన్నుండనైతి ♦ నొసఁగెద వరముల్
మీానధ్వజ! యెఱిగింపుము, నీ నిర్మలవాంఛితముల ♦ నెయ్యంబలరన్. 179

ఆ. అనుడుఁ బుష్పబాణుఁ ♦ డనియెను దేవ! నా,యెడఁ బ్రసన్నభావ♦మెంచితేని
నాథ! వరము మదప♦రాధక్షమ యొకండొ,కండు నీదు భక్తి♦ గరిమ నిడుట.

వ. అనిన శివుం డామోదంబునఁ దథాస్తని మన్మథున కిట్లనియె.

ఉ. కామ! ప్రసన్నుఁడన్ వినుమిఁ♦కన్ వెఱవున్ విడనాడు మచ్యుతున్
బ్రేమముతోడఁజేరిఁకను ♦ వెల్వల నుండుము పొమ్మటన్న నా
తామరసాక్షినందనుఁ డు♦దారమతిన్ శివు భక్తిమ్రొక్కి య
ద్ధామమునుండి వెల్వలికిఁ ♦ దత్క్షణమే చనుదెంచి ప్రీతిమై. 181

క. సరసిజనాభుని చేరువ, కరిగి తదంఘ్రులకు మ్రొక్కి ♦ యాత్మోదంతం
బరుదొప్పఁజెప్ప నతఁడును, సురలెల్లరు మురిసి శివుని ♦ స్తుతియించిరటన్. 182

గీ. రతియుఁ మన్మథుఁడును దన ♦ రాజబంధు
వులును దనయింటి జనముతో ♦ భూధరేంద్రుఁ
డారగించెను బరిజను ♦ లపుడు సాప
డిరి విడెంబులనొంది రం♦దఱు ముదమున. 183

—* లోకరక్షార్థమై శివుఁడు పార్వతీదేవిన్ గూడుట *—

గీ. అంత నిందిర మున్నగు ♦ నమరపత్ని
లేదొ నెపమాడి పడకింటి ♦ కెడగ నేగి
రద్రిజను వామభాగంబు♦నందుఁ జేర్చి
కామసుఖములఁ దన్పె శం♦కరుఁడు రహిని. 184

— * ప్రభాత వర్ణనము *—

క. చిరకాలమునుండి కడున్, విరహాముతో వేగుచున్న ♦ విశ్వగురుడు బం
ధురకామగతులఁ బెనఁగ న, చిరమునఁ దెలవాఱె యామ♦శీలన కేకే. 185

ఉవ్విళ్ళూరుచుఁ బతికై, నెవ్వగఁబాపికొని సుఖము ♦ నెక్కొనుతతి లేఁ
బువ్వుంబోండ్లకు వెగటుగఁ, జివ్వునఁ దెలనయ్యె దెసలు ♦ చెలువలరారన్.

బిగువైన మగలకౌఁగిళు, లఁ గడున్ సొలపొందియున్న ♦ లలనలు నెట్లో
వగతో వదలిచికొని యి. మ్ముగఁ బడకగదులను బాసి♦పోయిరి వేగన్. 188

అరుణమరీచి యంత నుద♦యాచలపీఠము నెక్కి సర్వత
స్ఫురదసమానమంజుకర♦పుంజములన్ వెలయించి యూర్ధ్వని
స్సరదమలాంశుజాలముల ♦ శైలవరోన్నతశృంగపల్వలాం
తరనళినాళిఁగూడఁ బ్రమ♦దమ్మునఁ బూయఁగఁజేసె వాసిగన్. 188

మునులును సిద్ధులున్ సురలు ♦ మున్నగు దివ్యవరేణ్యులవ్వియ
ద్ధుని నవగాహముల్ సలిపి ♦ తోయజమిత్రున కర్ఘ్యమిచ్చువా
రును జపయజ్ఞముల్ గడుఁ ది♦రోహితదృష్టి యొనంగ సల్పువా
రును నిగమానువాకముల ♦ రూఢిఁ బఠించెడువారలై రొగిన్. 189

కర్మఠాగ్రసరుల్ ద్విజా♦గ్రణులు వేగ
హవ్యముల జాతవేదున ♦ కమర నొసఁగి
హోమ మొనరించి రంతనా ♦ ధూమపుంజ
మాజ్యగంధంబులను జిమ్మె ♦ నవని నెల్ల. 190

ఈలో మహేశ్వరుఁడు వై, తాళికసంస్తుతుల నొంది ♦ తానును శయ్యా
శాలన్ విడి కాల్యాచా, రాళిఁగడపి చనియె నిర్జ ♦ రాంతికమునకున్. 191

—* శివుఁడు దేవతలకు దర్శనంబిచ్చుట *—

అంతనచ్చట మహేశ్వరదర్శనం బపేక్షించి మహాభక్తితో ధ్యానంబు సేయుచున్న జనార్దనప్రముఖులు దారసించిన మహేశ్వరునిఁగాంచి పౌనఃపున్యంబుగఁ బ్రణామంబులుచేసి యిట్లు వినుతించిరి.

జయ విశ్వేశ్వర! శంకర!, జయ నిఖిలాధార! శర్వ! ♦ జయ సర్వేశా!
జయరుద్ర! మహాదేవా!, జయకాళీపతి! మహేశ! ♦ జయప్రకృతేశా!
జయనిష్కామా! నిర్గుణ!, జయలీలానిఖిలనిలయ! ♦ జయసర్వగతా!
జయకారణాతిగామీ!, జయభక్తేప్సిత వితరణ ♦ చణకరుణాఢ్యా! 194

జయ వాఙ్మనసవిదూరా!, జయ వాత్సల్యనిధి! నిత్య♦సత్యచరిత్రా!
జయ దీనబాంధవ! శివా!, జయ వికృతివిహీన! దేవ! ♦ జయ సర్వాత్మా!

క. అని వినుతింపుచు మ్రొక్కిన, యనిమేషాధిపుల శర్వుఁ ♦ డంచితకరుణన్
గని యిష్టగోష్ఠి సంతస,మున సంభాషించుచుండ ♦ భూధరుఁ డంతన్. 196

ఆ. చేరి జగ్ధి వేళఁ ♦ జెచ్చెర నెఱిఁగించి, పిలుచునంత వారు ♦ ప్రియముమీఱ
నరిగి శివునితోడ ♦ నభ్యవహారంబుఁ, జెంది పీడెములను ♦ జెందిరంత. 197

మ. పరమేశానునితోడ మాను లమరుల్ ♦ ప్రాలేయశైలేంద్రభా
స్వరసంయోజితనూత్నమంటప మహా♦చ్చశ్రీప్రకారంబులన్
బరమాశ్చర్యమెసంగఁ గన్గొని మహా♦నందంబునన్ బొంగి య
గ్గిరిరాజేంద్రుని దివ్యసూక్తితతులన్ ♦ గీర్తించి రెంతేనియున్. 198

—* సాయంకాల వర్ణనము *—

ఉ. అంత దినాంతమై యలర ♦ నర్యమదేవుఁ డపూర్వదిక్సతిన్
సంతసమొప్పఁ జేర నది ♦ జానుగ మానికపున్ నివాళి న
త్యంతముదంబుతో నిడిన♦నారతనంబుల దీప్తితీరనాన్
వింతగ సాంధ్యరాగరుచి ♦ విశ్వవిమోహనమాచు భాసిలెన్. 199

గీ. గగనమనుమల్లెపొదలోన ♦ గరిమమెఱయ
విరియఁబూసిన పుష్పప్ర♦కరమనంగఁ
దారకాబృంద మెంతేని ♦ ధాళధళ్య
మెసఁగఁ దనరారె దశదిశ ♦ లెసకమెసఁగ. 200

గీ. తనదుప్రభునివివాహమం♦దనువుగా స, మస్తజనమరుదెంచిసం♦బరముఁగాంచు
చుండిరీశవారికందఱ♦కుబ్బుఁగూర్పఁ, గాముఁరువుమీఱఁజందుర♦మామయమరె

సీ. స్మరునాజ్ఞభామినీ ♦ సమితిపై జాబిల్లి, చల్లిన వశ్యభ♦స్మంబనంగ
కాలపూరుషుఁడు రం♦గచ్ఛిద్రయంత్రంబు, నుండి జార్చిన వరి♦పిండియనఁగ
చారునిశాంగనా♦జఘనస్థలిన్ వారి, జారి కట్టినచల్వ♦చీరయనఁగ
దర్పకాగతివేళ♦ధరణిఁజంద్రుఁడు గూర్చి, నట్టిముత్యాలమేల్♦కట్టనంగ

గీ. సమయభక్తుండు పార్థివ♦శర్వలింగ, మును శశిహిరణ్యకలశంబుఁ♦బూని దుగ్ధ
మర్థినభిషేకమొనరించెఁ♦ననఁగమిగుల, వెన్నెలదనర్చె జగమెల్ల♦వెల్లివిరియ.

గీ. శైలమహిలామణుల్ శివన్♦జక్కగా న, లంకరించి శివునితో వి♦లాసమెసఁగ
వాసమందిరమునుజేర్ప♦వామదేవుఁ, డార్యఁజేకొని వేడుక ♦ లనుభవించె.

ఆ. అంత రజని దఱుఁగఁ నాకసం బెఱ్ఱనై, యందగించె దీపికాంశువితతి
వెల్లనయ్యె వేఁడివేలుపుపొడసూపి, మింటికెగసెఁ దమము తంటవాసె. 204

వ. మంగళవాద్యఘోషపురస్సరంబుగ నాగ్రోవై తాళికప్రార్థితుండై మహేశ్వరుండు వాసాగారంబుఁ బాసి కాల్యకృత్యములఁ దీర్చుకొని జనావాసంబుఁ జేర నంతకు మున్ను సుస్నాతులై ప్రాతర్విధులఁ దీర్చుకొని కైలాసగమనకాంక్షులై పరమేశ్వరాగమనంబుఁ బ్రతీక్షించుచున్న యధోక్షజాది దేవాధ్యక్షులు మహేశ్వరునకు మ్రొక్కి ప్రయాణంబపేక్షింపుడు మహేశ్వరుం డంగీకరించినంతఁ గులాచలేశ్వరుండు డారసించి యిట్లభ్యర్థించె. 205

ఆ. పెదవారలనక ప్రియముతోఁ గొన్ని దినములు దేవమునిగణములతోడ
నాదుమందిరమున నామనం బానంద, మొందనుండి చనుటయొప్పు దేవ! 206

వ. ఇట్లు ప్రార్థించిన మీఁదట స్వల్పదినంబులుమాత్ర ముండి పరమేశ్వరుండు సకలగీర్వాణమునిచోదితుండై యొక్కనాఁడు జిగమిషన్ బూని సప్తర్షులను హిమవంతుని పాలికిం బంచినంత.

—* పార్వతీ పరమేశ్వరుల కైలాస గమన సన్నాహము *—

క. వారలు గిరివరునకుఁ ద, ద్దారకు శివయాత్రఁ దెలుప దైన్యంబున న
వ్వారలు దుస్సహచింతా, భారంబున నపుడు మూర్ఛఁబడిరి బడలుచున్ 208

ఆ. కొంతవడికిఁ దుహినవసుధరుండు దెలివొంది, తనదు సతినిఁ దేర్చెఁ దాగిరీంద్ర
పత్ని వేగ శివుని పాదంబులకు మ్రొక్కి, యిట్లువిన్నవించె హితవుమెఱయ

కవిరాజ విరాజితము

పరమ కృపానిధి! పాలనసేయుము పార్వతి నెంతో కృపామతివై.
యరయుచు దోషసహస్రములందును నాదటనోరువు నందు తగన్
బరఁగ భవంబు భవంబున నీపద భక్తి నిఁగాంచిన బాలవిభూ!
నిరతము స్వప్నము నెక్కొనినన్ శివ! నీశుభనామము నేమరగుక్

సుగంధి

మేనయిట్లు చాలజాలి మీఱఁబల్కి కూఁతు నీ
శాను కప్పగించి వగచెఁ జాలసేపు దీనయై
తానగేంద్రుఁడా పెకప్పు తాల్మిఁగూర్చి యంతయా
ప్తానుకూలవృం ప్రయత్న మాచరించె ధీరుఁడై 211

గీ. ప్రమథ భూతగణములు సు పర్వవరులు
మునులు మున్నగు వారలు మోదమొప్ప

స్వగణములతోడఁ బయనంబు • సల్పియచటి
యుపవనముఁజేరి శివులకై • యుండిరందు. 212

ఉ. అల్లునియింటి కాత్మసుత • నంపఁగఁ జిత్తముఁ గట్టిచేసి ప్రో
ద్యల్లలితాంబరంబుల న•నర్ఘప్రసూనమ్ములఁ గూఁతు నద్రిరా
ట్ఫుల్లసరోరుహాక్షి గడు • పొందికయొప్ప నలంకరించి భా
సిల్లఁగ నుత్సవంబొనరఁ • జేసెను బంధుసతీచయంబుతో. 213

—* విప్రసువాసిని పార్వతికిఁ బతివ్రతాధర్మంబు లెఱిఁగించుట *—

గీ. అంతనొక పౌరవిప్రోత్త•మాంగనామ
తల్లి మేనాత్మజెఱిఁగి భూ•ధరకుమారిఁ
జేరి సాధ్వీవ్రతం బిట్లు • చెప్పఁ దొడఁగె
మంజుతరసూక్తిమాధురీ • రంజితముగ. 214

ఉ. తల్లి! పతివ్రతావ్రతవి•ధానముఁ దెల్పెద నాలకింపు రం
జిల్లెడు నీవ్రతంబె శ్రుతి • శీర్షములందును ధర్మసూక్తులం
దెల్లెడ నుత్తమంబనియు • నిఖ్యాతమంబని పేరుచెందె ము
న్నెల్లకులాంగనాజనము • లీవ్రతమే యొనరించి రిమ్మగన్. 215

*మ. అల సావిత్రి యరుంధతీసతియు లో•పాముద్ర శాండిల్యయున్
జలజావాసయు సంజ్ఞ భారతి సతీ•స్వాహానసూయాశచీ
నలినాస్యల్ శతరూప మున్నగులస•న్నారీవతంసల్ హిమా
చలుఁ జేపట్టినమేన యీవ్రతము ని•చ్చల్ సల్పువా రమ్మరో! 216

క. వారందఱు పతివ్రత, మారాధన చేసి మిగుల • నవనీస్థలిపైఁ
బేరును బెంపును గాంచిరి, శ్రీరంజిల సకలలోక • సేవ్యచరితలై

సీ. విభుఁ డారగించిన•పిదపఁ దత్పరిశిష్ట, మర్థి భోజనము సే•యంగవలయు
మగఁడు నిద్రించిన•మఱియంత నిద్రించి, మునుముందుఁ దాన మేల్•కొనఁగవలయు

* టిప్పణి:— ముదం రాతీతి ముద్రా—రా ఆదానే – సానభావతీత్య ముద్రా– విరహే పతి శుశ్రూషాలోపే–అముద్రా–అసంతుష్టా–లోపాముద్రా–ముద్రయనఁగా సంతోషముగలది – భర్తృ విరహకాలమందుఁ బతిశుశ్రూష లేమిచేత సంతసము లేనిదగుటచే లోపాముద్ర.
గురుబాల ప్రబోధిక.

అకారప్రశ్లేషవలన విశ్రమము చేయుటైనది.

పెనిమిటి గొట్టుచోఁ•బెనఁగక 'విభు!దయ, సేయుమా'యనుచు యా•చింపవలయు
పతి దమ్ముఁబిలిచినఁ • బనులన్ని వదలి సాం,జలిబంధముగఁ జేరఁ•జనఁగవలయు

గీ. భర్త సెప్పినపనిని సం•బరముతోడ, నాక్షణమునందె పూనిసే•యంగవలయుఁ
దాదరి పూజోపకరణ వ•స్తువులనెల్లఁ, జెప్పఁబడకయె తాన యో•జింపవలయు

ఉ. మండనమున్ బొనర్పకయె • మానిని భర్తను జూడఁ గూడదా
మండన మొందఁ గూడదు కు•మారిరో! దండ విభుండు లేనిచో
దండిగ భర్త దిట్టినను • దా మది రోసమునొందఁ గూడదో
యండజయాన! వాకిటఁ గు•లాంగన నిల్వఁగఁగూడ దెన్నఁడున్ 219

మ. పరగేహంబుల కేగరాదు తమత•త్త్వంబించుకే నొడ్ల కె
వ్వరికిన్ దెల్పఁగరాదు నాథువిడి ది•వ్యక్షేత్రతీర్థానుసం
చరణంబున్ బొనరింపఁగూడ దుపవా•సంబుల్ వ్రతంబుల్ నిజే
శ్వరనిర్దేశము లేక సేయఁదగ దో•చంద్రార్ధబింబాలికా! 220

క. తీర్థార్థినియేన్ బతిపద, తీర్థంబును గ్రోలవలయుఁ•దెఱవ సకలస
తీర్థంబులందె వెలయు య,థార్థంబిద్దాన సంది•యము లేదంబా! 221

క. తివిరి సమాజంబులకు, త్సవములకున్ జేరఁబోవఁ • దగ దెన్నఁడు నే
నవసరము లేకసుంతయు, ద్రవిణంబును వెచ్చపెట్టఁ • దగదు కుమారీ! 222

గీ. తెంపుతో దేవపిత్ర తి•థిజనములకు
బంధుపరిచారభిక్షుకో • వ్రాతమునకు
భోజ్యములను విభాగించి • పూవుఁబోఁడి
దాను బోసేయవలయు ని • త్యమును వినుము. 223

చ. పెనిమిటి పేదయైనఁ గడుఁ • బెల్లుగవ్యాధితుఁడైన వృద్ధుఁడై
నను గడుఁగృద్ధుఁడై యొనరి • నన్ నెఱితుంటరియైన నజ్జలో
చన విడువంగఁ బోలదిఁక • సర్వవిధంబుల భర్త్రశేయమే
యనుదిన మర్థిఁగోరుచుఁ బ్ర•యత్నముసేయుట యొప్పు మానినీ! 224

గీ. హాయిగాఁ గూరుచుండి యే•దోయభీష్ట
కేళిమైయున్న విభునిఁ • దా వేళఁ గనక
లేశపుంబని కోసమై • లేవదీయ
వలవ దెప్పట్ల సతికి • బర్వతకుమారి! 225

గీ. చెఱఁగు మాసిన మూఁణ్ణాళ్ళు • చెలువ మగని
సముఖమున కేగి చూడఁగఁ • జనదు తనదు
పలుకు పతిపీనులకు వినఁ • బడఁగఁ బలుకఁ
జనదు ముగ్ధేందుశేఖరు•సాధ్వి! వినుమ. 226

క. నాలుగవ రోజున నుషఃకాలంబున జలకమాడి • గ్రక్కున మగనిన్
బాలించి కనుటమెంతయు, మే లటుగాకున్నఁ గమల • మిత్రుఁ గనఁదగున్.

సీ. పరగ సిందూరంబు•పసుపు కుంకుమును శ్రీ, చందనం బగరు క•జ్జలము లాతు
తమ్మలంబును గమ్మ•తావిపూల్ దువ్వెన, యద్దంబు గంకణా • లందియలును
మాంగల్యతంతువు•మట్టె లొడ్డాణంబు, ముంగెర తాటంక•ములును రత్న
ములపేరులును ముత్య•ముల పేరులును జడకుప్పెలు సవరముల్ •కొప్పునగలు

గీ. రైకలును మేలిముసుఁగులు•రాజముఖికి, నిత్యసేవ్యంబులై యొప్పు•నెలఁత మగని
యాయురభివృద్ధికై వీని•హర్షమెసఁగ, సతము దాల్పఁగవలయుఁబ•ర్వతకుమారి!

ఉ. చాకితతోడ నెప్పుడును • స్వైరిణితోడ సుదక్యతో విభున్
బైకొని పోరుసేయుచెడు • భామినితో విధవావధూటితో
జోకగ సర్వమున్ దొరఁగి • జోగిగఁ గ్రుమ్మరు నాతితోడుతన్
జేకొనరాదు విన్నఁకను • జెల్మి కులాంగన లీశ్వరప్రియా! 229

గీ. ఒంటిగా నెందునిలుచుండఁ•టొప్పదెపుడు, నగ్నయై తీర్థమాడఁజ•నదు వెలఁదికిఁ
గడపఁ దిరుగలి రోలు రో•కలిని సాన, రాతి నసిపీఁటఁ గూర్చుండ•రాదుసతికి

ఉ. అచ్చికబుచ్చికొప్ప మగఁ • డక్కునఁ జేరిచి వేడ్కసేయఁగా
నచ్చట ముచ్చటల్ గనుచు • హాయిమెయిన్ రమియించుచుండినన్
హెచ్చుగ సొక్కఁజెంది విభు • నెల్లిదమాడఁగఁ గూడ దెంతయుఁ
నచ్చునటుల్ మెలంగవలె • నాథుని నెమ్మది కెల్లప్రొద్దులన్ 231

గీ. భోగసమయంబునన్ దక్క • పొలఁతి కెపుడు
ప్రౌఢిఁజూపింపఁదగ దాత్మ • పురుషు నెదుట
భర్తకెచ్చోట మోదంబు • పరిఢవిల్లు
నందె యనురక్తయై సతి • యమరవలయు

క. పెనిమిటి సంతసముననుం,డినఁ జేడియ సంతసమున • నెగడవలెన్ గుం
దున వందురుచుండినఁదా, నును బరితాపంబునన్ గ•నుట దగుఁగొమయున్

క. ఆపత్సంపత్తులయం, దోపికతో నొక్కపోల్కి • నుండఁగవలయున్
గాఁపురము పేదయైనను, రాపొందక ధీరయగుచు • రంజిలవలయున్ 234

గీ. ఉప్పు నేయియుఁ దైలాదు • లెప్పుడేని
శూన్యమగుచుఁ బతివ్రతా • సుందరాంగి
మగనితో నవిలేవని • మనసునొచ్చఁ
జేయరా దాఱడింబడఁ • జేయరాదు 235

ఉ. ఉన్నతపీఠమెక్కి సతి • యుండఁగ రాదిఁక దుష్టసన్నిధిన్
బన్నుగ నిల్వరాదు తన • భర్తకుఁ గాతరవృత్తబోధనం
బెన్నఁడు సేయరాదు కడు • హెచ్చుగఁ బెద్దలయొద్ద భాషణం
బున్నగు సేయరాదు పువుఁ•బోఁడ్లకు భూధర రాజకన్యకా! 236

క. అరవిందభవునికన్నను, సరసీరుహనయనుకన్న • శర్వునికన్నన్
గరమధికుఁడు దనవిభుఁడని, కరివరవిభయాన యెఱుఁగ•గాఁదగుమదిలో

ఉ. దవ్వులనుండి వల్లభుఁడు • ధామముఁ జేరినయంతనే కడున్
జవ్వన స్నానమున్ సలుపఁ • జేసి లసద్రుచిరాన్నపానముల్
మవ్వముగా నొసంగి కడు•మానగుదుస్తుల మేల్మిపీఠమున్
జవ్వని యిచ్చి పాదములఁ • జక్కఁగ నొత్తవలెన్ మహేశ్వరీ! 238

క. మితముగ నొసంగుజనకుఁడు, మితముగనిడుఁదోడఁబుట్టు•మితముఁగొడుకిడున్
హితముగమగండొసంగున, మితముగసౌఖ్యములఁబేర్మిఁ•మెయి నిదిగనుమా!

గీ. విభుఁడె దైవంబు సతులకు • విభుఁడె గురుఁడు
ధర్మతీర్థవ్రతములెల్ల • ధవుని కొలువె
యనుచు సర్వము విడనాడి • యలరుఁ బోఁడి
విభుని నొక్కని భక్తి సే•వింపవలయు. 240

సీ. పెనిమిటిఁ బాసియో•దనము మెక్కినయోష, మేషియై చరియించు•మేదినిపయి
పరునిన్ మరగి మరు•వనికిలోనైనయు, క్రొక్కుమలి ఘూకమా • కోటరమున
భర్తదన్ గొట్టిన•బదులు గొట్టిననారి, భూరిబిడాలమై•పొడముఁబుడమి
పతితో జగడమాడి•ప్రత్యుక్తినిచ్చిన, పొలతుకగుక్కయై•పుట్టుభువిని

గీ. పరునిఁ గ్రీగంటఁజూచిన • పడఁతిగిల్ల, కన్నులొందిజనించుజ • గంబునందు
నీవునీవని నాథుని•నీతిమాలి, దెగడెడుగయాళిమూగయై•తగజనించు. 241

క. ప్రాణంబు లేని దేహము, మానుగ నెట్లశుచియగునో మగనివిడినయ
జ్ఞానన యటు లశుచిత్వముఁ, బూనుననుచుఁ జెప్పు శాస్త్రములు శివరాణీ!

క. ఆపెజనయిత్రిధన్యయు, నాపెగురుఁడు ధన్యుఁడీధరావాసముపై
నాపెపతి ధన్యుఁడెంతయు, నేపె పతివ్రతయొ పుడమి నిందునిభాస్యా! 243

క. పితృమాతృవంశజులునున్ బతివంశ్యులు సాధ్విపుణ్యభాగ్యంబున స్వ
ర్గతిఁజెంది మేటిభోగము, లతులితముగనొందఁగలరు హరువిరిఁబోణీ! 244

గీ. శీలభంగం బొనర్చిన చేడె మాతృ, పితృకులమ్ములవారిని విభునికొలము
వారినిన్ బడద్రోయు స వారణంబు, గా నధస్థలమందు శంకరవధూటి! 245

గీ. ఎచ్చటెచ్చటసాధ్వియా నింతియడుగు,లీధరాభాగమునుస్పృశి యించు నెలమి
నచ్చటచ్చటఁ బావనంబై సమస్త, దోషహరణక్షమంబయి తోఁచుఁబుడమి.

చ. పరమపవిత్రుఁడైన యల భాస్కరుఁ డాయమృతాంశుఁ డామరు
ద్వరుఁడగు గంధవాహుఁడు న వశ్యముగాఁ దమ శుద్ధిఁగోరి యి
ద్ధరను బతివ్రతాతనువుఁ దాము స్పృశింతురు నిక్కమింక న
ట్లురువుగ నాసచేయు శుచియున్ సలిలంబులు సాధ్వి తాఁకుకై. 247

క. ప్రతిగేహమందు లలితా, కృతులింతులు చాలఁగలరొ గిన్ వినుము పతి
వ్రతయగు నాలుమహేశ్వరు, నతులితకారుణ్యసిద్ధి నమరున్ ధరణిన్. 248

క. గంగావగాహమును జే, యంగా దేహంబు పూత మగునెట్టుల న
ట్టుంగాదె సాధ్విఁగన్గొని, నంగల్మషమువియుఁ బావనంబఖిలమగున్. 249

క. పతిదేవత యుమ యాపెకుఁ, బతియగువాఁ డీశ్వరుండు పన్నగనీదం
పతులను గొల్చుమనీషి ని, రతమిష్టములొందిపుడమి రాజిల్లుఁగడున్. 250

గీ. నిగమము పతివ్రతానారి యగును బ్రణవ
మీశ్వరుఁడు క్షమసాధ్వియా నిగురుబోఁడి
తపము పశుపతి సత్క్రియ ధరనపాంసు
లయువిదఫలంబు శివుఁడు క ల్యాణమూర్తి! 251

వ. ఇవ్విధంబున విప్రాంగన పతివ్రతాధర్మంబులును దన్మాహాత్మ్యంబులు నుప
దేశించి వెండియుఁ దద్భేదంబుల నెఱింగింపఁ గడంగి యిట్లనియె. ఆర్యా!
వినుము పతివ్రతలుత్తమ మధ్యమ కనిష్ఠాధమ భేదంబుల నాల్గు విధంబుల
బరంగుదురందు. 252

ఆ. పతినిఁ దక్క నెవ్వడు • పరపురుషునిఁ గల, నేనిఁ దలఁప కన్య•నీక్షణంబు
చేయనట్టి సాధ్వి • చెన్ను గానుత్తమ, యనఁగఁ జెల్లు నవని•హారుమిటారి! 253

క. సుతువలెఁ దోబుట్టువలెఁ, బితవలెఁ బెఱవారిఁ గనుచుఁ•బెనిమిటియందు
ప్రతిమమగు భక్తి నెఱపెడు, సతి మధ్యమయనఁగఁ జెల్లు • శైలవరసుతా! 254

క. వ్యభిచారము కులభామిని, కభిరూపము గాదటంచు • నాత్మ నెఱఁగి తా
విభుని భజింపుచు నుండిన, యుభయాన కనిష్ఠయనుచు • నేర్పడుఁ బుడమిన్

క. పెనిమిటిభయంబునను గుల, జనులభయంబునను బరుని•సాంగత్యము స
ల్పని వధు వధమాధమయని, యనుదురు ప్రజలెల్ల ధాత్రి•నగరాజసుతా? 256

వ. ఇట్లనేక ధర్మసూక్ష్మంబు లెఱింగించి.

గీ. ఇత్తెఱంగునఁ బతిభక్తి • నెఱిఁగినడువు, మమ్మరో! సర్వవేదప్రి•యంబుగాఁగ
నఖిలజగదంబ వీవతఁ•డఖిలవిభుఁడిఁ కను, నినుఁదలఁచి సాధ్వులొందురు•నెలఁతలిలను

వ. నేను లోకాచార ప్రకారం బింతవట్టు నీకెఱింగించితి నని యూరకున్నంతఁ
బార్వతి పరమామోదంబునొందె. మేనకయు సమయోచితం బారసి ధైర్యం
బుచేసి ప్రయాణసన్నాహంబుఁ గావించి పార్వతి నాలింగనంబు నొనర్చి
కన్నీరునించె, పార్వతియుఁ దల్లిన్‌గాంచి కృపావచనంబు లుచ్చరింపుచుఁ
బెల్లుగ నలందురెఁ గుసుమకోమలయగు పార్వతి రోదనంబుఁ గాంచి బాంధవ
స్త్రీలును నాగరకాంతలును దేవపత్నులు మున్నగువారలెల్లరు చింతాదంతు
రాననలైరి సర్వజగత్ప్రభుండగు మహేశ్వరుఁడు నవ్వారి దుఃఖభరంబుఁ జూచి
తానును గంటఁ దడిఁబెట్టె.

గీ. ఇట్టిసమయంబునందుఁ దు•హినగిరీంద్రుఁ
డాత్మజులతోడ నరుదెంచి • యార్యఁ గాంచి
వెక్కసంబగు దుఃఖంబు • వెలయనాపెఁ
దనదు వక్షమునన్ జేర్చి•కొని రయమున 250

ఉ. తల్లిరో! యెట్లుబోయెదవు • తల్లినిఁ దండ్రిని నన్నదమ్ములన్
బెల్లుగ బంధువర్గమును • వేశ్మమునున్ విడనాడి యిప్పుడీ
యెల్లరునిన్నుఁ బాయఁగల • రెట్లు కనుంగొను జిన్నవోయెసీ
యిల్లును బట్టణం బిపుడె • యేనెటుసైతు వచింపు మమ్మరో!

గీ. అనుచుఁ గన్నీరుదొరుఁగమ♦హావ్యసనము, తోడవందురుచున్నట్టి♦తుహినభూమి
ధరున కధ్యాత్మతత్త్వంబుఁ♦దజ్ఞుఁడగుపు,రోధ బోధించె నాత్మని♦రూఢిదనర

ఉ. పార్వతి తల్లిదండ్రులకుఁ ♦ బన్నుగఁ బెద్దల కెల్లవారికిన్
గర్వములేక మ్రొక్కి కడు ♦ కన్నుల నీరొలుకంగఁ జింతిలన్
సర్వపురంధ్రు లద్రివరు ♦ సాధ్వియుఁ బుత్రులుఁ దద్వధూమణుల్
పర్వతశేఖరుండును గృ♦పన్ విలపించిరి కించతోఁగడున్ 262

ఆ. విప్రులంత మరల ♦ విజ్ఞానబోధంబు, చేసి లగ్నవేళఁ♦జెప్పనపుడు
ధైర్యమొంది తుహిన ♦ ధరుఁడు రప్పించెఁబ,ల్లకినిఁ గాలియెక్కు♦టకయి వేగ

—* శివుఁడు పార్వతీదేవిన్ దోడ్కొని కైలాసంబున కేగుట *—

ఆ. పుణ్యకాంత లుమకు ♦ భూరిగా దీవెన, లిచ్చి యందలంబు ♦ నెక్కఁజేసి
రార్య మరల గురుల♦కందఱికిని మ్రొక్కి, పయనమయ్యె బొనర్చె♦భర్తవెంట

క. రాజోపచారముల గిరి,రాజు సుతకుఁ దనరఁజేసి♦రాణవలిర్వన్
బూజార్హములగు వస్తువు, లోజంగూరిచి యొసఁగి ♦ యుద్యత్ప్రేమన్ 265

గీ. తానుమేనయుఁ గొడుకులుఁ ♦ దత్సతులును
నందొటు విహార వనివఱ ♦ కరుగుదెంచి
వీడుకొల్పిరి బహువిధ ♦ విభవమెసఁగ
శివుఁడుచేరెను రజతాద్రి ♦ శిఖరమునకు. 266

క. అందలి గణవరు లమితా,నందముతో నెదురువచ్చి ♦ యధికోత్సవ మొ
ప్పం దుహినగిరిసుతాశివు, లం దగఁ జేర్చిరి మనోజ్ఞ♦లలితభవనమున్

వ. అత్తఱి మహేశ్వరుం డార్యాచిత్తంబునందలి గురుజనవియోగజన్యంబగుకుందుఁ బాఁపంగడంగి,

గీ. పార్వతినిఁజూచి యిట్లనెఁ♦బ్రాణదయిత!, చూచితే వెండిగట్టు ల♦క్ష్ములకుపట్టు
తలఁపువచ్చెనె యిచ్చోటు♦తలపువచ్చె, నే మనవిహారగోష్ఠి ప♦ర్వేందువదన!

క. హెచ్చగు పచ్చలతిన్నెలు, నచ్చపు వజ్రంపుకోన ♦ లల్లవె కనుమా!
మెచ్చులు గులుకుచు నడలన్, గ్రచ్చఱ నిటువచ్చెఁజూడు♦కలికి! నెవళ్ళన్.

క. నెత్తావులఁ బుత్తెంచుచుఁ, బొత్తుఁదెలుపు జాదిపొదల♦పొలకువఁగంటే
గుత్తులు గుత్తులు పండ్లవె, యెత్తుమనుచుఁ జూపుఁగాంచు♦మెలకల్పతరుల్.

క. పొందమ్ములఁ జెంగలువల, నందములై యంచగముల • హాళిహాళిర వళిన్
విందులకుఁ బిలుచుఁగొలకులు, పిందుపుగాఁ దే యొయ్యారి! • వేడుక నిచట౯.

క. రంగులరంగుల తామర, లుం గలుపలు నలరు నంచ•లున్ గ్రౌంచములున్
రంగులరంగుల చిలుకలు, పొంగిపడెడునందముఁజూడు•పుష్కరిణు లుమా! 273

క. అవి నొడివిన విని శంభున, కనిశంబును దయితయైన • యఖిలేశ్వరి యి
ట్లనె దేవ! మఱతునే నూ తనమేదిట నేను గొ్రిత్త•దానినె నీకున్. 274

క. ఐనను లోకాచారముఁ, బూని నడువవలయుఁ గానఁ • బుణ్యచరిత! నీ
వా నియతిఁ దలఁచి కడుదయ, తో నడుపుము కార్యమెల్లఁ • దుష్టియొసంగన్

— * శివుఁడు దేవత లందఱికిఁ గట్నము లిచ్చి పంపుట * —

వ. అనిన మహేశ్వరుండు సుధాధారాస్వాదంబగు ప్రాణప్రియావచనంబున కమందానందంబునొంది యిట్లనియె. దేవీ!

క. భూషణములు శ్రుతులకుఁ బరి, పోషణములు దృఢవికాస • బోధాగతికా
శ్లేషణములు సుఖసిద్ధికిఁ, దోషణములు మదికి నీ మృ•దులభాషణముల్. 277

వ. అనుచున్నంత గణపాలురు నానావిధమధురభోజ్యపదార్థంబుల నాయితంబు చేసి వడ్డింపుడు నందఱు ప్రియంబంది భుజియించి విడెంబులనుగొని మహేశ్వరునకు నమస్కరించిరి. పరమేశ్వరుండును యథాయోగ్యంబుగ నందఱకుఁ గానకదుకూలాంబరమణిమయభూషణంబుల నుపాయనంబులిచ్చి లోకాచారంబు ననుసరించి హరివిరించులకును వసిష్ఠాదిబ్రహ్మర్షులకును వందనంబు చేసె. బ్రహ్మర్షులును బితామహాచ్యుతులును లౌకికమర్యాద ననుసరించి పార్వతీపరమేశ్వరుల కాశీర్వచనంబు లొసంగిరి. వివాహంబున కరుదెంచినవారందఱును హరివిరించనాదులతోఁ బరమేశ్వరానుజ్ఞన్ గొని తమతమ నివాసంబుల కరిగిరి. మహేశ్వరుండును గణపాలుర మందిరద్వారంబందు నియమించి తాను మహామాయయగు నార్యతో విహారమందిరంబుఁ జేరి సుఖంబుండె. ఇట్లఖిల కల్యాణకారణంబును, శోకఘ్నంబును, నాయుర్ధనవర్ధనంబును ప్రమోదకరంబును సకలజగద్గేయమానంబును నగు పరమేశ్వరకల్యాణంబు మీకా మోదంబునఁ జెప్పఁబడియెనని సూతుండు శౌనకాదిమునీంద్రులకిట్లనియె.

— * ఫలశ్రుతి * —

క. ఈ సుచరిత్రం బద్భుత, మై సర్వారిష్టశమన•మై యాయుష్యం
బై సర్వకామదంబై, భాసిల్లు యశస్యమగుచుఁ • బాఠకుల కిలన్. 279

సీ. ఎడఁబాటు లేక పె•ల్లడరుచుండెడి దీర్ఘ, రోగియా మనుజుఁడా•రోగ్యమొందు
జోడు సేకుఱక సం•క్షోభంబుతో నున్న, పురుషుండు పెండ్లాముఁ • బుణ్యసతిని
సంతానమే లేక • చాలఁ గృశించు దం, పతుల కిష్టంబుగా • సుతుఁడు పొడముఁ
గుడువఁ గూడును గట్టఁ•గోకయు లేని శు, ష్కదరిద్రుఁ డతులభా•గ్యంబుఁ జెందు

గీ. ప్రబలదుఃఖాకులుండగు•వాఁడు దుఃఖ, శాంతినిన్ గొను నపమృత్యు•చకితుఁడైన
వాఁ డకాలపుమృత్యువు•వాతఁ బడక, మను నెవం డీకృతినిఁ జది•వినను వినిన.

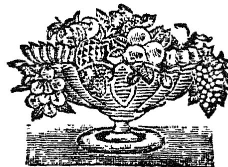
క. వినుపించు నెవఁడు నిత్యము, జనములకీ శివవివాహ • చరితము శుచియై
వినునిత్య మెవఁడు శుచియై, చనఁగల రవ్వారు తుదకు•శర్వునిపదముల్

వ. అని చెప్పినంత శౌనకాది మహామును లవ్వలికథను జెప్పుమనుటయు

మ. చరగుర్వీశ్వరపూజనాభిరతభా•స్వద్దివ్యచేతోంబుజా!
హారనీహారపటీరహారశరద•భ్రాదభ్రకీర్తిప్రభా!
నిరతాన్నోదకదానతోషితజనా! • నిత్యప్రియాలాపనా!
యురుగానోచితవర్తనా! హారితగో•త్రోద్భూత! భాస్వద్గుణా!

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వరనామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి పార్వతీఖండంబునఁ
బంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

కుమార ఖండము

ప్రథమాశ్వాసము

నిగమాగమసముదిత
మానితధర్మాచరణస•మాహిత హృదయా!
నానాశిష్యోఘతమో
భానూ! శివమూర్తి! వీర•భద్రారాధ్యా!

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె,

గీ. గిరిజఁ దోడ్కొని కైలాస•గిరికి శర్వుఁ
డరుగుదెంచి సుఖంబుగ • నచట నేమొ
నర్చె నాకెఱిఁగింపుము • నలినసూతి!
యనుచు నారదుఁ డడుగ నిట్లనియె నజుఁడు 2

క. నారద! చెప్పెదవిను చెన్నార దయావిభవుఁడైన • యభవుని చరితన్
దారకదనుజవధార్థము, దారకు నసమానశక్తి • ధరఁగనుటయునున్ 3

క. సురలెల్లరుఁ దమనగళుల, కరుగుడుఁ జంద్రార్ధమౌళి • యమరుల బాధల్
పరిహారము సేయఁగ మది, నరసి కృపావివశుఁడగుచు•నంత రయమునన్. 4

—* శివుఁడు మణిభవనంబందుఁ బార్వతితో సౌఖ్యమొందుట *—

చ. అనుపమదివ్యరత్నముల•కాస్పదమై యలరారుచోటఁ జం
దనరససేకభాస్వదవ•దాతమణీమయమైనచోట నూ

తనవికచప్రసూనదళ ♦ తల్పవిభాసితమైనచోటఁ బా
వనతరమంజరీప్రకర ♦ బాలసమీరము లొప్పుచోటునన్

క. భోగసుఖోపకరణ, శ్రీగరిమ నెసంగుచోటఁ ♦ జేకొని క్రీ
డాగతుల శర్వ తరమై, రాగిలుచోటన్ మనోహరంబగు చోటన్

క. గిరిరాజరాజతనయయు, బరమేశ్వరుఁ డతనుభోగ ♦ పరిణతుండై
సురతక్రీడలఁ దేల్చెను, సరవిగ నొక వేయిదివ్య ♦ సంవత్సరముల్ 7

క. శివదేహస్పర్శంబున, శివుండు బ్రమోహంబుఁ జెందుఁ ♦ జిరకాలం బా
శివు దేహస్పర్శంబున, శివయుఁ బ్రమోహంబుఁ జెందు ♦ జిరకాలంబున్. 8

ఆ. చాలఁగాల మిట్లు ♦ జరుగఁగా నద్రిజా, శంకరులకు నొక్క ♦ క్షణమువోలె
నరిగెనంత దివ్య ♦ వరులు మేరువుఁ జేరి, గోడఁగఁదొడఁగిరప్పుడు ♦ గోడవయడర.

చ. చలనమొకించు కేని గనక ♦ స్వాత్మమునందు రమించు నీశ్వరుం
డిలమన కార్యసిద్ధికయి ♦ యే గిరికన్యను బెండ్లియాడి వె
గ్గలముగ నాపెతో సతము ♦ కామసుఖంబులఁ జెందుచుండె వే
ల్పుల కడగండ్లఁ బాప నొక ♦ పుత్రకుఁ గాంచకపోయె నింతయున్. 10

క. అనియిటుల శైలకన్యా, మనసిజ హరసంగతుల న ♦ మరికులతిలకుల్
వినుచుఁ దడవౌట కెంతయు, వసరుచు గుమిఁగూడియొక్క ♦ యవసరమందున్.

— * దేవతలు కుమారోత్పత్తికై విష్ణుమూర్తికిఁ దమకష్టంబుఁ జెప్పికొనుట * —

గీ. అజునిఁదోడ్కొని నారాయ ♦ ణాంతికమును, జేరి వందన మొనరించి ♦ భూరిదుఃఖ
భరము చేఁగడుపొగులుచుఁ ♦ బరగనిట్లు, చెప్పికొనిరార్తమూర్తులై ♦ శ్రీవిభునకు

క. హరి! వేయిదివ్యసంవ, త్సరములనుండియును శివుఁడు ♦ శైలతనయతో
సురతక్రీడలఁ బెనఁగెడు, విరమింపఁడు మాన్పఁ దకట ♦ వేల్పులవెతలన్. 13

ఆ. పుండరీకనయన! ♦ పోలునే! నీవును, దయను దప్పి మమ్ముఁ ♦ దలఁపకుంట
రమ్ము పోదమిపుడు ♦ రాజతగిరి కహా, యమ్మునరయు శివుద ♦ యన్బడయఁగ. 14

వ. అనిన నిలింపులకు వైకుంఠుండిట్లనియె.

చ. అలమట మానుఁడింకఁ గరు ♦ ణాత్మకు శర్వు భజింపుఁ డిప్పుడా
యలఘునను గ్రహంబున ర ♦ యంబుగ భద్రముగల్గు నీశ్వరున్

గొలిచెడు వారికెప్డు సమ • కూరు శుభంబులు వాయుదుర్గతుల్
పొలియుచు రాయశాసలని • భుల్ రిపువీరు లుమ్రగకోపనుల్. 15

గీ. శీవరము సేయఁదగ దిప్డు • దివ్యులార!, కాలపరిపాక మొందిన • కార్యమెందు
సిద్ధిఁగాంచుఁ దదన్యంబు • చెడును దీని, నెఱిఁగి యోరిమిఁగావింపుఁ • డిద్ధమతులు!

వ. వెండియును.

గీ. శంకరుం డిప్డు సంభోగ • సక్తుఁడగుచు, ననవరతము రతంబుల • నలర నెవఁడు
భంగ మొనరింపఁజాలెడు • ప్రభుఁడె పూర్ణ, వర్ష సాహస్రమున రతి • వదలు నిజము.

క. శక్తిశివుల సంయోగము, యుక్తం బది సకలవిష్ట • పోత్కరసుఖమున్
వ్యక్తముగఁగూర్చు నిది సు, వ్యక్తము పరికించి పాయుఁ • డాత్మవ్యథలన్.

వ. మఱియును.

క. స్త్రీపురుషసురతభంగపుఁ, బాపంబున కెవ్వఁడేనిఁ • బాల్పడు భువినా
కాపురుషుఁ డొందు నిరయము, స్త్రీ పుత్రులఁ గోలుపోవు • సిద్ధంబు సురల్!

క. మున్నల దూర్వాసుం డను, సన్నుతుఁడు ఋషీశ్వరుఁడు • శక్రుని రంభా
పున్నాగగతి సురతసం, పన్నుని విడఁదీసి కుడిచెఁ • బ్రతిఫలము వెసన్. 20

గీ. భార్య గడతేఱ వేఱొక • పడఁతిఁ బెండ్లి
యాడి యొక వేయి దివ్యహా • యనములకు వి
యోగజనితజ్వరముఁ బాసి • యూరటఁగొనఁ
బలువు రిబ్భంగిగాఁ బ్రతి • ఫలముఁ గనిరి. 21

క. సకలమునిపేకసాధ్యం, బకలంకముగాఁగ సృష్టి • కాధారం బీ
యొకటియెకద! యిద్దానికి, వికలతఁగూర్పంగఁ దగునె • విబుధప్రవరుల్. 22

వ. కావున త్వరపడక మీ మీ నివాసంబుల కరుగుఁడు. సంపూర్ణవర్షసహస్రం బందుఁ గైలాసంబున కేగి యమ్మహాదేవుని వీర్యంబుఁ బుడమిపయిం బడఁ జేయుం డపుడు స్కందుడనఁ గుమారుండు పొడము దాన మన కభీష్టసిద్ధియగు నని జనార్దనుం డుపదేశించి యంతఃపురంబున కరిగె. బ్రహ్మాదులెల్లఁ దమనివాసంబుల కేగి రంతఁ గొన్ని నాళ్ళకు శక్తిశక్తిమంతులసంతత విహారంబునకు సశేషగజకచ్ఛపంబగు ధరాతలంబుపీడితంబై జగత్ప్రాణంబగు సమీరణంబు స్తంభింపుడుఁ ద్రిలోకజనంబు భయాక్రాంతంబై పితామహుఁ జేర నతండు

నారాయణునిఁ బురస్కరించికొని దేవతలతోఁ గైలాసంబుఁ జేరుదు నంతఁ గమలాకాంతుండు శివద్వారంబుననున్న గణపాలురకు మ్రొక్కి యిట్లనియె.

క. శంకరకింకరులారా!, సంకటహరులార! శర్వ • సాన్నిధ్యం బా
తంకమున వనరు మాకిట, శంకింపక కూర్పుఁడయ్య • సత్వరము కృపన్. 24

వ. అనిన గణాధీశ్వరు లిట్లనిరి.

క. హరి! వినుము సర్వలోకే, శ్వరుఁడు హరుం డిందు మమ్ము • స్థాపించి మహే
శ్వరితో రిరంస నంతఃపురమున నివసించె నిపుడు • పోరా దటకున్. 25

వ. అనిన విని చేయునదిలేక చింతాగ్రస్తుండై నారాయణుండు శివగణంబులకు వినతుండై మ్రొక్కి యొక్కించుక సెలవొంది దేవతలతోడఁ బ్రతీహారంబం దుండియే యార్తవాక్యతోఁ దారస్వరంబున నిట్లఖిలలోకేశ్వరు నుద్దేశించి మొఱవెట్టుకొనియె. 26

—* విష్ణ్వాదులు కైలాసంబున మహేశభవనద్వారమందుండి మొరవెట్టుకొనుట *—

సీ. ఏల వందారుకల్పక! • యిప్పటికిని, మాదువెతలనుదీర్పఁగ • మఱచియుంటి
వసురపీడితబృందార • కాళికీవె, శరణ మేజాగుసేయక • సాఁకుమిఁకను. 27

క. సురసిద్ధసాధ్యమనుజా, సురయక్షపతంగదండ•శూకశిశరభా
సురగీతపుణ్యచరితా!, సురచితసకలాబ్జజాండ! • చూడుమిఁక దయన్. 28

వ. ఇట్లు బహుప్రకారంబుల వినుతిపూర్వకంబుగ దేవతలంద ఱొక్కమొలుంగున మొఱవెట్టుకొనుటయు నెక్కుడు కోలాహలధ్వనియును టాలించి భక్తవత్సలుం డగు పరమేశ్వరుం డెఱింగి సంభోగవిరతిన్ జేయనెంచి పార్వతీ భయంబున సంకోచించియు నెట్టకేలకు సురతంబుమాని గృహద్వారంబుఁ దఱియఁ జొచ్చి బృందారకులకు దర్శనంబొసంగి యిట్లనియె. 29

—* శివుఁడు దేవతలమొరవిని యోగమువే వీర్యంబుఁజార్పుట *—

గీ. ఏమివచ్చితి రిచటి కు • పేంద్ర! పద్మ, సూతి! నైలింపగణముతో • సుఖమొమీరు
చిన్నవోయిన మొగములు • చెన్నుదఱిగి, కానిపించుచున్నవి • కతము సెప్పుఁడు.

వ. అనిన గోవిందప్రముఖులగు బృందారకులంద ఱిందుధరపాదారవిందంబుల కానందంబుతో వందనంబు లొనర్చినయంత. 31

గీ. దూయమాన మనంబుతోఁ దోయజాక్షుఁ, డిట్టులనియె మహేశ! నీకెఱుఁగరాని
వృత్తమున్నదె సకల హృద్వేశ్మవాసి, వగుచు మమ్మడుగంగ నీకవసరంబె?

చ. కొమరునిఁ గాంచకుంటి విటు ఘోరపురక్కసు బారిఁ జిక్కి పా
రము గనరాని దుఃఖమున రాపిడిఁ జెందుచు నుంటి మింక శీ
ఘ్రముగఁ గుమారుఁ గాంచు మమరప్రియమున్ బొనరింపు దుర్మదో
ద్యమునిఁ వధింపు తారకునిఁ దత్పరివారము లోకరక్షకై. 33

చ. అనిన హరుండు చిత్తమున సక్కటికంబును జెంది యిట్లనెన్
వినుము ముకుంద! మామకపు వీర్యము మస్తకమందె యున్నదై
నను గ్రహియించువారలఁ గనన్ దగు నిప్పుడె యోగశక్తి మో
చన మొనరింతునంచప్డు జార్చెను శుక్రము స్వర్ణవర్ణమున్. 34

చ. అనలుఁడు నిర్జరానుమతి నా శివవీర్యమునున్ గపోతమై
యొనరఁగ మ్రింగె నంత నమరోత్తములందఱుఁ గొంతకొంత ఖా
దన మొనరించి రప్డు వసుధాధరపుత్రి విభుం డటన్ విలం
బన మొనరించు టారసి జవంబున వచ్చి కనెన్ సురావళిన్. 35

— * పార్వతీదేవి దేవతలను శపించుట * —

ఉ. ఓరి దురాత్ములార! వినుఁ డో యమరాధములార! మీరిటుల్
నారమణున్ హరున్ గొలిచి నాదు విహారము వమ్ముచేసినా
రో రిమిఁదక్కి స్వార్థపరతోన్నతి నన్నుడికింపఁ జేసి యే
తీరున శ్రేయమొందెదరు? దీర్ఘతరార్తి మునుంగకే ధరన్. 36

క. నను వంధ్యను జేసిన యఘమున నిప్పటినుండి మీదు పొలఁతులు చూలున్
గొనకుందురు గావుతఁ గడు, వనరుదు రెంతయును బుడమి వంధ్యాత్వమునన్.

గీ. ఇట్లు నిర్జరులను శపియించి పావకునిఁ గనుంగొని యత్యంత కుపితయగుచు
శాపమిడె నోరి! శివవీర్యజగ్ధి! సర్వజగ్ధివగు దీవు భువి జుగుప్సన్ దొరంగి,

చ. అని యిటు శైలకన్యక హుతాశనుతో సకలామరవ్రజం
బును శపియించి నాథుఁ గొని పోయెఁ దదీయవిహారమందిరం
బున కటమీఁద శంకరునిఁ బొందికఁ గొల్చి గణేశుఁడన్ గుమా
రునిఁ గని తాపమున్ విడె మరుద్గణ మెల్లరు బాగు బాగనన్. 39

సీ. అక్కటతను సర్వమును వేఱొ ♦ కప్డు చెప్ప, వాఁడ నిపుడు వినుం డీశ ♦ బాహులేయు
జన్మచరితంబు దైతేయ ♦ సంహృతియును, దేవతలకెల్ల దుఃఖంబు ♦ తీఱుటయును.

ఉ. వేలుపు లంత నీశ్వరుని ♦ వీర్యము మ్రింగుటచేతఁ జాలఁగాఁ
గాలుచు నిల్వఁజాలక జ ♦ గద్గురు శంకరుఁగూర్చి యెక్కుడౌ
జాలిదనర్పఁ బ్రార్థనము ♦ సల్పఁగ స్వల్పితకల్పశాఖ య
క్కాలహరుండు వాకిటికిఁ ♦ గ్రచ్చఱవచ్చి కనెన్ నిలింపులన్. 41

వ. అంత దేవత లీశ్వరున్ గాంచి యాతురులై మ్రొక్కి యిట్లనిరి.

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవ ♦ దీయ మహోజ్జ్వల వీర్యమున్ మహా
శావశచిత్తతన్ మెసవఁ ♦ జాలదహించుచునుండె నద్ది మా
కీవిధమున్ భరింపఁ దర ♦ మెట్లు కరంబు భరంబు తండ్రి! నీ
వీ వగఁ బాపి యెట్లయిన ♦ నేలుము బాలశశాంకశేఖరా! 42

క. లేరన్యఁ జత్తు మిత్తఱి, లోకేశ్వర! నీవుగాక ♦ లోకంబున నీ
నాకనివాసుల యలజడిఁ, బోకడఁచు ఘనుండొకండు ♦ పోసఁగునె యెందున్.

ఆ. అని దహింపఁబడుచు ♦ నార్తిచేఁ దహతహఁ, పడుచునున్న నాసు ♦ పర్వవరులఁ
గాంచి వేగనపుడు ♦ కారుణ్యమెదనెంచి, భక్తవత్సలుండు ♦ పలికె నిట్టుల.

క. ఓహరిహాయ! యోయమ! యో, వాహీకృతమకర! యోసు ♦ పర్వవరేణ్యులా!
మోహమునఁదిన్న వీర్యము, బాహిరముగఁ గ్రక్కుఁడనని ♦ బాముదొలంగున్

చ. అనుడు నిలింపు లంత వడి ♦ నా శివవీర్యముఁ గ్రక్క నద్ది కాం
చనమయి యంబరం బెగసె ♦ సర్వసుపర్వులు బాముఁ బాసి శ
ర్వుని వినుతించి గేములకుఁ ♦ బోయిరి పావకుఁ డొక్కఁడప్డు శం
భుని యనుకంపఁ జేకొనక ♦ భూరితరార్తి వహించి భీతిమై. 46

ఆ. శివునిఁ జేరఁబోయి ♦ చేమోడ్పురచియించి, నేరమికిని సైచు ♦ నిష్ఠఁజూపి
దాహమార్పు దేవ! ♦ దాసుఁడఁగానొకో, కరుణఁబరపుఁ మెగ్గుఁ ♦ గడపుమిఁకను

—* అగ్నిదేవుని క్షోభం బారసి శివుఁ డుపాయము సెప్పుట *—

వ. అని యిట్లు దీనుండై యర్థించిన యగ్నిన్‌గని కనికరంబుతో మహేశ్వరుండు
యోజించి యిట్లనియె. 48

క. అనుచితగతి నాకేత, న్ననుమెక్కితివట్లు వెరుకఁ • జూడక యగ్నీ!
ఘనతరదాహం బిపుడీ, ట్లొనఁగూడిన దైవఁదలఁచు • నుడిగి వినుమికన్. 49

వ. ఎలనగవుతో.

క. కొలఁది దినంబులలో ను, జ్వలతరమీ వీర్య మొక్క • చక్ర స్తనిని
ర్మలగర్భ మొందు నాక్షణ, మలమటచను నీదు దాహ•మాఱు హుతాశా! 50

సీ. నావుడు మ్రొక్కి యాత్మసద • నంబునకున్ జని యీశ్వరోక్తులన్
భావమునందు నిల్పికొని • భామ యదేవ్వతో నాదు ప్రాణర
క్షావహమూర్తి యంచుమదిఁ • జాలఁదమిన్ దలపోయుచుండఁగా
దైవనియుక్తి సప్తముని • తల్లజులొక్క యహంబునందొగిన్. 51

ఉ. చేడెలతోడ స్వర్ధునికిఁ • జేరి ప్రియంబున నందు మజ్జనం
బాడి సమస్త దివ్యులకు • హావ్యము లీయఁగ సప్తజిహ్వునిన్
బోడిగఁజేర్చి యాహుతులఁ • బొందుగఁ దన్ముఖమం దొసంగఁగాఁ
దోడనె యగ్ని వేల్పులకుఁ•దుష్టిగ వాని నొసంగె నయ్యెడన్. 52

—* అగ్ని సప్తర్షులభార్యలఁజూచి మోహించుట *—

ఉ. ఆసమయంబునందు రుచి•రాంగవయస్సువిలాసహాసశో
భాసముదీప్త లామునుల•భార్యలు మానులు కేవలన్ సము
ల్లాసవిభాసితాకృతి మె•లంగ ననంగశరాతతార్తివి
త్రాసితచిత్తుఁడై వడి స•దాగతిమిత్రుఁడు బాళిమీఱఁగన్. 53

ఉ. ఎందును నేనిఁ గాంచితినె • యిట్టి యపూర్వవిలాసవిస్ఫుర
త్సుందరకామినీమణులఁ • జూచిన నేమికి భాగ్య మిట్టిప
ర్వేందునిభాస్యలన్ గలిసి • యింపుజనింప రమింపకున్న నా
డెందము కుందడంగునె ఘు•టిల్లునె మోద మభంగభంగిగాన్. 54

ఉ. అన్ననవిల్తు విభ్రమము•లాకృతులన్ ధరియించి యిట్టు లా
సన్నములయ్యెనో యనఁగఁ • జక్కని సన్నని కౌను లందమౌ
యున్నత పీవర స్తనము • లుద్ధతచారునితంబబింబముల్
కన్నులఁదన్పు ముద్దులమొ•గంబులు గల్గినవార లీ సతుల్. 55

ఏనిటకే వీరి కౌఁగిళుల • నెవ్విధిఁ జేకొనువాఁడ నెట్టు లీ
మానిను లాత్మనాథుల స•మర్థులఁ బాసి ననున్ వరింతు రె

ద్ధాన మదీయమానసతను•తాపము పాయు నిఁకేమొనర్తు నా
మానస మెక్కుఁ డార్తిమెయి • గ్రమ్మచున్నది యొక్కతీరుగన్. 56

గీ. అనుచు నక్కాంతలను స్వశి•ఖాగ్రములను
డాయఁగా నెంచు మునులదృ•ఢప్రదీప్త
తేజములఁ గాంచి చకితుఁడౌ • దీనదశను
జెంది యేమి యొనర్పఁగఁ • జేవదక్క. 57

క. మునివరుల హోమకృత్యం, బనువుగ నెఱవేఱ నగ్ని • యాస్థలివిడి పా
వనమైనయొక్క వనతల, మును జేరి కడున్ విరాళిఁ • బొగలుచు వేగన్.

వ. అందు జలంబుల మునింగి ప్రాణంబులఁ బాఁపికొన సమకట్టుడు నంతఁ బరమ
పతివ్రతయును దత్పత్నియు నగు స్వాహాదేవి విభునియాశయం బెఱింగి. తన
యోగబలంబున సప్తర్షులలో నొక్కఁడగు యంగిరసుని కళత్రంబురూపంబుఁ
జెందివచ్చి పావకున కిట్లనియె. 59

* స్వాహాదేవి యార్గురు మునిభార్యలరూపంబున నగ్నిదేవునితోఁ గ్రీడించుట *

క. మునితల్లజుఁడగు నంగిర,సునిదారను మున్న నిన్నుఁ • జూచినది మొదల్
కొని యేను నాదు చెలులును, ఘనతరమగు మన్మథాగ్నిఁ• గ్రాఁగితిమి విభూ!

చ. చెలువుఁడ! నీవయిఁ దగిలె • చిత్తము నాకును నా వయస్యలా
చెలువల కట్లు నీమదియుఁ • జెన్నుగ మాయెడ బాళిఁగాంచుటన్
దెలిసి భవత్సదేశమును • దెంపునఁ జేరినదాన మించుపో
కల వెరవేకిఁ బోకఁడచి • కామసుఖంబులఁదన్పు నన్నిఁకన్. 61

గీ. నన్నతనుసౌఖ్యములఁ దేల్చి•నాదు చెలుల, నట్లుదన్పుము భవదధీ•నాత్మలగుచు
వారలున్నారిచట హవ్య•వాహ! నీవిఁ, కన్యమెంచినఁ బ్రాణంబు• లాసపడము.

వ. అనినంత

క. కడుఁబేద పెన్నిధానముఁ, బడసినయటు లావెఁగాంచి • పావకుఁడు మదిన్
గడుమురిసి కామకలలన్, దొడరి సుఖించెను గరంబు • తుష్టి యొసంగన్. 63

వ. అనంతరంబందు స్వాహాదేవి తక్కిన యేవుర రూపంబులతో నగ్నిభట్టా
రకునిఁ గలిసి సుఖించి యవల నరుంధతీ రూపం జలవడకున్న మిన్నకుండె.
వీతిహోత్రుండును దనయందున్న మహేశ్వర వీర్యంబంతయు మునిపత్నుల

రూపంబుననున్న స్వాహాదేవియందుంచి దాహంబుఁబాసె. స్వాహాదేవియును భర్తృవిముక్తంబును నతిదుస్సహంబునునగు పారమేశ్వరవీర్యంబు నిజగర్భంబందు భరింపఁదక్కి శ్వేతాద్రి శిఖరంబునఁ జార్చి వేదనఁబాసె. శ్వేతాద్రియు నవ్వేఁడిమికోడి మరుత్సహాయంబున నద్దాని వియన్నదినిఁ బడఁద్రోచె.

క. గంగయు దుర్భరమైన భు, జంగవిభూషణుమహోగ్ర•సమధిక తేజ
స్సంగమున కోర్వఁజాలక, భంగంబుల దానిఁగాశ • వనిఁబడఁజిమ్మెన్. 65

వ. అందమ్మహాతేజంబు పెద్దకాలంబునకుఁ బరిపాకంబగుడు. 66

—* శ్రీ కుమారస్వామి జననము *—

క. శ్రీమార్గశీర్ష సితష, ష్ఠీమానిత సమయమందు • శివతనయుఁడు తే
జోమండితసర్వాశా, స్తోముఁడు జన్మించె సకల • సురలుపొంగన్. 67

క. చారుమణివహాళులొప్పెడు, నాఱుమొగంబులును నాయు • ధాఢ్యములగు రెం
డాఱుకరంబులు రవిశత, భారంజితగాత్రమమరి • బాలుండలరెన్. 68

శా. శ్రీమంతుండయి సుందరుండయి జగ•చ్ఛ్రీయోవహుండై సుర
స్తోమాపద్వినివర్తనక్షముఁడు నై • శూరావతంసుండునై
భీమాత్యుత్తమవిక్రమాస్పదుఁడునై • విస్ఫూర్జితాశాత్రజుం
డై మృత్యుంజయనందనుం డలరె దైత్యాత్మంబు లల్లాడఁగన్. 69

క. దివినుండి పుష్పవర్షము, లవిరళగతిఁ గురిసి రమరు • లత్యద్భుతవై
భవమొప్పఁగ సంగీతో, త్సవముల గంధర్వవరులు • సల్పిరి వేడ్కన్. 70

వ. అంత.

చ. జనులు మునీంద్రగేహినులు • సప్తరసజ్ఞు వరించి వచ్చి యి
వ్వని సురతంబులొంది యొక • పావనిఁ గాంచిరనన్ మునీశ్వరుల్
మనములఁ గించనొంది యవ•మానమతిన్ దమ పత్నులన్ రయం
బున విడనాడి రాసతులు • పొక్కఁగ భూరివిషాదవేదనన్. 71

గీ. ఆత్మనాథులచేఁ బరి•త్యక్తలైన, మునిసతులఁ గాంచి యగ్నిభా•మిని వనరుచు
మునులకడకేగి నేనమీ•ఖోట్లఖోటి, ఖోటినై యలరితి నా వి•భుసమ్ముఖమున.

వ. కావున.

క. అకలుషచరిత్రలగు నా,త్మకళత్రంబులను బాయఁ•దగునే మీరల్
సుకృతాత్ములార! వేగఁ గి,నుకమాని కొనుండు గేహి•నుల జనములరన్. 73

క. అని బ్రతిమాలిన విని తమ, మనముల నిక్కంబెఱిఁగియు ♦ మౌనివరులు భూ
జనుల దురుక్తుల కాత్మం,బున రోసి గ్రహింపరైరి • పొలఁతుల మరలన్. 74

—* షట్కృత్తికలు కుమారునియొద్దఁజేరి స్తన్యంబు లిచ్చుట *—

వ. అంత నా యతివలు.

గీ. గాంగతీరంబునన్ శర♦కాండమందుఁ
బొడమిన కుమారుఁ గాంచఁగఁ • బుణ్యసతుల
చనుమొనలు పాలుచేపుడుఁ • జక్కనపుడు
బాలునకుఁ బాల్ గుడుపఁ బ్రేమ•భరితలగుచు. 75

గీ. అందఱొక వేళయందె• స్తన్యంబొసంగ, రాకుమారకుఁ డాఱు వ•క్త్రములతోడ
నాఱుగురుకృత్తికలమదుల్ •హరుసమొందఁ, బాలుద్రావెను లౌకిక•లీలమెఱయ

వ. అపుడు జగన్మంగళవిగ్రహుం డగు నక్కుమారున్ గాంచి యవ్వార లిట్లనిరి.

ఉ. అన్న! కుమార! మేము కుల•టాకృతి నగ్గికి నిన్నుఁ గంటిమం
చు న్నితిమీఱి దుర్జనులు ♦ చూడక నాడిన నిందకై విభుల్
బన్నములాడి మమ్మిటులఁ • బాసిరి మాకిఁక దిక్కు నీవె మ
మ్మెన్నికమీఱఁ దల్లులుగ ♦ నెంచి కృపామతిఁ బ్రోవు మిమ్ముగన్. 77

ఆ. అనుడు శంభుసూనుఁ • డనియెను వారల, కనఘ లీరుతల్లు ♦ లాత్మజుండ
మానుఁడింకఁ వెతలఁ • బూనుఁడు సంబరం, బంబలార! గుణక•దంబలార! 79

వ. అని వగనుడిపి వారలనోదార్చి తనచెంతనుంచికొని కరంబు గారవించుచుండె.

ఉ. అత్తఱిఁ బద్మజుం డతిశ•యమ్మగు హర్షముతోడ వచ్చి యా
చిత్తజవైరిపుత్రునకుఁ • జెల్వొదలిర్వఁగ జాతకర్మమున్
హత్తినవేడ్కమై సలిపె • నగ్నియు బాలునిఁ దారసించి దీ
వ్యత్తరశక్తి శక్తినిడె • హర్షభరంబున మిన్నుముట్టుచున్. 81

వ. అంత హిరణ్యగర్భుం డాబాలకుని కివ్విధంబుగా నామకరణం బొనర్చె. 82

సీ. సురలకై ముక్కంటి•శుక్రంబుస్కందమై,యవతరించుటస్కందుఁ•డనఁగబరఁగు
నగ్గిగర్భంబునం • దమరి జన్మించుట, నగ్నిభువుం డను ♦ నాఖ్యనమరు

గంగామహానదీ గర్భజాతుండౌట, గాంగేయుఁడనెడు విఖ్యాతిఁ జెందు
శరవణస్థలమున జననంబునొందుట, శరజన్ముఁడనియెడు సంజ్ఞఁగాంచు

గీ. కృత్తికల పాల్గొనుటఁ గార్తికేయనామ
మొందు వారలు పల్వురై యొప్పు కతన
బాహులేయుండనుచుఁ గడుఁ బ్రథ నెసంగుఁ
బార్వతీ నందనుఁడు జగత్పావనుండు. 83

వ. మఱియును

గీ. దేవసైన్యంబునకు నెల్లఁ దేజమెసఁగ, నాయకుండయి దేవసేనాని యగుచు
నాత్మకీయ చమూరక్షణాధ్యక్షుఁడైగు, హుండనుచునొప్పమేరుశోదండసుతుఁడు

వ. వెండియు

క. ధారుణిఁ గుజనుల గూల్చిఁ కు, మారుండను నామధేయ మండితుఁడౌ వి
స్తారముగ నెమలిపై సం, చారము సేయుచు విశాఖసంజ్ఞన్ బడయున్. 85

వ. ఇఁకను క్రౌంచాచలంబు భేదించి క్రౌంచదారణుం డనియును మహాసేనతో
నొప్పి మహాసేనుండనియును దారకాసురుఁ బరిమార్చి తారకజేత యనియును
నివ్విధంబుగ ననేకాహ్వయంబుల నలంకరించునని వాగీశుండు నిజనివాసంబున
కరుగుడు నంత బాలుండు దినదినప్రవర్ధమానుండై. 86

మ. ఒకనాఁ డాయలికాక్షనందనుఁడు లీలోల్లాసకేళీవశా
త్మకుఁడై శ్వేతనగంబుఁ జేరి యటఁ బ్రోద్యన్మత్తమాతంగయూ
థకరంబుల్ పెనవేయుచున్ బటుమృగేంద్రవ్యూహ దీవ్యత్సటా
ప్రకరంబున్ గొని స్కంధమెక్కి నిబిడప్రౌఢోద్ధతిన్ దిర్గుచున్. 87

ఉ. మున్ను పురత్రయంబును సమున్నతవైఖరిఁ గాల్చి దాన పే
రెన్నికమీఱు చాపమట నీశ్వరుఁ డుంచుటఁ జూచి యొక్క చో
నున్న తదున్నతంపువిలు నుద్దవిడిన్ గొని యెక్కువెట్టి తా
నున్నతమౌ తదద్రిమకుటోజ్జ్వలశృంగముఁ ద్రుంచె బెళ్ళున౯ 88

వ. అంతఁబోక.

— * క్రౌంచగిరి భేదనము * —

క. క్రౌంచమహీధ్రము నొక్కయు, దంచత్తరతీవ్రదుర్ధరాశుగమున భే
దించి మహాత్మాసైశ, ప్రాంచన్నద మమరనార్చిఁ బలయుఁ్భగతిన్, 89

క. దిక్కుంభికుంభనిచయంబు, బుక్కటిలి భేదిల్లె నుదధు • లొక్కటఁగలఁగెన్
గ్రక్కున రిక్కలుడుల్లిన, వక్కుంభిని వడఁకెఁ జకిత • యగుచు రయమునన్.

వ. అంత.

సీ. క్రౌంచగిరి గహ్వరమునవ•సించిమించు, ఘోరరాక్షస కోటు లు•దారనినద
ముప్పతిల్లఁగ బాలుపైఁ•గుప్పతెప్ప, లుగశరంబులఁగురిసియా•ర్వఁగనతండు

క. ధీరుఁడై వజ్రనిష్ఠుర, నారాచక్రూరధార • నక్తంచరవి
స్తారనికరములఁజెచ్చెర, మారణము పొనర్చె ధరణి • మండలమద్రువన్. 92

ఉ. అంత నిలింపులెంతయుఁ భ•యంబు రయంబును జెంది కుంది భా
స్వంతులకోటులన్ బటుని•జద్యుతి మీఱఁగఁ జాలువానిఁ గా
లాంతకనూను నెమ్మనము•లందు నెఱుంగఁగలేక వేమరు
త్వంతునిఁ జేరఁబోయి యిటు • వల్కిరి యుల్కుచు నేకకంఠులై. 93

చ. వినుమమరాధినాథ! యొక • విక్రమధుర్యుఁడు బాలుఁ డీ జగం
బున జనియించి యంతనె య•పూర్వఘనప్రథమానశౌర్యవ
ర్థనుఁడయి సర్వసత్త్వముల • దర్ప మణంపుచు నార్చుచున్నవాఁ
డనికిఁదొడంగి వానిఁ బరి•మార్పుము తేర్పుము భూజనంబులన్. 94

గీ. క్రౌంచగిరిఁ బాయకుండు ర•క్షఃకులంబు, నెల్లఁబొల్లోనరించె బం•హిష్ఠమైన
యన్నగంబును భేదించె•నంతకన్న, మున్న శ్వేతాద్రిశిఖరంబుఁ•బుడమిఁగూల్చె.

క. ఇఁక సురలచేవఁ గనఁగన, చకితుండై వచ్చు నిటకు•సరగున మున్నీ
వె కడంగి భంగపఱుపుము, ప్రకటితభుజశౌర్య మది వి•భాసిలఁగ విభూ!

— * కుమారస్వామి మహేంద్రుని జయించి ప్రాణదానంబు సేయుట * —

క. అన విని యాతండును గ్రొం,దనుమీఁదును గనక కడిఁది • దోర్మదమునఁ బా
పని దారసించి యశనిన్, గొని యురమున వేసెఁ జండ•కోపనుఁ డగుచున్. 97

చ. అశని శివాత్మజన్మహృద•యంబునుఁ దాఁకిన యంత మొక్కవో
యె శివకుమారు వక్షమున • నీద్యబలుండు విశాఖుఁడన్ రిపు
ప్రశమనుఁ డుద్భవించె నిరు • వ్రక్కలయందును శాఖనైగమా
ఖ్య శుచిరుచుల్ జనించి విపు•లాగ్రహవిగ్రహులై రయంబునన్. 9

క. వారు ముగురు గుహుఁడును బ్రం, దారకనాథుని వధింపఁ దలఁపడ నతఁడున్
ధీరతఁగోల్పడి యడలి కు, మారున్ శరణం బడిగె సమంచితఫణితిన్. 99

ఆ. అంత శంభుపుత్రుఁడతిదయామతి హరి, హాయుని తప్పిదంబుఁ నవలఁద్రోచి
ప్రాణదాన మొసఁగి పరమహర్షంబున, నరిగె గాంగతీర మతిరయమున. 100

చ. అచటఁ గుమారురాశకయి యాత్రము నొందుచునున్న కృత్తికా
విచికిలగంధు లాగుహుని వేగని సంతసమొంది ధారలో
ల్కుచుఁ గడుఁ చేఁపుదుగ్ధములఁ గూరిమితోఁ గడుపారనిచ్చి మె
చ్చుచుఁ దనివార ముద్దుఁగొనుచున్ ముదమొందుచు నుండిరెంతయున్.101

గీ. ఇవ్విధము గొన్నిఘస్రంబు లేగనంత, సర్వజగదేకరాజ్ఞి తుషారశైల
రాజనందన యొకనాఁడు రాజమాళి,తోడఁగొలువున్న వేళ సంతోసమొదవ.

చ. కరములుమోడ్చి స్మేరముఖకంజముతో విభుఁగాంచి పల్కె దు
ష్కరమహిళాదవంజవవికారనిరాకరణాఢ్యులైన భా
స్వరతరదివ్యయోగులకు సైతము దుర్లభమూర్తివైన యీ
శ్వరు నిను భర్తగాఁగొని యపారమహోన్నతిఁ గంటి నీకృపన్. 103

చ. అతులతపస్సమాధినియతాత్ముఁడవై మరునిన్ దహించి యా
తతనిజభోగభంగుల నుదాత్త నొప్పెదు నీవు నాదుసం
గతి రతులొందుచున్ బ్రబల కాముకరీతిఁ జెలంగుచుండ దు
ర్మతు లమరాధముల్ రతిని మాన్పిరి స్వార్థపరాయణాత్ములై. 104

గీ. లోకకల్యాణకారణంబై కరంబు
మెఱయు నీ తేజ మది నా యుదరమునందుఁ
జెందక భువిన్ బడియె నేమి చేసిరో సు
రలు మహాత్మ! యమోఘవీర్యంబు నపుడు. 105

గీ. మోఘమై యెందుడిందదు పుత్త్రుఁ డుదయ
మందియుండు మఱెందేని ననఘచరిత!
అరయు తర్జించి భర్జించి యమరవరుల
నాదు పుత్త్రికుఁ దెప్పింపు నాథ! యిటకు. 106

—* శివుఁడు దేవతలను గుమారుజాడలడుగుట *—

ఉ. నావుడు శంకరుండమర నాథుల మానులఁ బిల్వఁజేసి తా
నీవిధమొప్పఁగా నడిగె నెల్లరునున్ వినుఁ డేనునాఁ డప

త్యావహమైన తేజమును ♦ నాదటఁ జేపితి యుష్మదర్థమై
మీవశమయ్యె నయ్యదలు ♦ మీఁదటిమాట నెఱుంగఁ జెప్పుఁడీ! 1

క. ఎటుఁబోడమె నాదునందనుఁ, డెటుఁ బెరుఁగుచునుండెఁ దేజ ♦ మేమయ్యెను వి
రిటులెఱిఁగింపక దాఁచినఁ, గటిలత యడఁగంగ శిక్షఁ ♦ గూర్చెదనిపుడే. 1

గీ. అని కినుక దోఁప ద్యుమ్రథముగా ♦ నడుగ దివ్యు
లడలి యొండొరు లంతంత ♦ నరసికొనుచు
నొడయునిన్ గాంచి యొక్కొక్క ♦ రుక్కు దక్కి
తడఁబడుచు నిట్లుపల్కిరి ♦ తథ్యముగను. 1(

వ. అందు విష్ణుఁడిట్లనియె.

క. గురునిందసేయునట్టిఁడు, గురుదారరతంబు సల్పు ♦ కుత్సితుఁడు మృషా
కరవచనుఁడు నీశుక్రము, నిరవుగ నాచ్ఛాదపఱచు ♦ నీశ్వర! వినుమా! 11

వ. ఇంద్రాది లోకపాలకులిట్లనిరి

గీ. ప్రబలపాపం బొనర్చిన ♦ పాతకుని చెలిమిఁ గొని నిరంతరమును బు ♦ డమిఁ జరించు
వాని దారుణపాపంబుఁ ♦ బడయు నీదు, శుక్రమును దాఁచినట్టిఁడు ♦ శూలపాణి! 11

వ. తక్కుంగల సుపర్వులిట్లనిరి.

గీ. పట్టుదలతోడ నెవ్వఁడు ♦ ప్రతినఁ జేసి ప్రాప్తి రొయునసింపఁజాలక ♦ పోవునట్టి
వాని పాపఫలంబుఁ దా ♦ నూను నీదు, వీర్యమును మాటుచేసిన ♦ వెడఁగుపురుషుఁడు.

వ. దేవపత్నులిట్లనిరి.

ఉ. ఎవ్వతె యాత్మభర్తను య ♦ థేచ్ఛగ దూషణమున్ బొనర్చెదా
నెవ్వతె యన్యుసిని వలచి ♦ యిక్షుశరాసన కేళిఁ గూడు నిం
కెవ్వతె సంతో పెన్మిటియు ♦ నెవ్వరు లేకయె యేగుమై మనుశా
జవ్వనియద్ది తానకల ♦ సత్తర తేజము దాఁచె నీశ్వరా!

వ. బ్రహ్మపుత్రులగు వసిష్ఠాదు లిట్లనిరి.

గీ. జగతి నీతేజమెవ్వఁ డా ♦ చ్ఛాదనంబు, చేసె నవ్వాఁడు రూఢిగా ♦ శివ! భవత్స
మర్పణం బొనరింప న ♦ నర్హుఁడగు న, నర్హుఁడగు నీదుభక్తజ ♦ నార్పణమున.

—* అగ్నిక్రమము ఖుఁ శివునకుఁ గుమారుని జాడలు చెప్పుట *—

వ. అగ్ని యిట్లనియె.

మ. పరమేశా! భవదీయవీర్యమును దీ•వ్యద్భామినీభాస్వరో
దరమం దుంచి రయంబునన్ హృదయసం•తాపంబుఁ బోనాడితిన్
భరమౌ నీదురితంబు సైఁచుటకు నీ • పాదాంబుజాతంబులన్
గరమర్థిన్ భజియించువాఁడఁ గతమీ • కారుణ్యభావంబునన్. 115

వ. స్వాహాదేవి యిట్లనియె.

ఆ. భర్తృనిహితమైన • భాస్వరవీర్యంబు, నేనఁదాల్చి యోర్వ•నేర కద్రు
నాద్రిశిఖరతలము • నందు విడిచితిని, నంతమీఁద నెఱుఁగ • నభవ! నేను.

వ. శ్వేతాద్రి సమీపించి యిట్లనియె.

ఉ. పావకదేవి జార్చిన వి•భాస్వరమౌ భవదీయవీర్యమున్
దేవర! తాల్పఁజాలక స•దేశమునన్ బ్రవహించు స్వర్ణదిన్
నే వగతో మహాబలుని • నిండగుసాయముతోడఁ జిమ్మితిన్
గావుము నన్ దయామతి! న•కార్య మొనర్చినవాని బాలిశున్. 117

వ. వాయుదేవుండిట్లనియె.

క. శైలవరుప్రార్థనంబున, జాలిన్గొని తావకాతి•శయవీర్యము గం
గాలహరిఁ జిమ్మితిని నే,నాలరినై నన్నుసయిపు•మయ్యా! మహాత్మా! 118

వ. స్వర్ణదియిట్లనియె

ఆ. దేవ! తావకీన• దేదీప్యమానాతి, దుర్ధరోరువీర్య•దుర్భరోగ్ర
వేదనన్ దపించి • వీచుల శరవణం, బందుఁద్రోచితిని ద•యాళు! కనుము!

వ. అంత వసుమతియిట్లనియె.

గీ. శరవణంబందుఁజేరిన • చటులతేజ
మునఁ గుమారుండు వొడమె ష•ణ్ముఖుఁడు ద్వాద
శకరుఁడుద్యత్సహస్ర భా•స్వన్మరీచి
మండలుఁడు బాలచంద్ర మో•మౌళి వినుము. 120

వ. అనంతరంబ భాస్వంతుం డిట్లనియె.

గీ. శరవనిన్బుట్టి యేడ్చుచు • స్వచరణాంగు
ళినిఁ గుడుచుచున్నలోక మో•హనుని నీదు
తనయునిన్ గాంచి చాల సం•తనముఁజెంది
యీశ! దివసావసానమౌ • నేగితిఁబయి. 221

వ. ఆవెంటఁ జందురుం డిట్లనియె.

గీ. కృత్తికలు వచ్చి శిశుఁగాంచి • కేరిముద్దుఁ
గొనుచు స్తన్యంబొసంగిరి • కుతుక మొప్ప
తేయియుం దేసు నొకపది • తెంపుఘటిక
లవఱకుండి కనుంగొంటి • శివ! యరయుము. 122

వ. రాత్రి యిట్లనియె.

క. తెలవాఱువఱకుఁ గృత్తిక, లలరుచు నీపట్టిఁబట్టి • యధికప్రేమా
కులలై కాఁచుచునుండిరి, తెలిపితి నేఁ గన్నవిధము • దివిషన్మౌళీ! 123

వ. సంధ్య యిట్లనియె.

గీ. బదరికాశ్రమభూమికి • బాలు నెత్తి, కొని చని ప్రియంబుతో వారు • గొమరుఁ బోలె
నతులవాత్సల్యమమరఁగా • నందు నీదు, కొమరుఁ బెంచుచునుండిరే • కొదువలేక.

వ. వాసరం బిట్లనియె.

క. అసమానప్రేమమెయిన్, బిసరుహదళనేత్ర లట్లు • పెంచుచునున్నా
రసమశరహర! భవత్సుతు, నసమానవిభావిరాజి • తాద్భుతగాత్రున్. 125

వ. విధాత యిట్లనియె.

శా. దేవాధీశ్వర! నీదుపుత్రునకుఁ బ్రీ • తిన్ జాతకర్మంబులన్
నే విధ్యుక్తవిధిన్ బొనర్చి మునిప • త్నీస్తన్యపానాంచితుం
డై వర్ధిల్లుటఁ గార్తికేయుఁడను ది • వ్యాభిఖ్యయున్ దేవసే
నావాల్లభ్యము నొందువాఁడవుట నే • నాన్వాఖ్యయున్ గూర్చితిన్. 126

వ. ఇఁక నిట్లే కొన్ని యన్వర్థంబులగు నాహ్వయంబులన్ బిలిచితి ననుడు నంత
నారదమునీంద్రుం డిట్లనియె. 127

చ. వినుము మహేశ! నీసుతుఁడు • విక్రమధుర్యుఁడు శ్వేతపర్వతం
బున నొక తుంగశృంగమును • భూమిపయిన్ బడనేసెఁ గ్రౌంచభే
దన మొనరించె నందమరు • దానవకోటులఁ జక్కడంచె ను
క్కున నెదురైన వాసవునిఁ • గొంకక కింకరుఁ జేసె వాసిగన్. 128

వ. అదరుచు నింద్రుండిట్లనియె.

ఉ. నీసుతుఁ డంచు వేల్పులను • నెట్టన సాఁకెదుదట్టుఁ డంచు నే
వాసియెఱుంగలేక పెఱ • వారలు సెప్పిన కిల్బిషోక్తులన్

రోసముఁ జెంది పోరుటకు ♦ రోజుచుఁ బోయి తదాజి నాజగ
ద్భాసుర తేజు చేతఁబడి ♦ ప్రాణము దానముఁ గొంటిఁ దత్కృపన్. 129

చ. అనవిని శైలరాట్తనయ ♦ హర్షముతో నవరత్నరాసులన్
గనకమునున్ ధనంబుల న ♦ ఖండముగా నొసఁగెన్ మహీసురా
గ్రణులకు వాణి యచ్యుతుని ♦ రాణియు రోహిణియున్ బులోమజా
ద్యనిమిషపత్నులున్ ద్రవిణ ♦ మల్లెయొసంగిరి విప్రకోటికిన్. 130

—* శివుఁడు కుమారునిఁ దోడ్తేర నందికేశ్వరుని బదరీవనంబున కంపుట *—

వ. అంత జగత్ప్రభుండు తనయుని యుదయాభ్యుదయవార్తల కానందించి యాని మేషంబున నాత్మజునిఁ దోడ్తేర వీరభద్రాద్యాత్మీయులను నందికేశ్వరమహా కాలాదిగణనాథశ్రేష్ఠుల నింకఁ బ్రముఖభూతగణంబుల ననేకకోట్లన్ బుత్తెంచిన నవ్వారలు వేగంబున బదరీ కాననంబుఁ జేరి యందలి షట్కృత్తికాశ్రమంబునకుఁ బరివేషం బొనర్ప నవ్వారలుగాంచి చకితలై గుహుకున్ జేరి యిట్లనిరి

గీ. కొడుక! లెక్కింపరానట్లు ♦ ఘోరసైన్య
ములు మనకుటీరమును జుట్టెఁ ♦ గలయఁగాంచి
తే? మహాభయమిట్టు లే ♦ తెంచెఁ గడఁగి
యేమిసేయఁగఁ గలవార ♦ మిందుఁ జెపుమ! 132

వ. అనినంతఁ గార్తికేయుం డవ్వారల కిట్లనియె.

చ. వెఱవకుఁ డమ్మలార! రణవీరులు ధీరు లిఁకెందఱేని స
త్వరము దురంబుసేయుటకు ♦ వచ్చిరయేని యుదగ్రజాగ్రదు
ద్ధురభుజదర్ప మేర్పడఁగఁ ♦ దూల్చెదఁ జేల్చెద వాహినీతతిన్
గరము దిరంబుఁ జెంది కుతుకంబున నుండుఁడు మీర లీయెడన్. 133

—* నందికేశ్వరుఁడు కుమారునిఁ గైలాసంబునకుఁ దెచ్చుట *—

వ. ఇట్లు కుమారుండు సెప్పుచున్నంత

గీ. ఇంతలో నందికేశ్వరుఁ ♦ డెలమి కలిమిఁ, గార్తికేయునిఁ గాంచి ద ♦ గ్గఱి యనువునఁ
గూరుచుండి కడుఁ గూర్మి ♦ గూరనిట్లు, పలికెఁ బలుకులఁ జక్కెర ♦ లొలుకనపుడు

గీ. అన్న! విను కృత్తికామాత ♦ లాలకింపుఁ, డఖిలలోకాధినాథుఁడౌ ♦ యభవుఁ డిటకుఁ
బనిచె మము మిమ్ముఁ దోడ్తేరఁ ♦ బార్వతీశు, మార! పయనంబు సేయుము ♦ వారలీల

వ. నీవు పార్వతేయుండవుగాని కార్త్తికేయుండవు గావు.

క. దేవతలకార్యసిద్ధికి, నై విశ్వేశ్వరుః వీర్య ♦ మార్యవినాగఁ
దా వెలువడఁగా నందీ, హావిర్భావంబుఁ జెంది ♦ తయ్య కుమారా! 136

ఉ. కావున నీదుతేజ మది ♦ కప్పఁగ శక్యమె యెవ్వఁడేని నీ
జే వహియించి దాఁచఁగల ♦ చేవఁగనున్ గలహంసయేవమా
బావినిఁ గూలరాజిలునె ♦ పన్నుగఁ గృత్తికలేడ వారి ప
ర్ణావసథంబులందు విమ♦లాత్మక! నీవు వసింపులేడగున్. 137

క. రాజతగిరి నిఖిలామర, రాజతతాస్థానభూమి ♦ రాజకిరీటుం
డోజఁ గొలువున్నవాఁడట, కోజననుతతేజ! కదలు ♦ ముత్సాహమునన్. 138

క. గానములకును దేజములకు, ననయము బ్రోవీవు నిన్ను ♦ నరయనివారల్
వనజంబులతో నొక్కెడ, నునికినమరు కప్పలనఁగ ♦ నొప్పరె గాదే! 139

వ. అని చెప్పిన నందికేశ్వరునకుఁ గుమారుం డిట్లనియె.

గీ. అన్న! త్రైకాలికజ్ఞాని♦ వరయుమీవు, జంతువులు కర్మకనుగుణ♦జన్మమొందుఁ
గృత్తికలుయోగినులును బ్ర♦కృతికలలుమ, దీయమాతలుగామది♦నెంచుమిఁకను

క. స్తన్యంబొసంగి పెంచిరి, మాన్యచరిత్రాఢ్య లీయ♦మాయికమూర్తుల్
ధన్యమనీషా! యిపుడొక, యన్యులవలె వీరిఁబాయ ♦ నగునే నాకున్. 141

మ. నగరాజేంద్రకుమారి వీరివలెనే ♦ నాతల్లి విశ్వేశుఁ డి
మ్ముగ నాతండ్రి యథార్థమాయిరువురున్ ♦ బూజార్హులే నాకు వే
ఱుగ నీకృత్తికలన్ దొరంగుటయుఁ గూ♦ర్చునె దోస మార్యా! ప్రియం
బుగ నివ్వారినిఁగూడఁ దెత్తునట కి♦ప్డు న్నీకటుల్ నచ్చినన్ 142

వ. అనినవిని నందికేశ్వరుం డత్యంతానందంబున నామోదించి నంతఁ గుమారుండు ప్రయాణోన్ముఖుండయ్యె నయ్యవసరంబునఁ బరమేశ్వరప్రేరితంబై విశ్వకర్మ నిర్మితంబును గాంచనానేకరత్నసంఘటితంబును శతచక్రంబును బార్షదశ్రేష్ఠ వేష్టితంబును నగు నొక్కపుష్పకస్యందనంబు సమీపించినఁ గని కృత్తికలు స్కందయానంబు యోజించి దుఃఖాక్రాంతలై యడలుచు నక్కుమారున కిట్లనిరి.

చ. మము విడనాడి పోయెదె కు♦మార! సమంజనమే? కడున్ బ్రమో
దమున నినున్ దనూజునిగఁ ♦ దద్దయు నమ్మికఁజెంది ప్రేమయు

క్తమతినిఁ బెంపు చేసితిమి ♦ తల్లుల మమ్మిటు లీవు పాయ దై
న్యముఁగొని యెందుఁజేరెదవొ ♦ స్వాంతమునన్ దలపోయు మీయెడన్ 144

ఆ. అనుచు నక్కుమారు ♦ నాత్మవక్షములందుఁ, జేర్చికొని కరంబు ♦ చింతనొంద
స్కందుఁ డాలకించి ♦ సంతాపమణఁగ న, ధ్యాత్మసూక్తివారి ♦ నంతఁదేర్చి 145

క. ప్రమథగణం బలర శతాం, గముఁ దల్లులతోడ నెక్కి ♦ కల్యాణధ్వా
నములు సెలఁగంగ శివనగ, రముఁ జేరఁగ వెడలెఁ గ్రౌంచ ♦ రంధ్రకరుఁడొగిన్

ఉ. నందియు వేత్రహస్తుఁడయి ♦ నంద మెసంగ, గఁదోడరా మరు
ద్బృందము వీరభూతగణ ♦ బృంద మమందముదంబుఁ జెందుచున్
ముందఱఁ గొల్వఁగా శివని ♦ భుండు ఘనుండగు వీరభద్రుఁడా
నందముతోడ లాలన మొ ♦ నర్ప గుహుండు చనెన్ శివాద్రికిన్ 147

శా. భేరీనాద ముదారభంగిఁ జెలఁగెన్ ♦ బ్రేయోర్ధ్వనిన్ దూర్యవి
స్తారంబుల్ విలసిల్లె మేల్మిగతులన్ ♦ దార్యత్రికంబొప్పగం
భీరాంచత్తరగుంభసంభరితవా ♦ గ్బృందంబులన్ స్తావక
స్ఫారస్తోత్రరవంబు లింపెసఁగె ఘా ♦ స్వద్భంగిగా నత్తఱిన్. 148

—* కుమారుఁడు కైలాసముఁజేరి తల్లిదండ్రులను సేవించుట *—

చ. కొమరుఁడు వచ్చునంచుఁ గడుఁ ♦ గూరిమితో గిరిరాజకన్య మా
ర్గములను గెంపుఁజాల మగ ♦ జాలను బచ్చల హెచ్చుమీఱు ము
త్యములను బూల బాలుపయి ♦ నల్లనఁ జల్లెడునట్లు ఖేచరో
త్తములను బంచగా నపుడు ♦ దండిగ వారొనరించి రట్టులన్. 149

ఆ. హరి విరించి ముఖసు ♦ రాధినాథులు వెండి, కొండఁ జేరినట్టి ♦ కొమరుసామిఁ
గాంచి కరముమురిసి ♦ ఘనతరోత్సాహంబు, మించి వే నమస్క ♦ రించిరంత.

క. తనుఁ గేందుమౌళియును బం, ధురహర్షాతిశయభరము ♦ తోఁ బ్రమథులతో
బిలబిలఁ గోటహజారముఁ, దరియంగా వచ్చి చూచెఁ ♦ దనయుని వేడ్కన్.

క. శివులను జగత్కుటుంబవి, భవులను గని తేరుడిగ్గి ♦ పర్వతజాసం
భవుఁ డవిరళభక్తిఁ దదం, ఘ్రివనేజంబులకు మ్రొక్కెఁ ♦ గీర్తింప సురల్.

ఉ. శంకరుఁ డంతఁ బుత్రకునిఁ ♦ జక్కఁగ నక్కునఁ గుచ్చి కౌఁగిటన్
బొంకముతోడఁ జేర్చికొని ♦ మూర్ధసుగంధము లాని పూర్ణిమై

ణాంకునిమీఁదు నెమ్మొగము•నందుఁ గడున్ గడు ముద్దులాడి య
ఙ్ఙంకి యొకింత చెందని దృ•ఢప్రమదోన్నతి నొందె నెంతయున్.

ఉ. పార్వతి పుత్త్రినెత్తికొని • పర్వున స్తన్యము చేపునంతనే
యార్వురపాలుఁ ద్రావెడు సు•జార్భకు నొక్కతె ద్రావఁజేసె గం
ధర్వులు గీతముల్ మును లు•దారముగా శ్రుతిఘోష సల్పఁగా
సర్వసుపర్వగేహినులు • సన్మణిహారతు లిచ్చి రెచ్చఁగన్. 154

గీ. అభవుఁ డుత్సవ మొప్పఁగ • నాత్మసుతుని
ధర్మహర్మ్యసభాలయా•భ్యంతరమున
జేర్చి సింహాసనం బెక్కి • స్వీయ దక్షి
ణాంకమునఁ బుత్త్రి వహియించి • యలరె మిగుల. 155

క. రత్నమయపీఠమున నవ,రత్నమయాభరణరాజి • రాజిలఁ గాంతా
రత్నముతో శివుఁ డాత్మజ,రత్నముతో నలరె దివిజ•రత్నము లలరన్. 156

చ. గళమున నున్న వాసుకినిఁ • గంఠము నొక్కిన పుత్త్రి సర్వమం
గళ మది పొంగులాగు గనఁ•గా నొనరించి ప్రమోద మొంది శ్రీ
గళుఁడు మహోక్క దివ్యమణి•కాంచనపీఠమునందు బంధురో
జ్జ్వలతర తేజు నా గుహుని • వైభవ మొప్పఁగఁ జేర్చి పేర్మిమై. 157

గీ. నలువతోడుత నుపనయ•నంబు సలుపఁ, జేయ నాతండు గుహునకుఁ•జెలఁగి యజ్ఞ
సూత్రమును వేదములను గా•యత్రిఁ గుండి,నరిపిదారిణివిద్య బ్ర•హ్మాస్త్ర మిచ్చె.

గీ. అంత జగదీశ్వరుండు ని•జాత్మజునకు, శూలముఁ బినాకమును బర•శువును శక్తిఁ
బాశుపతదివ్యశరమును•బ్రహ్మవిద్య, నొసఁగి యానంద మొందెన•నుపమముగను.

—* విష్ణ్వాదులు కుమారున కుపాయనంబు లిచ్చుట *—

క. నవరత్నకీలితములగు, ప్రవిమలమకుటాంగదములు • వనమాలయు దా
నవమారకమగు చక్రము, శివతనయున కొసఁగెఁ జక్రి•చేతఃప్రీతిన్ 160

చ. తపనుఁడొసఁగెన్ మనోజవర•థంబు సుధాంశుఁడొసఁగెన్ సుధాఘటం
బపరిమితార్ఘ్యరత్నముల • నబ్ధి యొసంగె హిమాలయుం డొసఁగెన్
విపులమణిప్రకాండముల • విస్ఫురదుత్తమభూషణాళిఁ గాం
డపతి యొసంగె ఘోటకగ•ణంబు ఘనంబుగ శంభుసూతికిన్ 161

చ. గరుడుఁడు వాహనార్థమొక ♦ కాంతతరమ్మగు నెమ్మి నిచ్చె న
య్యరుణుఁ డిడెన్ ధ్వజార్థ మొక ♦ యందముఁ జెందెడు తామ్రచూడమున్
గిరిజ యిడెన్ జిరాయువును ♦ గీర్తివహంబగు వైభవంబు నిం
దిర యిడె భోగభాగ్యముల ♦ దివ్యమనోహరరత్నహారముల్. 16

క. శారద యొసఁగెను నిండగు, కూరిమితో విద్యలెల్లఁ ♦ గొనటుగ సుమన
స్త్రీరత్నము లొసఁగిరి తమ, చే రాజిలు వస్తువులను ♦ శివతనయునకున్.

వ. అంతఁ బురుహూతుండు

చ. అరయక నాఁ డెదుర్కొని ర♦ణాంగణమందటు వజ్రధార శం
కరసుతుఁ గొట్టినట్టి ఘన♦కల్మష మెట్టులఁబాయు నెట్టులీ
స్మరహరనందనుండు నను ♦ శాంతిమెయిన్ దయఁజూచు నూరకే
మఱతురె లాఁతివారి యప♦మానపుఁ జెయ్వుల కూరులెమ్మెయిన్ 16

గీ. సామమున మున్ను బతిమాలి ♦ శరణుఁజెంది
ప్రాణముల నిల్పుకొనఁగంటి ♦ పరఁగ నిప్పు
డుత్తమంబగు కానుక ♦ నొసఁగి దయకుఁ
బాత్రమౌటకు సమయమే♦ర్పడియె నాకు. 16

వ. మణికాంచనముక్తాభరణవస్తువాహనప్రాజ్యసామ్రాజ్యాదు లన్నియు నాకు
బరమేశ్వరానుగృహీతంబులే కాని యన్యంబులుగావు. దాన నవ్వాని నొస
గుట ప్రమోదావహంబుకానేర దికను 16

— ✱ ఇంద్రుఁడు దేవసేనను కుమారునకిచ్చి పెండ్లిసేయుట ✱ —

చ. కలదుగదా కుమారి త్రిజ♦గద్గణనీయ మనోజ్ఞమూర్తి పే
శలసుగుణాలవాల సుర♦సంస్తుతిభాజన దేవసేన యా
లలితకుమారి నీ శశిల♦లామకుమారున కిచ్చినన్ బ్రియం
బలవడఁ బెండ్లియాడు నను ♦ నర్మిలి నేలఁగలండు రూఢిగన్. 16

క. అని తలఁచి చని కుమారిని, ఘనరత్నాభరణరాజిఁ ♦ గైసేసి ముదం
బునఁ దోడ్కొనివచ్చె సభాం,గనమున కటనున్నవారు ♦ గాంచి యలరఁగా.

వ. అపుడు కుమారుండు కన్యయనన్యసామాన్య రూపరేఖావిభ్రమంబులఁ జూచి
హర్షించి యంతరంగంబునం దిట్లాలోచించె. 169

ఉ. ఈ రమణీలలామను మహేంద్రుఁడు దోడ్కొనివచ్చె దీని తీ
రారయఁ గన్యగాఁ గనఁ గనయ్యె మదర్థము తెచ్చియుండెనో
మారునిగెల్తు నట్లయిన • మానినచో నిఁకఁ గార్యమెద్ది? యే
తీరున నేని దీని నిఁక • దేవిని గాఁ గొనఁగాఁ దలంచెదన్ 170

క. ఏయవయవంబుఁ గాంచినఁ, బాయదు నాడెంద మందె • భాసిల్లుఁ దమిన్
డాయన్ జేయఁగఁ జాలెదుఁ, దాయజునకుఁ గైవసంబుఁ • గావించెననుచ్ 171

క. బింబము వాతెఱ హిమకర, బింబము నెమ్మోము భూరి • విలసితమదరో
లంబము తుఱుము రతీశా, లంబము వీఁ బోఁడి భూత • లంబం దరయన్ 172

క. ఖంబునదు మతనురథచ, క్రంబు పిఱుందలరు నాద • రంబుకుతుక శై
లంబు చనుకోయి సుమ్మృణా, శంబు బాహుబుల లలన్న • శంబడుగులగున్ 173

మ. అని యుబ్బంగి సభక్తి కుమారుఁ డమరేంద్రా దాత్తోద్భవాసక్తి మై
ఘనమోహాన్నతిఁ గాంచుచున్నతఱి నక్కన్యామణీపాణి స్కం
దునిహస్తంబునఁ జేర్చి నాకొమరితన్ • దుర్గాత్మజా! నీవు భా
ర్యనుగా సచ్చితి నర్మిలిన్ గొనుమ నెన్ • నాకేశ్వరుం డాదటన్ 174

శా. స్కందుం డప్పుడు పార్వతీశ్వరుల యాజ్ఞన్ బెండ్లియాడెన్ మహా
నందం బొప్పఁగ దేవసేనను మరున్నాళీకపత్రేక్షణా
బృందాభ్యంచితయమాన సుగుణశ్రీభాసమానన్ దమిన్
సౌందర్యోజ్జ్వలతానమాన గజయానన్ బూర్ణచంద్రాననన్. 175

ఆ. పెండ్లియాడి యొక్కపీఠిఁ గూర్చుండిన, శక్రిజాగుహులను • జక్కఁ గాంచి
ప్రమథదేవమౌని రాజి యత్యంత ప్ర, మోద మొంది పొదలె నాదరమున. 176

క. కొమరునకుఁ దగిన గేహిని, రమణీయతరాంగి దేవ • రాజతనయ యి
ట్లమరుటఁ గని యగజాశివు, లమితానందంబుఁ జెంది • రాత్మములందున్.

మ. పరమోత్సాహముతో మహేశ్వరుఁడు గీర్వాణావళిన్ గాంచి ని
ర్భర కారుణ్యముతోడ నిట్లనె హరీ! • రాజీవజన్మా! పురం
దర! దివ్యర్షి వరేణ్యులార! చెపుఁడీ • నాకిప్డు మీయిష్టముల్
నెఱవేఱన్ వరమిత్తు నిక్క మిది సందేహింపకుం డెంతయున్. 178

క. అన విని మునులును ననిమిషు,లును మనముల నలరి యనిరి • లోకావన! పా
వనచరణనలిన! మా వన,టను దీర్ప నిదే యదను గాండంగుము కరుణన్.

చ. కొడుకును బంపి తారకునిఁ గూల్పఁగఁ జేసి జగత్త్రయంబు పే
రుడుకును దీప్ప మిప్పుడె దయోన్నతి నెప్పటినుండియో యిటుల్
గడపితి మింతకాల మిఁక స్కందున కాజ్ఞయొసంగి పంపు త్రై
శ్యైడలఁగఁ జేసి దైత్యు సమయించు నితం డచలిలగా వెసన్. 180

— * శివుఁడు తారకవధార్థమై కుమారుని దేవతలతోఁ బంపుట * —

గీ. అనిన నంత దయామయుండగు శివుండు
దత్క్షణం బప్పగించెను దనయు నమర
వల్లభుల కప్పు వారలు పెల్లుమురిసి
గుహునిఁ దోడ్కొని కైలాసవసుధర మెడలి. 181

చ. ఒకయెడఁ జేరి త్వష్టను సముస్నతరీతిఁ దలంప నాతఁడు
త్సుకుఁడయి తారసిల్ల శివుసూనునికోసము రమ్యమౌ పురం
బొకఁడు రచింపు మంచు హరి యొప్పఁగఁ జెప్పిన నాతఁడప్పు శి
ల్పకళలభంగు లేర్పడఁగఁ బట్టణమట్టులె కట్టె నేర్పునన్

గీ. అందుఁ బ్రమథులకును నిర్జరాగ్రణులకు, వేఱువేఱుగ భవనముల్ వెలయఁగట్టి
మధ్యమందు రచించెఁ గుమారభవన,మందు సర్వంబు రత్నమయముగఁ జేసె.

— * దేవతలు కుమారస్వామికి బ్రహ్మాండాధిపత్యంబుఁ గట్టుట * —

గీ. అంత విష్ణువు రత్నసింహాసనమున, శివకుమారునిఁ గూర్చుండఁ జేసి సర్వ
తీర్థజలసేకమొనరించి తిలకమొసఁగి, కమలజాండాధిపత్యంబుఁ గట్టెనపుడు.

క. వరుసగ నత్తఱి హరియును, సరసీరుహసంభవుండు జంభారియునున్
సురలెల్లరు హరసుతునకుఁ, గరమర్మిలి మ్రొక్కి నుతులు గావించిరొగిన్

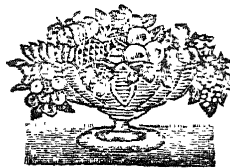
శా. ప్రాంచద్భంగి మహాత్మ్యసంపదులు నిటులన్ బన్నించి సేవించున
య్యాంచన్నిర్జరవర్యులన్ గని మహాహ్లాదైకచిత్తంబుతోఁ
గ్రౌంచారాతి యిటుల్ వచించెఁ గడు వేగన్ దారకున్ మిత్తిక
ర్పించన్ గాఁ గలవాఁడ మీ కభిమత శ్రీ లిచ్చువాఁడన్ సురల్!

వ. అనిన విని యనిమేషులెల్ల రాత్మంబులం బొంగి యోంకారధ్వనులును జయ
ధ్వానములొనరించిర నిన సూతునకు శౌనకాదిమునులామీఁది వృత్తాంతంబు
సెలవిమ్మనుడు.

మ. శరభాంబాహృదయాబ్జహేళివిలస•చ్చంద్రార్ధకోటీరవ
త్సరసీరుడ్భసలాయమానహృదయా! •శైలావళీపూజనో
ద్ధరదీక్షావరతంత్ర! బంధుజనసందోహాతిసంతోషకృ
న్నిరతాచ్ఛాశయ! నిత్యసత్యవచనా! • నిర్మూలితాంహశ్చయా! 188

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వరనామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి కుమారఖండంబునం
బ్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

కుమారఖండము

ద్వితీయాశ్వాసము

వీరభద్రగురురవి
సేవాసంఫుల్లహృత్కుశేశయ! చిరసం
భావిత పశుపతిచరణా!
పావనగుణమణికదంబవని! లక్ష్మ్యంబా! 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె.

ఉ. శంభుకుమారుఁ డంత దివిషద్వరులం గని సత్కృపాత్త సం
రంభముతోడ నిట్లనియె రక్కసిరాయనిపాలి కొక్కనిన్
సంభృతనీతిశాస్త్రసువిచారవిశారదు దూత నంపి యు
క్కుంభినిఁబాసి పొమ్మనుఁడు గూఢపదాలయభూమిఁ జేరఁగాన్. 2

క. అటు లరుగక తక్కిన మత్పటుతరభుజశక్తి వానిఁ బరిమార్తు దృఢం
బటు సేయుం డన నమరోద్భటులు గడున్ బొంగి శక్తిధరున కని రిటుల్. 3

చ. వెఱవక తారకాసురని వేశనభూమికిఁ జేరి వాని కి
త్తెఱఁగు వచింపఁగాఁ దగిన ధీరులు మాయెడ లేరు మీర లే
యఱమర లేక యొక్కనిబలాఢ్యుని నర్హునిఁ జూచి పంచి యి
ట్లెఱుఁగఁగఁ జెప్పిరమ్మనుట యెంతయు శ్రేయము శర్వనందనా! 4

—* శ్రీ కుమారస్వామి వీరబాహుని దారకునియొద్దకు సంధికై పంపుట *—

గీ. అనిన విని శంకరాత్మజుం ♦ డప్పుడు వీర
బాహుఁ డను తనయనుచరీ ♦ ప్రముఖు నొకనిఁ
బంపి తగురీతి నసురకు ♦ బ్రీతుకు తెర్వుఁ
జెప్పిరమ్మన నాతఁడు ♦ చెలఁగి వేగ. 5

క. వైహాయసరథమున మహో, త్సాహగతి శోణితపురి ♦ కురు వేగమునన్
దా హర్షంబునఁ జేరి సు, బాహుండౌ వీరబాహు ♦ భటభాస్కరుఁడున్. 6

సీ. బహుపుష్పఫలభార ♦ భాసురాశోకసం, తాన ప్రముఖదివ్య ♦ తరువనంబు
స్వర్ణారవిందబి ♦ సగ్రాసమత్తమ, రాళకేళీసరో ♦ రంజితంబు
రవిహయజయ*జూహు ♦ రాణపర్వతఘన, గంధసింధురరాజ ♦ బంధురంబు
శమనమనస్సాధ్వ ♦ సప్రదబహువీర, పురుషప్రకాండవి ♦ భూషితంబు

గీ. చంద్రమండలసంచర ♦ చ్చంబరీవి
లోకనవిశేష దేశికా ♦ లోకనోత్స
లేతుణాలంకృతోత్తుంగ ♦ హేమహర్మ్య
సముదయముఁ దత్పురముఁ గాంచి ♦ సంతసమున. 7

క. తగుగతిఁ దారకు నొడ్డో, లగమునకున్ జని సురారి ♦ లావున్ జేవన్
దగఁగని బాగనుకొని యి, మ్మగ నాతనితోడఁ బలికెఁ ♦ బొలుపుగ నిటులన్.

చ. విను మసురోత్తమా! భువన ♦ వీరుఁడు శంభుకుమారుఁ డిందు నన్
బనిచెఁ గృపాళుఁడై యతఁడు ♦ నన్నిట నీకు వచింపమన్న వా
ర్తను వినిపించెదన్ విబుధ ♦ రాజినిఁబట్టి వలార్చి వారి వా
హనధనవస్తువర్గముల ♦ నాక్రమణం బొనరించి తేపునన్. 9

క. పెక్కేండ్లనుండి వారల, యుక్కడఁచి యధఃకరించి ♦ యురుతరగర్వం
బెక్కి యిటు నిక్కుచుంటివి, దక్కదు నీకింకఁ దిరిదశ ♦ ధన మించుకయున్.

గీ. కట్టుబట్టలతో లేచి ♦ కాదరివేయ, లోకమున కాత్మజనముతో ♦ వీఁకదఱిగి
యరుగు మట్లైనఁ బ్రాణంబు ♦ లాసఁగాంతు, దప్పితవయేని మిత్తికి ♦ దారవోతు.

క. అని నీకు హితవు సెప్పెను, ఘనుఁ డాతం డసురరాజ! ♦ కార్యమెఱిఁగి నీ
వనుకూలముగ రసాతల, మున కరుగుట లెస్స లెస్స ♦ బుద్ధి నరయుమీ! 12

* టిప్పణి = జూహురాణము = గుఱ్ఱము.

—* తారకుఁడు సంధిని నిరసించుట *—

ఉ. జంకొకయింత లేక తన ♦ సన్నిధిఁ జేరి కటూక్తులాడు నే
ణాంకకిరీటపుత్త్రికుభ♦టాగ్రణిఁ గన్గొని తారకుండు నా
తంకమతిన్ బ్రహాసభరి♦తస్ఫురదాననుఁడై యుపాత్తరో
షాంకితవృత్తి నిట్లనియె ♦ నంబుధరార్భటిఁ గ్రిందుసేయుచున్. 13

శా. ఏమేమీ? నను మిత్తి కర్పణము సే♦యింపంగ నైశాని యు
ల్లామోదంబున నెంచి నిన్ బనిచెనా? ♦ యాదిత్యరక్షార్థమై
భూమిన్ బోవిడి కట్టుపుట్టములతో ♦ భోగీంద్రలోకంబు నే
నీ మాటన్ విని వేగఁ జేరవలెనా? ♦ నీకింత వాత్సల్యమా? 14

ఉ. ఈశునకేనిఁ దత్సుతున♦కేనియు మే మొనరించినట్టి దే
లేశముదోసమున్నదియొ♦ లేఖులకై యిటులెత్తివచ్చియా
వేశముతోడఁ జంపెదను♦వేపెదనం చదలించినంత నే
దేశముఁబాసిపోవుటకు ♦ దేబెలమంచుఁ దలంచె నేమదిన్ 15

చ. సురలకు మాకు నెప్పుడును ♦ జొప్పడుఁబోరిత మిప్డు వారికై
దురమున కీగ్గడంగుటది ♦ దూఱగు మానుఁడు మానరేని ని
బ్బిరుదుమగండు తారకుఁడు ♦ భీతిలిపాఱఁడు నిక్కమింక సం
గరమున కేగుదెమ్మనుము ♦ కాయజవైరితనూజు నిమ్మగన్. 16

వ. మఱియును

చ. వననిధులింకినన్ నభము ♦ వ్రాలిన భూమితలంబునందు న
వ్వనజహితుం డరాళగతిఁ♦బట్టిచరించిన నెన్నఁ జేఁ దా
ననలము చల్లనైన నమ♦రాంతకుఁ డీడ్యుఁడు తారకుండు శ
త్రునివెఱపొంది పాఱుటది ♦ దుర్లభమంచుఁ దలంపు రూఢిగాన్. 17

క. అని యహమికతో నాదూ♦తనుగని యిటుచెప్పుమనుచుఁ♦దారకుఁడంపన్
ఘనభుజుఁడాతఁడు వీనికిఁ, జనునే హితబోధయనుచుఁ ♦ జనియెన్ వడిగాన్. 18

ఉ. తారకుఁ డిప్డు మున్ దనకు ♦ ధాత యొసంగిన మేల్ వరంబునా
కారము నెంచి నిక్కముగఁ ♦ క్రౌంచవిభేదకుఁ డాత్మఁ బంచ తా
కారణమంచె తెఱింగియు ని♦కామభుజాతతగర్వధూర్వహుం
డై రహిఁబోర నెంచి వృత♦నావళి సిద్ధముచేసె నుద్ధతిన్. 19

సీ. వీరబాహువు చని తన • విభునిఁ జేరి, తారకాసురుముందఱఁ • దా నొడివిన
యట్టి నుడులను వానికి • నసురవిభుఁడు, గినిసి యాడిన తెఱఁగు వే • గిరము దెలిపె.

చ. శివతనుజన్ముఁ డప్డు సుర • సేనల కెల్లను నెల్లి వేగ నా
హవమున కేత్తఁ గావలయు • నంచు నెఱుంగఁగఁ జాటఁ బంచె ది
వ్యవరులు పార్వతేయునిమ • హాభుజవీర్యసమాశ్రయంబునన్
బవరము సేయఁ దారకుని • పట్టణమేగఁగఁ బూని రున్నతిన్. 21

—* కుమారస్వామితో దేవతలు తారకాసురునిమీఁదికి యుద్ధంబునకు వెడలుట *—

గీ. అంత మఱునాఁటి వేకువ • యందు నదితి,నందనులు శైలనందనా • నందనుని బు
రస్కరించి వరూధినీ • రాజితోడ, దండయాత్రకు వెడలిరి • తారకుపయి. 22

ఉ. అత్తఱి శంకరానుమతి • నంబరభారతి యిట్లువల్కె భా
స్వత్తరవిక్రమున్ గుహుని • వాసిగఁ దోడ్కొనిపోం డితండు దు
శ్చిత్తునిఁ దారకున్ గెడపి • శ్రీల నొసంగఁగలండు మీకు సం
పత్తులఁ జెంది యెల్లపుడు • బాగుగ నుండుదు రింక నిర్జరుల్! 23

క. అను నభ్రవాణివచనము, విని సుర లౌత్సుక్యమొంది • వీరధ్వనులన్
బొనరింపుచుఁ బెనుపెనఁకువ, దనుజునిఁ జెనకంగఁ దెగువఁ • దాల్చిరి వీఁకన్.

క. దండడి దగఁ దామొందిన, వందుఱుఁ దీర్పంగడంగి • వైభవమున మి
న్నందుచు సేనలతో సుర,బృంద మసురపురముపొంత • విడిసెఁ గడిమిమై.

క. గుణఘోషంబులతో భీ, షణతరవిలయాంబువాహ • చటులధ్వనులౌ
రణభేరుల నరిమారణ, చణులై మ్రోగించి రపుడు • సమధికలీలన్

—* తారకుం డసురసైన్యముతో యుద్ధమునకు వచ్చుట *—

చ. అదివిని తారకాసురుఁ డ • హంకృతిమీఱి సమస్తసైన్యముల్
పొదలఁగ వజ్రవర్మమును • భూషణముల్ మణిమాలిఁ దాల్చి యిం
పొదవఁగ హేమపుంఖవిశి • ఖోజ్జ్వలతూణముఁ జంద్రహాసమున్
గదను శరాసనంబుఁ గొని • కాంచనరత్నరథాధిరూఢుఁడై 27

క. వైణికులు మారజికులును, వైణవికులు పటహపణవ • వాదిత్రులు ని
స్సాణధరమగధవంది, శ్రేణులు ఘననినదములను • జేయఁగ వేడ్కన్ 28

క. చామరము లిరుగెలంకుల, నామోదముతోడఁగొని సు♦రాదులుగొలువం
గా మహితదర్పమున సే, నాముఖమునఁ బొలిచెఁగడు ఘ♦నద్యుతిమెఱయన్

క. గొడుగులు పడగలు నిగుడఁగ, వడివడి వారువములెక్కి ♦ వరవీరభటుల్
గడిఁదిమగంటిమి వెలయఁగ, నడిచిరి తారకుని మ్రోల ♦ నయమెసలారన్ 30

ఉ. పర్వతసన్నిభంబులని♦భంబుల సింధుతరంగమాలికా
గుర్వనపాయభూరిజవ♦ఘోటకబృందములన్ గరిష్ఠగం
ధర్వవహంబులై తగురథమ్ముల నుద్ధతవీరయోధులన్
దుర్వహభారమొంది కడుఁ ♦ దూలుచునుండె ధరిత్రియత్తఱిన్

ఉ. మొగ్గరమొంది నిర్జరు ల♦మోఘతరార్భటి నెందుఁజేరి పో
రగ్గవలెన్ బొనర్పఁగఁ బ్రి♦యంపడుచుండిరొ యందు వేగఁ జే
రగ్గవలెన్ గృధాయతశి♦ఖాకులితాకృతియై మహోద్ధతిన్
డగ్గఱి తారకాసురుఁ డు♦దాయుఁ డొనర్చెను సింహనాదమున్. 32

క. తోడనె తక్కిన జోదులు, గూడ దిగంతాంతరాళ♦కుంభిని యద్రువన్
గాఢతరగర్జనంబులఁ, బాఢంబుగసల్పి రపుడు ♦ ప్రౌఢిదలిర్పన్. 33

గీ. విబుధు లవ్వాని విని కడు♦వేగ ఘనర, ణాభికాంక్షితనేకప♦ద్యమున నెదురు
చనిరి పురుహూతుఁడద్రిజా♦తనయుఁదనదు, ధవళవారణమెక్కి ♦ప్రార్థనయొనర్చె.

గీ. వివిధరత్నోజ్జ్వలంబును♦వితతసర్వ, సమరసాధనమగు విమా♦నము శివాజ్ఞ
దారసించినఁదానిఁ♦గుమారుఁడెక్కె, యింద్రుఁడైరావణగజంబు♦నెక్కెననియె.

మ. గుహునాజ్ఞన్గొని యింద్రుఁడెక్కె గజమున్ ♦ గోవిందుఁడెక్కెన్ ఖగో
ద్వహుఁ దక్కంగల వేల్పులెక్కె రెలమిన్ ♦ దత్తన్మహాయానముల్
బహుభేరీమురజాదివాద్యరవముల్ ♦ భాసిల్లె నభ్రస్థలీ
విహరద్గుహ్యకరాజి గూర్చె సుమనో♦వృష్టిన్ గరిష్ఠంబుగన్. 36

చ. హరిహయుఁ డగ్రభాగమున ♦ నాత్మబలంబులతోడఁ జేరె నా
హరియును వీరభద్రుఁడు ప్రి♦యంబుగ మధ్య వసించి రింక శం
కరతనయుండు మూలమునఁ ♦ గావుగ నిల్చెను బ్రక్కలందుఁ జా
మరములు దాల్చి వేల్పులు స♦మంజసవైఖరి వీచుచుండఁగన్. 37

వ. అంత

గీ. ఉభయసేనలు పోర నొం◆డొండుడాఁసు
చుండఁగానప్డు సంభ్రమముల్ ◆ రెండుగలియు
పోల్కినగుపట్టెఁ దధ్వాన◆మును సముద్ర
ఘోషమన నొప్పెనెంతయు ◆ గొప్పగాను.

—* దేవాసురయుద్ధము *—

క. కడఁగి జలోన్మత్తులు గమ, నెడిదఁ ప్రహార్త్వరము [illegible] ◆ భీషణగతుల౯
దొడరి పరస్పరము కనం, బడిరింపాఁ [illegible] ◆ మహాద్భుతభంగిన్ 39

గీ. భూమిం[illegible] ◆ [illegible]మునను
దో◆పడినకాలుసేతులు ◆ దెగిపడిసర
ధములునుం గూలినట్టి గు◆జ్జములు గూలి
నట్టి యేనుఁగు లొకపట్టి ◆ గుట్టలట్లు 40

ఉ. [illegible] యనాప[illegible] [illegible]
గొండలపోల్కి [illegible] ◆ [illegible]
గొందఱు [illegible] ◆ [illegible] క్రుంచి [illegible]
గండరగోళ[illegible] [illegible] 41

క. మొఱసెడు కో[illegible], [illegible] ◆ [illegible]
కుల్[illegible] [illegible] 42

క. ప్రవహించె రక్తవాహిను లవని౯ దొరలాడె నుత్త◆మాంగంబులునున్
వివిధకబంధములును బ్రానవ[illegible]దోర్వ్యకట్ల ◆ నంబులచేతన్. 43

గీ. భూతములును౯ బిశాచముల్ ◆ ప్రేతములును
గాకులును గంకములును లూ◆కములు జంబు
కములు గుంపులుగాఁ గూడి ◆ క్రవ్యభక్ష
ణంబొనర్చుచుఁ గూసెఁ బ◆ల్సంబరమున. 44

ఉ. తారకుఁ డప్డుసూచి కడు ◆ దర్పమునన్ సురల౯ బలార్పఁగాఁ
దారసిలంగఁ గాంచి విబు◆ధప్రభుఁ డేచి యెదుర్కొనె౯ మహా
దారులఁ దక్కుదైత్యుల◆తల్లజులన్ సురవర్యులాగి దో
స్సారవిశేష మేర్పడఁగ ◆ జన్యముసల్పి రనల్పవైఖరి౯. 45

గీ. తారకునితోడ శక్రుండు♦దంభుతోడ, సప్తజిహ్వుండు జంభుతో♦జముఁడుబలుని
తోడ నాశరుఁ డతిబలు♦తోడఁ బాశ, పాణియును బెట్టిదంబగు ♦ బరవసముగ.

గీ. కరువవిసువీరుతోడఁ గి♦న్నరవిభుండు
శంభదైత్యునితోడ నీ♦శానమూర్తి
శుంభుతో సూర్యచంద్రులు ♦ కుంభకుంజ
రాసురులతోడ ననిఁ బూని ♦ రక్కసుమెయి. 47

చ. గొదగొని స్పర్ధతో నసుర♦కోటియు దివ్యసమూహ మిట్లు దో
ర్మదమొదవన్ బరస్పరమ♦మర్షపరాయణులై మహోగ్రమౌ
కదనము సల్పుచుండిరి ని♦కామబలాఢ్యులు ధీరులెంతయున్
ముదమెదఁ జెందఁ బంద లిఁక ♦ భూరిభయంబునఁ గుంది పాఱఁగన్. 48

చ. కడువడిఁ బోరుచున్న బల♦ఘుస్మరుఁ గన్గొని తారకుండు గి
న్కడరి కరిన్ నిశాతవిశి♦ఖమ్మునఁ దూలఁగనేసి వాసవున్
బిడుగులఁ బోలి బాణముల♦బిట్టుగ వక్షము నాటనేయఁగా
బడలి యతండు మూర్ఛవడెఁ ♦ బాష్పములన్ విడువన్ మరుద్వరుల్. 49

చ. అనలునిఁ దొట్టి నిర్జరవ♦రాగ్రణులున్ జలమేది యుద్ధతిన్
దనుజులతోడఁ బోరితము♦దారుణభంగి నొనర్చి త
ద్ఘనతరవిక్రమోన్నతి ని♦తాంతము దుస్సహమౌట డస్సి వే
దనఁ గొని యమ్మెనన్ దొరఁగి ♦ ధావనచేసిరి భీతచిత్తులై. 50

—* వీరభద్రుఁడు తారకునితో యుద్ధము చేయుట *—

గీ. వారిఁగని దైత్యవర్యు ల♦వార్యపటిమ, సింహనాదంబు లొనరించి♦చెలఁగనంత
వీరభద్రుఁడుగన్గొని♦వేల్పుగముల, వెఱపుఁబోకార్చి గణసేన♦వెలయఁజేరె.

క. ప్రమథగణంబులతోడుత, సమరంబున కాతఁడిట్లు ♦ చనుదేరంగా
నమరులు గ్రమ్మఱి యుత్సా, హముమీఱ రణాభికాంక్షు♦లై తొడరుటయున్.

చ. సురలఁ బిఱుందఁ జేర్చుకొని ♦ శూరవరుండగు వీరభద్రుఁ డు
ద్ధురతరరోషవేగమున ♦ దోర్బలమేర్పడ రాక్షసావళిన్
బోరిఁబోరిఁ జంపుచున్ దదధి♦పుండయి ఘూర్ణిలు తారకాసురున్
బోరిగొనంగఁ ద్రిశూలమున ♦ మోఁదె నురమ్మున ఘోరభంగిగాన్. 53

గీ. దాన నసురుండుమూర్ఛిలి•తా రథంబు,నందొరగె సుంతకాలంబు•నమరవరులు
సంతసంబొంది యార్వఁగ•వంతఁగొని సు,రారులొక్కింతసేపు దైన్యంబు•ఁజెంద

వ. అంత

ఆ. భయదశూలపాశ•పరశుపట్టిసములు, ఖడ్గముసలగదలు • గరముమెఱయఁ
బ్రమథవీరవరులు • రక్కసు లొండొరుల్, పోరి రనుపమాన•భూరిశక్తి.

ఉ. దైత్యవరుండు దెప్పతిలి • దానవసంఘముఁ బొంగ నాతత
స్తుత్యసపత్నవీరచయ•సూదనమై తగు శక్తి వీరుపై
నత్యురువిక్రమార్భటుల • నార్చుచు వైవ నతండు దానినై
యత్యకరస్థశక్తిఁగొని • యంతనె వ్రయ్యలు చేసి ధీరుఁడై. 56

గీ. ఇపుడె సమయింతు నిద్దైత్యు•హీనచరితు, ననికడంగుడు నారదుం•డతిరయమున
వచ్చియిట్లనివాక్రుచ్చె•వరద! యుడుగు, మీవు షణ్ముఖవధ్యుఁడీ•యింద్రవైరి

వ. అనినంత

క. కోపోద్దీపితుఁడై యా, టోపంబున రక్కసున్ దు•డుపఁబూనియుఁ దా
నోపికఁగొని మరలెను ముని, యూపాయికమైన వచన•మందలి పేర్మిన్. 58

గీ. అంత మరలఁ గడంగిన•యసురవర్యు, లొక్కపెట్టు నిశాటుపై • సురవడించి
యంపవెల్లినిఁ బరగింప•నాతఁడలిగి, ప్రతిహతము చేసి యద్దాని•వాసిమెఱయ.

ఉ. అందఱు కన్నిరూపులయి • యాతతశక్తి నిశాచరేశ్వరుం
డందఱి కొక్కమాఱె విల•యంబు ఘటింపఁ గడంగి బాణరా
జిం దపహేతులట్లడరఁ • జేయఁగ నేయఁగ నాయమర్త్యుల
ప్డొందఁగరాని వేదనను • నొంది యలందిరి కుందుచున్ గడున్. 60

—* తారక విష్ణుదేవుల యుద్ధము *—

శా. వైకుంఠుం డది గాంచి యూర్జ్వక భుజా•వష్టంభమేపార న
న్నాకాధీశ్వరవైరి డగ్గఱి బృహ•న్నారాచధారాతతిన్
జీకాకుల్ బడఁజేసి యార్చిన శునా•సీరారి రూక్షోత్కుఁడై
శ్రీకాంతున్ ద్రిశిఖంబునన్ గదిసి మ•ర్దించెన్ సురల్ వందురన్. 61

చ. సొలయక యంతఁ జక్రి సుర•సూదనుపై గద వైవ నాతఁ డ
త్యలఘురయంబునన్ సునిశి•తాశుగయుగ్మము బోడ దాని వ్ర

య్యాలు పొనరించె యార్చి ఘనమై భయదంబయి యొప్పుశక్తి బి
ట్టలరఁగ విష్ణుపై విసర నద్ది కఠోరముగాఁగఁ దాఁకఁగన్. 62

—* తారక విష్ణు లోకరిచే నొకరు మూర్ఛితు లౌట *—

ఆ. శోణితంబుదొరఁగ సుడివడిహరి మూర్ఛఁ, గొని సుపర్ణుమీఁదఁ గూలె గరుడుఁ
డాకసమున కెగసి యాహవంబున కెడ, గాఁగఁ జేర్చె నంతఁ గంజనయను. 63

చ. మురరిపుఁ డప్డు మూర్ఛవిడి మోహర మొంది కడిందిచేవ ని
ర్జరరిపుఁ జూచి నంపక మురమ్మున నాటఁగ నేయ నాతఁడ
త్యుతతరతప్రహారమున సొద్దున మ్రాతె రథంబునందు నె
త్తురు వఱదల్ తొరంగఁ గను మూర్ఛము నొంది తలంక రక్కసుల్. 64

ఉ. చెచ్చెర లేచి తారకుఁడు చిచ్చువితమ్మగ మండుచున్ వడిన్
బచ్చనివల్వవేల్పు పయి బాణశతంబులఁ గుప్పె నాతఁడున్
హెచ్చగు పౌరుషంబున సహింపక నింపె సహస్ర మమ్ములన్
మెచ్చగు వీర లిర్వుర సమీకము దర్శనయోగ్యమై తగెన్. 65

గీ. ఔజసికవరుఁడైన దైత్యాధినాథు, విక్రమం బంతకంతకు విస్తరిల్లె
విష్ణువును వెన్కద్రొక్కక వెక్కసముగ, బోరుచుండెను మొనసిరి పొంక మొప్ప

వ. అంత దినాంతంబగుడు నిశాచరులును సురలా యోధనంబు విరమించి నిజనివా
సంబుల కరిగిరి. 67

ఉ. చిత్రమగున్ బ్రదోషమునఁ జేసయొసంగఁ దమోవికోటుఁ డీ
ధాత్రి సమస్తదేశముల దక్కొని యాత్రకమణంబు సేయుడున్
జైత్రుఁడు రాజు వాని బహుసత్కరంబుల గెంటివైచి స్వ
తాత్రముఁ జూపి వచ్చిన యశంబను రీతినిఁ గుప్పెఁ గౌముదిన్. 68

గీ. చక్రమఃఖావహుండైన సత్సుమగ్రి
వసువును హరించినను గురువనితఁ జెంది
నను గువలయేందిర వరియించెను గలాదుఁ
గాముకులు గాంతు రే యెందుఁ గల్మషములు. 69

క. కౌవలయశ్రీరతి తేజోవినియోగమున స్రుక్కుచుఁ గలాదుండున్
వేవచ్చు విశర్తనుఁ గని, తా వేగన్ గడలిఁ బడియెఁ దలఁకుచు నంతన్

క. పోటిపోటిఁ దేవాసురగణ మా. మనసభువ్రం జెలంగెఁ జెలఁగి • మకరధ్వజసం
హారతనయుని కెలఁగి యాజుల్, వరదా స్తత్రయుమానంగఁ • బలికెన్ గలఁకన్.

—* బ్రహ్మాదేవతలు తారకుని మాత్మక్రమై కుమారస్వామిని బ్రార్థించుట *—

శా. ఓ వందారుజనానుకంపనోత్కంఠీప్రోద్యత్స్మితాంచితా!
ఓ విశ్వోత్తరశౌర్యధైర్యవిభవా! • హో దేవదేవోద్భవా!
నీ వాలంబనము బూని దైత్యానీక ఘంటింపఁగ భారంభుమా!
దేవాత్మవ్యథదీర్పఁగా గదఁగుమా! • దీవ్యత్కృపాంభోనిధీ! 72

శా. ఈవిష్ణుం డల జిష్ణుఁడున్ మఱియు వహ్ని ప్రభ్ను కాలాదులా
దేవారాతిని గెల్వఁజాల రిటసం• దేహం బొకింతేని లే
దీవి కార్యముఁ దీర్పఁబుట్టితివి సుస్వామ్మ! లెమ్మింక నా దారకా
భావంబున్ బొసఁగించి మాకుదయసౌ• భాగ్యంబుఁ జేకూర్పుమా! 73

గీ. అనిన శాంకరి ప్రియమంది • యనికినై యుద్ధికికి సెలవియ నస్త్రోకదీప్తిఁ
ప్రమథవిబుధవరుల్ పటు• భయదతూర్యరవములెసఁగఁగ సంగరా•రంభులైరి.

—* రెండవనాఁటి యుద్ధము *—

మ. హయహేషల్ గరిబృంహితంబులును ఘంటారావముల్ శింజినీ
భయదధ్వానములున్ శతాంగతురగస్ఫారోల్లసత్కింకిణీ
చయసుక్రేంకృతులున్ రథాంగజనిత•స్వానంబులున్ యోధసం
చయవీరధ్వనులుం జెలంగె దశది•క్చక్రంబు దూటాడఁగన్. 75

గీ. అదరి సైన్యంబు లొకశేవ•నవనివణఁక, మొగ్గరముఁబన్ని యార్యవి•బుధసపత్నుఁ
డాత్మకీయచమూరజం • బంబరంబుఁ, గప్పఁగా నరుదెంచి శం•ఖంబు నొత్తె.

చ. గుహుఁడును బూన్కితో దనుజ•కుంజరుఁ దీర్పఁగఁబూని యుల్లస
ద్బహుగణసన్నుతుల్వెలయఁ • బన్నగ వ్యూహముఖంబుఁ జేరఁగా
మిహిరసహస్రవిద్యుతుల • మీఱిన తేజమువానిఁ బ్రజ్వల
ద్దహనదృగాత్మజాతుఁ గని • తారకుఁ డాత్మఁదలంకి యుల్కనన్. 77

ఉ. ఈతనిఁజూడఁగా జగము•లెల్లను నొక్కనిమేషమాత్రలో
నాతతశక్తిఁద్రుంపఁగల • యాజసికుండని శోఁచు నీతఁడే
ధాతపరప్రకారమిటు • దారసిలెన్ నిజమాతతాయియై
యీతఱియుద్ధమందు • జయమెట్లొనఁగూడు నిలింపరాజితోన్ 78

క. పరమేశ్వరుఁ డీతనిఁగని, ధరణిన్ జరితార్థుఁడయ్యెఁ ♦ దానీతండే
పరిమార్చ్చునన్ను దృఢముగ, సురలకుఁ గడుసంతసంబు ♦ చొప్పడునకటా! 79

చ. అని తృటికాలమిట్లు హృద ♦ యంబున నెంచి యనంతరంబెపా
యని యెనలేని విక్రమను ♦ నారసి యీసున నిప్డె యీతనిన్
జెనకెద నేమిలెక్కయని ♦ సింహరవం బొనరించి దివ్యులన్
గని యిటువల్కె గర్జిలుచుఁ ♦ గాటపునేటగు నల్కయుల్కఁగన్. 80

—* తారకుఁడు విష్ణ్వాదుల నుపాలంభించుట *—

చ. మగతన మింతలేక సుకు ♦ మారుఁ గుమారునిఁ దోడు తెచ్చియి
మ్మొగ రణ మాచరింపుటకుఁ ♦ బూనితి రోరిసురాధముల్! చలం
బుగ నిటువన్ననన్ బ్రతికి ♦ పోవుదురెట్లు మదీయశక్తిచేఁ
దెగుదురు మీరలిందఱును ♦ దెంపుననిల్వుఁడు సంగరంబునన్

వ. హరిన్ బరికించి

ఆ. కమలనయన! నీవు ♦ కాంతాకృతివిగాక, పగఱఁగలనఁ జెనక ♦ బలముగలదె
ఎవరి నెదిరినాఁడ ♦ వేనాఁడుయుద్ధంబుఁ, జేసినాఁడవీవు ♦ చెప్పుమిపుడు 82

చ. అల మధుకైటభాసురుల ♦ నంబుధి మార్కొనలేక లేకివై
యలఁతితనంబనాఁక యొక ♦ యర్థవిధంబున దేవురించి య
ట్లొలసి వధించితీవు మఱి ♦ యొక్కపు డొక్క నెలంతవై సురా
రుల కమృతంబు నీయక యె ♦ రూపడగించితి వోర! వారలన్. 83

శా. ఈసంక్రందనుఁ డొక్కపాటి యతఁడా ♦ హీనాత్ముఁ డన్యాయమౌ
దోసంబున్ బొనరించె జ్యేష్ఠజననీ ♦ శోషంబు శోషింప ద
చ్ఛ్రీసంతానపుపేశికోశముల వి ♦ చ్ఛేదించె వృత్రాసురున్
మోసంబున్ బొనరించి చంపె నకటా! ♦ మూఢాశయుండై యటుల్. 84

క. అని ముప్పిరిగొను కినుకన్, గొని తారకుఁడాదితేయ ♦ కోటిన్ జదిపెన్
గనలేక నాకనాయకుఁ, డనుపమహాతి వజ్రధార ♦ నసురను మోఁదెన్. 85

సీ. దానఁ గడుడస్సి తారుండు ♦ దారనినద, మదరనై రావణగజంబు ♦ నవనిఁగూల్చె
శక్తిచే నింద్రువక్షంబు ♦ జర్జరితము, సేయ సుర లాస వదలిరి ♦ జిష్ణుపైన.

—* విష్ణువు తారకునితో యుద్ధముచేసి మూర్ఛిల్లుట *—

చ. అదిగని చక్రి బిట్టలిగి • యంతనె రాత్రిచరేంద్రమౌళిపై
నడటునఁ జక్రిమున్విసర • నయ్యది ఘోరనిపాతతన్ దురా
స్పదుఁడగు తారకాసురుని • సంధులు వెల్వఁజేయ నాతఁ డ
ప్పదనుననే హరిని గవిసిపట్టి యు•రంబునఁ గొట్టె శక్తిచేన్. 87

గీ. శక్తిహతిఁ గమలాక్షుండు•చటులతరని, పీడితుండయి భువిఁబడ•బీరువోయి
యమరసేనలు పాఱఁగనంతఁ జూచి•వీరభద్రుండు ఘనరోష•వివశుఁడగుచు

క. కరతలశూలముచేత న•సురవరుబిట్టేయ నతఁడు•శూలహతిధరన్
దొరఁగియు సగముఁగొనక క్రమ్మఱలేచి ప్రచండకోప • మండితుఁడగుచున్

గీ. శక్తిచే వీరభద్రుని, చటులజాత • మొనర దురమునఁ దాడింప•నుక్కుడక్కి
భూతలంబునఁబడిమూర్ఛఁ•బొందెవీర, భద్రుఁడెంతయుఁ బ్రమథులు•బాష్పములిడ

— * వీరభద్రునిఁ బాలించి కుమారుఁడు యుద్ధంబునకుఁ బూనుట *—

ఉ. అంత నిమేషమాత్రమున•నద్భుతవైఖరి లేచి వైరిపీ
రాంతకమూర్తి యుజ్జ్వలత•రాయతతేజుఁడు వీరభద్రుఁ డ
త్యంతరయోద్ధతిన్ బరమ • చాపమహాభూరివిభావిభాసితా
శాంతము భాస్కరేందుదహ•నాత్మకముజ్జ్వలమున్ ద్రిశూలమున్ 91

క. బిఱబిఱగొని తారకుతల, నఱుకుదునని యుద్ధవిడిఁజఁ•నన్ షణ్ముఖుఁడ
త్తఱి రయమున నభ్యేపన్, దఱియంగావచ్చియాఁగి•తా నిట్లనియెన్. 92

చ. ఉడుగుము సోదరా! యసుర • నుక్కడఁగించి వక్షంతు నీవిటుల్
దొడరఁగనేల వీనికయి? • దొడ్డవు బాలుఁడ నేనచాలు వే
ల్మిడిఁ గనుగొంచునుండుఁ డిఁక • లేఖులు నీవును వీనిదైన యీ
దుడుకుఁదనంబుఁ దీర్తు పరి•తోషముఁగూర్తు నిలింపకోటికిన్. 93

గీ. అని కుమారుఁడు దక్షుణ•మందు నాత్మ
యికమతిన్ నెమ్మనంబున • హిమగిరీంద్ర
జామహేశ్వరపదములఁ • జక్కఁగొలిచి
తారకాసురవధను ద్రు•తమున నెంచి. 94

క. భ్రమపడి యజాండము [illegible] నమితపు గర్జనము చేసి • యసురపతి వరే
ణ్యముఖము [illegible] [illegible] నొప్పఁగఁ జూచి • యతఁ డిట్లనియెన్.

—* తారకుఁడు [illegible] యుద్ధము [illegible] *—

ఉ. బాలుఁడ వీవు దుర్మతులు • బాసటగాఁ గొని తెచ్చి యిట్లు ని
న్నాలము సేయ నీ కలవి • యౌనొకొ యీ సురలెల్ల నా కనిన్
జాలక యోడి యూడిగము • సల్పుచు నుండిరి యింతకట్టిటుల్
జాలవు నీవు చేరు మిఁక • సత్వర మా రజతాద్రిభూమికిన్. 96

క. మీజోలికి మీప్రోలికి, మీజాడకు నెప్పు డేని • మేమరుదెంచం
గా జతనం బెడసేయము, రాఁజనుసే యెత్తి యిట్లు • రాణువతో ఁడన్. 97

వ. వచ్చిననుగూడ నిప్పుడు.

గీ. చిఱుత పాపనిఁ జంపిన • సిగ్గువోడము, నవెడు జంకొండెగాని లే దరయు వేఱు
తెఱఁగు కొఱమాలి చెడుగులీ • సురలు నిన్ను, నూఁతగాఁ దెచ్చిరి ప్పటి • కు విదలట్లు

చ. అనిన, గుమారుఁ డల్లనగి • యాతని కిట్లనియెన్ బిభీషికల్
పనివడ విప్పుడాలమున • బంటుతనంబున నిల్వ లేక నీ
తనుజగణమ్ముతోడ నిజ • దారయుతమ్ము రసాతలమ్ముఁ గ్ర
క్కునఁ జనియందదయుండు మిఁకఁ • గొందలమొందక యెల్లకాలమున్ 99

క. మా తెరువు రాక యున్నను, నీతిఁ దొరఁగి సురల కలిమి • నీవు కొని యిటుల్
కాతరులఁ జేసి వారల, ఘాతుక! వేధింపుచుండఁ • గాంచుదు మెట్టుల్. 100

వ. మఱియు.

క. ననుబాలునిగాఁ గఁ దలం, చినఁ బోడనుగాఁ దలఁచిన • జింత యొనరది
ష్టవిఁ జూతువు లావంతయుఁ, దినఁ బోవుచు రుచుల నడుగఁ • దెఱఁ గే యెందున్.

—* కుమారతారకుల యుద్ధము *—

గీ. అనవిని దనుకేశ్వరుం • డాగ్రహమున, నడరి నిశితశరమ్ముల • నంబికాత
నూజు పైఁ బరపిన గుహుం • డోజ మెఱయఁ వానినన్నిటి నడుమనే • వమ్ము చేసి

క. పెనుబాములవలెఁ జెలఁగెడు, ఘనసాయకముల నురంబు • గాఁడఁగ సేయన్
బెనుకినుక తారకాసురుఁ, డనువుగ శతకాండములఁ బ్ర • హారించె గుహున్ 103

వ. అంతఁ గుమారుఁ డలఁతినవ్వొలయ.

చ. శిరసున ఫాలమందు గళసీమ నురంబున బాహులందు ని
ష్ఠురతరతీవ్రబాణములఁ జొన్పి పిడంబును ద్రుంచి విల్లుఁబో
విఱిచి హయంబులన్ దునిమి వేచిన తారకుఁ డుక్కుఁదక్కి స
త్వరముగ శక్తి నూఁతఁగొని పార్వతిపుత్త్రునిఁ దాఁకి పీఁకతో. 104

చ. హరసుతుఁడున్ రథోన్నతి శతాంగముఁ బాసి పదాతియై ద్విష
ద్ధరణకమైన శక్తిఁగొని దానవనాథు నెదిర్చి యార్చి స
ప్పరుసున నొండొరుల్ చెలఁగి ప్రౌఢిగ శక్తులఁ బోరుసల్పి రా
దురమును జూడ నెంచి కడుఁ దోష మెసంగఁగ నాకసంబునన్. 105

—* కుమార తారకుల శక్తి యుద్ధము వైమానికులు చూచుట *—

గీ. గరుడగంధర్వసిద్ధకిన్నరులు సాధ్య
వరులు విద్యాధరాప్సరో వర్గములును
ఘనతరవిమానముల నెక్కి కాంచుచుండి
రెలమి బలశౌరికృత్యంబు లెన్నుకొనుచు. 106

ఉ. తారకకార్తికేయు లతి దర్పమెసంగఁగ శక్తిహస్తులై
సారెకుఁ దీవ్రఘాతముల సల్పుచు నొండొరు లేకవీరులై
నేరిమి శూరతాగరిమ నెక్కొన నొంచుచు మించుచున్ గడున్
ఘోరముగాఁగఁ బోరెత మకుంఠితరీతి నొనర్చి రెంతయున్. 107

మ. తలపై నెన్నొసటన్ హనుద్వయిని స్కంధంబందు బాహుద్వయిన్
గళమందున్ గుయిదోయియం దుదరభాగంబందుఁ బార్శ్వద్వయం
బుల నన్యోన్యవధేచ్ఛులై పటునదంబుల్ సేయుచున్ వీఁకతో
బలవద్ఘాతములన్ బొనర్చికొని రుత్ప్రాటన్ మృగేంద్రాభులై. 108

క. పిఱుఁదివియక యొకరేనియుఁ, బిఱబిఱ నింగి పయి కెగసి బిట్టుగ శక్తి
స్ఫురదురుపాతంబుల నె, త్తురుఁ జిందలుఁ బిశితములును దొరఁగించి రిలన్.

వ. అయ్యవసరంబున ననన్యసామాన్యవిక్రమధుర్యు లగు నవ్వీరవర్యులన్ గాంచి
వైమానికతల్లజులు సాంశయికులై యిట్లు యోజించిరి. 110

ఉ. ఇద్దఱునున్ సమిద్ధబలు లిద్దఱు యుద్ధపటిష్ఠులైన వా
రిద్దఱు దివ్యశక్తిధరు లిద్దఱు విక్రమధుర్యులైనవా

రిద్దఱు సింహాసంహనను • లిద్దఱు ధీరమనీషు లిప్పుడీ
యిద్దఱిలో నెవం డని జయించునొ త్రుంచునొ మూర్తు నేపునన్. 111

వ. అని యిట్లు యోజించుచున్నంత నభోభారతి యమ్వారల కిట్లులనియె. 112

ఉ. ఖేచరులార! కాంచుఁడిఁకఁ • గెల్చుపవర్తను దారకాసురున్
నీచుఁ గృతాపరాధు నవినీతు హరాత్మజుఁ డీకుమారుఁ డీ
ర్ష్యాచుచునుండ శక్తిహతిఁ • జొప్పడఁగించి వధించు నిప్డు సం.
కోచము మానుఁ డుల్లములఁ • గుందఁడగున్ భువనత్రయంబునన్. 113

ఆ. అనిన దివ్యులెల్ల • రాత్మంబులన్ బొంగి రంబికాతనూజుఁ • డప్పుడు శక్తిఁ
దారకాసురేంద్రుఁ • దతిమి యురంబున, మోఁదె నశనిశతస • మానహానిహతి

క. దానఁగడు బడలి యసురుఁడు, దీనుండై యంతలోనఁ • దేఁకువఁగొనియెం
తేనలుక నాత్మశక్తి న, నూనప్రహరణమొనర్చె • నుద్దవిడి గుహున్ 115

— * తారకతాడితుండైన కుమారస్వామి మూర్ఛిల్లుట * —

గీ. స్కందుఁడద్దాన మూర్ఛిల్లి • క్షణములోన
ఋషిగణస్తూయమానుఁడై • యెఱుకఁ జెంది
గంధసింధురవరముపైఁ • గడఁగునట్టి
కొదమసింగంబ నాదైత్యుఁ • గొట్టెశక్తి. 116

క. ఇవ్విధి నిరువురువీరులు, చివ్వన్ జెలరేఁగి విజయ • చింతాలసులై
క్రొవ్వునఁ బోరుచునుండిరి, నివ్వెఱపాటొందెద్రష్ట • నికరము చదలన్ 117

క. పవమానుఁ డచలుఁడయ్యెను, రవి తేజుఁడొరంగె నుర్వి • రయము నానాశై
లవనగ్రామంబులతో, డ విచలితంబయ్యె నెదగ • డలు కొనఁగఁగడున్ 118

గీ. అపుడు తుహినగిరీశ్వరుం • డతిరయమునఁ, దనజనంబులతో రణ • స్థలినిఁ జేరి
యాత్మదౌహిత్రుఁ గాంచి పెల్లడరుచున్న, నంతఁ గనికందుఁ డతనికి • ట్లనియె వేగ

చ. అడలకుఁ డద్రిరాజ! హృద • యంబున నెవ్వగఁ జెందఁ బోకుఁ డి
ప్పుడ కడతేర్తు నిద్దనుజుఁ • బూజ్యులు మీరలు గాంచఁగా నిఁకఁ
బుడమిజనంబు సంతసము • పొందిరివో వరహించుఁగాక నా
కడిఁది భుజాబలంబు గల • కాలము కీర్తి వహించుఁ గావుతన్. 120

క. అని మనమున గిరిజా శివులను భక్తియెసంగఁగాఁ దలఁచి మ్రొక్కి విరో
ధినిఁ జంపఁబూని కినుకన్, గొని ఘనశక్తిన్ నితాంత • కుశలోన్నతిమై.

—* కుమారస్వామి తారకాసురునిఁ జంపుట *—

క. భైరవరవ మొనరింపుచు, దారుణతరశక్తిధారఁ • దారకు మోఁదన్
ఘోరికులశైల మట్టుల, ధారుణి యదురువంగఁగూలెఁ • దారకుఁడు పడిన్.

చ. కడునిశితప్రహారమున • గాత్రము ఖండితమై నిశాటుఁ డ
య్యెడఁ బుడమిన్ బడంగ నిఁక • నేమియుసేయకయుండె షణ్ముఖుం
డడరి జనంబులెల్లఁగన • నద్దనుజుండు లయంబుఁజెందెఁ గ్రీ
డ్వాడి పలలాశు లెంతయును • బాఱిరి నల్గడఁ గాందిశీకులై.

లయగ్రాహి : కొంద అలుకొంది ధృతిఁ • జెంది సురబృందముల
నుం దురమునం దెదిరి • మ్రిందిరి కడంకన్
గొంద ఆదరొంది గుహు • సుందరపదంబులకు
వందనముచేసి శర • ణొందిరి ప్రవృత్తిన్
గొంద తెదఁ గుందుచుఁ బి • ఱుందఁ గనుఁగొనుచు బలి
మందిరముఁ జొచ్చి యట • నొందిరి నివాసం
బిందుధరనందనుఁడు • పొందుగ నిటు ల్జయము
నొందె ముదమందిరి ము • కుందముఖలేఖుల్. 124

క. అంతఁగని ఖేచరులుగడు, సంతసమున గుహునిజయము • శ్లాఘింపుచు న
త్యంతము గానముచేసిరి, వింతగఁగురిపించి రలరు • విరులనువృష్టిన్

—* పార్వతీపరమేశ్వరులు రణభూమికివచ్చి కుమారునిఁజూచి యానందించుట *—

ఉ. శీతమయూఖశేఖరుఁడు • చెచ్చెరఁ బుత్త్రజయోత్సవోన్నతిన్
జేతమునందుఁ దా నెఱిఁగి • శీతనగేంద్రకుమారితో గణ
వ్రాతముతో రణావనికి • వచ్చి కుమారు నిజాంకమందు సం
ప్రీతియెసంగఁ జేర్చికొని • ప్రీణనమున్ బొనరించె మించుగన్ 126

గీ. చాలఁ బ్రేముడితో హిమశైలరాజ
తనయ సుతు ముద్దుచేసి య • క్కునధరించెఁ
గుహుఁడు తలిదండ్రులడుగుల • కున్ బ్రియమున
శిరము సోఁకఁగ మ్రొక్కి సం • బరముఁ గాంచె. 127

క. హిమగిరివరుఁ డత్తఱిఁ దన, కొమరులతో బంధుమిత్ర • కూటముతోడన్
హిమకరకిరీటు నార్యను, గొమరునిఁగని కొనియెవెల్లి • కొల్లగముదమున్ 128

క. దేవతలందఱును శివుఁ డ, ద్దేవిఁ గొమరుని గడున్ నుతించిరి గంధ ర్వవిసర మప్సరోగణ, మా వేళను దోడఁ బాడి యాడిరి ప్రీతిన్

వ. అంత హరిహిరణ్యగర్భాద్యఖిలగీర్వాణ శిరోమణులును దేవర్షి ప్రవరులు మునిముఖ్యులు మున్నగువారెల్ల రమితామోదంబున మహోత్సవంబు సంతరించి నానావిధగీతవాదిత్రఘోషసంయుతంబుగ బ్రహ్మఘోషపురస్సరంబుగ నుమామహేశ్వరులకుఁ గుమారునకు విజయనీరాజనంబులు చేసి వినుతించి యర్చించిరి. పరమేశ్వరుం డవ్వారినందఱి నభినందించి జగదంబికను దోడ్కొని ప్రమథగణంబులతో కైలాసపదంబుఁ జేరెనంత

— * బాణాసుర ప్రలంబాసుర సంహారము * —

క. బాణాసుర పీడితుఁడై, ప్రాణార్తుం డగుచుఁ బొగిలి క్రౌంచాద్రి యని ద్రాణపరాక్రము షణ్ముఖుఁ, ద్రాణార్థముచేరి తత్పదనుల కోరఁగుచున్.

ఉ. దేవర! నీదుయుద్ధమునఁ దేఁకువదక్కి పలాయమానుఁడై యేవలనో వసించి యిపు డివ్విధి బాణదనూజుఁ డుద్ధతిన్ నా వెనువెంటఁజొచ్చి నిధనం బొనరింపఁగఁ జూచుచున్న వాఁ డీ వెడఁగున్ వధించి నను నేలుము శంభుకుమార! కూరిమిన్. 133

వ. అని దీనుండై యర్థించినంత.

ఆ. తారకారి దృష్ట దైత్యఘ్నుఁడును శర, ణాగతావనుండు నగుట నపుడు బాణు గుఱిఁచి వైచెఁ బటుతరంబగు స్వీయ, శక్తినదియుఁ జని నిశాటుఁ జదిపి.

క. వాని బలగముల నెటకుఁ, బోనీయక తఱిమి చంపి పొందికతో నా ర్యానందనుకర ముండెను, నానాదివిజులు మునులు ఘనంబుగఁ బొగడన్.

గీ. క్రౌంచుఁ బరికించి షణ్ముఖుం డంచితముగు కరుణ దొరయంగ నిట్లనె క్ష్మాధరేంద్ర! నిరవశేషంబుగ నశించె నీ పగతుఁడు బెగడుడిగి చేరఁజను సుఖంబుగ మనికికి. 135

వ. అనిన నతండు ప్రీతుండై దయాసముద్రుండగు పార్వతేయుని యనుగ్రహంబున కలరి మ్రొక్కి నిజధామంబుఁ జేరె నంతలోన, 136

క. కుముదుఁడను నాదిశేషుని, కొమరుండు ప్రలంబదైత్యకుంజరుచేఁ బ్రాణముల్లు పోలిపోవకుండుట, కమరశుభావహునిఁ గెల్చి పావహు గుహునిన్.

గీ. చేరి మ్రొక్కి జజీవిషఁ జెప్పికొనియె, తండ్రి! నీయాజిఁ జఱచి పాతాళబిలముఁ
జేరిన ప్రలంబదైత్యుండు తారకాను, చరుఁడు దలఁపఁ డెనన్ను హింసన్ బొనర్చు.

క. దీనజనబాంధవుఁ డవ, న్యూనదయాసింధుఁడవు మహోగ్రారాతి
ప్రాణశమనుఁడవు సాంప్రత, మీవను శరణార్తు మనుపుమీ కడపి రిపున్.

గీ. అనినయంతనె హరసూనుఁ డాత్మయందు, శిపులనుదలంచి సరగునశ్వీయశక్తి
నల ప్రలంబాసురునిఁ జంపఁ బంపనదియు,సబలముగ వానిఁ దెగటార్చి స్కందుఁ జేరె

తరల. కుముదుఁ గన్గొని యంతఁ బల్కెను గోపతిధ్వజపుత్త్రిఁ డా
కుమతి దైత్యుఁడు గీటడంగెను గుందడంగెను నీవు త్రా
సముఁ దొలంగి గృహంబుఁ జేరుము సర్వరాజకుమార! నాఁ
బ్రమద మొంది యతండు చెందె బిరాన నాత్మనివాసమున్. 141

—* కుమారస్వామి శివలింగస్థాపనము సేయుట *—

క. రక్షోవిశసన మొనరిన, యాక్షేత్రంబందు నమ్మహాసేనుఁడు పా
పక్షయదములై యమరు మ, హాక్షధ్వజలింగములను నొప్పిన భక్తిన్. 142

గీ. స్థాపనము సేయఁగా నెంచి సర్వదేవ,రాజి గొలువఁగ మంచిముహూర్తంబునందు
శైవలింగచతుష్టయస్థాపనంబు,చేసె నార్త్విజ్యమును మునుల్ చెందియలర.

వ. ఆలింగచతుష్టయంబందలి లింగత్రయంబునకుఁ గ్రమంబుగఁ బ్రతిజ్ఞేశ్వరుండని యును, కపాలేశ్వరుండనియును, కుమారేశ్వరుండనియును, జయస్తంభోపకంఠ ప్రతిష్ఠితంబగు నాల్గవలింగంబునకు జయస్తంభేశ్వరుండనియును నామధేయంబు లర్పించి యర్చించె. హరిబ్రహ్మాది నిఖిల నిలింపప్రముఖులట్లె యచ్చోట శివ లింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించి పూజించిరని సూతుండు శౌనకాదిమునుల కిట్లనియె.

మత్తకోకిల : తారకక్షిధనంబు శైలసుతాకుమార జయంబు మీ
రోరినట్లుగఁ దెల్పితిన్ గడుఁ గూర్మి నెవ్వఁడు దీని వి
స్తారభక్తిఁ బఠించినన్ విన సంతసం బరుదొందఁగా
భూరిభోగములొందు మోక్షముఁ బొందు నంతమునందునన్.

గీ. అనిన శౌనకముఖ్యు లిట్లనిరి సూత!, పరమవిజ్ఞానభాగ్యవైభవవిధాత!
గుహునిలీలల నింకను గొన్ని సెప్పు,మనినఁ బౌరాణికుం డిట్టులనియెఁ బ్రీతి.

క. తారకసంహారంబటుఁ, గూరిచి జయమొందియున్న • గుహునిన్ గని బృం
దారకులందొఱు మ్రొక్కి- సు, ధామధురోక్తులు దలిర్ప • ధ్యానించిరిటుల్.

—* దేవతలు కుమారస్వామిని స్తుతించుట *—

సీ. విశ్వమంగళునకు • విశ్వబాంధవునకు, విశ్వభావనునకు • విశ్వగతికి
తారకదైత్యహం • తకునకు బాణాసు,రఘ్నునకును బ్రలం • బఘ్నునకును
కల్యాణమూర్తి క • కల్మషాకారున, కీశ్వరపుత్త్రున • కిద్ధమతికి
దేవరక్షకునకు • దేవరంజకునకుఁ దేవసేనానికి • దివ్యకీర్తి 148

గీ. కఖిలలోకైకపతికి భ • క్తాభిరతికి, నతుల కరుణాసముద్రున • కభయదునకు
వీరమాళికిభంజిత • విద్విషాళి, కంజలియొనర్చి మ్రొక్కెద • మనవరతము

ఉ. దేవ! విపత్సముద్రమునఁ • దీఱనితీరున నంగలార్చుమ
మ్మీవిటు లుద్ధరించితివిఁ • కేమని నిన్ గొనియాడఁజెల్లుమా
కీవె హితుండ వీశ్వరుఁడ • వీవె గురుండవు నీవె తల్లి దం
డ్రీవె మహాత్మ! జోతలివె • యేలుము దీనజనావనక్షమా! 149

క. అని మ్రొక్కి- యభినుతించిన, యనిమేషాధిపులకెల్ల • నభినవవరముల్
ఘనకృపనొసంగి శివనం,దనుఁ డమితానంద మపుడొ • నర్చెను బ్రీతిన్ 150

గీ. హిమగిరీంద్రుని సద్యోగి • రీశ్వరులకు, గాంచి శైలంబులెల్లను • గలుషభారము
లై తపస్సంశ్రయంబులై • యలరఁగాత, దాతయగుఁగాతనా తాత • తాపసులకు

వ. అనియిట్లందఱికి వరంబులొసంగి యున్నంత హరిపురోగములు పార్వతేయునకుఁ
గైలాసగమనయత్నంబు నివేదించి యమ్మహాత్ముండంగీకరించినంత మహోత్సవంబుతోడఁ బ్రయాణంబుచేసి.

—* కుమారస్వామి దేవతలతోఁ గైలాసంబున కేగుట *—

గీ. పుష్పకారూఢుఁడైన శం • భుతనయునకు
హరియును హిరణ్యగర్భుండు • హర్షమెసఁగఁ
జామరంబులు వట్టిరి • జంభభేది
పట్టె ధవళాతపత్త్రంబుఁ • బరమభక్తి. 153

క. గంధర్వులు స్వర్వేశ్యా, గంధర్వపయానలెల్లఁ • గౌతుకమెసఁగన్
బంధనముల విడిచేసిరి, బంధుర గానములఁ దాండ • వంబుల లలిగాన్. 154

చ. అమరసమూహ మిట్లు పర•మాదరపూర్వసుఖోపచారముల్
సమధికలీలఁ జేయఁగ వి•శాఖుఁడు లేఖులతోడ రౌప్యభూ
ధ్రము వడిఁ జేరి తల్లికిని • దండ్రికినిన్ బ్రణమిల్ల నప్డు వా
రక్కుమరునిఁ గ్రుచ్చి యెత్తి యుప•గూహనముల్ బొనరించి రర్మిలిన్. 155

మ. దివిషద్రాజియు రాజశేఖరునిఁ ద•ద్దేవిన్ వెసన్ గాంచి భ
క్తినతశ్రోత్రికముతోఁ దదంఘ్రులఁ దలల్ • మోపించి సేవించి సం
స్తవముల్ చేసిరి పెక్కుభంగుల లస•త్సాహిత్యసౌహిత్యవై
భవభావస్ఫురితార్థకల్పనలు దీ•వ్యద్భంగి శోభిల్లఁగాన్. 156

—* దేవతలు శివుని స్తుతించుట *—

సీ. తవిచితాభస్మ•ధారియు శివుఁడునై, తనకు ధన్యునకు వం•దనము లివియె
రూపయుక్తుఁడు విశ్వ•రూపుఁ డరూపుఁడై, పరఁగుమాన్యున కభి•వాదనమిదె.
కర్తయు భర్తయు•హర్తయై జగముల, నలరు విశ్వాత్మున • కంజలులివె
స్థావరజంగమ•సర్వాత్మయైయేని, కందని ధీరున • కభినుతు లివె

గీ. శూలదండకృపాణహ•స్తునకు నభయ,హస్తున కభీష్టవరదాన•హస్తునకును
అభ్రగంగాజటాలున • కగ్ని నేత్రు,నకుఁ బొనర్చెదమిపుడు ప్ర•ణామములివె.

క. నిరతము మముఁ రక్షింపుము, పరమేశ్వర! సర్వలోక•పాలక! శివ! నీ
చరణము లేమఱకుందుము, కరుణాకూపార! సర్వ•కల్యాణకరా! 158

సీ. అమరులయందు బ్ర•హ్మవురుద్రులందెప్డు, నీలలోహితుఁడవు • నీవు దేవ!
ఘనపర్వతములందుఁ • గనకాద్రివరయ న,క్షత్రమండలిలోనఁ • జందురుఁడవు
ఋషులలోన వశిష్ఠ•ఋషివి దిక్పాలుర, యందు వాసవుఁడ వీ•వనఘమూర్తి!
అఖిలభూతములలో • నాత్మవు సాంఖ్యమ,తమునఁ బూరుషుఁడ వీ•వమలతేజ!

గీ. అభవ! నీ రూపకోటిస•హస్రములను, రూపకోటిశతంబుల•నోపి పార
మొందనేర్తుమె? లోకహి•తోద్యమా! మ,హేశ! సర్వేశ! సకలని•వేశ! యీశ!

—* దేవతలకు శివుఁడు వరంబు లిచ్చుట *—

గీ. నమ్రులై యిట్లు నుతియించు • నాకచరుల
సర్వదేవేశ్వరుఁడు గాంచి • సంతసమున
నిట్లు పల్కె దయాళుఁడై • యింపుగదుర
సజ్జనుల కెందు సౌఖ్యంబు • శాశ్వతంబు. 160

గీ. దుష్టులగువారిఁ బొలియింప • శిష్టజనుల, రక్షణముసేయ ధర్మసం•రక్షణంబు
సేయుటకుఁగాదె నేనిట్లు • చెన్నలరుట, దివ్యులార! మహాతపో•భవ్యులార!

క. మీకెప్పుడెప్పుడు బెడఁదలు, చేకూరిన నప్పుడలఁపు•సేయుఁడప్పుడే
మీకష్టంబులు దీర్చెద, శ్రీకరసౌఖ్యంబు లెసఁగ•జేసెద వేగన్ 162

గీ. అనిన నా పరమేశుద•యకును సాఖ్య
మునకు సంబరమును జెంది•మ్రొక్కి హరిము
ఖామరులు సెలవొంది త•ద్ధామములకుఁ
బోయి సుఖముండి రెంతయు • హాయియమర 163

వ. పార్వతీపరమేశ్వరులు దేవసేనాగుహులతోఁ గైలాసాచలంబందు సుఖంబున నున్నంత

—* నారదుఁడు కుమారస్వామికి వల్లీసౌందర్యంబును జెప్పుట *—

ఉ. నారదుఁ డొక్కనాఁడు శివ • నందనుఁ డిష్టులతో విహారకే
ళీరతుఁడై రహించునెడ • లీలగఁ జేరి సమస్తలోకసం
చారమునందుఁ గాంచిన ప్ర•శస్తతరాద్భుతవస్తువృత్తముల్
గూరిమిఁ జెప్పుచుండెఁగడు • గోర్కెమెయిన్ వినుచుండె స్కందుఁడున్ 165

ఆ. చాలసేపు చెప్పి•జటిలుఁ డంతటఁ జెప్పె, వినుము శంభుతనయ! • విన్నవింతుఁ
గంటి నొక్కచోటఁ•గన్నులపండువై, మనమునలరఁ జేయు•మంచితొడవు 166

క. భిల్లపురి నొక్కరుఁడు శో,బిల్లుచుఁ దనరారు సిరులఁ • బృథ్వీస్థలిపై
భిల్లులకెక్కిమీఁదై స్తం, భిల్లఁగఁ జేయును జగంబు•భీషణదృష్టిన్ 167

చ. శివుఁడను మానితల్లజుఁడు • శ్రీదయితాంశుఁడొకండు లోచనో
త్సవనవయౌవనన్ హరిణిఁ • జక్కఁగఁ గాంచి భ్రమించి స్వీయపుం
బ్రవిమల వీర్యముల్ విడువ • బాగుగ నద్ది గ్రహించి బాలికన్
నవనళకోమలన్ గని వ•నంబునఁ బాసి చనెన్ యథేచ్ఛమై. 168

ఉ. మానియు వీర్యపాతమున • మానసమందుఁ గలంతనొంది యెం
తేనియుఁ జింతసేయుచు నె•టేఁ జనె భిల్లవతంసుఁ డాస్థలిన్
మానుగఁ జేరి బాలను స•మంచితబాలశశాంకఫాల న
న్యూనగభస్తిజాలఁ గని • యుత్సుకుఁడై గొనిపోయె నాదృతిన్, 169

గీ. ఇట్లు దోడ్కొనిచని తన యింతికొసఁగఁ
బెంచె గారాబమెసఁగ సమ్మిళించుఁబోఁడి
యిపుడు బాల్యదశను వీడె నించుమించు
గా నెఱింగింతు వినుమ యక్కల్కితీరు. 170

గీ. కలికి దీనులపాలిటి కల్పవల్లి, సకలజనమోహనాతను చాపవల్లి
ఏసుకృతశక్తిధనునకో హృదయవల్లి, తన్వియాహ్వాయమరయుసౌందర్యవల్లి.

ఆ. బాలయొడలిచాయ పసఁ గోడి యపరంజి, యప్పుచెంది స్వర్ణమయ్యెఁ బుడమిఁ
దగినవారితోడఁ దగుఁగాక మచ్చరం, బధికులందు నొంద హానిగాదె.

సీ. తమ్ములో చివురుమొత్తమ్ములో కోకన,దమ్ములో కొమ్మపాదమ్ములొక్కొ?
నిమ్ములో చక్రవాకమ్ములో భర్మఘ,టమ్ములో కల్కి కుచమ్ములొక్కొ?
అమ్ములో నీలోత్పలమ్ములో చపలమీ,నమ్ములో చెల్వనేత్రమ్ములొక్కొ?
భమ్ములో నవమౌక్తికమ్ములో వేఁలికుం,దమ్ములో నవలారదమ్ములొక్కొ?

గీ. నమ్మకములైన నీలరత్నమ్ములో? ఘ
నమ్ములో? తుమ్మెదలొ? చికురమ్ములొక్కొ?
ఆ హిరణ్యోదరునకు శేషాహికేనిఁ
దరుణిరమణీయతను దెల్పఁ దరమె ధరణి. 173

క. కమలము కమలము శశిబిం,బము శశిబింబమ్ముగాక సరియగునె భువిన్
కమనీయకోమలంబగు, రమణీమణిమోముతో నరాతివిఘాతీ! 174

క. మంకెన మంకెన యాటన్, జంకెనసి విరిసెవరిష్ఠ జపయును విరిసెన్
సంకుమదగంధివాతెఱ, బింకపురుచికోడి క్రౌంచభేదన వినుమా! 175

మ. తరుణీకైశికకృష్ణసంపదను జెందన్ బర్హిభోగీంద్రముల్
చిరకాలం బటవీబిలస్థలులఁ దాల్మిన్ దాపమున్ జెందఁ గా
ర్ష్ణ్యరమన్ గాంచెను దందశూక మిఁక నాట్యాసక్తమక్కేకి తాఁ
బూరయన్ జాలక కుండలీంద్రతతులన్ బొక్కన్ ధరామండలిన్. 176

గీ. *అతనువైభవమున నొప్పు నాకెసుకుచ
కటితటులఁబోలలేక యక్కసున నడుము

* టిప్పణి :— అతనువైభవమున = 1 మన్మథవైభవమున, 2 విస్తారవైభవమున
కుచకటులఁబోలలేని నడుము తానవంబొందెనందురు (కృశతనొందెనదని యందురు).
కాని యట్లుకాదు. అదియు — అతనువైభవమునే 1 (మన్మథవైభవమునే)
2 నవిద్యతే తను (సూక్ష్మం) యస్మాత్తదతను – తస్యవైభవ మను విగ్రహ
మున అతనువైభవమునే కాంచెన్ (చెందె) నని యన్వయము.

తానవంబొందె నందురు • దర్పితులట్లు
కాదతనువై భవంబునే • కాంచెనదియు. 177

గీ. అధిప! చందనగంధి దే•హంబుసౌర, భమున కలప్రచండ స•ర్పములు చేరి
హాయకన్నవి యే వేళ(•బఱ(తి యూరు, వేణియనుదంభమున(గడు• వేడ్కమీఱ

గీ. తావిచైతన్యములరుకు•జనపుబొమ్మ, స్థైర్యమపయశవములుగల్గు• చపలయెపుడు
కుందునొందక యలరారు•నింపు రేఖ, అరయ నఖిలజగన్మోహ•నాంగి రమణి.

చ. కమలజు(డొక్కనాడు కుతు•కమ్మున సర్వజగత్సువృత్తభా
గ్యములను జెప్పుచున్ దొడరి • కాంతతరాంగకవల్లి క్రౌంచభి
ద్రమణియగున్ జుమీ యనియె • రాజకిరీటకుమార! మేటిసౌ
ఖ్యముమెయి(బల్కెనాడ విను • హర్షగ నీకడ నింతవట్టునున్. 180

చ. అని యవియవ్వి కొన్నినుడు • లట్టులె పల్కె మునీశ్వరుండు చ
య్యన నగజాకుమారకుని • యానతి(గైకొని పోయె నిందునుం
డనతనయుండు చిత్తమున • నారదసూక్తుల నాకటించి వ
ల్లిని సతిగా(గొనంగ బుసుడు • లేని తమిన్ గొనె నెంతయేనియున్. 181

—* నారదుండు భిల్లపురంబున కేగుట *—

క. కొన్నిదినంబుల కా ముని, సన్నుతుడు పుళిందపురము(• జక్కనరిగి సం
పన్నిధి యగు భిల్లపతిన్, గన్గొంత సరంగు ప్రమొక్కి • గారవమొప్పన్. 182

గీ. తేనియను జారపప్పును•దీయనిపలు, ఫలములను బూవులను దెచ్చి•భక్తితోడ
నిచ్చి సేవించి నిలిచిన•యెఱుక తేని(, గాంచిహర్షించియనియె ని•ష్కారణిమౌని.

ఉ. సేమమె నీకు నీసతికి(• జెల్వగు నీసుతయైన వల్లికా
తామరసోద్భవుండు నిను • ధన్యుని(జేయు తలంపుతోడ నీ
శ్రీమతి నీకు బుత్రికను • జేసె(బ్రియంబుగ వ్యాధనాథ! మి
మ్మోమె భవాంబురాశి(దరి•యింప(గ(జేయును నమ్ము నా నుడిన్. 185

గీ. అనినయంత నెయాభిల్లు(•డాత్మసుతను, దెచ్చిమౌనికిమ్రొక్కించి•యిచ్చె మెఱయ(
బేర్మితనతోడ(గూర్చుండ(•బెట్టుకొనిము, నీంద్రుడనకునిట్టులనియె నెం•తేని(బ్రీతి.

క. దేవర! నాసుతకు మగం, డే వా(డెట్టిండగునొకో • యెఱి(గింపుము పెం
డ్లే వేళ యగునొ మీనుడి, యా వేదము పగిది • సత్యమందురు గఱువల్.

—* నారదుఁడు వల్లికి కుమారస్వామి భర్తయగు నని చెప్పుట *—

వ. అనిన నారదమునీంద్రుం డిట్లనియె.

చ. శివునకు గట్టురాసుతకుఁ • జెల్వగునందనుఁ డాదిలేయసై
న్యవిభుఁడు తారకాసురని•హంత ప్రలంబవిఘాతి బాణదై
త్యవధకరుండు క్రౌంచగిరి•దారణుఁ డాఢ్యుఁడు కార్తికేయుఁ డీ
లవలిని రాణిగాఁ గొనఁగ•లండు దృఢంబు వనేచరాగ్రణీ! 187

క. పూర్వజనినుండి పేరల, కిర్వురకుఁ బరస్పరేచ్ఛ • యెలరినదాటన్
శర్వకుమారుండే యీ, పర్వేందుముఖిన్ వరించుఁ • బరమప్రీతిన్. 188

వ. వివాహంబు నచిరకాలంబులోనగునని యమ్ముని యథేచ్ఛన్ జనియెనంత సౌం
దర్యవల్లియు నుల్లంబున నుల్లసిల్లి పరమేశ్వరకుమారలీలల నభినందింపుచుఁ
దత్పాణిగ్రహణంబునకై నిరీక్షించుచుండె నంత నొక్కనాఁడు. 189

క. నారదముని చెప్పినట్టుల్, నీరజముఖి వల్లి రాను•జీవకతను జే
తో రాజీవంబునఁ గడు, ధారణయొనరించి క్రౌంచ • దారణుఁడు దమిన్.

క. సింగారమునకు నిధియఁట!, రంగారు వనేచరాధి•రాట్పుత్రియఁట! నా
కుం గేహిని యగునని చ,క్రాంగకేశాంగుండు చెప్పె•నఁట దన సుతతోన్.

క. కావున నే నా వల్లిని, దేవిన్గాఁ గొనకయున్నఁ • దేజమగుదాకో ?
యేవిధముగనైనను వల్లీవనసేతుఁను బెండ్లి•లిన్ జేకొనదగ్. 192

—* కుమారస్వామి భిల్లయువకరూపముతో వల్లిఁ జేరవచ్చుట *—

క. అని యొక నిషాదరాణ్ణం,దనరూపముఁ జెంది భిల్ల•తల్లజు పురికిన్
జని యటుఁ బ్రియుంగుసీమ గాఁ,పునొనర్చెడు వల్లిఁగాంచి • భూరిప్రీతిన్.

చ. స్తుతియనుకొంటి నారదుఁడు • చోద్యముగా వచియించినట్టి యీ
యతులితమోహనాంగివిధ • మాతఁడు సెప్పినదింతచాల దీ
సతిరుచిరాంగకంబులకు • సాటియొకం డిల లేదు నిక్క మీ
క్షితి పరమేష్ఠిసృష్టి కిది • సేయు నపూర్వపు గర్వసంపదన్. 194

ఉ. ఇంచుక దవ్వులన్ నిలిచి • యిట్లు మదిన్ దలపోసి యంత నే
మించుపసిండిబొమ్మ యగు • మీనవిలోచన చెంత కేగి మో

హించి యిటుల్ వచించె రమ♦ణీ! నినుగోరి భవత్పురం బిటుల్
కొంచక యేఁగుదెంచితిని ♦ గోమలి! నాపయిఁ జూపు ప్రేముడిన్. 195

ఉ. రాజవతంసనందనుఁడ ♦ రాజముఖీ! నిను భార్యగా వచో
రాజు విధించె నాకు రతి♦రాజు మతిన్ ద్వరపెట్టుచుండె నీ
రాజదుదారభావము వి♦రాజిలఁగా వరియింపు నన్ హరి
ద్రాజియు నీవెలుంగు దిన♦రాజముఖుల్ గురుతింప నింపుగన్. 196

క. కలికీ! వలపులచిలుకల,కొలికీ! వలరాచవాని ♦ గోనబౌలేఁబూ
ములికీ! చలమూనక నా, పలు కీడేర్పన్ దలంపు ♦ పద్మదళాక్షీ ! 197

క. అనుమానింపక మచ్చికఁ, గొనుమా! నా నుడివి మిగుల ♦ గుణవంతముగాఁ
గనుమా! వినుమా! నిను మా,నిని! మాన్యతఁ జేకొనెదను ♦ నిక్కంబుసుమా!

క. లేమావివిరులతూపుల, లేమా! మన మెదిరి గెలువ♦ లేమా ర్తిఁబడన్
లే మామరునేలఁగ నా, లేమాకుల జొంపములఁ గ♦లియఁగన్గొనుమా!

క. అను కృతకభిల్లపతిసుతుఁ, గని దిగ్గున లేచి ప్రమసి ♦ కౌతుకమున ని
ట్లని తన మనమున యోజిం,చెను వల్లి నితాంతవిమల♦శీలముతోడన్. 200

క. నారదముని చెప్పిన సొం, పారయ నీ తరుణపురుషు♦నం దొప్పెడు మేల్
కూరిమి నా మది కీతని, పై రంజిల్లెడు నితండె ♦ భర్గసుతుఁడొకో! 201

క. ఏమైనను నిటుఁ జెప్పెద, నామీఁదన్ దెలియవచ్చు ♦ నని వల్లియుఁ దా
నామోదంబున ననె బ్రా,ణామధురిమధరవచశ్ప్ర♦సాదం బమరన్. 202

గీ. కన్నియను దలిదండ్రులు♦గలరు భిల్ల, దంపతులు నాకు నదిగాక♦తరుణరాజ
భూషణకుమారు నాత్మవి♦భునిగఁ గోరి, యర్పణము చేసితిని హృద♦యంబతనికి

వ. కావునఁ గరుణించి మన్నింపుఁ డనుటయు

తరల. అనినయంతనె యక్కుమారకుఁ ♦ డాత్మరూపముఁ జూపి మా
నిని! యిఁకన్ వరియింపుమీ నను ♦ నేస్తమొప్పఁగ నీస్థలిన్
వనజబాణునియవ్వఁ దీర్చెద ♦ వాస్తవంబుగ నిడ్డనాన్
వనజలోచన! పొంగి మ్రొక్కె న♦వార్యహర్షవికాసయై. 205

....* భిల్లుఁడు వల్లిని గృహంబునకుఁ గొనిపోవుట *....

వ. అంత మధ్యాహ్నకాలంబగుట నప్పుళిందేశ్వరుండు నిజకుమారీసందర్శనత్వరా
యమాణమానసుండై పరిచారకవ్రజంబులతో నచ్చటికివచ్చుటం గాంచి శక్తి

ధరుం డొక్కసహకారకుజంబై నిలిచియుండ భిల్లుండు చేరి యద్దానినలవోక నవ
లోకింపక కూఁతునుపలాలించి మధురఫలంబులిచ్చి తోడ నబ్బాలికన్‌దోడ్కొని
నిజనివేశనంబునకుఁబోయె నంత షణ్ముఖుండు

—* కుమారస్వామి విరహము *—

చ. తొలుతటిమాట కన్నియను • దొందరసేయుఁగఁ గూడ దంచు ని
మ్ములఁ దెలిమిన్‌బొనర్చి మదిఁ • బొందికఁగూరిచి తన్నిఁ జేకొనన్
వలయునటంచు నెంచఁగ న • వాంతర మిట్లొనఁగూడె నెట్టిఁక
గలికిని జేకొనఁగలను • గట్టిఁడి దైవమ! చెట్టఁగూర్చితే! 206

సీ. రంగారు చనుకట్టు • రాణ మెచ్చితిఁగాని, చెలి నొక్కమా ఱక్కుఁ • జేర్పనైతి
కెంపువాతెఱఁ జూచి • యింపుఁజెందితిఁగాని, యార్తిదీరఁగఁ దేనె • నానసైతి
శ్రీమించు నగుమోము • సిరికిఁబొంగితిఁగాని, గోర్కులూరఁగ ముద్దుఁ • గొనఁగనైతి
ఘనమైన జఘనంబు • గరిమ మెచ్చితిఁగాని, తొడఁజేర్చి లాలింపఁ • దొడరనైతి

గీ. ఘుమఘుమంఘుమఘుమంఘుమత్ • గుప్పు సురభి
శాంగలతికను గన్గొని • యాసపడితిఁ
గాని రయమున బిగ్గరఁ • గౌఁగిలింప
నైతి ననభిజ్ఞహృదయుఁడ • నైతి నకట! 207

ఆ. కొట్టుచేసె నాకుఁ • గొట్టుచేసెనయ్యొ నిద్దపుఁగలఁగలుగు • సేమిలాభ
మనుచు సాంధ్యవేళ • యగునంతవఱకటఁ, గడపి తత్ప్రాంతి • కమునుజేరి.

క. ఒక పద్మాకరనికటము. చకిలుండై చేరి నిలిచి • సమయదిదృతా
త్మకుఁడై యుండుడు జైవాతృకముఖవల్లియు నితాంత • దీనతతోడన్. 209

—* సౌందర్యవల్లీ విరహము *—

సీ. అవధూతమై పృథ్వి • యంతఁ గ్రుమ్మరువేల్పు, జడదారి యేటికి • వ్చటికివచ్చె?
వచ్చిన నామాట హెచ్చరించి • గుహుండు, పతియగునం చేల • వదిరిపలికె?
పలికినప్పటికి నా • భావమాయనఘుఁపై, ననురాగభర మేల • యలముకొనియె?
అనురాగవతినైన • నమ్మహాత్ముఁడు గని, కరమొంచి యిటకేల • కదలివచ్చె?

ఆ. వచ్చి తన్నుఁదెలిపి • ముచ్చటించినయంత, జనకుఁడరుఁగుదెంచి • చనవుమీఱ
మందిరంబు నన్నుఁ • జెందింపు టదియేల?, దైవ మేల తప్పుఁ • దలఁచె నిట్లు?

ఆ. అలుకఁజెందెనొక్కొ! • యాడిపోసెనొకో! మ,నసున విసిగెనొక్కొ!•నమ్మకంబుఁ
బాసెనొక్కొ! మరలఁ • బయనమై హరుగిరి, కేగెనొక్కొ! కాంతుఁ•డేమిసేతు!

వ. అని వితర్కించుచు.

ఉ. దాయనుబోలెఁ బాసితిగ•దా యను వేళ్లోకమాట దోఁచలే
దాయను నందె యుండవల•దాయను బూవిలుకాఁడ? నాతో వా
దాయను గన్నె నేచబియు•దాయను నేరికి నివ్వ జాలిగా
దాయను నాదు భాగ్యముగ•దా? యను వేఁగుచు వెక్కసంబునన్. 212

ఉ. దైవమ! మేలుసేఁత తగ•దాతగదాఁకొనఁజేయు! నాథు న
న్నీవిటుఁ గుందసేయఁదగు•నే తగు నేర మదేమిచెప్పు? మిం
కీ వడుపొప్ప వంత నల•యించిన యెంచనె రానివేసటన్
బోవిడుదానఁ బ్రాణములఁ • బూనికఁబూని శరంబు చెచ్చెరన్. 213

గీ. అనుచు నెనలేని విరహార్తి• నాత్మఁ బొగులు
చున్న యన్నులమిన్న మ•హోన్నతంపు
టార్తిఁ గన్గొని నెయ్యంపు • టతివ లపుడు
వగచి రెంతేనిఁదోఁచక • వనటమీఱి. 214

—* చెలిమికత్తె వల్లిఁ గొనిపోయి కొమరుసామి కప్పగించుట *—

ఆ. చతురమతియనాఁ బ్ర•శస్తి వహించిన, వణఁతి యొకతె దా ను•పహ్వారంబు
నరసి వల్లిహృదయ•మరసి యుత్తలపాటు•తింగి యిట్టులనియెఁ•బ్రియముమీఱ.

ఉ. చక్కెరబొమ్మ! యేల? యిటు • జాలిమునుంగఁగ నేనపోయి యా
చక్కనివాని నిచ్చటికిఁ • జక్కఁగఁ దెచ్చెదఁ గాకయున్నచో
నక్కడి జాడగాంచి నిను • నచ్చోటికే కొనిపోదు నేఁడు నీ
యక్కఱదీర్తు నెట్లయిన • నమ్మరో! యుమ్మలికమ్ముఁ బాయుమా! 216

క. నినుఁ బెండ్లాడఁగ వచ్చిన, ఘనుఁ డప్పుడె చనఁడు దనయ • గారంబున కిం
దు నెటేనిఁ బొంచియుండెడు, వనజేక్షణ! వాని వెదకి • వచ్చెద వేగన్.

గీ. అనిపలికి శల్కి యవరోధ•జనము లెవ్వ
రెఱుఁగనట్లుగఁ జని దాత్య • మెలమిఁగొనఁగ
పద్మసరసికడన్ గల • పార్వతేయుఁ
గాంచి లక్షణముల గురు•తించిమించి. 218

వ. అల్లనల్లన డాయంజని.

వ. ప్రహృష్టీభూతయై జోహారుచేసి తన్నుదాఁ దెలిసికొని వనచరేశ్వరుండు ప్రియంగు వనినుండి వల్లిన్ దోడ్కొనిచనినది మొదలు వల్లీదేవి తనకై విరాళినొంది మద నునిబెదరింపులకదరి యుదిలకొనుచున్న యుదంతంబంతయుఁ జదరుగ నెఱింగించి యియ్యదనున వల్లిన్ గాఁచు భారము తనయదికావిన్నవించినఁ గ్రౌంచదారణుం డలరి వేవేగనాపూవుఁబోఁడిన్ దోడ్కొనిరమ్ముపొమ్మనిన నబ్భిల్లవల్లవాధరి వల్లిన్ జేరి స్కందునివిధంబంతయు నెఱింగించి రహస్యంబుగ నక్కన్నెమిన్నన్ దోడ్కొనివచ్చి యమ్మహాసేనునకు సమర్పించి యీ హారెన్నుతీవ, నీధనంబు దీనినెల్లకాలంబెదఁ జెంది దయతో నేలుకొమ్మన్న నక్కొమ్మ చెలికారంబున కలరి యుమాసుతుం డిట్లనియె. 219

గీ. ఇందుముఖ! యెంతదాననీ • విట్లుచెప్ప, వలెనెయనభిజ్ఞుఁడనెపలు•పలుకులేల!
అణిముత్యాలపేరునా•యఱుత నీదు, చెలియ సత మిఁక దీనికై • చింతవలదు.

— * కుమారస్వామి వల్లీదేవితోఁ గ్రీడించుట * —

గీ. అన నిదిగో వత్తునని ధవ•శాక్షిపురముఁ, జేరె నిర్భీతితోడఁ గు•మారుఁడపుడు
వల్లి నెదఁజేర్చి తేర్చి భా•వజసుఖముల, వికచకైరవగంధముల్ • వెల్లివిసర.

వ. అంతఁ బ్రభాతంబగుటయు.

క. వల్లిఁగానక యాబిడ, తల్లిగృహంబంత వెతకి • దైన్యముతోఁ ద
ద్వల్లభునితోడఁ జెప్పడు, భిల్లాధ్యక్షుఁడు వివక్ష•భీషణుఁడు వడిన్. 222

— * భిల్లులు వల్లీకుమారులఁజూచి కుమారునితో యుద్ధముసేయుట * —

శా. ఘోరాకారుల దుర్విచారుల మహా•క్రోధైక సంరంభులన్
నీరంధ్రాభ్రసమానవర్ణుల మదాం • ధీభూతచేతస్కులన్
కైరాతాన్వయముఖ్యులన్ గొని దెసల్•బాలింపుచున్ వచ్చికాం
తారంబందాకచోటఁ గాంచె లవలీ • నాళీకనేత్రన్ గుహున్ 223

చ. కనిఘనమైన కినుకఁగొని • కాండములన్విలుఁగూర్చి యోరి! నా
తనయను మోసగించియిటు • తస్కరణంబొనరించితౌర! నీ
తనువిదెకూల్తుఁజూడుమని • దారుణభంగిశరమ్ము లేయఁగా
ననుచరులున్ జెలంగి వివి•ధాయుధధారల మోఁదిరాతనిన్

—* కుమారస్వామి భిల్లుల నిద్రావశులన్ జేయుట *—

చ. ననలెదఁ దాఁకినట్లు వెస • నారసముల్ వివిధాయుధంబులున్
దనువునఁదాఁకషణ్ముఖుఁడు • తన్వికి ధైర్యముఁజెప్పి యాపె న
మ్మనమును గందకుండ నన • మానమహామహిమాస్పదంబు మో
హనశరమేసి యార్చె శబ • రావళిపైఁ గనుమూసిరందొఱున్ 225

మ. ఒకయామంబున కాకిరాతకులు ద • ర్పోద్రేకముల్ దక్కియు
త్సుకతన్ బోవిడిసీల్గుచున్ బొరలుచుఁ • దూఁగాడుచున్ లేచుచున్
వికలాకారతనున్న వారలకు మే • ల్విజ్ఞాన భావంబుఁ గూ
ర్చికటాక్షించె గుహుండు భిల్లులును సం • ప్రీతాత్ములై యత్తఱిన్ 226

—* భిల్లులు జ్ఞానముఁజెంది వల్లిన్ గుమారునకిచ్చి పెండ్లిచేసి యంపుట *—

చ. గుహునిగ నాత్మలోఁ దెలిసి • గొంకుచుఁ జేతు నమస్కరించి వే
బహుతరరత్నరాజిఁ బరి • బర్హముగానిడి వల్లిదేవి కేల్
గుహునికరంబునందునిచి • కూరిమిఁబెండిలిచేసి దేవ! మా
యహితవిధానముల్ సయిపు • మంచు వచించిరి మొక్కలీడుగన్ 227

ఆ. అంత బార్వతేయుఁ • డవ్వారల ననుగ్ర, హించి వల్లితోడ • నిమ్ముఁజేరి
దేవసేనకడకుఁ • దెల్వమైచని మొక్క, మనుచు వల్లినంపె • నాపె ప్రీతి 228

క. చని దేవసేనకెఱఁగిద, యనుబ్రోవుము నీదుదాసి • నమ్మయనుడుఁ జ
య్యనసర్వమెఱిఁగియాపెయు, ననురాగమెసంగ వల్లి • నక్కునఁజేర్చెన్ 229

—* పార్వతీశ్వరులు దేవసేనను వల్లిన్ జూచి యానందించుట *—

గీ. షణ్ముఖుండుపురందర • జాతకెలమి, వల్లి తెఱఁగెఱిఁగించియం • బాము హేశ్వ
రులకువల్లియుఁదాఁజోత • నలిపివారి, యనుమతివసించెఁబత్నీ ద్వ • యంబుతోడ

క. ఈ కొమరుసామి చరితముఁ, జోకగఁజదివిన వినినను • జొప్పడు శుభముల్
సేకూరునై భవంబులు, శ్రీకరవిఖ్యాతిచేరుఁ • జింతలు దీఱున్. 231

వ. అనవుడు సూతునకు మునీంద్రు లిట్లనిరి.

—* శౌనకాదిమునులు సూతుని గణపతిచరిత్రంబుఁ జెప్పుమనుట *—

క. సంబరమొందితి మిఁక హే,రంబుని చరితంబుఁజెప్పి • రమ్యోక్తుల డెం
దంబందలి కొఱఁతను దీ,ర్పంబూనుము సూత! పరమ • పావనచరితా! 232

వ. అనుటయు.

ఉ. విశ్వజనాభివంద్యపద! వీపఁ శోభితమూర్తి! సిద్ధమ
ల్లేశ్వరలింగపాలితమహీతలశోభిత శైవపూర్వభా!
శశ్వదుమాశివాంఘ్రిజల జభ్రమరాయితచిత్తవీరభ
ద్రేశ్వరసాధ్వి! సద్వినుత హృద్యచరిత్రి! పవిత్ర! లక్ష్మమా! 283

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వరనామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి కుమారఖండంబునఁ
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శి వ పు రా ణ ము

కు మా ర ఖ ం డ ము

తృతీయాశ్వాసము

పతివందితవంశా
కూపారసుధాంశుతర్క ♦ కోవిదవరగో
ష్ఠీపత్యంబయబుధభా
వా! పాపాంబానుజాత ♦ భవ్యచరిత్రా!

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె.

—* పార్వతీదేవి గణపతిని సృష్టించి ద్వారమందుంచుట *—

చ. ఒకదినమందు హైమవతి ♦ యొద్ద జయావిజయల్ వినోదకే
ళికలితసుప్రసంగముల ♦ లీలగ నిట్లని రక్క! యొక్క పోం
దికనుడి విన్ము ద్వారమున ♦ నెక్కొను కింకరులెల్ల నీదు నా
యకవశవర్తు లొక్కభటుఁ ♦ డైననులేఁ డిట నస్మదీయుడై. 2

చ. శివునివశంబునన్ గలుగు ♦ చేటకులెల్లరు నస్మదీయులే
శివయయినన్ మనంబలరి ♦ చేరదు వారల నీయనుజ్ఞచా
ప్పవహితవృత్తి ద్వారతల ♦ మం దొక దక్షుఁడుండెనేని వై
భవము గడున్ గడున్ జెలఁగు ♦ భావమునందుఁ బ్రమోదమేర్పడున్. 3

క. కావున నొక్క సమర్థుని, శ్రీవెలయ సృజించి ద్వార ♦ సీమ నునిచినన్
సేవించునతఁడు జాగర, భావముతో నీదు సెలవు ♦ పరమేశానీ! 4

క. అనుడు మనోహరమై నుడి, కనుపడఁగా నలరి యపుడు ♦ కాళిక యటులే
యొనరించెదనని వారల, కనె నంతటఁ గొన్ని యహము ♦ లరిగినమీఁదన్.

గీ. అఖిలజగదంబ మజ్జనం♦బాడుచుండ, ఖండశశిమౌళి నందినిఁ♦గదిమి వేగ
లోనికేతేరఁగాఁ జూచి♦లోకజనని, లజ్జితాత్మయై లేచి త♦లంచె నిట్లు 6

క. చెలులాడినవచనము గడు, ఫలవంతంబట్లుసేఁత♦భావ్యం బొకఁడెన్
బలవంతుండు మదీయుఁడు, గలఁడేన్ ద్వారమున నిట్టి ♦ కష్టంబెటులౌ 7

క. భాసితబలవిక్రము గుణ, భాసురు నొక్కని సృజించి ♦ వాకిటనుంచన్
నాసెలవు గీటుదాఁటక, దాసుండై యెపుడునాదు ♦ ద్వారముఁగాయున్ 8

గీ. అనితలఁచి యొక్కనాఁటియ♦హమునజలక,మాడ నుద్వర్తనము చేసి♦నట్టిమకిల
చేతనొకబాలు నిర్మించె ♦ నాతతబలు, సర్వలక్షణసంయుతుఁ ♦ జారుగాత్రు 9

చ. అమలహిరణ్యవస్త్రముల ♦ నచ్ఛతరోన్నతరత్నభూషలన్
హిమగిరిజాత పుత్త్రకున ♦ కిచ్చి చిరాయువుగమ్మటంచును
త్తమముగ దీవెనల్ సలిపి ♦ తల్లిని నేను సుతుండవీవు ప్రే
మమున మదాజ్ఞవర్తిలు కు♦మారక? యంచువచింప నాతఁడున్ 10

క. జననీపదవనజములకు, ఘనభక్తినమస్కరించి ♦ కడునమ్రుండై
జనుఁడీతఁడేమిసేయన్, జనుఁజెప్పుముతల్లి! యనిన ♦ శైలజవేగన్ 11

క. నాదు గృహద్వారంబున, సాదర మతినుండుమెప్పు ♦ డవధానముతో
నాదు సెలవొంద కేరిని, నీదృష్టిన్ మీఱనీకు ♦ నిపుణమనీషా! 12

చ. అనిదృఢమైనయష్టినొకఁ ♦ డాతనికిచ్చి హిమాద్రిజాత నం
దనురుచిరంపునెమ్మొగము♦నన్ దనివారఁగ ముద్దులాడి య
క్కునఁగొని కౌగిలించి కడు♦కూర్మియెసంగఁగ నిల్పె వాకిటన్
గొనబుగనాతఁ డుండెన వి♦కుంఠితవైఖరియష్టిపాణియై. 13

— * గణపతి ద్వారమందు శివునడ్డగించుట * —

ఉ. అంతఁ ద్రిలోకమాత గృహ♦మందు యథేచ్ఛ జలంబులాడుచు
న్నంతశివుండు దారసిలి ♦ యాలయమేఁగఁగ రా గణేశుఁడా
యంతకహంత నారయక ♦ యడ్డమువచ్చి మహాత్మ! మందిరా
భ్యంతరమందు మజ్జనము ♦ నాడుచున్నది మాత యీతఱిన్ 13

క. ఆయమ సెలవున్ గొనక యె,డాయఁగఁ బోరాదటకు దృ♦ఢంబిదియాటన్
వే యరుగు మరలి వెలుపలి, కీయదనున ననుడు రుద్రుఁ♦డిట్లనిపలికెన్ 15

క. ఎవరని మరలించెదవీ, వవినయగతి మూఢబుద్ధి! ♦ యజ్ఞానమునన్
శివుఁడ ననిదాఁటుచుండఁగఁ, గవిసి గణేశుండు మోఁదె♦ఘనతరయష్టిన్ 16

వ. అంత

క. కినుకఁగొని శివుఁడు మూర్ఖుఁడ!, నను నెఱుఁగక మోఁదితీవు ♦ నాథుఁడ నాయి
మ్మనె కేగుచుండ నిటు వల, దని రోధించెద విదేమ♦హంకారమునన్. 17

క. అని తిరిగిపోవుచుండఁగఁ, గని గణపతి దండధారఁ ♦ గఠినముగా బాఁ
దిన నొచ్చి శంకరుఁడు ప్రమ,థనికరమునుజూచి పలికె ♦ దర్పోద్ధతుఁడై. 18

—* శివుఁడు ప్రమథులను గణపతిపైకిఁ బంపుట *—

చ. ఎవ్వఁడొ వీఁడు మూర్ఖుఁ డొక♦యించుక జ్ఞానములేక ద్వారమం
దివ్విధిఁ గ్రొవ్వునన్ నిలిచి ♦ యెంతయు మీఱుచున్నవాఁడు మీర్
జివ్వున నారయుం డనుచుఁ♦జెప్పి శివుండు బహిస్స్థలంబునన్
దవ్వున నిల్చియుండెఁ బ్రమ♦థప్రవరుల్ గడుఁ గ్రోధమూర్తులై. 19

ఉ. బాలునిఁజేరి యిట్లనిరి ♦ బాలక ! యెవ్వఁడ ? వేల యిట్టు లీ
యాలయభూమిఁ జేరితి?వ♦హంకృతి మృత్యువశంబుఁ జెంద కే
వైళమ దూరమేగు మన ♦ వారలఁగాంచి హసించి బాలకుం
డేల ప్రలాపముల్ ? మరలుఁ ♦ డెవ్వఁడవైనను నేమి మీకిఁకన్. 20

క. మీరెవ్వ? రేటికిచటికిఁ, జేరితిరి ? చనుం డనంగ ♦ శివకింకరు లెం
తే రహి హాస్యముసేయుచు, ధీరత నిట్లనిరి గణప♦తికి వేగమునన్. 21

చ. శివునకు ద్వారపాలురము ♦ చెచ్చెర నిన్నిటనుండి యంపగా
శివుని యనుజ్ఞచే నిటకుఁ ♦ జేరితి మీవిఁక వీఁకఁబాసి పొ
మ్మవితథమైనపల్కిది వృ♦థా యిటు ప్రాణముఁ గోలుపోకు శాం
భవులు మదాంధచిత్తులను ♦ బాలనసేయరు విమ్మ రూఢిగన్. 22

క. ఇరవుగ నాథుఁడు నిజమం, దిరమున కరుదేర నీకు ♦ దీంద్రమ దేలా !
మరలుము బిరాన మానిన, సరిపడదిఁకఁ జేటుమూఁడు ♦ సత్వరమరయన్ 23

వ. అనిన గణేశుండిట్లనియె

ఉ. నాథుఁడుగాని సర్వసుర ♦ నాథుఁడుగాని మహాత్ముఁడౌ జగ
న్నాథుఁడుగాని యీ యుమకు ♦ నాథుఁడుగా నివు డిమ్ముఁ జేర సం
రోధముసేయువాఁడ నన ♦ రోధముఁ జేరఁగ వేళగాదు పొం
డో ధిషణాఢ్యులార! చన ♦ కుండిన నిందఱు జత్తు రిత్తఱిన్. 24

ఆ. చేటు మూఁడుననుట ♦ సిద్ధమెవ్వరికేని, యిపుడు నాకొ మీకొ ♦ యెఱుఁగవచ్చు
ననుచుఁ గదలకున్న ♦ నా ప్రమథేంద్రులఁ, బట్టి కొట్టి గట్టి ♦ దిట్టయగుచు.

ఉ. అంతట వార లొక్కుమ్మొగి ♦ నా గణనాథునిపైకి రా నతం
డంతము లేని విక్రమము ♦ నందుచు నందఱ కన్నిరూపులై
యంతకమూర్తివోలె భయ ♦ దార్భటులన్ బొనరింపుచున్ వడిన్
దంతులపైఁ జెలంగు సము ♦ దారహరీంద్రమువోలె లీలమై. 26

క. కొందఱి మోకాళ్ళను మఱి, కొందఱి పిక్కలను మఱియుఁ ♦ గొందఱి తొడలన్
గొందఱి నడుముల నిఁకనుఁ, గొందఱి మూఁపులను విఱుగఁ ♦ గొట్టెన్ యష్టిన్.

—* శివుఁడు చండీశ్వరాదులను యుద్ధమునకుఁ బంపుట *—

వ. అంతఁ బ్రమథు లాతని విక్రమంబున కోహటించి వచ్చి యీశ్వరుని కాయుదంతంబంతయు నెఱింగించిన నమ్మహేశ్వరుండు క్రుద్ధుండై యవ్వారల కిట్లనియె.

ఉ. క్లీబులవోలె వచ్చితిరి ♦ కీడ్వడి సిబ్బితిలేక యిందఱి
ట్లాబిరు దెవ్వఁడో యరయ ♦ రైతిరి వాఁడిట కేల వచ్చెనో
డాబులు కొట్టుచుందురు క ♦ డంకయు లావది లేక యూరకే
దేబెలు మీరు పొండిఁకను ♦ ధీరత లేదు రవంతయేనియున్. 28

క. చండీశ్వరునిఁ బేర్గల, దండిమగలఁ బ్రమథభూత ♦ ధౌరేయుల ను
ద్దండులఁ దోడ్కొని యచటికిఁ, బొండావలికనుపుఁ డిఁకను ♦ బొంగఱ వానిన్.

వ. అనుడు నందికేశుండు మున్నగువారు చండీశ్వరాదులన్ దోడ్కొని గణపతిన్ దారసించి యిట్లనిరి.

క. ఓ నెడవ? లేదా? యీ యదనున మిత్తినిఁ జేరెదవు క ♦ నుంగొను మిఁక నీ
ఘనత యది సాఁగిరాదన, విని యతఁడు మదిన్ దలంచె ♦ వేగపడకిటుల్.

గీ. తన సెలవు లేక యొరులను ♦ ద్వారభూమి
మీఱనీయకు మనెఁ దల్లి ♦ మేరమీఱి

పీర లీరీతి దాడికి ♦ వెడలుచుండి
రకట! క_ర్తవ్య మెద్దియో ♦ యరయఁజాల. 36

—* ద్వారమందలి యలజడును విజయ పార్వతీదేవికిఁ జెప్పుట *—

వ. అని తలంచుచున్నసమయంబునందు ద్వారదేశంబందలి కోలాహలంబాలించి గిరిజాప్రియసఖియగు విజయ యరుదెంచి యచ్చటి వృత్తాంతంబంతయు నరసి మరిసి మహేశ్వరికడకేగి యవ్విశేషంబశేషంబుగ నెఱింగించి యిట్లనియె.

గీ. శంకరుఁడు తద్గణంబులు ♦ శంక లేక, మన గణాధీశుఁ బొదువఁగఁ ♦ దనరి రిట్లు
భవదవసరంబుఁజూడక ♦ పాడిఁదప్పి, హఠముతో వారు చేరు టం♦దనుచితంబు.

క. మనగణపతి యొక్కన్నినై, నను జొరనీయండు శివగ♦ణము లెంతయు రం
తొనరఁగ హుంకృతిసేయుచు, నడికిఁ దొడరుచున్న వార♦లరయు మిఁక శివా!

గీ. ఎల్లవిధముల గణపతిన్ ♦ డిల్లపఱచి
భవనమొందుదు రిఁక శివ♦ప్రమథవరులు
అదియు మన కెంతయును జుగు♦ప్సావహంబు
అరసి వర్తింపు మిందుఁ బ♦ద్మాయతాక్షి! 37

చ. శివుఁడును జాపలాత్ముఁడయి ♦ చేరఁగవచ్చెడు మాటి కిమ్మ నీ
యవసరవేళఁ గన్గొనఁ డ♦హంకృతిఁ జూపుచునుండు నిప్పు డీ
యవినయమేల? బాలకుని ♦ నల్లరిపెట్టుట యేఁటి కల్పమా
వ్యవధికి నోర్వ లేఁడొకో! భ♦వాదృశ లీయది మెత్తు రే శివా! 38

—* పార్వతీదేవి యుద్ధమున కంగీకరించుట *—

చ. అనిన గిరీంద్రపుత్రి హృద♦యంబునఁ బంతముఁబట్టి భర్త య
ప్తానరిచినట్టి పట్టుదల♦యున్ బ్రమథేంద్రుల దొమ్మిమోటువ
ర్తనము నెఱింగి సఖ్యభిమ♦తంబును నారసి కాఁగలట్టిదా
నని యనిపెన్ జెలిన్ నిజగ♦ణాగ్రణి చెంగటికిన్ రయంబునన్ 39

ఉ. ఆపెయుఁ బోయి యిట్లనియె ♦ నా గణమూర్తికి మేలుచేసితీ
వీ పురుషుల్ నినుఁగా జెనక ♦ నెంతురె యెంతటివారు వీరియా
టోపము సాఁగివచ్చునె యి♦టుల్ జయధుర్యుఁడవైన నీకడన్
రూపతి పోదు రిద్ది యను♦రూపము నీకుఁ గుమారచంద్రమా! 40

గీ. అనుడు గణపతి యానంద•మతిశయిల్లఁ, బొంగి తలపాగఁదీర్చితో•డంగియనికి
నంకమాస్ఫాలన మొనర్చి•యభవగణముఁ, బిలిచియిట్లనె బీరంబు•పెంపువెలయ.

మ. గిరిజాసూనుఁడ నేను మీర లహితా•క్షేయారయోధాగ్రణుల్
దరమైనన్ ననుగెల్చి పొం డవలకున్ • దర్పంబు లేకున్న నీ
శ్వరుఁ జేరన్ జనుఁ డిద్ది నిర్ణయము ద్వా•స్థశ్రేష్ఠులారా! మహే
శ్వరిదౌవారికుఁ డీశుఁ డీరలు శివా•జ్ఞాపాలకుల్ బల్లిదుల్. 42

మ. పలుజన్యంబుల నారితేఱినఘనుల్ • ప్రౌఢాత్మకుల్ పెక్కురీ
రలు నే నొక్కఁడ బాలకుండ సమరా•రంభానభిజ్ఞుండ ని
క్కలహంబందిఁక నాకు లోటొదవినన్ • గాదేరి కఖ్యాతి మీ
వలనన్ బాటిల మీకు శంకరున కం•బాదేవికిన్ జేటగున్. 43

క. అది దెలిసికొని దిటంబుగఁ, గదనమునకు దిగుఁడు సమర•కౌశలులని పెం
పొదవఁగఁ జెప్పిన లజ్జా, స్పదులై వారీశుకడకుఁ • జని యని రిట్టుల్. 44

గీ. అంబికాపుత్రుఁడఁట దేవ! • యనుపమాన
బలుఁడు బాలుఁడు పెచ్చుగఁ • బ్రబలియున్న
వాఁడు ఘోరాజి నోర్వఁగ • వలయుఁగాని
వాని నలఁతుల దీర్పఁగ • వశముకాదు. 45

క. అని తెగఁజెప్పిన విని శివుఁ, డును మదియోజించి నిజమి•టులె యన్యముగా
దు నగేంద్రతనయ చేసిన, పని యిది యిపు డేమిసేయ•వలయునొ యరయన్.

గీ. వినయమును జూపినశైల•వెలఁదికీశుఁ, డోడెనని యాడుదురులోకు•లొక్కవరుస
నాయెడలనిగ్రహముసేయ•నాతి కగునె, యగునుగాక ఫలంబొందు•నగజ నిజము

క. కానున్నది కాఁగల దిఁక, సేనలతో మీరలెల్లఁ • జేరి యనీకం
బే నడుపుఁ డరయుచుండెదఁ, బై నేనన వారలెల్ల • బలిసినచేవన్ 48

గీ. ప్రమథభూతగణములోని•బల్లిదులగు, జోదులను దోడుకొనియుమా•సూనువీర
భద్రునికిఁ గూడుకొని కడు•వడిగ రాణి, వాసముకు గాఁటము నగ్గణ•వరునిఁ జేరి.

చ. తఱిమిఁక నేల బాలకు ను•దారతఁ బట్టుఁడు కొట్టుఁ డివ్వడీ
తఁడు పొనరించె దేమొకొ యు•దారపదాగ్రణియంచు హెచ్చుగా
దుడుకుఁదనంబు మీఱఁ గడు•తొందరతోఁ జెలరేఁగి యార్చుచున్
బుడుతనిపై వడిన్ బడిరి • భూరికృపాణగదాప్రహస్తులై. 50

—* ప్రమథ గణపతుల యుద్ధము *—

చ. అతఁడును సింహపోతమటు • లద్భుతరీతిఁ దాఁటంగి నింగి ను
ద్ధతగతిఁ జేరి ఘోరతర•దండహతిన్ బ్రమథోగ్రసైన్యసం
హతుల నదల్చుచున్ జదిపె • నఘ్నవిక్రముఁ డేతెంచూడ నే
మతిసారదయ్యె నెవ్వరికి • బ్రమోన్నదుచుండరి యొక్కతీరుగన్. 51

వ. మఱియు నగ్గణాధీశ్వరుండు

క. కొందఱి పొట్టల మఱియును, గొందఱి చెట్టలను మఱియుఁ • గొందఱి తలలన్
గొందఱి యక్కుల నిఁకనున్, గొందఱి ముక్కులను బగుల•గొట్టెన్ యష్టిన్.

క. కొందఱు మడిసిరి మఱియుం, గొందఱు ప్రాణాంత్యదశను • గొనియుండిరిఁకన్
గొందఱు నురుమై సురిఁగిరి, కొందఱు భిన్నాంగులగుచుఁ • గూలిరి పెలుచన్.

ఆ. ప్రబలదండధారఁ•బ్రమథభూతగణంబు, నోలి నేలఁబెట్టి • కాలఁజమురు
చున్నఁ దెరలిమరలి•యుద్వృత్తిగా వెఱ, చఱచి యొక్కక్రేవఁ•బఱచుచుండ

క. చని షణ్ముఖుండు వారలఁ, గని యొక బాలకున కెదురు•గా నిబ్బంగిన్
బెనుకూటముతోఁ జేరియు, వెనుకొని పాఱెదరె యదరి • వీఱఁడులారా! 55

ఉ. చావరె యెల్లకాలమిటు • శాశ్వతమే యొడ లిట్లు పాఱినన్
బోవదె తేజమున్ యశముఁ • బుణ్యము సర్వము భీరులార! మే
ల్గావలదే పదండిఁకను • గావఁగ వచ్చెద నేను ధీరసం
భావితవృత్తిఁ గైకొనుఁడు • భద్రము లొందుఁడు రండు పూన్కిమై. 56

గీ. అనుచు వారల మరలించి•యద్రిజాసు, మారు డత్తఱి గణనాథుఁ • దారసించి
విక్రమోన్నతిఁ గన్గొని•వేడ్కఁ జెంది, డెందమం దెంతయేని నా•నందమొంది.

ఉ. ఈతనిఁ జూడఁ దోఁచు మది • కెంతయు మచ్చికఁ గ్రుచ్చి కౌఁగిటన్
బ్రాఁతిగఁ జేర్ప సన్నిహిత•బాంధవవర్యులకన్న మిన్నయై
యాతఁడు గానుపించు నిఁక • నెట్టుల నీతనితోఁడఁ బోరుదున్
జేతము చెమ్మగిల్లె నిఁకఁ • జేసెడిదే మిపు డాతురంబునన్. 58

గీ. శోకనదతుల్యమై మేల్మిఁ•గొమరుమీఱు, వీని మేనున బాణముల్ •విడుచు టెట్లు
లేకయుండిన నీతఁడ•లోకశక్తి, నిపుడు నన్నేచు నేమొకో • యేపుసూపి. 59

క. ఇల "శాంత్యాభీరు" వనెడు, పలుకుఁ దలఁపంగ యుద్ధ♦పద్ధతియె కడున్
జెలువుగఁ దోఁచెడు నైనను, బలికెద నిటు లితనితోడఁ ♦ బ్రౌఢిదలిర్పఁ. 60

—* కుమారస్వామి గణపతినిఁ దారసించి సంభాషించుట *—

ఉ. ఓ గణనాథవర్య! విను♦మో ఘనవిక్రమధుర్య! యిట్టు లీ
నీగణసైన్యమున్ జదువ ♦ నేరిమియౌనొకో! చూఁడు వచ్చితిన్
నే గరిమంబు శోభిలఁగ ♦ నీవిఁక నన్నిట డాయు మగ్గలో
బాగుగ నగ్గి తేజరిలు ♦ పల్మఱు చూపఱు లుగ్గడింపఁగన్. 61

గీ. అనినవిని గణనాయకుం ♦ డంబికాత
నూజుఁ గన్గొని తత్సూక్తి♦కోజ మెచ్చి
దురము చాలించి స్కందు ను♦దురును గాంచి
యిట్లు తలపోసె జిత్తమం ♦ దింపుగదుర. 62

గీ. తోడఁబుట్టువు వలెనాకు ♦ దోఁచెనీతఁ, డీతనిన్ గనఁగాఁగిట ♦ నెనయుపొంటె
యుపతపించుచున్నది ♦ యుల్లమకట, పోరుమానెదనిఁక వీని ♦ పొందుఁగోరి

వ. అనితలఁచి మహాసేనువచనంబులకుఁ బ్రీతుండై యొక్కింతమిన్నకున్న నత్తఱి గణసైనికులుఁ గుమారావలంబనంబున నేచి దండతోమరపరశుకృపాణపాణులై యొక్కవంకఁ గుమారుండదల్చి మరలించుచున్నను, మరలక గణనాథుఁ బొదువఁబోవుచున్న నతండు మరలఁ గుపితుండై యంబరంబునకెగసి ప్రలయమార్తాండుని పగిది దుర్నిరీక్ష్యుండై.

—* గణపతి ప్రమథసైన్యంబులను వధించుట *—

చ. కసిమెసఁగన్ సుపర్ణుఁ డు ర♦గమ్ముల బిట్టరఁజీల్చినట్టు వే
క్కసమగు నేడ్తెఱన్ గవిసి ♦ కాలనుజేతను దండధారనున్
గసవోనరింపుచుండె గణ ♦ కాండము నయ్యెడ షణ్ముఖుండు సం
తసమెనఁగంగఁగాంచుచు ను♦దారతమైఁ బొగడెన్ గణాధిపున్. 65

చ. ఎరగలిచిచ్చు పెచ్చడరి ♦ యెంతయుఁగాననభూజరాజి ను
ద్ధురగతిఁగాల్చు ఠేవఁ గడు ♦ దోర్బలధుర్యుఁడితండు సేనలన్
దరమిడి కూల్చుచుండె బెడి♦దంబగు దండహతిన్ రయంబునన్
గురుతర తేజుఁడీతఁడ వి♦కుంఠితవిక్రముఁడెల్ల భంగులన్ 66

క. పేలక తరవాయిఁగొని యిం,దలి నిర్విఘ్నముగఁ జేయు • దక్షుని తెని ని
త్తలదలిసి యెదుర నేనియుఁ, బోలేఁగొను నితఁడెల్లఁ బ్రమథ • భూతగణములన్

—* విష్ణ్వాదిదేవతలు శివసహాయార్థమై యుద్ధమునకు వచ్చుట *—

వ. అని శక్తిం గొని సమరంబునకుఁ దొడరుచున్నంత నత్తఱి నారదప్రబోధితులై హరిహిరణ్యగర్భాద్యఖిలగీర్వాణశిరోమణు లాత్మసైన్యంబులతో మహేశ్వర సహాయార్థంబై వచ్చి తదీయాంఘ్రిపద్మంబుల కెఱఁగి నిలిచిన పరమేశ్వరుం డందుఁ బితామహున కిట్లనియె. 68

ఉ. ఒక్కఁడు దుండగీఁడు కమ • లోద్భవ! మద్గృహతోరణంబునం
దుక్కునఁ జేరి యడ్డుపడి • యుద్భటభూతగణాధినాథులన్
జక్కడఁగించుచుండె భుజ • సార మపార మదేమి చెప్పుదున్
గ్రక్కున వానిఁ జేరి యొడి • కమ్మనఁ దేర్పఁగఁ బూను మీ విఁకన్. 69

ఆ. అనుడు దేవ! యట్లె యని పితా • మహుఁడు ద్వారస్థలినిఁ జేరి ప్రమథ • దమనుఁ జూచి
తఱియఁ బోవుచుండ • దండంబునన్ మోఁది, దాడిఁ బెరికి యీడ్చె • ధాత్రిఁ ద్రోసె.

క. దివిషత్సైన్యంబులనున్, సవసవగాఁ జేరుచున్న • జాడఁగని జయా
సుపథూటి యుమకు ద్వారస్థవిశేషములెల్లఁ దెలుప • శైలజ యంతన్. 71

—* గణపతికిఁ బార్వతీదేవి యాయుధంబులను శక్తిద్వయి నంపుట *—

సీ. కొమరునకు యుద్ధమొనరింపఁ • ఘోరఖడ్గ
మొకఁడు గద యొండు బంపి య • త్యుత్కటాగ్రి
హం బినుమడింప శక్తిద్వ • యంబు సృష్టి
చేసి యంపెను సుతునకు • బాసటగను. 72

వ. అట్టి శక్తిద్వయంబునం దొక్కటె యంజనాద్రిసంకాశయై విశాలంబగు ముఖ గహ్వరంబు విప్పి ప్రమథదేవసైన్యంబుల మ్రింగుచుండె మఱియొకటె విద్యుత్పింగాకృతియై బహుహస్తసమాన్వితయై భయంకరయై యాదితేయ ప్రయుక్తాయుధంబులనెల్ల గ్రహించి వాని మరల దివిజులపైఁ బడవేయుచుండె నంత గణేశ్వరుండు సంతుష్టుండై మాతృప్రేషితంబులగు గదాకౌక్షేయకంబులఁ గొని పరమానందంబునఁ బ్రమథామర వాహినుల నాపోశనంబుఁ గొనుచుండె నయ్యవసరంబునఁ బ్రమథామరవర్యులెల్ల రాత్మంబులందు.

క. పోరఁగలే మీఁతనితో, ధీరుండితఁ డొకఁడెగలఁచి • తీరున్ మమ్మున్
బారావారము నెల్లను, గారింపదె మందరం బొ•కఁడు పూర్వమునన్ 74

క. ఎంద్రైనఁ బోదమునినన్, సందగు పడదితని యెదురఁ • జావేశరణం
బిందనుచు వందురుచు మృతిఁ, జెందిరి గణనాథుని గద•చే నొక్కమొగిన్ 75

గీ. అచ్చరలు పుష్పచందన•హస్తలగుచుఁ,
జదలనిలిచిరి సంగ్రామ • జయమరయుచు
మునులుగంధర్వులును మహా • మోదమొదవఁ,
జూచుచుండిరి కలను బల్ • చోద్యమెసఁగ.

వ. ఇట్లుప్రలయకాలాభీలంబై యున్న నయ్యుద్ధంబునం దించుకదవ్వులనున్న సైనిక ప్రవరులు గణేశ్వరుని మహాహవప్రకారంబును షణ్ముఖవీరభద్రుల యాదాసీన్యంబునుగాంచి గణనాథాగ్ని కింధనంబులుగాఁ జాలకప్రాణాతురులై హరున్ జేరి యవ్విధంబంతయుఁదెలుపన త్తఱినారదర్షి సమీపించి మహాదేవునకిట్లనియె.

గీ. దేవ! నీలీలగాదె యీ•తీరు సకల, మఖిలభూతప్రమథగణా•హంకృతిన్ హ
రించుపొంకె రచించితి • వెంచియిట్లు, కావుమీఁకఁ బ్రమథామర•గణమునెల్ల.

—* శివుఁడు విష్ణ్వాదులతో యుద్ధమునకు వచ్చుట *—

వ. అని చెప్పి చన నంత రుద్రుండమర్షితుండై నారాయణప్రముఖ నిఖిలామరమూలబలంబును బ్రమథమూలబలంబునుగొని యాలంబునకు నడిచినంత వారందఱాగణపాలున్ జుట్టుముట్టి వివిధాయుధపరంపరలఁబొదువ నతండాభీలుండై నిప్పులురులు కన్నులతో నేరికిఁజూడరాని తేజంబుతో నందఱకు వెగడుఁ బుట్టింపుచుఁ గృపాణగదాదండధారల బలంబులనెల్లఁ బీనుఁగు పెంటలఁజేసి నారాయణుఁగదిసి.

ఉ. ఉరమున నొక్కపెట్ట గద • నుద్ధతిఁ వైచిన నాతఁ డల్గి వి
స్ఫురితశరంబులన్ బొదివి • భూరినదంబునఁ బేర్చి యార్చినన్
మరల గణేశుఁ డుగ్రుఁడయి • మండుచుఁ జండగదాగ్రధారతో
సరసిజనాభు గుండెఁ బెలు•చన్ బగిలించె సురల్ జలింపఁగన్. 80

వ. అంత వెన్నుండు విషణ్ణుండై హరున్జేరి యిట్లనియె. 81

చ. బిరుదుమగండు పోరు గడు • బెట్టిద మీతనితోడ సత్యసం
గరమునఁ గెల్వఁజాల మిది • కార్యముగా దిఁకఁ గుఱ్ఱఁబన్ని యే

తెలుఁగునకైనఁ జంపవలె ♦ దేవ! యనంగ ననంగవైరి య
చ్చెరువును జెంది యిట్లనియె ♦ శ్రీపతి కేఁపుఁ దనర్పఁ జేయుచున్. 82

—* శివుఁడు గణపతితో ఢీకొనుట *—

మ. విసుమానంబగుఁగాదె యొక్క శిశు వీ ♦ బృందారకశ్రేణి ని
ష్లిసకంబొప్ప నెదిర్చి తూల్చెఁ బ్రమథా♦హీనప్రతాపాగ్ని నీ
రసమొప్పన్ బొలియించెఁ దావకమ♦హోగ్రస్ఫారవీర్యంబు నీ
రసమున్ జేసి కలంచె నేన యిఁకఁ గ♦ర్జంబొప్ప నిర్జించెదన్. 83

వ. అనిన విని శార్ఙ్గపాణి లజ్జితుండై

క. కైలాటంబునఁ దక్కఁగ, బాలునిఁ గెలువంగఁ దరమె ♦ భర్గ! యనుచు న
న్నాళీకాక్షుఁడు శక్తుల, నోలం బొనరించి మరల ♦ నుద్ధతిఁ గవిసెన్. 84

చ. గణపతి యంతఁ గేశవునిఁ ♦ గ్రక్కున ఘోరగదాప్రయుక్తభీ
షణతరపాతమొప్ప భుజ♦సంధుల మోఁదిన వైరివీరమా
రణచణమైన చక్రమున ♦ రాక్షసమర్దనుఁ డగ్గదన్ మహా
రణనమెసంగఁ ద్రుంచి నమ♦రప్రకరంబు కరంబు పొంగఁగన్. 85

గీ. గణవరుండల్గి యగ్గదా♦ఖండములను, దిరుగ విష్ణునిపై వేయ♦గరుడుఁడొడిసి
పెక్కుతునియలఁ జేసి పే♦రుక్కు మెఱసె, నర్భకుండంతఁ నాగ్రహా♦నిర్భరుఁడయి

చ. ఎగసి కరస్థయష్టిహతి ♦ నేడ్తెఱఁ బత్రరథేంద్రుమూర్ధమున్
బగిలిచి కైటభాంతకుని ♦ ఫాలము వ్రయ్యలుసేయ నాతఁ డె
చ్చుగ మెయి నొచ్చి నేలఁబడఁ ♦ జూచి పినాకధరుండు శూల మె
త్తగ గణభర్త యష్టిహతి ♦ దాని ధరన్ బడవేసె నుద్ధతిన్. 87

ఉ. అంతనె యంతకాంతకుఁ డహంకృతిమీఱఁ బినాకమెత్తి ర
వ్వంతయు వంతలేక యచ♦లాధిపనందనకూర్మిపట్టి బ
ల్వింతగ దానిఁగూడఁ బడ♦వేసి భువిన్ బరమేశు మోఁదె దు
ర్దాంతతరోరుదండహతి;♦దాన హరుండు కరంబు రుష్టుఁడై. 88

—* శివుండు త్రిశూలముచే గణపతి తలనఱుకుట *—

క. అమితోద్ధతిఁగదిసి త్రిశూ,లముచే గణనాథుశిరము ♦ లాఘవముగ ఛే
దముచేసి యార్చె జయ ఘో,షముచేసిరి ప్రమథదేవ ♦ సత్తములంతన్ 89

క. తప్పెటలు మృదంగంబులు, డప్పులు కాహళములును ఘ♦ంటంబులుఘంటల్
గొప్పగ వాద్యముచేసిరి, యప్పరమేశ్వరుని రణజ♦యాశంసముగాన్ 90

గీ. శివుఁడు కోపంబుడిగి బాలు ♦ శిరసుఁజూచి
వగచె నెంతయు దుఃఖైక ♦ వశ్యుఁడగుచు
వీరభద్రుఁడు గుహుఁడును ♦ విష్ణువజుఁడు
గూడనాత్మములందుఁ బల్ ♦ కుందిరపుడు.

—* నారదుఁడు పార్వతికి గణపతిమరణంబుఁ జెప్పుట *—

గీ. నారదుండపు డంబికన్ ♦ జేరి మ్రొక్కి, సర్వమెఱిఁగించి యిట్లనె ♦ జనని! యిపుడు
పట్టువిడువకు మెందేని ♦ నిట్టిఘోర, చరితములఁగని నామె యి♦జ్జగమునందు.

వ. అనిచెప్పి యంతర్ధానంబుఁజెంద నంత నమ్మహా ♦ దేవి 93

గీ. తగునెయిటు దుర్ణయముసేయ ♦ ధవుఁడు ప్రమథ
వరులు సురలును గూడియి ♦ వ్వఱుస నిప్పు
డేమిసేయఁగదగు నెట ♦ కేగవలయు
ననుచు మనమున వనరి హి♦మాద్రితనయ. 93

మ. తగునే సోదరతుల్యుఁడై యలరునా ♦ దామోదరుం డివ్విధిన్
బగతో నాదుకుమారకున్ జదువఁగా ♦ బల్ పన్నికన్ బన్నిమూ
కగ జేజేలఁ బురస్కరించికొని దు♦ష్కార్యం బిటుల్ సల్పు టి
మ్ముగ నీ పాపఫలంబులన్ గుడువరే ♦ పొంగారకంగారునన్. 95

వ. అని తత్క్షణంబున

గీ. వేలుపులనెల్ల వేవేగ ♦ వెతకి చంపుఁ, డనుచుఁ బుట్టించె శక్తుల ♦ నాక్షణంబు
నమితసంఖ్యగ నవ్వార ♦ లాయుధముల, గొనిచనిరి ద్వారభూమికి ♦ ఘోరరీతి.

వ. అంత.

క. జయమేలని యగ్గించె వి,జయలగ్గొనరించితనియె ♦ సకలాళిజనుల్
జయశబ్దము లొనరింపుచు, నయముగఁ గొండాడి రద్రి♦నందన ఘనతన్. 97

చ. శివుఁ డటఁ దానొనర్చిన య♦చ్చేష్టకుఁ జాలఁగఁ జింతచేసి యు
ద్భవమగుచున్న దుఃఖమును ♦ బాఱఁగఁదోలి గిరీంద్రకన్యకా
భవనముఁ జేరఁబోవకయె ♦ పన్నుగఁజేరె సభాలయంబు నా
దివిజులు గ్రమ్మరన్ బయలు♦దేఱుచునుండఁగ నొక్కపాటునన్. 98

గీ. ఖంజ కాళి కరాళి బ♦గళయు ఛిన్న,మస్తయు విలంబమస్త ధూ♦మవతి సిద్ధ
విద్య మాతంగియును దారి కిట్య కుబ్జ,అను పాివిద్య మున్నగు♦నాహ్వయముల.

సీ. వెలయు శక్తులు వేనవేల్ ♦ వింటికెగసి, క్రోధఘూర్ణితమూర్తులై ♦ ఘోరరీతి
నగ్నిదరికొని మండెడు ♦ నట్టులేచి, సకలదిక్కుల నరయుచు ♦ సత్వరమున.

చ. నఱకుఁడు త్రుంచుఁ డడ్డపడి ♦ నాకచరాధములందు నొక్కనిన్
బఱవఁగనీయకుండుఁ డిటఁ ♦ బట్టిపలార్చుఁడటంచు శక్తులే
డెఱ నలుమూలలన్ గవిసి ♦ తేఁకువ మూఁకలఁ జుట్టుముట్టఁగా,
మఱకువనొంది నాకచర ♦ మండలి యొండెడఁ గాంచకార్తులై 101

చ. ఒదుగుటకైన లేదు తెరు♦వొండెడ వీరలనోటఁ గూలనే
యదనుఘటిల్లె నిప్డు ప్రల♦యంబగుకైవడిఁదోఁచె నెట్టులీ
యది గడువంగ నేర్తుమని ♦ యార్తినిఁ గుంది పురందరాదులున్
బెదరుచు నాల్గుమూలలకు ♦ వీఁకుఁడులై పరుగెత్తిరత్తఱిన్. 102

క. ఎచ్చోటకేగి కనుఁగొనఁ నచ్చోటనాశక్తులదరి ♦ యాస్యకుహరముల్
విచ్చి సురావళినెల్లనుఁ విచ్చలవిడి మ్రింగుచుండ ♦ వెఱపొందికడున్. 103

క. మొఱ్ఱోయనియెడి వారలు, కుఱ్ఱలనిఁకఁ జూడమనుచు ♦ గోఁణఁగెడు వారల్
దుఱ్ఱునఁ బెదరెడు వారలు, మిఱ్ఱుంబల్లంబుఁ గనక♦మిడికెడువారల్

—* విష్ణ్వాదులు మునులను పార్వతీదేవియొద్ద కనుపుట *—

చ. గొదగొని శక్తులిట్టు లతి♦కోపనలై ప్రమథామరావళిన్
గదిసియుదీర్ణభంగి నురు♦గంగనొనర్చుచు నార్చుచున్ గడున్
మనమున వీరనృత్తము ల♦మర్చుచుఁ గేరుచు సంహృతిక్రియా
స్పదలయి మీఱుటన్ గని య♦జప్రముఖామరవర్యు లేకమై 105

గీ. తలరి యంబిక చేసె నీ ♦ దండనంబు, మనకు నెల్లర కిద్దాని ♦ మాన్పఁదరమె?
ఆ జగన్మాత కెప్పుడీ ♦ యలుకదీరు, నంతవట్టెటు సంక్షోభ♦మమరియుండు.

చ. అనియుఁ బరాంబఁజేరుటకు ♦ నాత్మమునం దగు దీములేక తా
ర్మునులను నారదున్ బిలిచి ♦ భూధరరాజసుతాగ్రిహంబుఁ దీ
ర్చను బనుపంగ వారలు గ♦రంబు భయంబును భక్తిగ్రాల న
జ్జననినిఁజేరి మ్రొక్కి యిటు ♦ సాంత్వనమొప్పఁగఁ బల్కి రిమ్ముగన్. 107

—* మునులు పార్వతీదేవిని శాంతింపుమని నుతించుట *—

వ. శివ! జగదంబ! చండిక! విచిత్రకళామయమూర్తి! దివ్యవై
భవ! శుభకీర్తి! శక్తి! శివభామిని! నీవ జగత్ప్రసూతివై
యవనసమర్థవయ్యుఁ బ్రలయావహవౌదువు తల్లి! శాంతిఁగా
న్మమ్మ! వికలమయ్యె సర్వజగమున్ బ్రతికింపు! ఘృణాస్వరూపిణీ! 108

గీ. ఇట్లు నుతియించి మ్రొక్కిన యీశురాజ్ఞి
దివ్యమునులను గనియును నెద్దియును బలుక
కున్న నంబనుగని జోహారొసఁగి మరల
నంజలులఁజేసి యిట్లని రపుడు మునులు. 109

క. క్షమియింపుము పరమేశ్వరి!, క్షమియింపుము సకలలోకజననీ! యిఁక నే
రములకొ దావకసంతానమెకద! యీ జగమఖిలమనగ శివ యంతన్.

—* పార్వతీదేవి గణపతిని జీవింపఁజేసిన శాంతిఁ గావింతు ననుట *—

క. ఇంచుక కనికరమున మన్నించి యిటుల్ మునులతో ననియె నాదు సుతుం
డంచితముగ జీవితుఁడై, మించిన తేజంబు మెఱయ మెలఁగెడునేనిన్. 111

క. వానిని మీరెల్లరు స, న్మానముతోఁ గొలుచునెడల మాన్పద నీ మీ
దీనత యని నుడువఁగ న,మ్మానులలరి చెప్పిరా యమరవర్యులకున్ 112

గీ. వారలును సంతసించి యవ్వామదేవు,కడకుఁజని యవ్విధంబెల్లనుడివిమ్రొక్కి
దయనుగోరిన నాతఁడుదారబుద్ధి, తోడ నిట్లనిపల్కె సంతోసమొదవ. 113

గీ. జనుఁడు దగ్గిశఁగూరిచిచక్కనందుఁ, దొలుతనేజంతు వగుపడుఁదొడరిదాని
శిరసుఁదెగవేసి యిక్కళేబరమునందుఁ,గూర్పుఁడద్దానఁగూర్తులుగొనలుసాగు

క. అని సెలవీయఁగ నింద్రా, ద్యనిమేషులు బాలువిగ్రహముఁదెచ్చి రయం
బుననీటఁగడిగి యర్చన,మునుజేసి నితాంతహర్షపూర్ణాత్మకులై 115

ఆ. ఉత్తరాశకై మహోహాద్యమునంబున నేగఁ, గరటి యేకదంతకంబొకండు
గానుపట్ట మస్తకంబు ఛేదించి య,చ్చటికిఁదెచ్చి కూర్చి శంభుఁజూచి 116

—* శివుఁడు గణపతిని జీవింపఁజేయుట *—

ఉ. దేవ! జగంబులెల్ల భవదీయ మహాజముచేతఁ బుట్టి సు
శ్రీవిలసిల్లుఁగాదె యిటు చెల్వగు తావకతేజమిందు సం

భావితరీతిఁ జేర్చియిఁక ♦ బాలుని జీవితుఁజేయుమన్న భ
ద్రావహమూర్తి తత్తనువు♦నం దమృతాంచిత దృష్టినించుడున్ 117

గీ. అంత నిద్దుర మేల్కాంచి♦నట్లు బాలుఁ, డలఁత యొక్కింతలేకయె ♦ హాయియలర
జీవితుండయి కూర్చుండె♦ జెలఁగిదివిజ,వరులు మునులును సంతోష♦భరితులైరి.

—* పార్వతీదేవి శక్తుల మరల్పుట *—

క. గిరిజాదేవికి బాలుని, సరగునఁ జూపింప నాపె ♦ సంతోసమునన్
కరమలరి సురలఁ బ్రమథులఁ, గరుణాలోకనములొప్పఁ♦గాంచెఁ బ్రియమునన్.

చ. కడువడి సంతసంబెసఁగఁ♦గా సుతు నక్కునఁజేర్చి మోము ము
ద్దిడి రుచిరాంబరంబులను ♦ నిద్ధమణీమయభూషణంబులన్
బెడఁగుగనిచ్చి దీవెనలఁ ♦ బేర్మి నొసంగెఁ దదాజ్ఞతోడ ము
న్నడరిన శక్తులెల్లరు ద♦యాస్పదలౌచుఁ దొలంగిరడ్డనిన్. 120

మ. సురలక్ష్మీశ్వరుఁ దోడితెచ్చి సుతునిన్ ♦ జూపించి రంతన్ మహే
శ్వరి యానందితచిత్తయై సుతు నిజే♦శానాంకమందుంచ న
ప్పరమేశుండును దచ్ఛిరంబువయి దీ♦వ్యత్ప్రేమబంధంబునన్
కరమున్ జేరిచి ముద్దుబిడ్డఁడని బ♦ల్గారాబమేపారఁగన్. 121

....* శివుఁడు గణపతికి బ్రహ్మదేవునితో నుపనయనము సేయించుట *....

గీ. వీఁడు ప్రమథగణేశుఁడై ♦ వెలయునని త్రి
శూలము నొసంగి బమ్మను♦జూడ నతఁడు
శివుని చిత్తమెఱింగి వే♦దవిహితప్ర
కారముగ నుపనయనంబు ♦ గరిమఁగూర్చి. 122

వ. నిఖిలామ్నాయచయంబుతో గాయత్రినిచ్చి కుండికయు నక్షమాలయు నొసంగఁబరమేశ్వరియు నమూల్యరత్నాభరణంబులతో సశరచాపగదాఖడ్గంబుల నొసంగి గారవించె. దామోదరుండు నామోదంబున నిత్యసౌరభ్యవిభాసితంబగు వనమాలయుఁ జక్రంబునొసంగి మన్నించె నంత సకలామరప్రమథవర్గంబెల్ల నగ్గణాధీశున్ గాంచి నమస్కరించి యనేకరత్నోపదలర్పించి యర్చించిరంత గణేశుండుసంతుష్టుండై నిజజనకాంఘ్రిపద్మంబులకుఁ బ్రణమిల్లి హరివిరించనులకును నారదాదిదివ్యమునులకును వందనంబిడిన వారందఱానందితులై పెల్లుగ నాశీర్వదించి ప్రేమించిరంత శివుండు పుత్త్రున్ జూచి 123

గీ. బాలకుఁడవయ్యు నీవిట్లు • ప్రౌఢవిక్ర, మంబు నెఱపితి శక్తిశా•మరుఁ డవౌట
నిఁకఁ జిరంజీవివౌచుఁ గ•నొప్పు దవయి, సుఖములొందుమునిక్కలు•సుభగమూర్తి

....* శివుఁడు గణపతి కగ్రపూజ్యత నొసంగుట *....

వ. మఱియును

ఉ. నేనును విష్ణు వీనలువ • నెట్టన లోకమునందు సర్వస
న్మానముతోడఁ బూజలను • మానుగఁ గొందుమె యట్లె నీవును
శ్రీ నెఱయంగ సర్వసుర•సిద్ధ సురాచరమానుషోరగా
ళీనియుతార్చనా బలను • లీలగ నొందు మసంశితోన్నతిన్. 125

వ. అందుఁగూడ.

క. మాకన్నను దక్కిన సుర, లోకంబునకన్న నీవు • లోకమున మొదల్
చేకొనెదుగాక పూజల, శ్రీకర గుణసాంద్ర! సర్వ•సిద్ధ ప్రదా! 126

క. విను సఖిలకార్యముల నా,దిని నిను బూజించి జనులు • దృఢతఁ గ్రియాసి
ద్ధిని గానెదరు విఘ్నంబులఁ, గనకుండెద రెప్డు దేవ•గణపతి! జగతిన్.

—* శివుఁడు గణపతివ్రతంబుఁ జెప్పుట *—

గీ. భాద్ర శుద్ధచతుర్థి నుద్భవముఁ జెంది, నాఁడవగుట నాదిసంబ•వన్ ద్వదర్చ
నంబు నేమంబుగాఁగ నొ•నర్తు రెల్ల, వారు వారికి మేలు నే•కూరఁగలదు.

గీ. సింధురాస్యుఁడవౌట చే•సిందురమునఁ, బూజితుఁడవయుమిక్కిలి•పొంగుఁగాంతు
వట్లె దూర్వాంకురార్చల•నధికమైన, హర్ష మొందెద వార్యాము•ఖాబ్జ హేళి!

క. ప్రతివత్సరమున భవదవ,చతి ని త్తిథియందు భక్తిఁ • జేయఁగవలయున్
బ్రతిజనుఁడును జేయనిచో, వెతనదు నక్కడు విఘ్న•వేధితుఁడగుచున్.

ఆ. ఈ చతుర్థినుండి • యేడాదివఱ కిట్లు, నీ సమర్చనంబు • నిత్యమును నొ
నర్చు టిది వ్రతంబు • నగజాకుమారక!, సర్వసిద్ధిదంబు • శర్మకరము. 131

వ. అద్దాని విధానం బెఱింగింతు వినుము.

ఆ. భాద్రసిత చతుర్థిఁ • బ్రాతరారంభకా, లమున వేగ మజ్జ•నము నొనర్చి
నిత్యకర్మములను • నెఱవేర్చి విజ్ఞులౌ, బ్రాహ్మణులను బిల్వ•వలయు భక్తి.

క. మృత్తికతో నేనియు ధా, స్వత్తరధాతువుల నేనిఁ • బనడముతో నేన్
జిత్తాకర్షకముగ గణ, సత్తమ! నీ విగ్రహంబు • సలుపఁగవలయున్. 133

ఆ. మంటపం బమర్చి • మంచిగ విగ్రహముఁ బ్రతిష్ఠచేసి • యర్చనంబు
సల్పవలయు షోడ•శపరిచారోపచా, రముల మంత్రపూర్వ•కముగ విధిగ. 134

సీ. మల్లె మొల్లయు బొండు•మల్లె సంపగి జాజి, ...బాది నాగ•కేసరము కొండ
గోఁగుమోదుగు రేల•గోరంట నురుపొన్న, పొన్న మంకెన తుమ్మి•పొగడ కడిమి
కుంకుమపువ్వు నవమాలి•పూలు బొండుమల్లెలఁ, జెందొవ పోవ్రుల•శ్రీతులసియు
మారేడు దవనమ్ము మాచి విష్ణుక్రాంత, యుమ్మెత్త దానిమ్మ•యుత్తరేణి

గీ. రేగు జిల్లేడు వాకుడు • రేల జువ్వి, దారి కావిలి రాచి గ•న్నేరు మద్ది
మామిడియు జాజి గలిజేరు•మునగ ముసిడి దద్దులు తులసులఁ • బూజ సేయంగవలయు

వ. మఱియు నిరుక దూర్వాంకురార్చనంబును నిత్తస్తిమాత్ర ప్రమాణంబులుగను త్రికాండంబులుగను మూలావశిష్టంబులుగనుండు దూర్వాంకురంబుల నూట యొక్కటిఁగాని సహస్రంబును నిరువదియొక్కటిఁగాని యర్పించి పూజింపవలయును

గీ. చెలఁగ యిరువదియొక్క కుసుమ•ములను నరఁటి
పండ్లు టెంకాయలును జామ•పండ్లు వెలగ
పండ్లు చెఱకులు నేరేడు•పండ్లు ద్రాక్ష
పండ్లు నైవేద్య మిడవలె • భక్తి మెఱయ. 137

వ. అనంతరంబాదు.

గీ. భక్ష్యభోజ్యాదియుతముగఁ • బ్రణవ ముచ్చరింపుచు మహానివేదనం•బింపుమీర
చింపవలెనంత బ్రాహ్మణ•శ్రేణికోడ, నా ప్రసాదంబు భుజియింప•నగు జగమున

వ. ఇట్లొక వత్సరంబు పూజించి వ్రతంబుసల్పి యవ్వల నుద్యాపనంబుసేయవలయు నద్దాని విధం బెఱింగించెద.

—* గణపతి వ్రతోద్యాపన విధానము *—

గీ. ఆస్థతో వఱువాతఁ దో•యంబులాడి, మంటపంబునఁ గలశంబు•మర్చి స్వర్ణ
ఘటితమౌ భవదీయవి•గ్రహము వస్త్ర, యుగ్మమున నుంచి పూజించు•టొప్పు నంత

గీ. స్థండిలముఁ గూర్చి యందు దష్ట•దళమునందు
నగ్గిని బ్రతిష్ఠచేసి వే•దాభిహిత వి
ధానముగ హావనముచేసి • ద్వాదశాగ్ర
జన్మలకును సువాసినీ • జనములకును. 114

సీ. వలుయుగ్మమువరుఁ దనివిగ ♦ భక్ష్యభోజ
నములను దాంబూలదక్షిణల్ ♦ గ్రమముగా నొ
సంగి శ్రే వేగి యమ్మహా♦సతి మహాంబు
నందు నుద్వాసనంబు సేయంగవలయు. 142

వ. అటుపిమ్మట బ్రహ్మలోకంబును సవస్త్రయుగ్మంబైన సౌవర్ణప్రతిమను దక్షిణతో
నాచార్యునకొసంగి యుద్వాసనంబుఁ బొనరింపవలయు నీయది యుమాఖ్యానవిధా
నంబిత్తెఱం గెవ్వరాచరింతు రట్టివారు విఘ్నేశుచేఁ గాంచక సర్వసిద్ధులన్
జెంది యఖిలసుఖంబుల దనియుదు రిదిసర్వ శ్రేష్ఠంబులగాదలు స్త్రీలు
పురుషులీ వ్రతంబాచరించి వాంఛితార్థంబు లొందుదు రనుగాదయుని సంతఁ
దత్రత్యదేవమునివరులెల్లరుఁ బ్రత్యయమునుబ్బర సమ్మహోన్నతం బీశ్వరసాన్ని
ధ్యంబున నెరపి గణనాథు నకకసుప్తుస్తోత్రంబుల నర్చించి కృతార్థులగుచు
నమ్మహాత్సనంబెల్ల నిక్షించి యమ్మహారాజ్ఞి యత్యంతానందంబునఁ
బొదలి సముద్యాపనంబున నిమహాభిఖ్యంబులేర్పడ విలసెలఁగె గంధర్వా
ప్సరోగీత నృత్తంబులు బహుభంగుల వెలసెఁ బుష్పవర్షంబులు గురిసె సంత
నారాయణప్రముఖాఖిలదేవాదిదేవులును మునులును దమపరిజనము
లతోఁ బరమేశ్వరానుమతి స్వస్థానంబుల కరిగిరి మహేశ్వరుండును సంతుష్ట
యగు మహేశ్వరిన్ గారవించి లోకరక్షార్థ మఖిలసౌఖ్యంబులఁ జెందుచుండె
నని సూతుండు శౌనకాదిమునులన్ గాంచియిట్లనియె. 144

క. ఈవిఘ్నేశానజనుః, పావనచరితంబుఁ గూర్మిఁ ♦ బఠియింప వినం
గా వఱలున్ సిద్ధులు నానావిభవోన్నతులతో ♦ జనంబులకు భువిన్. 145

క. అనవిని మునివరు లప్పుడింకను శుశ్రూషులయి యని రకళంకచరిత! నీ
కనదమృతరసమయోక్తుల, వినిపింపుము మాకు దిగ్గథను ♦ వేడుక నిటులే.

చ. గిరివరకన్యకాశివు లొగిన్ సుతయుగ్మముతోడ సంబరం
బురువుగ నొందుచున్ గరము ♦ నున్నతి నుండిరి తారకారిసిం
ధురముఖులున్ బరస్పరము ♦ తోసము నివ్వటిలంగఁ బ్రేముడిన్
వఱలుచు నుండి రెంతయు సుపర్వవరుల్ దముఁగాంచి మెచ్చఁగన్. 146

క. సర్వగణేశ్వరపట్టము, శర్వుం డార్యయును స్వాత్మజన్ములయిన నా
యిర్వురలో నొకనికిఁ గడు, హర్షంగఁ గట్టన్దలంప ♦ నంత రయమునన్.

క. శరజన్ముఁడు దనకనియున్, గరివదనుఁడు దనకె యనియు • గాఢస్పర్ధా
భరులై తలిదండ్రుల వేసరఁజేయఁగ నరసి యొక్క • చక్కటివారల్.

—* శివుఁడు గణాధ్యక్షపదమునకు భూప్రదక్షిణంబు పణంబుగా నేర్పఱచుట *—

గీ. కొడుకులను బిల్చి యని రిట్లు • గొంకు లేక
యెవఁడు మీయిద్దఱందు భూ • యిష్టశక్తి
భూప్రదక్షిణ మొనరించి • మొదట నిటకుఁ
జేరు వానికిఁ బట్టంబు • చెందఁగలదు. 149

క. ఇది మే మొనరించిన ప్రశ్నద మీయది మీర లెవరు • నెఱవేర్చిన న
య్యది వానికి డెందమునఁ బేర్మిదముఁ గదలెను గుహుండు • వృషమీఁదిరుగఁగాన్.

వ. అంత నవ్విధంబారసి హేరంబుండు లంబోదరుండౌటకు మిగులఁ జింతించి.

చ. అటమటఁ జెంది కుంది తన • కయ్యది దుర్లభమంచు నమ్మదో
త్కటముఖుఁ డప్డు సేయునది • గాంచక యొక్క యుపాయమెంచి యా
రటఁ గొని తల్లిదండ్రులఁ ద్వ • రన్ దరిసించి కడున్ బ్రపత్తిలం
పటుఁడయి మ్రొక్కి యిట్లనియె • మంజుతరోక్తుల యుక్తి పెంపునన్. 152

శా. తల్లీ! తండ్రి! భవత్పదాబ్జముల ను • ద్యద్భక్తిఁ బూజింప నే
నుల్లంబందుఁ దలంచినాఁడఁ గరుణన్ • యోజించి యద్దాని నా
కుల్లాసం బిడుఁడంచు నాజ్ఞఁగొని ర • త్నోద్దాత్తపీఠిన్ విరా
జిల్లన్ వారలఁ జేర్చి కొల్చి ప్రణుతి • స్థేమాభిరామాకృతిన్. 153

గీ. వెరవునఁ బ్రదక్షిణంబుల • నిరువదొక్క
మాఱు లొనరించి మ్రొక్కి యి • మ్మాడ్కిఁ బల్కె
గట్టిఁ డీక మీరు నాకు సా • కతము మెఱయ
సకలగణనాథపట్టంబు • సత్వరముగ. 154

మ. అనినన్ వారలు నీవె ముందు సకలా • హార్యాటవీతీర్థప
త్తనవిస్ఫూర్జిత భూస్థలిన్ దిరిగి రా • తథ్యంబుగా నీకె య
ఘ్నునపట్టంబు నొసంగువార మన న • గ్గంధేభవక్త్రుండు పా
వనమూర్త్యాకృతి సల్పినాఁడ నసకృ • ద్వారంబు లంబాపితల్! 155

ఆ. అనిన నిందయుండి • యవని నెట్టులఁ జుట్టి, వచ్చినాఁడ ననిన • వక్రతుండుఁ
డనియె యుష్మదంఘ్రి • వనరుహార్చనమును, దమ ప్రదక్షిణములఁ • దలఁపుఁడాత్మ

చ. ఇరువదియొక్కమాఱు తమకిప్డు ప్రదక్షిణ వందనంబులన్
సరవిగ నల్పి భూభ్రమణ సత్ఫల మిర్వదియొక్కమాఱు నే
వెరవునఁ గాంచె శాస్త్రములు వేదము లిక్కరణిన్ వచింపఁగా
నరయరె యేటికిత్తెఱఁగు నాలముసేయ జగత్కుటుంబకుల్! 157

గీ. తల్లిదండ్రుల సన్నిధి నుల్లసిలుచు, వేఱుభూముల కేగుట వెఱ్ఱిగాదె?
వెరవిడి కుమారుఁడిప్పట్లు పెరిమెయమరె, నాకు మీకృప నిట్లు సుశ్లోకులార!

సీ. తల్లిదండ్రుల పదోదకముఁ బోలంగ లే, దాకాశగంగా మహాజలంబు
మాతాపితలతో సమానతఁ గనజాల, రఖిల గీర్వాణచూడాగ్రమణులు
జననీజనకుల పూజనముతో సరిఁబోల, దే దేవపూజనం బేని బుడమి
పూర్వపుణ్యము లేక పొసఁగునే యెవ్వారి, కవ్వారి పూజనం బడ్డిలేక

గీ. తమకు నేఁ జెప్పవాఁడనే తథ్య మరసి
సరళమతి యుష్మదుక్తి సౌష్ఠవము నెంచి
సేయుఁ డిఁక గణమూర్ధాభిషక్తుఁగాఁగ
జాగుసేయక నను గృపాజలధులార! 159

— * పార్వతీపరమేశ్వరులు గజాననునకు గణేశపట్టంబుఁ గట్టుట * —

వ. అనినంత.

క. నూటియగు సామజాస్యుని, మాటలను దదీయబుద్ధి మత్కృతిని మదిన్
బాటించి పార్వతీశివు, లాటంకము లేక పూని రట్లొనరింపన్. 160

గీ. నగరుఁ గైసేయఁబంచి గణములఁ బిల్వఁ
బంచి యాక్షణమందు నిబ్బరపు పూన్కి
గంధసింధురవదనునిఁ గరుణతోఁ గ
నత్కనకపీఠి నుంచి గానములు సెలఁగ. 161

వ. దివ్యగంగాకృపీటంబుల నభిషేకించి దుకూలపరిధానోత్తరీయంబులఁ గట్ట
నిచ్చి నవరత్నఖచితాష్టాపదకిరీటకుండలోర్మికల ముక్తాహారంబుల వివిధమణి
భూషణంబుల నొసంగి యఖిలగణాధినాథపట్టంబుఁ గట్టి రాసమయంబున సర్వా
మరులును బ్రమథభూతగణంబులు హేరంబు ననేకవిధంబులఁ బూజించి కొలిచి
రంత షడాస్యుండు వేగంబున నిలామండలం బెల్లఁ దిరిగి చూచువచ్చి తల్లి
దండ్రుల కెఱిఁగించినఁ గ్రొంచారి కవ్వారలట జరిగిన వృత్తాంతంబంతయుఁ

దెలిపిన సతండు బమ్మెరపోయి యఖిలక్షోణీప్రదక్షిణాయాసక్షోభితుండై నను
బిశ్వారిబుద్ధివై శద్యంబున కలరి తితీక్షన్గాని మిన్నకున్నంతఁ గొన్ని దినంబుల
మీఁదట,

—* విశ్వరూపుఁడు తనకూఁతుల నిర్వురను గణపతికిచ్చి పెండ్లి సేయుట *—

గీ. విశ్వరూపప్రజాపతి • విఘ్ననాయ
కునకుఁ దనపుత్త్రికల నీయఁ • గూర్మితోడ
వచ్చి శివునర్థిఁగోరుడు • వామదేవుఁ
డనుమతింపఁగ నాతఁ డాహ్లాదమొంది. 163

చ. హిమగిరిజాశివానుమతి • నీద్యుఁడతండు మహోత్సవంబుఁ బె
ల్లమరిచి సిద్ధిబుద్ధియను • నాత్మజలన్ గణభర్తకిచ్చి యు
క్తముగ వివాహమున్ సలిపెఁ • గాంచనగర్భునిదొట్టివేటులా
నమరులు మానులున్ ఋషులు • హర్షమునొంది చెలంగిరెంతయున్ 164

చ. తళుకు మెఱుంగు చూడ్కులును • దద్దయుముద్దులు గుల్కు నెన్నడల్
బెళుకుహొరంగు బంగరపు • బింకపు గుబ్బకవల్ గడున్ గడున్
హులికిగఁదోఁచు నెన్నడుము • లొప్పెడునొప్పుల కుప్పలౌసతుల్
బలితపుబాళిఁగొల్వ గణ • పాలకుఁ డొందెఁ గడిందిసౌఖ్యముల్ 165

—* గణపతి కిద్దఱు భార్యలం దిద్దఱు పుత్రులు జన్మించుట *—

గీ. కొంతకాలంబు జరుగ నా • కోమలాంగు
లందు సిద్ధికి క్షేమాఖ్యుఁ • డల్లబుద్ధి
కమరలాభాఖ్యుఁ డాత్మజు • లవతరించి
మించి రంచితవైభవా • మేయులగుచు. 166

వ. అటమీఁదఁ బార్వతీపరమేశ్వరులు వధూద్వయంబులతోడనొప్పు పుత్త్రద్వయంబుతోడను నిరతిశయనిత్యానందంబునఁ బొదలుచుండి రిచ్చరిత్రం బఖిల పాపఘ్నంబు భోగమోక్షప్రదం బిద్దాని నాదరంబునఁ జదివిన వినినవారలందు

—* ఫలశ్రుతి *—

సీ. విద్యార్థియగువాఁడు • విద్యను బెందు ద్రవ్యార్థియానతఁడు ద్రవ్యంబుఁ బెందుఁ
గన్యార్థియగువాఁడు • గన్యను బెండ్లాడుఁ, బుత్రార్థియగువాఁడు • పుత్త్రులఁగను

భోగార్థియగువాఁడు • భోగములన్ జెందు, మోక్షార్థియగువాఁడు • ముక్తి నొందు
రాజ్యార్థియగువాఁడు • రాజ్యమార్జించు యశోర్థియానాతఁడు • యశముఁబడయు

గీ. రుగ్ణుఁడై యుండునట్టిఁ డా • రోగ్యమొందు
ఋణభరాక్రాంతుఁ డొందును • ఋణవిముక్తి
గొప్ప యిక్కట్టులందు గ • గ్గోలుపడెడు
వాఁడు నిర్వృతిఁ జెందును • వాస్తవంబు. 169

వ. అని చెప్పిన సూతునకు శౌనకాదిమునులు మహాత్మా! యింకను పార్వతీశ్వరులలీల వేఱొక్కఁ డెఱింగింపుమనుటయు నతం డిట్లనియె.

క. శుంభద్భుజవిక్రమసం,రంభులు జంభారిముఖసు • రభయంకరులా
శుంభనిశుంభాసురులు వి,జృంభించి జగంబులేఁచ • సేగిఁగొని సురల్. 170

—* బ్రహ్మదేవుఁడు శుంభనిశుంభ వధకై శివునియొద్దకు వచ్చుట *—

గీ. ధాతకడకేగి యవ్వారి • దౌష్ట్యమెల్ల, నుడువ నాతఁడు గనలి య • న్యూనమైన
వారివరబల మారసి • వామదేవు, వలని కేతెంచి వారి కా • వరముఁ దెలిపి.

ఉ. వీరల కేను మున్ను వృథి • వీధనుతాప్త! వరం బొసంగితిఁ
బూరుషులేరు వారలను • బొంకమణంపఁగఁజాలనట్టుగా
సారసగంధి పూరుషుల • సంగతిఁజెందని జోటివారలన్
మారణమున్ బొనర్చునటు • మంటయదయ్యో జగత్త్రయంబునన్. 172

చ. ఇలఁగల పైదలుల్ సలుపు • టెంతయు దుర్లభ మిట్టికార్య మీ
లలిత భవత్పురంధ్రియె ల • లత్కరుణామతి యొక్క కన్యయై
చెలఁగి వధింపఁగావలయుఁ • జెచ్చెర ఘోరనిశాచరద్వయిన్
ఛలమిదియేనిఁ బన్ని త్రిద • శప్రియమున్ బొనరింపు మీశ్వరా! 173

—* శివుఁడు పార్వతీదేవినిఁ గాళియనిన నామెగినిసి నిష్ఠురోక్తులాడుట *—

గీ. అనుచుఁ బ్రార్థించినట్టి స్వ • యంభుమూర్తి, కవ్వరంబిచ్చి పంపి ని • జాత్మమందు
వెరవునరయుచు నొకనాఁటి • వేళఁగాళి, యనిహసించెనునిందించి • నట్టు లునును

ఉ. అనుడి విన్నతోడనె య • గాత్మజ వెగ్గలమైన యల్కఁదన్
బూని మహేశు రోషభర • పూరితదృష్టులఁజూచి యిట్లనెన్

గానవె నాఁటనుండి ననుఁ ♦ గాళిగ నీకిటుఁ బ్రీతిలేనిచోఁ
మానక యిన్నినాళ్ళిటుల ♦ మ్రాన్పడ నేల కళాధభూషణా! 175

ఉ. కూరిమిలేని నాదురతిఁ ♦ గోరుదువీవెటు లిక్కటానసే
మారునిఁగాల్చిపోయి తను ♦ మానముసేయక నేన ముగ్ధనై
చేరితిఁ బట్టఁబట్టి యిటు ♦ చెల్వగు నేచెలియైని దానవై
పూరుషుఁగోరి చేరు నది ♦ పొందు నవజ్ఞ దృఢంబుగా ధరన్ 176

చ. మగనికిఁ బ్రీతిలేని యల♦మానిని జవ్వనమేనిఁ జెల్వమే
నగు వనిఁగాయువెన్న లటు ♦ లక్కట! యెట్టిసుఖంబులేనియున్
మగువల కింపౌనర్పవిఁక♦ మంచిగఁ గాంతుఁడు గారవించకే
వెగటుఁగొనంగ నిక్కముగ ♦ వెక్కసమౌ తను వెంచి చూడఁగన్ 177

గీ. కానఁబాసెద వేగనీ♦కాలవర్ణ, తనువువేరొకఁడేనియుఁ ♦ దనువుఁదాల్తుఁ
దాల్పకుండిననేమని♦తల్లడిలుచుఁ, బాన్పువిడియవ్వలకునేగి ♦ పద్మగంధి 178

ఆ. వెక్కివెక్కి యేడ్చి ♦ విభునకిట్లనుదేవ!, సెలవుచేయు తపముఁ ♦ జేయుదాన
ననుచు గద్గదస్వ♦రాంచితయై వేఁడు, కొనఁగఁజూచి విశ్వ♦గురుఁడు వెఱచి.

—* శివుఁడు పార్వతీదేవిని బ్రతిమాలుట *—

ఉ. కెందలిరాకుఁబోఁడి! యిటు ♦ కేళిగ నాడిన నా నుడిన్ మనం
బందుఁ దలంచి యల్గెదవె? ♦ యందముఁ జందమునందు నీకు నే
సుందరి యీడురాఁగలుగుఁ ♦ జూడఁగఁ దప్పిదియేని నాదు వా
క్కందుఁ గనన్బడన్ సయిపు ♦ మంత్రములబ్రాలి యొనర్తు సేవలన్. 180

ఉ. నీయెడ నాకు వేడుక జ♦నింపకయున్న నిఁకెందుఁగల్గునో
పాయకయెంచు మాత్మమున ♦ భామరో! వేమఱు చెప్పనేల? యీ
స్థాయదనంతవిష్టపవి♦భాసితసంతతి కీవు తల్లివై
శ్రీయలరారుచుందు విఁక ♦ సిద్ధము తండ్రిని నే నెఱుంగుమా! 181

గీ. అట్లగుటఁజేసి నీయందు♦నరతి నాకు, నెట్టులేర్పడు నిఁక మన ♦ యిద్దఱందు
సురతలాలస మరునిచేఁ♦జొప్పడినది, కా దతనికన్నమున్న జ♦గంబుపొడమె.

గీ. విను పృథగ్జనరతి కలి♦వేణి! పంచ,బాణుఁ గారకుఁగాఁగ నే♦ర్పఱచినాఁడ
నటులుగాకున్న మన్మథు♦నస్తమింపఁ,జేసి నినుఁ బెండ్లియాడుట ♦ సిద్ధమగునె?

క. మరుఁడును నను వేల్పులతోఁ, సరిగఁ దలఁచి కలఁచి భస్మ♦సాత్కృతుఁడయ్యెన్
గిరిజ! జగత్త్రాణార్థం, బఱయుము మన యిర్వురకు వి♦హారం బవనిన్. 184

ఉ. ఇత్తఱిఁ బల్కఁగూడ దిఁక ♦ నేదియొగాని జగచ్ఛుభార్థమే
హత్తఁగఁ దోఁచునద్ది భవ♦దాత్మవశంబయి పొల్చు నింతలో
బిత్తరి! రిత్తయల్క నిఁకఁ ♦ బెంపొనరింపకు సాకతమ్ము నన్
జిత్తమునందు నీ చరణ♦సేవకుఁగాఁగ నెఱుంగవో ననున్. 185

గీ. ఇట్లు పరిపరివిధముల ♦ నీశ్వరుండు, గట్టురాచూలి కాత్మ వై♦కల్యమణఁపఁ
జాల వాచాలత దనర్ప ♦ సాంత్వనంబు, చేసినను దేఱక నితాంత ♦ చింతతోడ.

గీ. వేఁడినిట్టూర్పు విడిచి పూఁ♦బోఁడి యనియె
యిచ్చకములాడి నన్నింక ♦ నేచఁబోకు
నీదు చాటూక్తులకు లోఁగి ♦ నేను దెలివి
మాలి వంచింపఁబడితి నీ♦లీల నిపుడు. 187

గీ. మగసిరిన్ బ్రియగాకున్న♦మగువ ప్రాణ, ములను బాయఁగఁదగునట్లు♦పూనకున్నఁ
దెగినదని యెల్లవారలు♦నగుదు రెందు, నవని యున్నంతకాలంబు♦హాలహాలగళ!

ఉ. ఎంతయు నీకు నాతనువు ♦ హేయముగాఁ గనుపట్టుచున్న ని
ప్డింతటి కోర్చి సన్నిటులఁ ♦ నెల్లిదమాడెదె కాళియంచు? నే
నింతటి నల్పుదాననగు ♦ టింతయు దోసము నీది లేదు త
న్వంతము సేయుదున్ జదురు♦లాడకు నీవిఁక మేటి మచ్చికన్. 189

—* పార్వతీదేవి తపంబు సేయుటకై శివుని సెలవడుగుట *—

గీ. స్త్రీలయందిట్లు కార్శ్యంబు♦ చెడ్డయనుచు, ఘనులు పలుకుదు రద్దాన♦గాఢతపము
చేసి పాయుదు నైల్యంబు♦ జెలఁగి యిచట, నుండఁగా నోపయద్దంకి♦యుడుగుమార్య!

గీ. అనినవిని శంకరుఁడు దర♦హాస మధుర, నిట్టులనె విరిఁబోఁణినీ♦కేల తపసు
పాయఁగాఁ జేతుఁ గార్శ్య మి♦ప్పాట నేను, లేక నీ వేని బాయఁగఁ♦ లేవె చెపుమ.

వ. అనిన మహాదేవి యిట్లనియె.

ఉ. ఒల్లను నీసహాయ మది♦యొల్లను నాదు విభూతి నొందఁగా
నుల్లము శాంతినొంద దటు ♦ లుగ్రతపస్సొనరించి కాళిమన్
బొల్లుగ నుజ్జగించెదను ♦ బొచ్చెముజోలిఁ దలంప నీకిఁకన్
జెల్లదు దేవ! వేగ దయ♦సేయుము సెల్వింక జోతచేసెదన్. 192

గీ. అనుడుఁ దప సెవ్వరినిఁగూర్చి ♦ యాచరింతు
పద్మముఖి! యన్న నామె ♦ యిట్లనియె మరల
దేవ! నినుఁగూర్చియే చేతు ♦ దివ్యతపముఁ
గాంచెదన్ గాంచనాకార ♦ గాత్ర మేను. 193

—* శివుని సెలవొంది పార్వతీదేవి తపం బొనరింప హిమాద్రి కేగుట *—

క. అనిన మహాదేవుఁడు దే, వినిఁ గని చిఱునగవు నగుచు ♦ వేల్పుల కార్యం
బును ఘటనసేయుటకు వల, దని నిర్బంధింపకున్న ♦ నార్య! రయమునన్. 194

క. క్రందుకొనునట్టివగతోఁ, గంద్రిప్రదక్షిణము చేసి ♦ కాంతుని విరహా
ర్తిం దవులచేసి హిమనగ, ముం దఱిసి గిరీంద్రమిథున ♦ మును గని ప్రీతిన్.

క. వందనము చేసి వారల, కుం దన తెఱఁగెఱుక చేసి ♦ కూరిమితో ము
న్నెందుఁ దపం బొనరించెనొ, యందే వాసంబు చేసి ♦ యాదర మొప్పన్. 196

—* పార్వతీదేవి తపస్సుచేయుట *—

సీ. భూషణంబుల విడనాడి ♦ పూవుఁబోఁడి
గగనధునిఁ దానమాడి వ ♦ ల్కలముఁగట్టి
నియతసంకల్ప మొనరించి ♦ నిష్ఠ మెఱయ
శైవలింగార్చనంబుఁ ద్రి ♦ సంధ్యలందు. 197

క. సలుపుచుఁ దపసొనరించెను, ఫలదళజలభక్షణముల ♦ బహుకాలము న
చ్చెలులలరి కెలన సేవలఁ, గొలుపఁగఁ జలిమలయనుంగు ♦ కూఁతురు ప్రీతిన్.

....* వ్యాఘ్రము పార్వతీదేవియొద్దకు వచ్చియుండుట *....

క. ఇటులఁ జిరకాల మరుగుడుఁ, గుటిలాత్మక మొక్క ఘోర ♦ గోహరి యుమ న
చ్చటఁ బొడఁగని యశనేచ్ఛన్, జటులగతిన్ డాయ శైల ♦ జయు సాజముగాన్

గీ. చెలులతోఁ బాటుఁగని దాని ♦ నలుకు లేక
తొంటివలెనుండ వ్యాఘ్రమా ♦ తుహినకుధర
జాతనూద్భూతరోచుల ♦ స్తబ్ధతను వ
హించియుండెఁ గరము విస్మ ♦ యించి యందు. 200

వ. అంత.

చ. ప్రబలబుభుక్షఁ గోల్పులి ధ♦రాధరపుత్త్రిని డాసియున్ దదా
త్మబలవిఘాతతాపయయి ♦ ధ్వస్తమలత్రయయై పరాంబికన్
నిబిడతరేహఁ గొల్చుచు వ♦నేచరఘాతుక సత్త్వరాజి కెం
దు బెదురుమీఱు శాస్తయయి ♦ దోఁచెను నిచ్చలు గాపుసేయుచున్. 201

చ. గిరిజయు దానిపైఁ గరుణఁ ♦ గేల్కొనఁజేసి యపత్యబుద్ధి వి
స్తరిలఁగఁజేసెఁ దత్సఖులు ♦ దారును నెగ్గుఁదలంపరైరి గో
హరియును నంత నాత్మకుఁ గృ♦తార్థత నెంచి యహర్నిశంబులున్
నిరుపమభక్తి లోకజన♦నిన్ భజియించుచునుండె దండిగన్. 202

గీ. దుష్టసత్త్వంబులకుఁ గాని ♦ దుర్మతులకుఁ
గాని యత్తెత్తి చూచుట♦ కేని వలను
గాకయుండెను జగదీశ ♦ కాంత యెదుటఁ
గడఁగి శార్దూలరాజంబు ♦ గావుఁగొనుట. 203

క. అంతఁ బరమేశకాంత ని,రంతర తప మెంతయేని ♦ రాజిలెఁ గడు దు
ర్దాంతులగు దైత్యవరుల ని,తాంతశ్రమ డస్సి సురలు ♦ ధాతను వేడన్. 204

-* బ్రహ్మదేవుఁడు పార్వతీదేవియొద్దకు వచ్చి యొక శక్తినిఁ బుట్టింపమనుట *-

క. ఆతఁడు వెరవున నమర,వ్రాతముతోఁ దుహినగిరికి ♦ వచ్చి త్రిజగతీ
మాతను మృడానిఁగని సం,ప్రీతిమెయిన్ మ్రొక్కి నుతులఁ ♦ బెల్లుగ సల్పెన్.

చ. కని గిరిరాజపుత్త్రి కడు ♦ గారవ మొప్పఁగఁ దమ్మిచూలికిన్
గొనబుగ నర్ఘ్యపాద్యములఁ ♦ గూరిమి స్వాగతమున్ బొనర్పఁగా
వనరుహసంభవుండలరి ♦ వారనిభక్తి దలిర్ప నంజలిన్
గొని యిటు పల్కె నజ్ఞుగతి ♦ కోమలపేశలమంజులోక్తులన్. 206

ఉ. తల్లి! యిదేటి కిట్లడరి ♦ దారుణతాపముఁ జెందుచుంటి వీ
వెల్లజగంబులేలు పర♦మేశ్వరి వొక్కటి నీకుఁదక్కువే
పెల్లుగ మున్ దపించి యల♦విశ్వగురున్ విభుఁగాఁగఁగొంటి వీ
వల్ల సుధాంశుమౌళివిర♦హంబెటు సైఁపఁగ నోపితీ యెడన్. 207

గీ. అనిన వనజాతలోచన ♦ యనియె నలువ
కాదిసర్గంబునన్ బర♦మాత్మ శివుఁడు

నిన్ను సృజియించుటన్ జేసి ♦ నీవునాకు
సుతుఁడవై చెలువొందెద ♦ వతులతేజ! 208

క. మరలఁ బ్రజాసర్గమునం, దిరవుగ నీయలికమున మ♦హేశుఁడు పొడమన్
గురుతఁ దగుశ్వశురుఁడవు భూ, ధరునకుఁ బితవౌటనాకుఁ ♦ దాతవు ధాతా! 209

వ. కావున రాణివాసంబు ముచ్చటనెట్టు నీయెట్ట యెదుర గుట్టువీడి రట్టడికోర్చి మునుముట్టన్ దెలుపుదునైన నొక్కచక్కటి యాలకింపుము.

ఉ. నాదుశరీరమిద్ది కడు ♦ నల్పుగనుండుటఁ జేసి దీనిపై
నాదరబుద్ధి మానితిని ♦ నచ్చపుఁ బైఁడియుఁ జూడ నీదురా
లేదను మేను నూన నొక ♦ లీలఁగ నిట్లు తపించుచుంటి నీ
నీదు సమాగమం బిపుడు ♦ నిక్కము హేతువు తద్విభూతికిన్. 211

గీ. అనిన బిసరుహాభవుఁ డిట్టు ♦ లనియెఁ దల్లి!
యింతమాత్రమునకె తపం ♦ బిట్లు దుస్స
హముగఁ జేయంగవలయునే ♦ యైన నీదు
లీల లోకహితార్థమై ♦ కాలుఁగాదె? 212

క. శుంభనిశుంభాసురులు వి,జృంభితులై సకలసురల ♦ చేవయడఁచి యి
క్కుంభినిఁ గలంచుచుండిరి, గంభీరకృపాంబురాశి! ♦ కడపుము వారిన్. 213

ఆ. శక్తి వీవు దక్క ♦ నక్తంచరేంద్రులఁ, బెరలు చంపఁజాల ♦ రరయుమంబ!
వరము వారికిడితిఁ ♦ బురుషవధ్యులుగాక, కన్యయువతిచేఁబో ♦ కారునట్లు.

వ. కావున.

ఉ. నిర్మలబుద్ధి నీపదవ♦నేజములన్ భజియింతు నీజగ
చ్చర్మముఁ గోరి నీవిఁకను ♦ సత్వర మానలుపొప్పియున్న యీ
చర్మము పేరితోఁ జెఱుత ♦ శక్తిని వీడి మదంబ! దాన నీ
దుర్మతులైన రక్కసులఁ ♦ ద్రుంపఁగఁ జేసి జగంబు లేలుమా! 215

—* పార్వతీదేవి కాలతనువునఁ గౌశికిఁ బుట్టించి తాను గౌరియగుట *—

క. అనియజుఁ డభ్యర్థింపఁ దు, హినగిరిసుత చర్మకోశ ♦ మెలమి విడిరయం
బునఁ గనక కేతకీసుమ, కనదుత్తమగౌరియైన ♦ కాయంబలరెన్. 216

గీ. అంబ త్వక్కోశమునఁ దృక్తమైన శక్తి, కౌశికీనామధేయయై ♦ కాలమేఘ
నిభశుభాకారకన్యయై ♦ నీటుమీఱ, మెఱసెఁ దామరచూలి య♦లరెఁగరంబు.

సీ. శంఖచక్రగదాది♦సకలసాధనసంయు,తాష్టమహాభుజ ♦ మైనదాని
ఇంద్రనీలంబుల ♦ నెకసక్కెమాడు ర,మ్యంబైన కృష్ణగా♦త్రంబుదాని
సూర్యచంద్రాగ్నుల ♦ సొంపుఁగన్పించు దీ వ్యద్దివ్య నేత్రత్రి♦యంబుదాని
నవరత్నఖచితస్వ♦ర్ణవినిర్మితోజ్జ్వల,త్కలిత సంద్రార్ధశే♦ఖరముదాని

గీ. మేల్మి బంగరువలువల ♦ మెఱయుదాని, సుందరీతిలకంబయి ♦ చొక్కుదాని
పూరుషస్పర్శ నెఱుఁగని♦పూవుఁబోణి, నంబ యుడె దేవకార్యార్థ♦మజనకపుడు.

వ. అంతఁ గాంచనగర్భుండు పీఠంబై యున్న యాశార్దూలపరంబుఁ గాంచి విస్మితుండై యద్దానిపై నెగ్గలంబగు వాత్సల్యంబుఁ బఱపు నప్పరమేశ్వరి కతం డిట్లనియె. 219

ఉ. అమ్మ! యిదేల క్రూరమృగ♦మం దిటు లక్కటికంబు నీకు దీ
విమ్మహి నాగుఁబాముకకు ♦ సింపునఁ బాలను బోసినట్లు ని
క్కమ్మగుఁ గ్రూరసత్త్వమును♦నా దిది యొక్కని నాటఘాతుకం
డిమ్మెయి దీనిపై నెనరు♦ంచ జనించు నిపత్సరంపరల్. 220

ఉ. ఎన్నియొ గోవులన్ దినియె ♦ నెందఱినో ద్విజులన్ వధించె నిం
కెన్నియొ బన్నముల్ సలిపె ♦ నెందఱికో యిఁక సిట్టి నీ కృపన్
జన్నె భవత్కృపాసుధను ♦ జల్లఁగఁ దల్లిరో! యిట్టిదంబునన్
మున్నొనరించినట్టి యఘ♦మున్ గుడిపింపఁగఁ జెల్లు నీకికన్. 221

వ. ఇంతకు నిసర్గదుష్టుండగు వీనితో నీకుఁ బనియేమనిన నమ్మహేశ్వరి తమ్మిచూలి కిట్లనియె. 222

— * పార్వతీదేవి తనను సేవించుచున్న వ్యాఘ్రముయొక్క గతి జెప్పుననుట *—

ఉ. నీవనినట్లు లెట్టి యవివేకిగాని యితండు మున్ను న
న్నీవిపినంబునన్ దర్శించి ♦ యెంతయు భక్తి భజింపుచుండె నే
కావలుండైన నవ్విధముఁ♦గాంచను నేనిట దుష్టసత్త్వవి
ద్రావణుఁడై ననుఁ గొలిచె ♦ రాతిరియుం బవలేకధీకతన్. 223

ఉ. కావున నీని నాత్మసుతుఁ♦గాఁగని నా నిలయంబునన్ మహా
దేవుని యాజ్ఞతోడ నొక ♦ దివ్యగణాగ్రణిఁ జేసెదన్ సుహృ
ద్భావము చెల్లునట్లయినఁ ♦ బన్నుగ నింతటికన్న మిన్న లే
దేవిధమేని నాకుఁ బ్రియ♦మొంచుము దీనిఁ బయోజసంభవా! 224

ఆ. అనిన బ్రహ్మదేవుఁ డనియెను జనని నే, నెఱుఁగ శివుఁడు నీవు యింగితంబు
దొంటివృత్త మిట్టి దొకటి సూతి నీదు, భక్తిఁ జెందెనేని బరవు దయను.

క. పుణ్యంబు లేమిసేయును, గణ్యంబగు నీదుభక్తిఁ గాంచవినయెడఁ గా
రుణ్యమతి తావకాంఘ్రి క, పుణ్యుఁడగు భక్తిఁ జెందు రవ్వఁగనఁడిలన్. 226

—* బ్రహ్మదేవుఁడు పార్వతీదేవిని బ్రశంసించుట *—

సీ. నీయధీనము గదా నిఖిలజంతువులకు, బంధమోక్షముల సంప్రాప్తి భువిని
పరమశక్తిని నిన్నుఁ బాసి యేకర్మంబు, లందు సిద్ధినిఁ జెందు? నవని జనుఁడు
సర్వభావములందు స్వయమభవవునైన, నీవె యూఁతవుగదా నిత్యమూర్తి!
అంబుజాతాదిది వ్యాప్తమునకు నీ, యాజ్ఞ మైశ్వర్యభాగ్యావహంబు

గీ. కడచి రెండవనీయాజ్ఞ గడచికేత, నాబ్జభవు లీశ రాఁగల రిట్టివారు
నిన్నుఁ గొలువక పురుషార్థ మెన్నఁడేనిఁ, జెందఁజాలము దృఢమిది శివునిరాణి!

క. శక్తివిహీనుఁడు పుడమి న, శక్తుం డేపనినిఁ జేయఁ జాలం డరయక్
వ్యక్తముగ సిద్ధి యే యవ్య, క్తులకున్ గూడ విష్టపత్రయజననీ! 228

క. నీ వలిగినయెడ బ్రహ్మను గావింతువు గసవుగాఁగఁ గరుణగలిగనే
నేవెడఁగునైన జేసెదు, శ్రీవిభునిగ నీదు మహిమ చిత్రం బంబా! 229

గీ. అఖిలజగదీశ్వరుఁడుఁ బరమాత్మయు నగు, శివున కీవిఁకఁ బుట్టుక చేటు లేని
యా సనాతనశక్తివైయైన లోక, యాత్రకై యొక్కరూపంబు నందితిట్లు. 230

వ. ఇట్టి నీవిభూతిప్రకారం బెవ్వరెఱుంగఁగలరు? దుష్కృతకర్మంబైనను నీశార్గా
లంబు నీ యనుగ్రహంబున మహోన్నతసిద్ధిన్ బొందె నిందుఁ బ్రతిబంధకంబు
లేదనిన నవ్వనజసంభవు ననుగ్రహించి యంబికాదేవి కౌశికిన్ దేవకార్యంబు
సల్పుమనుటయు. 231

—* కౌశికి శుంభనిశుంభాసురుల జంపి వింధ్యగిరియం దుండుట *—

ఉ. తల్లికి జోతచేసి ప్రమదంబున నాపెయనుజ్ఞఁ గౌశికీ
హల్లకపాణి రక్కసుల నంతముసేయఁగఁబూని ధాతతోఁ
బెల్లుగ వింధ్యశైలవర పృథ్వినిఁజేర నజుండు పేర్మి సం
ధిల్లఁగ నొక్క సింగమును దేవికి వాహన మిచ్చె మచ్చికన్. 232

క. అసవములఁ బలములఁ గడు, మీసరపుంజలజముల న•మేయూపూపో
ద్భాసితదిగ్వస్త్రంబుల, వాసిగ నిడి కొల్చి పంప • వరద రయమునన్.

ఆ. తా ననేకశక్తి • తండంబుఁ బుట్టించి, వారితోడ సమర•వసుధఁ జేరి
దైత్యవరులఁ బిలిచి • దర్పంబునన్ జంపె, శరవితతులఁ గాసు•శరనిహతుల.

వ. లోకకంటకులగు నాదైతేయగ్రామణులమరణంబున కలరి నలినసంభవుండు
జేజేలతోఁ గౌశికిన్ బలువిధంబులఁ బూజించి యవ్వింధ్యాచలాధిపత్యంబిచ్చి
యందఁ గాపురంబుండ నర్థించి యుంచె. 235

—*శివుఁడు పార్వతీదేవియొద్దకువచ్చి కోపోపశమనంబు చేయుట*—

క. అంత శివుం డుమ నుమున, గ్నంతతిహిత కార్య మెలమిఁ • జక్కఁ బఱచి య
త్యంతము కాంచ త్కాంచన, కాంతాంగికయగుట యరసి • కడువేగమునన్.

ఆ. డాయవచ్చియనెఁగ•దానిబొమ్మరో! మది,గుడుసువడెఁదపంబు • గొప్పఁ జెందె
రమ్ము! పోదమిప్పుడు • రాజతాద్రికి వేగ, ననుచు గౌరి బిగ్గ • నక్కఁ జేర్చి.

ఉ. ఇలలితాంగియున్ విభుని • యంఘ్రులకున్ బ్రణమిల్లి యంతనే
యాలముతోడఁ గొంచె • మెకలై మెడవంచి నిలన్ బడంగ న
బ్బాలశశాంకశేఖరుఁడు • భామను డాసి కరంబు కౌఁగిటన్
మేలుగఁజేర్చి యెత్తికొని • మిక్కిలి ముద్దిడి పల్కె నిట్టులన్. 238

గీ. కనుము సర్వాంగసుందరి! • కరుణనిపుడు
గడచె నాజత యెద్దాన • గాటమైన
యనుపరూపాయ సుదియు ని•రర్థకంబు
గా మఱఁగెనల్కఁ శార్వాణ • సోమముఖిరో! 239

సీ. రమణిరో! స్వేచ్ఛావి • రాజితాస్ఫురితుండమై, పరమభావంబును • మఱచుటెట్లు
కలుగ నెప్పుడు చిత్త • కాలుష్య హేతువు, లరయు సుందరిరో! త•థ్యంబుగాఁగ
పెఱవారికట్లు వి•ప్రియకారణమ్మున, కన్యోన్యమొదవఁగా•నడఁగు జగము
వాగమృతంబెల • నాగ! నీవచ్చమా, నర్థామృతంబునే • నవనియందు.

గీ. అరయు వాగర్థమయము సు • మ్మఖిలలోక
మిందు నీ యమృతద్వయం • బెవ్విధమున
విప్రియుక్తంబగుట కోవు? • విదుర్మోష్టి!
శాస్త్రయుక్తిప్రసిద్ధ మీ • జాడఁ దెలియు. 240

క. అగ్నిశిరోనిష్ఠుఁడఁ గ్రతు,భుగ్నుత! విను మేను నిక్కముగ సోమశిరో
భాగ్నిలయ వీవు విశ్వం, బగ్నిషోమాత్మకముగ నరయ మఖిలమున్.

క. విద్యవు నీ వబ్జముఖి !, వేద్యంబగు జ్ఞాన మేను విశ్వంబం దీ
విద్యావేద్యాత్మలమై, హృద్యగతిన్ వెలయుచుందు మెడఁబా పెటులా,

చ. జగముల నే సృజింపుటయుఁ జంపుట వేలోకకర్మచేతఁగా
దు గణుతిసేయు మీవ యిటు నోఁచఁగఁజేసెదు మామకాజ్ఞవై
నిగరపుటాజ్ఞయే బలిమి నేలిను నిచ్చలు పద్దివాయుచోఁ
దగు నెటు పాభ్రవంబుఁగను తామరసాయతలోచనా! యిఁకన్. 246

ఆ. ఎందుఁగాని మనకు నెడఁబాటులే దెప్పు డట్టి మన వియోగ మద్భుతంబు
లోకరక్షకొఱకుఁ జేకొంటి మాకృతుల్, లస్మదీయలీల యగును వృథగ ?

దేవతలకార్య మెదలోఁ, భావించియె కాళి యంటి భామామణి! ని
న్నా విధము నీవెఱుంగని,దై వెలసెనె యలుగ నేల ? యందుల కిటులన్.

క. అది యిటు జగదవనార్థం, బొదవెను నీయందిశస్య మొదవదు ప్రేమా
స్పదమతి! యరయుమనఁ బ్రియం,వదుఁడగు విభునూక్తులరసి వాసిగ నంతన్.

....* పార్వతీదేవి యబ్జకఁదొలఁగి శివునకుఁ గౌశికీవృత్తాంతంబు చెప్పుట *....

గీ. సకలశృంగారభావైకజన్మభూమి
గౌరి తత్త్వం బెఱింగి య ల్కఁ దొలంగి
మందహాసంబు లజ్జయు మల్లడింపఁ
బలికెఁ గౌశికి నెన్నుచుఁ బ్రభునకిట్లు. 247

ఉ. దేవర! చూడవైతి వతిదివ్యతనూజ్జ్వలమైన కౌశికిన్
దేవహితార్థమై సలిపితిన్ భువనంబులలోన నెంచు నే
నావనితాకృతిన్ గనఁగ నానాకా దానవవీరవర్యులన్
గావలులన్ వధించితగఁ గాపురమొందెను వింధ్యభూస్థలిన్. 248

వ. అద్దాని రూపసామర్థ్యాతిశయంబులెల్లఁ దమకుఁ జతురానను౦డే యెఱింగింపఁ
గలండని యాళీజనంబులకు శార్దూలాననయనంబునకై సెలవొసంగ నవ్వారలు
వ్యాఘ్రంబుం దెచ్చి యెదుర నిల్పన్ గాంచి యమ్మహాదేవి విభునకిట్లనియె.

— * పార్వతీదేవి శివుని వ్యాఘ్రమును దౌవారికునిఁగఁ జేయుమనుట *—

ఉ. నాథ! యుపాయనం బిదిక • నన్ దగు వ్యాఘ్రము దీని తోసముం
డీధర నాకు భక్తుఁడౌ కఁ • డేని యుఁ జేఁడు దివానిశంబు లీ
భూధరభూమి నా నిలయ • మున్ దగఁ గాచెను ఘోరసత్త్వము
ర్బాధలు లేక యుండఁగడు • భక్తి నతంద్రితమై మెలంగుచున్. 260

శా. నాయం దెక్కుడు ప్రేమ యున్నయెడలన్ • నా వేడ్కఁ జెల్లించుచో
నాయంతఃపురమందుఁ గావలిగ ని • న్నందీశ్వరాజ్ఞన్ గడున్
శ్రేయోవైఖరి దీని నుంపు మునుపుల్ • బేర్మిన్ బొసంగించి దా
సేయవ్రాతములోఁ బ్రియంబుగఁ గృపా • సింధూ! జగద్రక్షకా! 261

— * వ్యాఘ్రము ఖడ్గధరుఁడగు పురుషుండగుట *—

గీ. మధురమును బ్రణయమోదకృ • న్మంజులంబు, నైన దేవీవచనమును • నాలకించి
ప్రీతి నొందితినని శివుం • డావిభాదమున సద్దానిఁ జూడ వే • గమున నదియు.

గీ. మేల్మి బంగారు బెత్తంబు • మెఱయు నాగుఁ, బాముఁ బోలిన వాలును • భాసురంపుఁ
గనకరత్నవిచిత్రమౌ • కంచుకంబు గలిగి యొప్పొందె రక్షకా • గ్రణిగ నపుడు.

వ. వానికిఁ బరమేశ్వరుండు సోమనంది యని నామధేయం బొసంగెఁ బరమేశ్వరియు
నపురూపంబుగ నవ్వానిఁ జూచి మేర లేని యానందంబు నొందె నా జగత్సుందరి
కిట్లు ప్రియంబు చేసి యర్ధేందుభూషణుం డమూల్యవస్త్రాభరణంబులఁ బ్రత్యగ్ర
హరిచందనకుసుమదామంబుల దేవి నలంకరించె నయ్యవసరంబున. 264

క. మేనాదేవియు శైలేశానుఁడు తమ కూఁతు తపను • చక్కఁబడుటయున్
మానుగ గౌరీతనువుగఁ, దా నొందుటఁ దెలిసి యటకు • దఱిసి ప్రియమునన్.

జగద్రక్షణార్థమై పార్వతీపరమేశ్వరులు మణిభవనంబున
నిత్యసుఖంబు లొందుచుండుట

వ. కూఁతు నల్లునిఁ గాంచి యుచితామోదంబున దుకూలపరిధానోత్తరీయాదుల
ననేకమణిమయాభరణముల నుపాయనంబు లిచ్చి యానందించి రంత జగత్పా
లకులగు పార్వతీపరమేశ్వరు లద్రిదంపతుల వీడ్కొని జయావిజయలతో సోమ
నందిన్ దోడ్కొని రాజతాచలంబుఁ జేరి సోమనంది నంతిపురంబునఁ గావలి

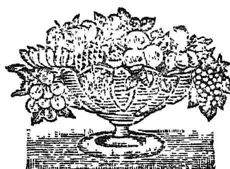
యుంచి ప్రమథజనంబులర మణిభవనంబునఁ బ్రవేశించి లోకరక్షార్థంబై నిచ్చలు సౌఖ్యంబులఁ జెందుచుండిరని సూతుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె.

క. ఈచరితం బెవ్వఁడుగా,నీ చదివిన వినినఁ జెందు • నిరుపమవిభవ
శ్రీచెలువుమీఱు సౌఖ్యము, లాచంద్రార్కంబు యశము • నభవపదంబున్.

మ. ఘనమర్భకక్షమహావ్యథాసమయజాగ్రద్దాతృతాతుష్టశై
వనికాయా! సుమనోమనఃప్రియతమా! • భర్తృవ్రతాచారపా
వనలక్ష్మ్యాహ్వయగేహినీనయనజీవంజీవజైవాతృకా!
వనజారాతివిభానిభోత్తమ యశఃప్రారజ్జదాశావ్రజా! 258

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వరనామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి కుమారఖండంబునఁ
దృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాం నమః

శ్రీ శివపురాణము

యుద్ధఖండము

ప్రథమాశ్వాసము

మద్ధవళపురీప్రభు
తామేయకరమాద్యసుందరాంబావిద్యాం
బామానినీసహోదరి!
హైమవతీశార్చనారతా! లక్ష్మ్యంబా!

వ. అవధరింపుము. శౌనకాదిమహామునీంద్రులు సూతునితో నిట్లనిరి. ౨

క. కొమరులునున్ గోడండ్రు మనుమ లొప్పఁగ రాజమండనుం డగసుతతోఁ
ప్రమథులు గొలువఁగ నలరుచు, క్షమ నేమేమి యొనరించెఁ జక్కఁగ జెపుమా.

గీ. త్రిపురముల నొక్కశరమునఁ దిగిచి యెల్ల, నల్లద్రావెడు దొరలను బొల్లుచేసె
నఁట విశద మెట్లొకమ్మైన నఘవుఁ డట్లు, సలిపెనో తెల్పు మాకీవు సత్యవచన!

వ. అని యడిగిన సూతుం డిట్లనియె.

— * త్రిపురాసుర చరిత్రము * —

ఉ. మున్నల తారకాసురుని ముమ్మొనవాల్ దొరపట్టి చంప నం
త న్నగులున్ దొరంగి సురతల్లజు లెప్పటియట్లు శ్రీలతో
నున్నతిమీఱి యుండిరి దనూద్భవకోటి రసాతలంబునన్
బన్నమెసంగనుండె సిరిఁబాసి యలంద్రుచుఁ గొన్నినాళ్ళటుల్. ౩

వ. అంత,

గీ. తారకాసురసుతులు గొం•తవడి కెదిగి, పొదలిరవ్వారు మువ్వురు•పోటుమగలు
లావు చేవయు వెరవు చ•లంబుగల్గు, వారు దండ్రిని మరపించు•వార లెందు. 6

వ. అవ్వారికిఁ దారకాక్షుఁడు కమలాక్షుఁడు విద్యున్మాలి యను నామధేయంబులు
సుప్రసిద్ధంబులై తనరె నంత నచిరకాలంబున నవ్వారు,

గీ. కనకశైలగుహన్ జేరి • కరముతపము
ధాతను గుఱించి యయుతవ•త్సరము లొంద
నలువ దఱిసి వరం బిత్తుఁ • దెలుపుఁడన్న
మ్రొక్కి వారలు దోయిలిఁ • బూని యనిరి. 7

క. దేవా! వరంబు నిడు నెడ, సేవదువున మాకు మిత్తి • యేర్పడనియటుల్
నీవారసి యిమ్మన నా, దేవజ్యేష్ఠుఁడు హసించి • దితిజుల కనియెన్. 9

చ. కనుపడుచట్టి దెద్దియు జగంబున శాశ్వతమై యెసంగ దీ
యనువున సర్వలోకములు • నబ్జహితేందులు సర్వలోకశా
సనులును వారికర్మఫల•సంచితభోగము లొంది యంతముల్
గనుదురు మీర లెట్టు లది • గాంచకయుందురు వేఁడుఁ గోరుఁడీ! 10

గీ. ఎద్దియేనియు దుర్లభం•బెంచి యొక్క, సాకు నడ్డిడి మిత్తి పొ•సంగనట్లు
వరముఁ గోరుం డొసంగెద•వనుసనసుడు, వార లించుక చింతిలి • బ్రహ్మకనిరి.

—* త్రిపురాసురులు బ్రహ్మదేవుని వరంబు లడుగుట *—

చ. సరసిజసూతి! నీవు గడు • సంపద లిచ్చిన భాగ్యమిచ్చినన్
దిరమగు నాయువున్నఁగద • దేఁహువ నేఁకటదీర భోగముల్
మురియుచు నొందఁజెల్లు నది • భూరిగ లేనియెడన్ జనుండు సం
బరపడి యేమి బావుకొను•వాఁడో! యెఱుంగుము నీ మనంబునన్. 12

ఉ. ఐనను నీవు కాదనిన నక్కట • యేమి యొనర్తుమిప్డు నీ
మానసపుం బ్రకారము య•మర్చికొనన్దగు పైఁడి వెండి యి
న్నొ నగరంబులన్ మువుర • కాదటఁ గూరుపు మవ్వి నేలపై
యానక మింటఁ దిర్గుచు వి•హారముసేయుచు నుండఁగావలెన్. 13

గీ. ఒక్కొక పురంబునందు మే•మొక్కొకరము
వాస మొనరించెద మిఁక స•ర్వాసురమయుడు

తేరుగానట్టి తేరనెం ♦ తేవసించి
విల్లుగానట్టి యొకవింతఁ ♦ విల్లుఁ దిగిచి. 14

క. వాలముగాకయె తగునొక, వాలమ్మున ముప్పురములఁ ♦ బడసి యొకయెడన్
గాలిచి చంపవలెన్ మము, మేలుగ సంతపఱ కిమ్మ ♦ మేలియసురులన్. 15

వ. మఱియు మాకు సమృద్ధతేజోబలవిద్యాధనైశ్వర్యత్యాగభోగయోగంబు
లనుమానింప కిమ్ము సర్వదేవమయుండగు శంకరుండు కింకరులగుమమ్ము సమ
యింపనేరఁడిఁకఁబైనఁగానున్న యట్లగు ననిన విరించి తథాస్తని విశ్వకర్మ
యగు మయునిఁబిలిచి వారియభీష్టానుసారంబుగఁ బురంబులనిర్మించి యొసంగు
మన్న నవ్వాఁడట్లు హైమరాజతాయసపురంబుల సమృద్ధైశ్వర్యశోభితంబులఁ
గామగమనంబుల నిర్మించియిచ్చిన నందు జ్యేష్ఠుండు భర్మపురంబును ద్వితీ
యుండు రాజతంబును గనీయుం డాయసపురంబును గొని యందుఁ బ్రవేశించి
యుండిరి మఱియు నాపురంబులు మూఁడును. 16

సీ. పద్మరాగమణిసు♦ప్రాసాదములచేతఁ, గల్పవనకదంబ♦కంబుచేత
తుంగమాతంగతు♦రంగరాజులచేత, బహుగోబలీవర్ద♦పాళిచేత
అరవిందహల్లకా♦యతసరస్సులచేత, వాపీతటాకకూ♦పములచేత
సకలవస్తుప్రశ♦స్త సమూహములచేత, గంధర్వసిద్ధని♦కరముచేత

గీ. అతులవిద్యాధురీణాగ్ర♦జాలిచేత, సమరవిక్రాంతదైత్యజ♦నములచేత
విలసితపతివ్రతాంగనా♦వితతిచేతఁ, బ్రతిగృహస్థశివాలయ♦ప్రతతిచేత.

క. రమణీయములై ప్రతిగేహమున మఖాగ్నులనుబాయ♦నట్టివియై చె
ల్వమరుచుఁ దిరుగుచునుండును, ద్యుమణిపదవినుండి యహీవ♦రోకముదనుకన్.

గీ. ఇట్టి త్రిపురంబులందు మ♦హీయులైన, దైత్యవరు లేవుమిగిలి మా♦ర్తాండమండ
లంబుదారకొని శేషవే♦శ్మంబువఱకుఁ, బురులతో సంచరించుచు ♦ భూతకోటి
కెల్ల హింసయొనర్చుచు ♦ నుల్లసిలుదు, రుఁగుచుండిరి జనములె♦చ్చోటనేని.

ఆ. వారిఁజెనకలేక ♦ వాసవుండును దక్క, వేల్పులెల్ల వెఱచి ♦ విన్నఁదనము
తోడ మూఁకలగుచుఁ ♦ దోయజగర్భుని, సన్నిధానమునకుఁ ♦ జక్కనేగి.

క. మ్రొక్కి యిటు విన్నవించిరి, దక్కఁగలేమింక త్రిపుర♦దానవవీరుల్
నిక్కుచు నెల్లజగంబులఁ, జక్కాడుచు నున్నవారు ♦ సరిలేకెందున్. 21

ఉ. ప్రొద్దు గడున్ వడిన్ బుడమి ♦ బొర్లగిలున్ బురముల్ గనంబడన్
హద్దును దప్పి తారలు హి♦మాంశుడు డాగుచు దిర్గుచుండు రే
సుద్దియు లేక బిక్కవడి ♦ చూచుచునుండు జముండు మేటియా
పద్దశఁ గడ్పు చుంటిమిది ♦ పద్మభవా! కనరాదె సీకిటుల్. 22

చ. ఎపుడొ శివంబుపైఁబడి సు♦రేశులతో నిసుమున్ బొనర్తు ర
ష్టపుడుదు దేజిచూపి కను ♦ నబ్బురమొందుచు దిబ్బసేతుమం
చపకృతులాడి పోవుదురు ♦ హా యిఁక నేమి యొనర్తుమిత్తఱిన్
దెవదెవలాడు మానుడుల ♦ దీనతదీర్పు మనుగ్రహమ్మునన్. 23

చ. అనిన విరించనుండు హృద♦యంబున నారసి యవ్విధంబుఁ దా
ననిమిషరాజి కిట్లనియె ♦ నక్కట! యేమియొనర్పఁ జెల్లు వా
రనఘులు శంభుపూజనప♦రాయణు లిద్ధచరిత్రు లట్టివా
రిని గెలువం దరంబగునె ♦ వ్రేటున మూర్ఖని యెవ్వ శేనియున్. 24

గీ. వరము వారల కిడితి దె♦ప్పరము గాఁగ
వరబలంబును నాత్మీయ♦బలము శంభు
పూజనఫలంబు నేకమై ♦ పొంక మొప్పె
నరిది వారల గెలువంగ ♦ నగునె మనకు. 25

—* త్రిపురాసురులబాధ దెలుపుటకై బ్రహ్మ కైలాసాద్రికేగుట *—

ఉ. పోవుద మిప్డు శంకరుని ♦ పొంతకు దైత్యులఘాతుకక్రియన్
దేవుని మానసంబునకుఁ ♦ దేటపడన్ వచియింత మాతఁడే
కావఱిమొంది మీఱు పల♦ఖాదనులన్ దెగటార్పనోపు నీ
మీవగఁ బాపనోపునని ♦ మెచ్చి ప్రయాణము చేసి వారితో. 26

గీ. రజతగిరిఁ జేరి నందితో♦రంపు సెలవుఁ
గొని మహేశ్వరు దరిసించి ♦ కుతుక మొప్ప
మ్రొక్కి తలవయి దోయిలిఁ ♦ బూని యిట్లు
ప్రార్థన యొనర్చె నెంతయుఁ♦ ప్రౌఢ ఫణితి. 27

మత్తకోకిల : ఈవె యింద్రుఁడ వీవె చంద్రుఁడ ♦ వీవు పేంద్రుఁడ వీశ్వరా!
ఈవె నల్వావు దీవె చిల్వావు ♦ దీవె ప్రొద్దు వుమేశ్వరా!

నీవె మిత్తివి నీవె సత్తివిఁ * నీవె ముత్తివి శంకరా !
నీవె యాకస మీవె యా రస * మీవె యగ్గి మహేశ్వరా! 28

ఉ. పోరెఁబుర దానవోత్తముల * భూరిభయం బెదఁజెంది కుంది నీ
దరి కిటు జేరినాము ముముఁ * దప్పక ప్రోవఁగదయ్య! యీవుద
క్కొరు లేక మన్వఁజాల రిది * యోజనచేయుము దివ్యచిత్తమం
దురుకరుణాపయోధి! యిదు * మోడక మా కభయంబు నింబుగన్. 29

క. దిక్కు మొగమొంది వేలుపు, లొక్కట విశం బిట్టు బిట్టు * నిలకొనుచు బల్
పొక్కుచు భువిఁబడి నీవే, దిక్కని విన్నపము సేయ * దేవుడు మెఱయన్.

—* శివుఁడు త్రిపురాసురులు భక్తులైనందున వధింపననుట *—

ఉ. క్రొన్నెలపూవుబాల్పుదొర * కోవిదులార! యిటుల్ తలంకఁగాఁ
జన్నె? వగన్ దొరంగుఁడు నిశాచరవీరులు భక్తులెట్లువా
రి న్నశియింపఁజేతు నిఁక * శ్రీపతియొద్దకుఁబోయి చెప్పుఁడా
మిన్న యెదేని మాయఁగొని * మీ పరితాపముఁ బాపు రూఢిగాన్. 31

క. అనిచెప్పినవా రని ముదమున, ననె వైకుంఠమును జేరి * నళిననయనుఁ దీ
రని భక్తి మ్రొక్కి నుతులఁ, గొనబుగఁ బొనరించి తెల్పి * గోడెల్లఁ దగన్. 32

చ. తడవొనరింప రాదిఁక సుదర్శని! యప్పురముల్ గడుఁ జవడిన్
బడి త్రిదివంబు రూపడఁచుఁ * బ్రత్యహముఁ బెదరించుచున్నవా
రడలున నీదుసన్నిధికి * నందఱ మిట్లరుదెంచినాము మా
యడ రడపంగఁ బూనుము మహాత్మ! కృపామయమూర్తి! చెచ్చెరన్. 33

క. అని యర్థించినఁ గమలన, యనుఁ డారసి యవ్విధంబు * నంతయు శివభ
క్తిని నాయసురలకుఁ దదం, గనలకుఁ బతిభక్తిమాన్పఁ * గడఁగిరయమునన్.

గీ. అట్లుగాకున్న నవ్వారి నని * జెనకఁగ
రాదని యెఱింగి మునుల సురలను వేగ
జతన మొనరింతునని యన్వి * సరగ నొకని
సృష్టిచేయఁగఁ దలఁప నచ్చెరియ మొప్ప. 35

—* విష్ణుమూర్తి అరిహన్మునిని బుట్టించుట *—

ఉ. ముండితమైనయట్టి శిరమున్ గడుమాసిన యట్టివల్వలున్
దుండమునందుఁ బేల్కయును * దోస్థలి బుంజికయున్ దలిర్పఁగా

దండిగ 'ధర్మ ధర్మ' యని • దా స్మరియించుచు నొక్కఁ డచ్యుతున్
నిండగుభక్తిమైఁ దలఁచి • నెక్కొనిమ్రొక్కి యనుజ్ఞ నడ్గుడున్. 36

గీ. శేషశయనుఁడు వాని దృ•ష్టించిచూచి
మెచ్చి తలయూఁచి యిట్లనె • మేలుమేలు
బుద్ధిమంతుఁడ! నాయందుఁ • బొడమితీవు
నేను పనిచిన కార్యంబు • నెరవు మిఁకను. 37

క. అరిహన్నామముఁజాలిచి, హరువొప్పుము చోటు నీకు•నమరించెద ముం
దరసి పదియాఱు వేలుగ, నరుదగు నొక మోహశాస్త్ర • మమరింపు వెసన్.

గీ. కరమప్రభంశమయమును • గర్మవాద
మయము మాయామయంబునై • ప్రియము సేయ
వలయు నయ్యాది యటుగూర్పు • వలఁతివీ వ
నుచుఁ దెలిపెఁ దద్రహస్యంబు•నున్ వెరవుగ. 39

—* అరిహన్-మాయాశాస్త్రంబుల రచించుట *—

వ. అనిన నతండట్లు నిర్మించి తెచ్చి చూపించిన హరి యుప్పొంగి సత్వరంబుగ నీ వీఁక దైత్యపురత్రయంబుఁ జేరి యవ్వారల మోహపెట్టి శ్రౌతకర్మలఁ బాపు మద్దాన వారుహతులయ్యెదరిఁక నీకు ముందుగఁ బ్రవేశంబుఁ గూర్పఁగా నారదు నంపి యవ్వారికి నీయందు భక్తిఁ బుట్టింతు నశ్రమంబుగ వారికి మోహంబుఁ గూర్పుమని నారదుఁ దలంచి యమ్మునికిఁ దత్సాకల్యం బెఱింగించి యరిహను నకు ముందు దైత్యులఁ జెంది యవ్వాని నందుఁ బ్రవేశపెట్టుమని పంచి యరిహా నునకు నలువురుశిష్యులంగూర్చి వారికి ఋషియత్యాకీర్త్యోపాధ్యాయు లను నామంబు లేర్పఱచి వారితోఁ ద్రిపురంబుల కేగు డనియుఁ ద్రిపురసంహారం బాదిగఁ గలియుగంబు వఱకు నెందేని మరుస్థలి నొదిగియుండుఁ డనియుఁ గలి యుగంబున మీరు యథేచ్ఛతో నన్ని దేశంబులందు విజృంభించి చరింపుఁ డని యును జెప్పి పనిచె నంత నారదుండు ముందుగఁ బుండరీకాక్షుని యుక్తిప్రకా రంబు వేసంబు మార్చుకొని హిరణ్యపురంబున కేగి తారకాక్షుం దఱియుఁడు నతండు మునిం గాంచి. 40

గీ. మూతికడ పేల్కయేమి? యీ • ముఱికిపటము
లేమి? యీ క్షుంచెయేటికి? • ఋషివరేణ్య!